

DANSKERNES INDBETALINGER TIL PENSION

HVORDAN PÅVIRKER TILKNYTNINGEN TIL ARBEJDSMARKEDET
DE FREMTIDIGE PENSIONER?

08:11

MICHAEL JØRGENSEN

08:11

DANSKERNES
INDBETALINGER
TIL PENSION

HVORDAN PÅVIRKER TILKNYTNINGEN TIL
ARBEJDSMARKEDET DE FREMTIDIGE PENSIONER?

MICHAEL JØRGENSEN

KØBENHAVN 2008

SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

DANSKERNES INDBETALINGER TIL PENSION. HVORDAN PÅVIRKER
TILKNYTNINGEN TIL ARBEJDSMARKEDET DE FREMTIDIGE PENSIONER?

Afdelingsleder: Ole Gregersen
Afdelingen for Socialpolitik og velfærdsydelse

Undersøgelsens følgegruppe:

Analysechef Ole Beier Sørensen, ATP

Sekretariatschef Lars Haagen Pedersen, Det Økonomiske Råd

Juridisk pensionskonsulent Susanne Helene Hansen, Finansrådet

Underdirektør Jan V. Hansen, Forsikring og Pension

Professor Niels Chr. Nielsen, Institut for Finansiering, Handelshøjskolen,
København

Kontorchef Bent Nielsen, Velfærdsministeriet

Specialkonsulent Torben Hede, Velfærdsministeriet

Økonom Claus Blendstrup, Ældre Sagen

Chefkonsulent Tove B. Pedersen Foxman, Økonomi- og Erhvervsministeriet

Specialkonsulent Julie Sonne, Økonomi- og Erhvervsministeriet

ISSN: 1396-1810

ISBN: 978-87-7487-895-7

Layout: Hedda Bank

Oplag: 600

Tryk: BookPartnerMedia A/S

© 2008 SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig
angivelse af kilden. Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller
gengiver SFI's publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FORORD	7
	RESUMÉ	9
	Sammenhængen mellem indbetalingerne til pension og socioøkonomisk gruppe	9
	Tilknytningen til arbejdsmarkedet over tid	10
	Sammenhængen mellem tilknytningen til arbejdsmarkedet og indbetalingerne til pension	11
	Sammenhængen mellem individets arbejdsmarkedshistorie og dækningsgraden som pensionist	12
1	INDLEDNING	15
2	BAGGRUND OG METODE	19
	Det danske pensionssystem	19
	De forskellige typer af pensionsordninger	25
	Hvad undersøger vi?	33
	Opgørelsesmetoder	34
	Indkomstbegrebet	43

	Samspillet mellem opsparingen, pensionssystemet, skattesystemet og dækningsgraden	44
3	PENSIONSINDBETALINGERNES FORDELING	49
	Pensionsindbetalingerne fordelt på alder og ordning i 1995 og 2005	50
	Indbetalingsprocentens fordeling	57
	Indbetalingerne fordelt på socioøkonomisk gruppe	62
	Et særligt kig på førtidspensionisternes indbetalinger	74
	Sammenfatning	77
4	VARIGHEDEN AF FORSKELLIGE HÆNDELSER	81
	Andelen, der berøres af forskellige hændelser, og varigheden af hændelserne, vurderet i de enkelte år – 1995 til 2005	81
	Andelen, der berøres af forskellige hændelser og varigheden af hændelserne, akkumuleret over tid – 1995 til 2005	87
	Andelen, der berøres af forskellige hændelser, og varigheden af hændelserne, akkumuleret over tid – fordelt på baggrundsvariable	95
	Sammenfatning	109
5	SAMMENHÆNGEN MELLEM PENSIONSINDBETALINGERNE OG TILKNYTNINGEN TIL ARBEJDSMARKEDET	113
	Sammenhængen mellem indbetalingerne til pension og varigheden af forskellige tilstande	113
	Sammenhængen mellem indbetalingerne til pension og varigheden i beskæftigelse – fordelt på baggrundsvariable	125
	En samlet model for sammenhængen mellem indbetalingerne til pension og perioder uden for beskæftigelse	134
	Sammenfatning	138

6	SAMMENHÆNGEN MELLEM DÆKNINGSGRADEN OG TILKNYTNINGEN TIL ARBEJDSMARKEDET	143
	Antagelserne bag ved fremskrivningerne	144
	Resultaterne af fremskrivningerne	147
	Sammenfatning	164
7	KONKLUSION	169
	APPENDIKS	173
	Ad kapitel 2	173
	Ad kapitel 3	174
	Ad kapitel 4	182
	Ad kapitel 5	200
	Ad kapitel 6	209
	LITTERATUR	215
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2007	219

FORORD

Det danske pensionssystem har i de seneste årtier undergået forandringer, som har bevirket, at en større andel af de fremtidige pensionsudbetalinger vil stamme fra arbejdsmarkedspensioner og privattegnede pensionsordninger. Denne bevægelse fra et nærmest rent skattefinansieret pensionssystem til et pensionssystem, der i langt højere grad afhænger af individuelle pensionsordninger, bevirker, at der kommer større fokus på variationen i forbrugsmulighederne for de fremtidige pensionister. En af de mulige kilder til variationen i forbrugsmulighederne for de fremtidige pensionister er tilknytning til arbejdsmarkedet, fordi tilknytningen til arbejdsmarkedet direkte påvirker pensionsopsparingen.

Velfærdsministeriet (tidligere Socialministeriet) bestilte derfor i 2005 SFI til at afdække, hvordan forskellige hændelser påvirker pensionsopsparingen og dermed den fremtidige indkomst som pensionist.

SFI har på baggrund af oplysninger om pensionsopsparinger i arbejdsgiveradministrerede ordninger og privattegnede ordninger i pengeinstitutter, tværgående pensionskasser og livsforsikringsselskaber indhentet af Velfærdskommissionens sekretariat samt oplysninger fra Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP) og Lønmodtagernes Dyrtidsfond (LD) etableret et omfattende datasæt. Dette datasæt er efterfølgende blevet koblet med registeroplysninger fra Danmarks Statistik. Der fore-

ligger således pensionsoplysninger om danskernes samlede pensionsportefølje til brug for denne undersøgelse.

I den forbindelse vil vi gerne takke daværende sekretariatschef for Velfærdskommissionen/forskningschef for Danish Rational Economic Agents Model (DREAM) Lars Haagen Pedersen for at have været behjælpelig med tilvejebringelsen af pensionsdata fra Velfærdskommissionens sekretariat. Vi vil desuden gerne takke Finansministeriet, Finanstilsynet og Forsikring & Pension for deres tilsagn om, at SFI kunne anvende data indsamlet af Velfærdskommissionens sekretariat. Desuden takkes ATP for at have udleveret data for SP (den Særlige Pensionsordning) og SAP (den supplerende arbejdsmarkedspension for førtidspensionister). Ligeledes takkes LD for at have udleveret LD-data fordelt på individniveau.

I forbindelse med undersøgelsen har der været nedsat en følgegruppe, der har diskuteret udkast til denne rapport. Lars Haagen Pedersen, sekretariatschef i Det Økonomiske Råd, har ud over at deltage i følgegruppen også været referee på rapporten. Alle takkes de for betydningsfulde bidrag til rapporten. Herudover takkes PensionDanmark for mange konstruktive kommentarer bl.a. i forbindelse med behandlingen af førtidspensionister.

Rapporten er finansieret af Velfærdsministeriet og er udarbejdet af forskningsassistent, cand.oecon. Michael Jørgensen. Programleder, ph.d. Anna Amilon har været projektleder på undersøgelsen.

København, april 2008

JØRGEN SØNDERGAARD

RESUMÉ

Formålet med rapporten er at belyse, hvordan forskellige hændelser¹ påvirker opsparingen til pension, hvor ofte disse hændelser finder sted, og hvordan den samlede nedgang i indbetalingerne, forårsaget af hændelserne, påvirker de endelige pensioner, målt ved dækningsgraden.²

Undersøgelsen bygger på en 10 procents repræsentativt udtrukket stikprøve af befolkningen mellem 25-64 år for perioden 1995 til 2005. Alle værdier angivet i kroner er omregnet til 2003-lønkroner ved hjælp af industriens lønindeks.

SAMMENHÆNGEN MELLEM INDBETALINGERNE TIL PENSION OG SOCIOØKONOMISK GRUPPE

I kapitel 3 viser vi, at 90 pct. af danskerne i 2005 indbetalte til ATP (Arbejdsmarkedets Tillægspension), SP (Den særlige pensionsordning), SAP (Den supplerende arbejdsmarkedspension for førtidspensionister), en arbejdsgiveradministreret ordning eller en privattegnat ordning, og at de, der indbetalte, i gennemsnit indbetalte 8,5 pct. af deres indkomst til pen-

---

1. Perioder på dagpenge, kontanthjælp, barsel, orlov, sygedagpenge, efterløn osv.

2. Forholdet mellem indkomsten som erhvervsaktiv og indkomsten som pensionist.

sion. De, der ikke indbetalte til pension i 2005, tilhørte primært de socioøkonomiske grupper: førtidspensionister (49 pct. indbetalte ikke), efterlønnere (41 pct. indbetalte ikke), personer under uddannelse (50 pct. indbetalte ikke) og selvstændige (24-34 pct. indbetalte ikke).³

De socioøkonomiske grupper, der i gennemsnit indbetalte den laveste andel af indkomsten, var personer under uddannelse (1,8 pct.), kontanthjælpsmodtagere (2 pct.), efterlønnere (3,7 pct.) og førtidspensionister (4,2 pct.). Førtidspensionister adskiller sig fra de andre socioøkonomiske grupper ved, at deres ydelse er en permanent ydelse, og ved, at nogle af førtidspensionisterne modtager en invaliderente, som bevirker, at de ikke har samme behov for at spare op til pension. Undersøgelsen viser, at 15 pct. af alle førtidspensionister i 2005 modtog en løbende udbetaling fra et pensionselskab, og at 27 pct. af førtidspensionisterne på den *nye* ordning modtog en sådan udbetaling. 87 pct. af de *nye* førtidspensionister indbetalte til pension, mens kun 36 pct. af dem indbetalte til SAP.

TILKNYTNINGEN TIL ARBEJDSMARKEDET OVER TID

Analysen i kapitel 4, hvor vi akkumulerer over tid (1995 til 2005), viser, at flest personer blev berørt af et sygedagpengeforløb (50 pct.), et dagpengeforløb (41 pct.), et orlovsforløb (18 pct.) eller et kontanthjælpsforløb (15 pct.). De forløb, der gennemsnitlig varede længst, var perioder på førtidspension (7,6 år), overgangsydelse/efterløn (3,4 år), kontanthjælp (2,9 år) og dagpenge (1,6 år).

Når vi opdeler efter alder, køn, uddannelsesniveau og etnisk herkomst, så gælder følgende: a) at andelen af de 50-59-årige, der var i beskæftigelse i 10 år eller mere, var 60 pct., mens den var 32 pct. for de 60-64-årige (den markante forskel skyldes efterløn og førtidspension), b) 62 pct. af mændene var i beskæftigelse i 10 år eller mere, mens det gjaldt for 43 pct. af kvinderne, c) tilknytningen til arbejdsmarkedet falder med uddannelsesniveaut – 5,5 pct. af personerne med en lang videregående uddannelse var i beskæftigelse i mindre end 5 år, mens det gjaldt for 31,1 pct. af personerne med en grundskoleuddannelse, d) 50 pct. af personer-

---

3. De selvstændige er i rapporten opdelt i to grupper, derfor udgør andelen, der indbetalte, et interval.

ne med herkomst fra et mindre udviklet land (se definition i kapitel 2) var i beskæftigelse i 5 år eller mindre, mens det kun gjaldt for 15,9 pct. af personerne med dansk oprindelse.

SAMMENHÆNGEN MELLEM TILKNYTNINGEN TIL ARBEJDSMARKEDET OG INDBETALINGERNE TIL PENSION

I kapitel 5 viser vi, at der er meget stor forskel på, hvor stor en andel af indkomsten man indbetalte til pension alt afhængigt af, hvor mange år ud af de forudgående 11 år man befandt sig i beskæftigelse. De 19 pct., som var fuldt beskæftiget i alle 11 år, indbetalte i gennemsnit 9,7 pct. af deres indkomst, mens de 5 pct., der på intet tidspunkt var i beskæftigelse, i gennemsnit indbetalte 2,1 pct. af deres indkomst. En gennemsnitlig beskæftiget, dvs. en person, der i gennemsnit var beskæftiget i 8,9 af de 11 år, indbetalte i gennemsnit 7,5 pct. af sin indkomst til pension. 31 pct. af de personer, som ikke var i beskæftigelse i de forudgående 11 år, indbetalte ikke til pension i hele perioden – det svarer til 32.845 personer. Af disse 32.845 personer var de 32.250 af dem førtidspensionister i 2005. Der er stor spredning i indbetalingsprocenten selv blandt dem, der havde samme tilknytning til arbejdsmarkedet de sidste 11 år – blandt de personer, der var i fuld beskæftigelse i alle 11 år, var der 10 pct. (38.178 personer), som i gennemsnit indbetalte mindre end 3,3 pct. af deres indkomst (gennemsnittet var 9,7 pct.).

Vi har set på, hvilke tilstande (dagpenge, kontanthjælp, orlov osv.) uden for beskæftigelse der medfører den største nedgang i indbetalingerne til pension. Overordnet set er mønsteret det samme – jo længere tid i en tilstand, jo lavere bliver den gennemsnitlige indbetalingsprocent for hele perioden. Der er dog nogle tilstande, der skiller sig ud fra de andre ved, at indbetalingsprocenten falder mindre kraftigt: Det gælder for overgangsydelse/efterløn, barsel og dagpenge.

Vi har også undersøgt, om man øger indbetalingsprocenten til de individuelle pensionsordninger i takt med, at indbetalingerne til arbejdsmarkedspensionerne falder, når man oplever perioder uden for beskæftigelse. Både den deskriptive analyse og en regressionsanalyse afviser dette.

Vi har også opdelt analyserne på alder, køn, uddannelsesniveau og etnisk herkomst. Disse analyser viser, at de 60-64-årige, som indbetal-

te til pension, indbetalte de største andele af deres indkomst, men der var langt flere 60-64-årige, der havde lange perioder uden for beskæftigelse, og som slet ikke indbetalte. Omvendt var der meget få 35-39-årige, der var meget lange perioder uden for beskæftigelse, men de indbetalte til gengæld en lavere andel af deres indkomst, uanset hvilken beskæftigelsesanciennitetsgruppe vi betragter. Kvinderne befinder sig oftere uden for beskæftigelse end mændene, men opsparer en lidt større andel af deres indkomst til pension i de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper. Overordnet set indbetaler mænd og kvinder dog den samme andel til pension. Personer med lange uddannelser oplever en større relativ nedgang i indbetalingerne til pension ved at stå uden for beskæftigelse, fordi de indbetaler en større andel af deres indkomst til pension. Omvendt rammes personer med korte uddannelser meget oftere af perioder uden for beskæftigelse, og derfor taber de samlet set mere i forbigåede pensionsindbetalinger end personerne med lange uddannelser. 56,8 pct. af personerne med herkomst fra et mindre udviklet land var i beskæftigelse i mindre end 5 år, mens dette kun var tilfældet for 18,9 pct. af personerne med dansk oprindelse. Dette er den primære årsag til, at den gennemsnitlige indbetalingsprocent for en person med herkomst fra et mindre udviklet land var 3,8 pct., mens den for personer med dansk oprindelse var 7,6 pct.

En lavere indbetalingsprocent behøver ikke at være forbundet med en lavere dækningsgrad som pensionist. Derfor fremskrev vi i kapitel 6 indbetalingerne til pensionsalderen og har beregnet dækningsgrader.

SAMMENHÆNGEN MELLEM INDIVIDETS ARBEJDSMARKEDSHISTORIE OG DÆKNINGSGRADEN SOM PENSIONIST

Vi har fremskrevet indbetalingsmønstret for personer, der i 2005 var 40-45 år (begge år inklusive), til de fylder 68 år, og så beregnet deres dækningsgrader. Først viser vi, at nettodækningsgraderne bliver højere, når man beregner dem i forhold til indkomsten umiddelbart før pensionsalderen i stedet for gennemsnitsindkomsten som erhvervsaktiv – den gennemsnitlige nettodækningsgrad beregnet på baggrund af indkomsten som 50-62-årig var 75,3 pct., mens den var 83,9 pct. beregnet på baggrund af indkomsten som 63-67-årig. Vi har i de resterende analyser

anvendt resultaterne beregnet på baggrund af indkomsten som 63-67-årig.

Når vi opdeler de beregnede dækningsgrader efter, hvor længe personerne i stikprøven har været i beskæftigelse fra 1995 til 2005, dvs. i beskæftigelsesanciennitetsgrupperne 0-P10, P10-P25 og $\geq$ P25 (0-P10 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse mellem 0 til 1,5 år fra 1995 til 2005, P10-P25 personer, der var i beskæftigelse fra 1,5 til 7,1 år og $\geq$ P25 personer, der var i beskæftigelse fra 7,1 til 11 år)⁴ samt en indbetalingsindikator⁵, da viser vi: a) i gruppen 0-P10 indbetalte hele 36,9 pct. ikke til pension fra 1995 til 2005, mens dette kun gjaldt for 3,2 pct. i beskæftigelsesanciennitetsgruppen P10-P25 og 0,2 pct. i beskæftigelsesanciennitetsgruppen $\geq$ P25.

50 pct. af førtidspensionisterne i 2005 indbetalte ikke til nogen former for pensionsordning (inkl. SAP), og førtidspensionister udgjorde i 2005 ca. 80 pct. af alle personer, der i løbet af de sidste 11 år ikke havde indbetalt til pension – svarende til 41.440 personer. Derfor har vi analyseret førtidspensionisternes dækningsgrader særskilt.⁶ Nettodækningsgraden for de førtidspensionister, der modtog en invalideudbetaling, var 106,1 pct. mod 93,7 pct. for dem, der ikke gjorde. I kapitel 3 viser vi, at der var ca. dobbelt så mange af de *nye* førtidspensionister, som modtog en invalideudbetaling i 2005. Vi kan dermed forvente, at en større andel af de kommende førtidspensionister vil have en højere dækningsgrad. Der var dog stadig 73 pct. af de *nye* førtidspensionister i 2005, der ikke modtog en invalideudbetaling. Nettodækningsgraden for førtidspensionister, der indbetalte til SAP i 2005, var i gennemsnit 7,4 procentpoint større end for dem, der ikke indbetalte til SAP. Nettoindkomsten for førtidspensionister, der indbetalte til pension i 2005, når de går på pension, var i gennemsnit 97.800 kr. årligt, mens den var 82.400 kr. årligt for dem, der ikke indbetalte. I fremtiden vil der være færre førtidspensionis-

---

4. 0-P10 dækker over personer i første decil for beskæftigelsesancienniteten fra 1995 til 2005, P10-P25 dækker over personer mellem første decil og første kvartil, og $\geq$ P25 dækker over personer over første kvartil.

5. For alle andre end førtidspensionister indikerede indbetalingsindikatoren, om man havde indbetalt til pension fra 1995 til 2005, mens den for førtidspensionister indikerede, om de indbetalte til pension i 2005.

6. De førtidspensionister, som i 2005 modtog en løbende ydelse (invaliderente), er antaget at fortsætte med at modtage denne ydelse resten af livet. Det var der 10,8 pct. af førtidspensionisterne og 0,75 pct. af alle de 40-45-årige, der gjorde, og gennemsnitsydelsen udgjorde i 2005 68.000 kr.

ster, der ikke indbetaler til pension, fordi alle førtidspensionister, som har søgt og fået tildelt deres førtidspension efter 1. januar 2003, er forpligtet til at indbetale til ATP. Det var dog stadig kun 37 pct., der indbetalte til SAP i 2005, og 27 pct. af de *nye* førtidspensionister, der modtog en løbende udbetaling fra et pensionsselskab (invaliderente) i 2005.

En person med en uddannelse på grundskoleniveau havde i gennemsnit en nettoindkomst på 107.359 kr. årligt og en nettodækningsgrad på 90 pct., mens en person med en lang videregående uddannelse havde en gennemsnitlig nettoindkomst på 167.258 kr. årligt og en nettodækningsgrad på 69,4 pct. 7,5 pct. af personerne med grundskoleniveau (7.870 personer) og 21,2 pct. af personerne med uddannelsesniveau uoplyst (1.480 personer) indbetalte ikke til pension. I beskæftigelsesanciennitetsgruppen $\geq P25$ er forskellen på nettodækningsgraden for en person med en lang videregående uddannelse, der indbetalte til pension, og en, der ikke indbetalte til pension, 39,6 procentpoint. (29,7 pct. vs. 69,3 pct.). Der er dog forholdsvis få personer, der kan forvente at opleve den lave dækningsgrad (29,7 pct.), men en vis andel vil opleve en dækningsgrad imellem de to punkter (29,7 pct. og 69,3 pct.).

INDLEDNING

De seneste årtier har det danske pensionssystem undergået store forandringer. Motivationen bag den danske reform af pensionssystemet har været flersidet. Fagforeningerne (Landsorganisationen – LO) ønskede en bedre dækning for de to tredjedele af arbejdsstyrken, som endnu ikke besad en arbejdsmarkedspension i slutningen af 1980'erne. Regeringen ønskede at øge den nationale opsparing og styrke handelsbalancen (Fælleserklæringen, Finansministeriet, 1987) for bedre at kunne modstå et fremtidigt pres på det offentlige pensionssystem.⁷ Der blev derfor oprettet arbejdsmarkedspensioner for de ufaglærte og faglærte, samtidig med at det blev obligatorisk for modtagere af offentlige overførsler at indbetale til ATP (Arbejdsmarkedets Tillægspension), og SP (Den særlige pensionsordning) blev oprettet. Konkret har det betydet, at næsten alle ufaglærte og faglærte har fået en arbejdsmarkedspension op igennem 1990'erne, og at næsten alle modtagere af offentlige ydelser i dag indbetaler til ATP. Overordnet kan man dermed sige, at målsætningen om en øget opsparing samt ønsket om, at alle i fremtiden skal modtage et supplement til folkepensionen, er nået.⁸

---

7. Due & Madsen (2003).

8. Medmindre indbetalingerne til arbejdsmarkedspensionerne ikke blot har fortrængt anden opsparing. Dette undersøger vi nærmere i kapitel 5.

Ser man nærmere på detaljerne i de nye ordninger, viser det sig, at selvom de overordnede mål synes nået, så er der stadig meget store forskelle på, hvor store andele af indkomsten forskellige grupper af befolkningen indbetaler til pension (jf. Jørgensen, 2007). Det, at en større andel af befolkningen (især personer i andet og tredje indkomstkvartil⁹) er begyndt at indbetale væsentligt mere til pension, medfører, at udviklingen i de fremtidige pensionisters indkomster vil udvikle sig forskelligt, afhængigt af om man er blevet omfattet af en arbejdsmarkedspension i 1990'erne. Man må på den baggrund forvente, at der vil ske en forskydning i de fremtidige pensionisters indkomster, hvor der bliver større afstand mellem de fattigste pensionister og dem midt i indkomstfordelingen. Et andet aspekt, der – i takt med udbredelsen af arbejdsmarkedspensionerne – også bliver afgørende for indkomstfordelingen for de fremtidige pensionister, er perioder, hvor personer står uden for beskæftigelse, fordi disse nu medfører, at man indbetaler en markant mindre andel af sin indkomst til pension. Man oplever dermed ikke bare en absolut, men også en relativ nedgang i indbetalingerne, fordi man i disse perioder kun indbetaler til ATP. Perioder på dagpenge, kontanthjælp, barsel, orlov, sygedagpenge, efterløn osv. er alle eksempler på hændelser, der kan forårsage en sådan nedgang i indbetalingerne. Det afgørende bliver derfor, i hvor lang tid man befinder sig i disse tilstande.

Vi vil med denne rapport forsøge at indkredse de to ovennævnte grupper, dvs. dem, der kun er omfattet af indbetalinger til ATP, samt dem, der grundet længere perioder uden for beskæftigelse oplever en markant nedgang i indbetalingerne til pension over tid. Den første gruppe kan forvente alene at være dækket af pensionssystemets første søjle (folkepension, supplerende offentlige ydelser og ATP) som pensionist. Den anden gruppe vil ud over dækningen fra første søjle også få en dækning fra anden søjle (arbejdsmarkedspensionerne), men dækningen må forventes at være meget lavere end den gennemsnitlige dækning for lignende personer, der oplever færre perioder uden for beskæftigelse.

Formålet med rapporten bliver således at belyse, hvordan forskellige hændelser påvirker opsparingen til pension, hvor ofte disse hæn-

---

9. Kvartil er et mål for fordelingen af en række indbyrdes voksende tal, angivet som det tal, der foreligger, når $1/4$ (1. kvartil), $2/4$ (2. kvartil), $3/4$ (3. kvartil) og $4/4$ (4. kvartil) af alle tal er talt op. Når man siger at 3.-kvartilen er 7, betyder det, at 75 pct. af alle tal i en række er 7 eller derunder.

deler finder sted, hvilke grupper der primært rammes af disse hændelser, og hvordan den samlede nedgang i indbetalingerne forårsaget af hændelserne påvirker de endelige pensioner, målt ved dækningsgraden.¹⁰ Analyserne laves med henblik på at kunne vurdere, om det nuværende pensionssystem med dets tre søjler er indrettet på en sådan måde, at det giver alle danskere den pensionsdækning, som det var hensigten med systemet, eller om der kræves nogle justeringer.

Ovenstående spørgsmål er især blevet interessante i takt med den kraftige udbygning af de arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger i 1990'erne, fordi disse udbygninger betyder, at størstedelen af befolkningen kan forvente et betydeligt supplement til folkepensionen i fremtiden, mens de grupper, der ikke er blevet omfattet af en arbejdsmarkedspension eller som grundet lange perioder uden for beskæftigelse kun får opsparet beskedne beløb i sådanne ordninger, kan forvente et noget lavere supplement til folkepensionen. En afgørende faktor for, hvor stor en del af indkomsten som erhvervsaktiv man kan forvente at beholde som pensionist, bliver derfor, hvilken tilknytning man har haft til arbejdsmarkedet i sine erhvervsaktive år.

Rapporten er struktureret på følgende måde: I kapitel 2 giver vi et kort overblik over det danske pensionssystem, dets pensionsordninger og reglerne for indbetalinger til de enkelte ordninger. Dernæst gennemgår vi de variable, vi bruger, samt de opgørelsesmetoder m.m., som vi anvender i rapporten. Til sidst i kapitlet giver vi ved hjælp af nogle stiliserede fremskrivninger et overblik over sammenhængen mellem indkomsten, indbetalingsprocenten og de fremtidige dækningsgrader. I kapitel 3 gennemgår vi, hvordan indbetalingerne til pension så ud i 1995 og 2005, samt hvem der indbetalte, hvor meget de indbetalte, fordelingen af indbetalingerne og indbetalingerne fordelt på ordninger. I kapitel 4 giver vi et overblik over, hvilke tilstande befolkningen befandt sig i fra 1995 til 2005, når de ikke var i beskæftigelse. Vi ser også på, hvor længe de var i de enkelte tilstande både i et enkelt år og akkumuleret over perioden fra 1995 til 2005. Igen er analyserne opdelt på baggrundsvariable. I kapitel 5 sammenholder vi varigheden uden for beskæftigelse med indbetalingerne til pension for at give et overblik over, hvordan varigheden i forskellige tilstande påvirker pensionsopsparingerne. Disse analyser deles også op på baggrundsvariable. I kapitel 6 fremskriver vi på baggrund af indbeta-

---

10. Forholdet mellem indkomsten som erhvervsaktiv og indkomsten som pensionist.

lingsmønsteret fra 1995 til 2005 for forskellige aldersgrupper indbetalingerne frem til 68-årsalderen for at se, hvordan tilknytningen til arbejdsmarkedet påvirker dækningsgraden som pensionist. Dette er meget afgørende, fordi individernes arbejdsmarkedshistorier påvirker dækningsgraderne forskelligt for forskellige grupper på grund af folkepensionens aftrapningsregler og på grund af den progressive beskatning.

BAGGRUND OG METODE

I dette kapitel giver vi først et overblik over de pensionsordninger, som har eksisteret i perioden 1995 til 2005 samt de nærmere detaljer om deres tilblivelse, og hvilke grupper de omfatter. Derefter ser vi nærmere på, hvordan det offentlige pensionssystem samt den progressive beskatning påvirker forskellige gruppers behov for at spare op og dermed deres forventede dækningsgrader som pensionist. Til sidst i kapitlet gives et overblik over de begreber og metoder, som vi anvender i rapporten – herunder hvilke typer af foranstaltninger/hændelser man har kunnet befinde sig i fra 1995 til 2005, hvordan vi har opgjort varigheden af disse foranstaltninger, og hvordan vi har fremskrevet indkomster og pensioner til pensionsalderen.

DET DANSKE PENSIONSSYSTEM

I rapporten vil vi beskæftige os med perioden 1995 til 2005, da det ikke er muligt at gå længere tilbage i tiden, fordi der ikke eksisterer oplysninger om indbetalinger til arbejdsgiveradministrerede ordninger før 1995.¹¹

---

11. Gennemgangen her bygger på kapitel 2 i Danskernes pensionsopsparinger – en deskriptiv analyse (Jørgensen, 2007).

Derfor vil gennemgangen af det danske pensionssystem også koncentrere sig om de ordninger, der har eksisteret i samme periode.

I øjeblikket kan der observeres en klar tendens til, at pensionsopsparingen går fra primært at være et offentligt anliggende til i langt højere grad at være et individuelt anliggende. Hvor folkepensionen frem til i dag har udgjort langt den største del af forsørgelsesgrundlaget i alderdommen, vil folkepensionen i fremtiden udgøre en relativt mindre andel af indkomsten som pensionist, fordi store grupper i fremtiden vil supplere folkepensionen med arbejdsmarkedspensioner og private pensionsordninger. I fremtiden bliver der dermed en stærkere sammenhæng mellem arbejdsmarkedstilknytningen og indkomsten som pensionist.

Historisk set har det danske pensionssystem udviklet sig fra at være en behovsbestemt ydelse for samfundets svageste til at være en universel ret for alle borgere over nu 65, fremover 67 år.¹²

I 1957 skiftede aldersrenten navn til *folkepensionen*. Den afgørende forskel mellem aldersrenten og folkepensionen var, at behovskriteriet bortfaldt, så alle over 66 år nu var berettiget til at modtage et beskedent mindstebeløb (grundbeløb). Ydelsen blev dermed universel. Derudover blev der indført et indkomstafhængigt pensionstillæg. I 1964 blev det besluttet at indføre fuld, almindelig folkepension til alle. Man fjernede således gradvist frem til 1970 de sidste modregninger i folkepensionens grundbeløb, og man tog dermed et skridt væk fra en forsikringsbaseret offentlig aldersforsørgelse.

For at sikre alle lønmodtagere et supplement til folkepensionen blev ATP-ordningen oprettet i 1964. ATP blev udformet som en lovfæstet, obligatorisk pensionsordning uden udtrædelsesmulighed. ATP er en kollektiv forsikringsordning med hovedvægt på livsvarig alderspension, hvor rettighederne dannes ud fra den enkeltes bidragsbetaling.¹³ I dag fremstår ordningen som en forsikringsordning baseret på et tarifgrund-

---

12. Alle personer, der fylder eller er fyldt 60 år efter 1. juli 1999, har ret til folkepension, fra de fylder 65 år. Personer, der er fyldt 60 år før 1. juli 1999, har først ret til folkepension, når de fylder 67 år (kilde 1 – Velfærdsministeriet).

13. ATP var oprindeligt indrettet som en blanding af et fordelingsystem og et præmiereservesystem – det vil sige en blanding af løbende finansiering og finansiering via forudgående kollektiv opsparing. Sigtet hermed var at indfri et politisk ønske om at kunne yde væsentlige pensionsydelse til lønmodtagere, som allerede ved ordningens etablering var oppe i årene. Det betød en stor omfordeling fra unge til ældre. I takt med ordningens modning er fordelingsystemets betydning – og den heri værende begunstiggelse af de til enhver tid værende ældre medlemmer – blevet nedtonet.

lag. Til forskel fra de overenskomstaftalte ordninger er bidraget til ATP et fast kronebeløb (2.927 i 2007-kroner), som reguleres, hvis og når arbejdsmarkedets parter bliver enige herom. Bidraget gradueres efter den enkeltes arbejdstid for de beskæftigedes vedkommende, og indbetalingerne kommer derfor til at afspejle den enkeltes tilknytning til arbejdsmarkedet gennem livet.

Ud over de obligatoriske pensionsordninger (Folkepension, ATP og SP (Den Særlige Pensionsordning) eksisterer der også arbejdsmarkedspensionsordningerne og de individuelle pensionsordninger. Arbejdsmarkedspensionsordningerne er ordninger aftalt af arbejdsmarkedets parter eller på den enkelte virksomhed, hvor den enkelte lønmodtager/arbejdsgiver løbende indbetaler en procentsats af indkomsten. Ordninger på LO/DA(Dansk Arbejdsgiverforening)-området er eksempler på arbejdsmarkedspensionsordninger.

De individuelle ordninger kan oprettes i banker, sparekasser samt forsikrings- og pensionsinstitutter. Der findes ligesom for de arbejdsgiveradministrerede ordninger forskellige typer: kapitalpensioner, ratepensioner og livslange pensioner.¹⁴ Kapitalpensionerne udbetales som et engangsbeløb. Ratepensionerne udbetales i rater over en forudbestemt periode – minimum 10 år og maksimalt 25 år – mens livslange pensioner udbetales løbende, indtil man dør.¹⁵

I 1940'erne begyndte nogle af de første arbejdsmarkedspensioner at se dagens lys.¹⁶ I 1946 blev Lægernes Pensionskasse oprettet, og i løbet af 1950'erne fulgte andre faggrupper inden for sundhedsområdet (det gjaldt fx fysioterapeuter, ergoterapeuter, sygeplejersker og sygehjælpere). Indtil 1960'erne var det almindelig praksis at ansætte folk i staten og i det offentlige som tjenestemænd, hvilket indebar yderst fordelagtige ansættelsesvilkår og en god pensionsordning. I takt med den voldsomme udbygning af den offentlige sektor ønskede man imidlertid at reducere antallet af tjenestemandsansættelser til fordel for en mere fleksibel ansættelsesordning. Ordningen har derfor været under afvikling siden da, og i

---

14. Livslang pension kan ikke oprettes i et pengeinstitut.

15. Livslange pensioner kan også aftales til kun at løbe en bestemt årrække – dog minimum 10 år, jf. senere i kapitel 2.

16. Værkstedsfunktionærerne i jernindustrien etablerede allerede i år 1900 en bidragsfinansieret pensionskasse efter nogenlunde samme mønster, som vi kender i dag. Det var dog først i 1950'erne og 1960'erne, der for alvor kom gang i udviklingen af arbejdsmarkedspensionerne (jf. kilde 2 – ATP).

dag er det kun ganske få faggrupper, der bliver ansat som tjenestemænd (Ploug, Henriksen & Kærgård, 2004, s. 127).¹⁷ Afviklingen af tjenestemandsovergangen betød, at en række faggrupper inden for det offentlige pludselig stod med medlemmer, der var meget forskelligt stillet – nogle var ansat som tjenestemænd med særlige pensionsrettigheder, mens andre medlemmer stod helt uden supplerende pensionsordninger. For at mindske denne ulighed oprettede man en række pensionskasser (Ploug, Henriksen & Kærgård, 2004, s. 127). I perioden 1954-1961 blev der således oprettet pensionskasser for civilingeniørerne, magistrene, juristerne og økonomerne, hvorved flere akademikergrupper også blev dækket ind. Senere i 1960'erne fulgte finanssektoren, resten af sundhedssektoren og det øvrige offentlige funktionærrområde.

I slutningen af 1980'erne stod store dele af det private arbejdsmarked og store dele af de LO-organiserede offentligt ansatte – i alt ca. to tredjedele af arbejdsstyrken – imidlertid stadig uden en arbejdsmarkedspension (Sørensen, 2006, s. 4). Derfor fremlagde LO i 1985 et forslag til en pensionsreform. Det var dog først under overenskomstforhandlingerne i 1989 og i 1991, at man vedtog opbygningen af de nye arbejdsmarkedspensioner. I 1989 gjaldt det de ufaglærte i den offentlige sektor, og i 1991 gjaldt det både de faglærte og de ufaglærte i den private sektor. Pensionsbidragene var i starten meget beskedne – kun 0,9 pct. af lønnen (1993). I løbet af 1990'erne og starten af det nye årtusinde er ordningerne blevet udbygget, og bidragsprocenten nåede i juli 2006 op på 10,8 pct. Det er allerede nu aftalt, at indbetalingsprocenten på LO-området skal stige til 12 pct. frem til 2009, hvor den så låses fast (kilde 3 – PensionDanmark).

Mens personer i beskæftigelse i mange år har indbetalt til ATP, er det først i 1990'erne, at modtagere af offentlige overførselsindkomster også er blevet omfattet af ATP-ordningen. Siden 1993 har modtagere af arbejdsløshedsdagpenge og AMU- (arbejdsmarkedsuddannelse) godtgørelse fra en a-kasse for lønmodtagere samt modtagere af syge- og barseldagpenge indbetalt til ATP. Fra 1997 har disse grupper indbetalt dobbelt bidrag til ATP for at kompensere for det forhold, at der ikke optjenes arbejdsmarkedspension under fravær fra arbejdsmarkedet.¹⁸

---

17. For eksempel ansatte inden for politiet og nogle embedsmænd på lederniveau.

18. I 1997 indbetaltes dog kun halvandet ATP-bidrag, jf. ATP – Årsrapport, 2001, s. 77.

I 1997 blev modtagere af kontanthjælp og revalideringsydelse også omfattet af ATP. Samtidig fik modtagere af førtidspension, efterløn fra en a-kasse samt delpension mulighed for – på frivillig basis – at betale bidrag til ATP. Pr. 1. januar 2003 blev indbetalingerne gjort obligatoriske. Samtidig fik førtidspensionister også mulighed for at indbetale til SAP-ordningen, der er et supplement til folkepensionen, som minder om en arbejdsmarkedspension.¹⁹

I 1998 indførtes den midlertidige pensionsopsparing (DMP). Som navnet antyder, var DMP kun tænkt som en midlertidig ordning. Formålet var at dæmpe forbruget. I 1999 videreførtes ordningen som den særlige pensionsopsparing (SP) – igen for at dæmpe forbruget. SP betragtes derfor både som en pensionsordning og et konjunkturregulerende instrument. SP lignede DMP på en række punkter.²⁰ SP var som DMP baseret på en opkrævning af 1 pct. af bruttoindkomsten, og indestående skulle enten udbetales ved folkepensionsalderen eller ved død. Modtagere af overførselsindkomster har også indbetalt 1 pct. af bruttolønnen til den særlige pensionsopsparing (SP) siden 1998, ligesom lønmodtagere og selvstændige. Indbetalingerne til SP har været suspenderet siden 2003 og er foreløbig suspenderet frem til ultimo 2007.

Samlet set betyder den historiske udvikling, at Danmark i dag har et pensionssystem, der består af tre søjler, se tabel 2.1.

---

19. Tabel 3.3a i appendiks giver et mere detaljeret billede over, hvem der er omfattet af ATP.

20. Der var dog visse forskelle. DMP blev udbetalt som én sum, SP skulle udbetales i rater over 10 år. DMP var en ren individuel opsparing – SP indeholdt en omfordeling af de opkrævede bidrag. Den særlige omfordeling af SP-bidragene betød, at alle personer med fuldtidsarbejde fik konteret lige store bidrag på deres personlige SP-konto. Både DMP og SP er imidlertid ændret siden da: a) den særlige omfordeling i SP er ophævet med virkning fra 2001, og SP er dermed blevet en ren individuel opsparing, b) DMP er nedlagt som selvstændig ordning, og DMP-konti er overført til SP pr. 1. januar 2003 (jf. ATP's hjemmeside: kilde 4).

TABEL 2.1

Søjlerne i det danske pensionssystem.

	Søjle 1	Søjle 2	Søjle 3
	Offentligt administreret ordning, universel	Privat administreret ordning med krav om medlemskab	Privat administreret ordning med frivillige indbetalinger
Målsætning og metode	Undgå fattigdom som pensionist via ens ydelse til alle, indkomstafhængig ydelse eller garanteret minimumspension	Sikre dækningsgrad via obligatorisk opsparingsordning i relation til beskæftigelse	Fleksibilitet gennem individuel pensionsopsparing eller anden opsparing til pensionisttilværelsen
Finansiering	Skattefinansieret	Opsparingsbaseret	Opsparingsbaseret
Danske ordninger	Folkepension	Arbejdsmarkeds-pension, Tjenestemandspension, SAP	Individuelle pensioner

ATP - SP

Kilde: Konstrueret på baggrund af Socialministeriet et al., juni 2005, s. 7, tabel 2.1.

Anm.: ATP og SP kan ikke entydigt placeres som enten søjle 1- eller søjle 2-pensioner.

Søjle 1 udgør stadig langt den største del af de nuværende pensionisters indkomst, men søjle 2 og 3 vil i de kommende år komme til at udgøre en stadig større andel af den samlede pension. Der er flere årsager til, at folkepensionen ikke længere er tilstrækkelig til at opretholde levestandarden, når man bliver pensioneret. For det første er der siden folkepensionens indførelse blevet langt flere erhvervsaktive kvinder. Det vil sige, at folkepensionen nu skal modsvare to erhvervsindkomster, hvor en husstands to folkepensioner før i tiden – som oftest – kun skulle modsvare én erhvervsindkomst.²¹

For det andet havde personer i mellemindkomstgrupperne i starten af 1990'erne en relativt lavere dækningsgrad. Den relativt lavere dækningsgrad opstod, fordi personer med høje indkomster (især dem med lange uddannelser) havde indbetalt store beløb til arbejdsmarkedspensioner siden 1950'erne og derfor fik et pænt supplement til folkepensionen.

21. Velfærdskommissionen (2005), kapitel 5, s. 1.

sionen.²² Samtidig fik/får de laveste indkomster også en relativt høj dækningsgrad på grund af folkepensionens forholdsvis høje grundniveau. Derfor pressede LO op igennem 1980'erne på for, at mellemindkomsterne (især de ufaglærte og faglærte) også skulle spare op i en supplerende pensionsordning, for at opnå højere dækningsgrader.

DE FORSKELLIGE TYPER AF PENSIONSORDNINGER

Som det fremgår af det forudgående afsnit, har danskerne i dag mange forskellige pensionsordninger, som hver især har forskellige formål.²³ Nogle ordninger (overenskomstbaserede arbejdsmarkedspensioner) bliver aftalt kollektivt på arbejdsmarkedet, og de fleste personer inden for et givent overenskomstområde indbetaler derfor den samme procentsats af deres løn til disse ordninger. Andre ordninger aftales individuelt i en bank eller et forsikringselskab, og for disse ordninger vil der være stor forskel på, hvor stor en andel af lønnen der indbetales, og hvem der indbetaler. Disse ordninger benævnes private individuelle ordninger.

Nogle ordninger indeholder et kollektivt forsikringselement, som ud over sikringen af en pensionsrettighed i alderdommen også sikrer imod invaliditet og død samt efterladte i form af en ægtefællepension eller en børnepension. Dette gælder fx ATP-ordningen, tjenestemandspensionen og andre arbejdsmarkedspensionsordninger.²⁴ Ægtefællepension har især stor betydning for kvinder, da deres forventede levealder er højere end mænds. Gifte kvinder er desuden typisk gift med mænd, der er ældre end dem selv.²⁵ Pensionsbidraget i sådanne ordninger skal dermed både dække de traditionelle pensionsudbetalinger samt udbetalingerne til de forsikringsdækninger (ægtefællepension, invalidepension, børnepension mv.), som pensionsordningen indeholder. Den opgjorte pensionsrettighed vil derfor ikke afspejle summen af pensionsbidragene plus en forrentning, fordi en del af indbetalingerne går til forsikringsde-

---

22. Sammenhængen gælder kun, når man opdeler efter uddannelsesniveau. Når man opdeler efter indkomstkvarteriler før pensionering, er dækningsgraden faldende med indkomsten, jf. Jørgensen (2007).

23. Afsnittet bygger på oplysninger fra *PensionsABC'en* på Forsikring & Pensions hjemmeside, *Pension i Danmark* fra ATP's hjemmeside og www.borger.dk.

24. Det er også muligt at forsikre sig mod invaliditet og død i private ordninger, selvom det er mindre udbredt.

25. Jf. tabel 4.4 i kapitel 4.

len.²⁶ Andre ordninger er derimod rene individuelle opsparinger, hvor summen af indbetalingerne og forrentningen svarer til den pensionsret-tighed, man kan forvente at få udbetalt, når man pensioneres. Vi vil i det følgende give en kort beskrivelse af disse elementer.

De fleste pensionsordninger kan indplaceres i følgende typer af pensionsordninger:

- offentlig universel skattefinansieret ordning
- offentlige lovbestemte bidragsfinansierede ordninger
- arbejdsgiveradministrerede ordninger
- individuelle private ordninger
- tjenestemandsortningen.

OFFENTLIG UNIVERSSEL SKATTEFINANSIERET ORDNING

Folkepensionen er et eksempel på en universel skattefinansieret offentlig ydelse, hvor de eneste krav, der stilles, er dansk indfødsret, og at man har boet i Danmark i en årrække. Ellers er udbetalingerne uafhængige af den forudgående indtægt og tilknytning til arbejdsmarkedet. Ydelsen afhæn-ger dog af indkomsten som pensionist.

OFFENTLIGE LOVBESTEMTE BIDRAGSFINANSIEREDE ORDNINGER

De offentlige lovpligtige bidragsfinansierede ordninger, som tæller ATP og SP (og SAP²⁷), har det til fælles, at de alle er indført ved lov, og at de omfatter en større del af befolkningen. Det lovbestemte og nærmest universelle element er det, der sammenbinder denne gruppe af pensions-ordninger. Ordningerne har det universelle element til fælles med folke-pensionen, men adskiller sig fra folkepensionen ved at være bidragsfi-nansierede ligesom arbejdsmarkedspensionerne. De enkelte ordninger adskiller sig dog meget, når man ser nærmere på deres opbygning, jf.:

---

26. Da tjenestemandspensionen er skattefinansieret, indbetales der ikke bidrag til denne ordning som til de andre arbejdsmarkedspensioner.

27. SAP adskiller sig fra de tre andre ordninger ved at være frivillig og dermed ikke universel, men har det til fælles med de andre ordninger, at den er vedtaget ved lov og ikke er aftalt på arbejds-markedet.

ATP – Arbejdsmarkedets Tillægspension

ATP blev oprettet i 1964. ATP er en obligatorisk, lovpligtig pensionsordning for alle 16-66-årige lønmodtagere, der arbejder mindst ni timer om ugen, samt modtagere af visse sociale ydelser såsom kontanthjælp, revalideringsydelse, dagpenge i forbindelse med arbejdsløshed, sygdom og barsel og førtidspension (tildelt efter 2002). Selvstændige og efterlønsmodtagere kan frivilligt vælge at betale til ATP. Hvis man får en social ydelse, som er omfattet af pligt til at indbetale til ATP, betaler myndighederne en del af beløbet. Den årlige ATP pension var ca. 22.000 kr. i 2007, hvis man har indbetalt til ordningen hele perioden som erhvervsaktiv. Beløbet udbetales resten af livet, medmindre beløbet er meget lille – i så fald udbetales det som et engangsbeløb (grænsen var 1.240 kr. i 2006). Beløbet er indkomstskattepligtigt. Når et ATP-medlem dør, modtager ægtefælle og børn under 21 år et engangsbeløb fra ATP. Fremover kan samlevende, der har boet sammen i to år, og som i ATP er registrerede som samlevende, få et engangsbeløb. Som hovedregel vil de efterladte få et engangsbeløb på 45.000 kr. før skat (2006). Beløbet til ægtefæller og samlevende aftrappes fra det 66. år og bortfalder helt ved det 70. år. Velfærdsforliget af 20. juni 2006 betyder, at man fra 2027 først kan få sin ATP udbetalt, når man er 67 år.

SP – Den Særlige Pensionsordning

I 1998 indførte man den midlertidige pensionsopsparing (DMP), som i 1999 blev videreført som den særlige pensionsopsparing (SP). DMP var en ren individuel opsparing, der mest af alt lignede en tvungen kapitalpension. Optrækningen af DMP var begrænset til året 1998. SP blev sat i verden med vedtagelsen af Pinsepakken i foråret 1998. Alle lønmodtagere og selvstændige mellem 16–64 år indbetalte i perioden 1998 til 2003 1 pct. af den del af bruttoindtægten, der betales arbejdsmarkedsbidrag af, til SP (og DMP). Næsten alle personer, der modtog offentlige overførsler, indbetalte også til SP. Da størrelsen på indbetalingerne følger indtægten, er der stor forskel på, hvor meget den enkelte vil få udbetalt fra SP. SP udbetales hver måned i en 10-årig periode (ratepension), fra man fylder 65 år. Pensionen er almindelig skattepligtig indkomst. Dør man, før man har fået sin SP udbetalt, udbetales resten af pengene til de efterladte som et engangsbeløb. Indbetalingerne til ordningen er suspenderet i årene 2004 til 2007. Velfærdsforliget af 20. juni 2006 betyder, at man fra 2027 skal være 67 år for at få sin SP udbetalt.

SAP – Den Supplerende Pensionsordning for Førtidspensionister

SAP er en frivillig pensionsordning for førtidspensionister. Førtidspensionister har siden 1. januar 2003 kunnet vælge selv at indbetale 133 kr. om måneden til en SAP-ordning, og kommunen lægger så 266 kr. oveni (2006-tal). En SAP-ordning kan fås hos ATP eller i et pensionsinstitut. Pensionen udbetales, når man bliver 65 år. Størrelsen af pensionen afhænger af, hvor længe man har indbetalt til ordningen. Størrelsen af pensionen bestemmer, om pensionen skal udbetales som en løbende livsvarig pension eller som et engangsbeløb. Der skal betales skat eller afgift af pensionsudbetalingen. Dør man, før pensionen er udbetalt, udbetales værdien af SAP-ordningen som et engangsbeløb til de efterladte. Velfærdsforliget af 20. juni 2006 betyder, at man fra 2027 skal være 67 år for at få sin SAP udbetalt.

ARBEJDSGIVERADMINISTREREDE ORDNINGER

De arbejdsgiveradministrerede ordninger, også kaldet arbejdsmarkedspensioner, er en aftale mellem arbejdstager og arbejdsgiver om at oprette en pension hos et pensionselskab. Aftalen omfatter næsten altid en forsikringsordning. Arbejdsmarkedspensioner er enten etableret i henhold til en kollektiv overenskomst på et fagområde eller gennem en aftale på den enkelte arbejdsplads. Næsten alle ordningerne er aftalt kollektivt. Man har typisk både ret og pligt til at være med i arbejdsgiveradministrerede ordninger. Det betyder på den ene side, at alle, uanset helbred, har ret til at være med, og på den anden side, at man ikke kan melde sig ud af pensionsordningen. I nogle pensionsordninger har helbredet betydning for de vilkår, man bliver medlem på. Det obligatoriske og solidariske element betyder, at arbejdsmarkedspensioner er relativt billige at drive.²⁸ Når man er med i en arbejdsmarkedspensionsordning, betaler man et bidrag, der svarer til en bestemt procentdel af lønnen. Hvor meget, man indbetaler til pension, afhænger af, hvad der er aftalt i den kollektive overenskomst eller i aftalen mellem arbejdspladsen og pensionsinstituttet. Det mest almindelige er, at arbejdsgiveren betaler to tredjedele

---

28. Der er store forskelle på administrationsomkostningen pr. medlem i ordningerne, fx lå ATP's administrationsomkostninger i 2005 på ca. 30 kr. pr. medlem, mens mange andre selskaber har omkostninger på mellem 500-1.000 kr. pr. medlem (jf. kilde 20 – ATP-faktum nr. 37, oktober 2006). Grunden til, at ATP har så lave omkostninger, er dels, at de har så mange medlemmer (stordriftsfordele), dels at det er et forholdsvis mere simpelt og ensartet produkt.

af beløbet, og lønmodtageren betaler en tredjedel. Arbejdsgiveren indbetaler dog normalt hele beløbet, når lønnen udbetales. Formålet med ordningerne er at give medlemmerne af ordningen en rimelig indtægt, når de går på pension. Men arbejdsmarkedspensionerne betyder typisk også, at ægtefælle og børn vil modtage et beløb, hvis medlemmet dør inden pensionsalderen. Mister man sin erhvervsevne, vil man typisk få udbetalt en invalidepension. En arbejdsmarkedspensionsordning får man gennem et livsforsikringselskab, en tværgående pensionskasse, en firmapensionskasse eller et pengeinstitut. Arbejdsmarkedspensioner kan oprettes, så de udbetales som livrenter, ratepensioner eller en kapitalpension.

INDIVIDUELLE PRIVATE ORDNINGER

I princippet kan enhver privat opsparing anvendes til pension, når man forlader arbejdsmarkedet. Der er dog visse typer pensionsordninger, der direkte sigter på alderspensionen, og som er begunstiget af skattereglerne. Det drejer sig om:

- livrenter
- ratepensioner
- kapitalpensioner.

Mange danskere vælger at oprette en individuel privat pension, som de indbetaler til på frivillig basis. De individuelle pensioner kan være sammensat på meget forskellig vis – både med hensyn til, hvor meget man betaler, og hvad pensionen dækker. Eksempelvis kan en privat pensionsordning indeholde forsikringer, der udløses i tilfælde af invaliditet eller dødsfald. Mange køber en individuel ordning, fordi:²⁹

- alderspensionen fra søjle 1 og 2 (den offentlige pension og arbejdsmarkedspension) ikke er stor nok til, at man kan opretholde den levestandard, man ønsker
- dækningen ved død eller invaliditet fra søjle 1 og 2 (den offentlige pension og arbejdsmarkedspensionen) ikke er stor nok, og fordi man ønsker en større dækning
- man er selvstændig og derfor ikke har en arbejdsmarkedspension

---

29. Jf. kilde 5 – Forsikring & Pensions hjemmeside (*Pensions.ABC'en*).

- man er ansat på en del af arbejdsmarkedet, hvor arbejdsmarkedspensioner ikke er almindelige.

Ud over de nævnte punkter kan skattebehandlingen og tilbagetrækningsalderen også være afgørende for, om man vælger at indbetale til en individuel ordning.

Når man køber en individuel pension hos et livsforsikringselskab eller en pensionskasse, skal man ofte give helbredsoplysninger, så selskabet kan beregne risikoen og dermed kan fastsætte prisen på pensionen. De individuelle pensioner kan købes hos et livsforsikringselskab, en pensionskasse eller i et pengeinstitut og kan sammensættes efter ønsker og behov.³⁰ De individuelle pensioner kan som nævnt ovenfor oprettes, så de udbetales som en livrente, en ratepension eller en kapitalpension.

TJENESTEMANDSORDNINGEN

Tjenestemandspension er den ældste arbejdsmarkedspensionsordning og er for offentligt ansatte tjenestemænd. Reglerne for tjenestemandspensionen og størrelsen af pensionen er bestemt ved lov. Dækningerne i tjenestemandspensioner ligner dem, der er i andre arbejdsmarkedspensionsordninger. Det vil sige, at den består af en alderspension, en invalidepension og dækning til ægtefælle og børn, når tjenestemanden dør. Tjenestemandspensionen adskiller sig dog på et væsentligt punkt fra de andre arbejdsmarkedspensioner, idet den er skattefinansieret, og der indbetales derfor ikke bidrag til ordningen. I stedet optjener man en anciennitet i ordningen.

FORSIKRINGSDELEN

En pensionsordning består ofte af forskellige former for forsikringsdækninger – især indeholder arbejdsmarkedspensionerne ofte en invaliditetsforsikring og/eller en ægtefælleforsikring.³¹ Hvorvidt en pensionsordning indeholder en invaliditets- eller ægtefælleforsikring har stor betydning for den pensionsudbetaling, man kan forvente at få, når man går på pension.

---

30. Livrenten kan dog kun tegnes i et forsikringselskab.

31. Det er dog heller ikke ualmindeligt, at privattegnede ordninger indeholder disse forsikringsdækninger.

Det kollektive forsikringsselement i de arbejdsgiveradministrerede ordninger betyder, at alle betaler den samme præmie. Dermed deles risikoen for diverse hændelser ligeligt blandt medlemmerne. Nedenfor gennemgås kort de vigtigste forsikringsselementer:

Sygdom

Midlertidig invalidepension findes i nogle firmapensionsordninger og bliver udbetalt, når man har været sygemeldt i tre måneder. Pensionen bliver udbetalt hver måned. Arbejdsgiveren modtager pengene, hvis han stadig udbetaler løn.

Invaliditet

Invalidepension (også kaldet invaliderente) er et forsikringsprodukt, der kommer til udbetaling, hvis man mister evnen til at arbejde på grund af sygdom eller ulykke (bliver invalid). En typisk invalidepension kommer til udbetaling, hvis man varigt mister to tredjedele af erhvervsevnen i ethvert erhverv. En del invalidepensioner er udvidet, så de kommer til udbetaling allerede ved tab af halvdelen af erhvervsevnen.³² En invalidepension bliver udbetalt, hvis man bliver invalid (taber erhvervsevnen/arbejdsevnen), inden man er gammel nok til at gå på alderspension. Fleksjob kan have betydning for, om man kan få udbetalt invalidepension fra et pensionsinstitut. I en individuel ordning kan man selv aftale, hvor stort et beløb man skal have udbetalt, hvis man bliver invalid. Det er dog som regel ikke muligt at sætte beløbet højere end den indtægt, man har. I nogle arbejdsmarkedspensionsordninger svarer invalidepensionen til, at de fleste vil være dækket ind økonomisk, hvis de taber erhvervsevnen/arbejdsevnen. I andre ordninger kan man selv vælge, hvor stor invalidepensionen skal være.

Død/ægtefællepension/børnepension

Ægtefællepension er en løbende pension, der udbetales til den efterladte ægtefælle, når man dør. Det er forskelligt, hvor længe pengene bliver udbetalt. Nogle ordninger fortsætter resten af ægtefællens levetid. Andre stopper efter 10 år. De fleste pensionsordninger giver de efterladte mulighed for at få et engangsbeløb – en dødsfaldssum. En reservesikring på en alderspension giver en udbetaling til de efterladte ved ens død. Enten

---

32. Kilde 7 – Wikipedia.

som et engangsbetragt eller over en periode. Er man ikke gift, men samlevende, kan man i de fleste pensionsinstitutter oprette en samleverpension. En samleverpension udbetales på samme måde som en ægtefællepension. En samleverpension kan oprettes som en individuel samleverpension og kan i så fald oprettes for personer, som man deler folkeregisteradresse med. En samleverpension kan også oprettes som en kollektiv samleverpension – i så fald skal følgende tre betingelser være opfyldt: Man skal kunne have indgået ægteskab/registreret partnerskab, man skal have haft fælles bopæl i to år forud for dødsfaldet, og man skal have oprettet testamente. Børnepension er en løbende pension, der udbetales til efterladte børn frem til en bestemt alder – typisk 18, 21 eller 24 år.

BEHANDLING AF FORSIKRINGSDELEN I DENNE RAPPORT

Det er ikke muligt via oplysningerne i forskningsregistre at afklare, hvilken form for forsikringsdækning der indgår i de enkelte pensionsordninger. Derfor har vi måttet fastsætte et rimeligt bidrag til administration og risikodækningen i de enkelte ordninger. Velfærdskommissionen (2005) har vist, at præmier til ægtefælle og invalidepension indebærer, at livrenten for en 65-årig i 2078 vil være 25,6 pct. lavere, end den ville have været uden disse præmier. I Forsikring & Pensions *Pensionsmåler* anvendes en sats på 25 pct. (jf. kilde 8 – Forsikring og Pension (Pensionsmåleren)) Vi har ved fremskrivningen af pensionsformuerne valgt et bidrag på 30 pct. til administration, ægtefællepension og risikodækning for livrenterne, 15 pct. for ratepensioner og kapitalpensioner og 5 pct. for ATP, SP og SAP. Vi har valgt en højere sats for livrenterne, fordi de oftere indeholder en større risikodækning end de andre ordninger. Ordningerne administreret af ATP har en mere simpel sammensætning, og derfor er der kun antaget en omkostning på 5 pct. til disse ordninger. Vi har ikke ved beregningen af indkomsten som pensionist taget højde for udbetalinger fra ægtefællepensioner. Dette må formodes at betyde, at kvinders dækningsgrader blive undervurderet, når den individuelle dækningsgrad betragtes, fordi kvinder ofte er partner med mænd, der er ældre end dem selv, samtidig med at kvinder lever længere.³³

---

33. Kvinder er i gennemsnit 2-3 år yngre end deres partner (Jørgensen, 2007, s. 65). Samtidig er deres forventede levealder som 65-årig næsten 3 år længere end mænds (2005/2006). Forskellen er dog blevet indsnævret de seneste 10 år. Kilde 9 – Danmarks Statistikbank, tabel HISB8.

FØRTIDSPENSIONISTER, INVALIDEPENSION OG PENSIONSØKKNING

En gruppe, man bør være særlig opmærksom på, når man taler om invalidepension, er førtidspensionister. Førtidspensionister, som var/er i besiddelse af en pensionsordning med invaliditetsdækning ved tilkendelsen af deres førtidspension, vil resten af livet eller til et fastsat udløbstedpunkt modtage en løbende pension ved siden af førtidspensionen. Derfor betyder invaliditetsdækning specielt meget for førtidspensionister. Vi ved ikke, hvilke personer der besidder en invaliditetsdækning, men vi kan se, hvem der modtager en udbetaling fra en arbejdsgiveradministreret eller en individuel pensionsordning. I kapitel 3 gør vi derfor nærmere rede for, hvor mange førtidspensionister der i hhv. 1995 og 2005 modtog en sådan udbetaling, for at give et mere nuanceret billede af førtidspensionisternes situation.

Det er også vigtigt at pointere i forbindelse med førtidspensionister, at nogle pensionsordninger tilbyder bidragsfritagelse (opsparingssikring), hvilket vil sige, at pensionselskabet fortsætter med at indbetale et nærmere defineret bidrag til pensionsordningen frem til folkepensionsalderen (givet man har tegnet forsikringen på sådanne vilkår). Disse indbetalinger er ikke tilgængelige i forskningsregistre, fordi opsparingen sker internt i det enkelte pensionselskab og dermed ikke går igennem SKAT. Det betyder, at vi ved fremskrivningerne af pensionsindbetalingerne undervurderer pensionsudbetalingerne for de personer, der har en sådan dækning.

HVAD UNDERSØGER VI?

Rapportens primære formål er at udpege de grupper, som – grundet deres arbejdsmarkedstilknytning – indbetaler en relativt lille andel af deres indkomst til pension over tid, samt at vurdere, om de relativt lave indbetalinger resulterer i tilsvarende lave dækningsgrader ved overgangen til pension.

Vi analyserer derfor først sammenhængen mellem arbejdsmarkedstilknytning og indbetalingerne til pension i et historisk perspektiv, det vil sige fra 1995 til 2005. I denne del af analysen er vi især interesserede i at få udpeget personer:

- der kun sparer op til ATP (og SAP) og derfor kun kan forvente udbetalinger fra søjle 1
- der grundet længere perioder uden for beskæftigelse oplever en større nedgang i indbetalingerne til pension og derfor må forvente en større nedgang i udbetaling fra søjle 2.

Afgrænsningen mellem de to grupper er flydende, idet et permanent fravær fra arbejdsmarkedet ofte vil medføre, at man kun sparer op i ATP. På baggrund af perioden 1995 til 2005 analyserer vi først, hvor meget det påvirker indbetalingerne til pension at stå uden for beskæftigelse.

Dernæst udnytter vi den viden, vi har om de enkelte gruppers opsparingsmønstre fra 1995 til 2005, til at fremskrive pensionsformuerne for 40-45-årige til 68-årsalderen. Dette gør vi for at kunne vurdere, hvilken sammenhæng der er mellem individets arbejdsmarkedshistorie, indbetalingerne til pension og dækningsgraden.

Traditionelt har analyser af restgrupper haft tre forskellige tilgange:³⁴

- indbetalingerne til pension i et enkelt år eller over tid
- indkomstfordelingen som pensionist
- dækningsgrader.

Denne gennemgang lægger sig i forlængelse af tidligere analyser, der har taget udgangspunkt i tilgang 1 og 3.³⁵

OPGØRELSESMETODER

I dette afsnit gør vi rede for de begreber og metoder, vi anvender igennem rapporten. Vi forklarer, hvordan stikprøven er afgrænset, hvilke indbetalinger og foranstaltninger/tilstande der indgår i undersøgelsen, hvilket indkomstbegreb vi bruger, hvordan baggrundsvARIABLENE er klas-

---

34. Pensionsmarkedsrådet (2007).

35. I Pensionsmarkedsrådet (2007) sammenligner man, hvordan forskellige rapporter afgrænser restgruppen. Mere konkret sammenligner de følgende rapporter: Velfærdskommissionen (2005), Pensionsmarkedsrådet (2005), Økonomi- og Erhvervsministeriet (2005), Pensionsmarkedsrådet (2001) og Økonomiministeriet (2000).

sificerede, og hvordan vi har fremskrevet indkomsterne, indbetalingerne og pensionsformuerne.

STIKPRØVENS AFGRÆNSNING MV.

Stikprøven udgør en repræsentativ stikprøve på 10 pct. af befolkningen fra 1995 til 2005. Derudover har vi valgt kun at beskæftige os med personer mellem 25 år og 64 år (begge år inklusive), der ikke var tjenestemænd, og som indbetalte under 2 mio. kr. til pension. Tjenestemændene har vi fjernet, fordi de ikke indbetaler til en pensionsordning, men i stedet optjener anciennitet. Vi har ligeledes fjernet indbetalinger, der var større end 2 mio. kr. årligt, fordi de medførte, at de gennemsnitlige indbetalinger steg signifikant meget, når data blev delt op på subgrupper – der var 55 observationer i stikprøven, som indbetalte så store beløb. Samlet betyder det, at der i hele stikprøven er 3.009.722 observationer, svarende til gennemsnitlig 273.611 observationer pr. år. I det balancerede panel, som vi trækker i kapitel 4, er der 2.177.945 observationer, svarende til 197.995 individer. Alle variable, der angives i kroner, er, medmindre andet er angivet, omregnet til 2003-lønkroner ved hjælp af industriens lønindeks. Når vi igennem rapporten omtaler hele befolkningen, så baserer udsagnene sig på, at stikprøven er blevet ganget op til hele befolkningen.

HVILKE INDBETALINGER INDGÅR

Det har været muligt at inddrage indbetalinger til ATP, SP, SAP, privattegnede ordninger og arbejdsmarkedspensioner, se tabel 2.2.

I forhold til tabel 2.1 er det kun oplysninger om ”opsparingen” i tjenestemandordningen, som ikke indgår, hvilket også er grunden til, at tjenestemænd er fjernet fra analysen. SP-indbetalingerne fra registrene vedrører kun indbetalinger fra personer i beskæftigelse. Derfor har vi særskilt beregnet SP-indbetalingerne som 1 pct. af de samlede overførselsindkomster.³⁶ Alle indbetalingsvariable er efter arbejdsmarkedsbidrag.

---

36. For kontanthjælpsmodtagere og modtagere af revalideringsydelse er der kun blevet beregnet indbetalinger, hvis de modtog mere end 8.577 kr. i kontanthjælp (2006-kroner), jf. tabel 3.3a i appendiks.

TABEL 2.2

Oversigt over de pensionsordninger, der indgår i analyserne.

Overordnede ordninger	Ordning
ATP	Samlede ATP bidrag
SAP	Den supplerende pensionsordning for førtidspensionister
SP	Særligt pensionsbidrag
Arbejdsgiveradministrerede ordninger	<ol style="list-style-type: none"> 1) Arbejdsgiveradministrerede pensionsbidrag med løbende udbetaling 2) Bidrag til arbejdsgiveradministrerede rateforsikringsordninger 3) Bidrag til arbejdsgiveradministrerede rateopsparinger i pensionsøjemed 4) Bidrag indeksordninger 5) Bidrag til arbejdsgiveradministrerede kapitalforsikringsordninger 6) Bidrag til arbejdsgiveradministrerede kapitalopsparinger i pensionsøjemed 7) Bidrag – engangsydelser (delmængde af 1)
Privattegnede ordninger	<ol style="list-style-type: none"> 1) Privat pensionsbidrag med løbende udbetaling 2) Bidrag til private rateforsikringer i pensionsøjemed 3) Bidrag til private rateopsparinger i pensionsøjemed 4) Bidrag indeksordninger 5) Bidrag til private kapitalforsikringsordninger i pensionsøjemed 6) Bidrag til privat kapitalopsparinger i pensionsøjemed

SAP-indbetalingerne er kun udskilt for den andel, der går igennem ATP, dvs. ca. 90 pct. af indbetalingerne, mens de resterende 10 pct. af SAP-indbetalingerne indgår i indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger. For at korrigere for effekten af størrelsen af indkomsten anvendes i de fleste analyser indbetalingsprocenten, dvs. andelen af den samlede bruttoindkomst, der blev indbetalt til pension.

Når vi beregner gennemsnitlige indbetalinger og indbetalingsprocenter, så vedrører tallene de personer, der havde en positiv indbetaling, medmindre andet er angivet. Indbetalingsprocenten er blevet begrænset til at ligge mellem 0 og +40 pct., da nogle ekstreme indbetalinger

ellers påvirker gennemsnittene på en uhensigtsmæssig måde.³⁷ Alle indbetalingerne er eksklusive arbejdsmarkedsbidrag.

HVILKE FORANSTALTNINGER/TILSTANDE INDGÅR

Vi har så vidt muligt forsøgt at inddrage alle de tilstande, der er væsentlige for pensionsopsparingsadfærd, og som en person kunne befinde sig i fra 1995 til 2005. Tabel 2.3 viser de tilstande, vi har medtaget.

TABEL 2.3

Oversigt over foranstaltninger/tilstande, som indgår i analyserne.

Foranstaltning	Variable
Barselsorlov	Årsvarighed ved fødsel/barsel
Dagpenge	Årsvarighed på almindelige arbejdsløshedsdagpenge Årsvarighed på AF-beskæftigelse Årsvarighed på AF-forsørgelse og anden AF-aktivering Årsvarighed på AF-uddannelse
Førtidspension	Årsvarighed på førtidspension
Kontanthjælp	Nettovarighed aktivering Nettovarighed kontanthjælp Årsvarighed ved uddannelse/revalidering Årsvarighed ledighedsydelse
Orlov	Årsvarighed orlov til børnepasning Årsvarighed orlov til uddannelse Årsvarighed orlov til sabbat
Efterløn/overgangsydelse	Årsvarighed på efterløn og overgangsydelse
Sygedagpenge	Årsvarighed ved sygdom
Under uddannelse	Andel af året på fuld SU

Varigheden i de enkelte tilstande er opgjort som antal dage af året, man befandt sig i den pågældende tilstand. Perioder i beskæftigelse er opgjort residualt – det vil sige som antallet af dage, man ikke befandt sig i nogen af ovenstående foranstaltninger i løbet af et år. Hjemmegående personer

37. Negative indbetalinger kan opstå, fordi indbetalingerne altid er positive, mens årsindkomsten derimod godt kan være negativ for nogle personer.

mv., der ikke har modtaget nogen af ydelserne i tabel 2.3, vil i analyserne indgå som beskæftigede. Nedenfor følger en kort beskrivelse af de enkelte foranstaltninger.

Barsel

Kun personer, der er tilknyttet arbejdsmarkedet (herunder arbejdsløse (forsikrede)), kan modtage barselsdagpenge – personer under uddannelse, kontanthjælpsmodtagere, hjemmegående mv. kan ikke modtage dagpenge. De, der fik fuld løn under hele barselsperioden, indgår i de tilfælde, hvor arbejdsgiver har fået en refusion fra kommunen. Ud af de forældre, der fik et barn i 2005, holdt de 88 pct. barselsorlov med dagpenge. Barselsperioden inkluderer graviditetsorloven inden barsel, barselsorloven og forældreorloven, men ikke børnepasningsorloven.^{38 39}

Beskæftigelse

Perioder i beskæftigelse er opgjort residualt og er derfor et udtryk for den del af perioden fra 1995 til 2005, hvor personen ikke modtog nogen af de offentlige ydelser, der indgår i undersøgelsen.

Dagpenge

Dagpenge dækker – ud over almindelige dagpengeforløb – også over AF-beskæftigelses-, AF-forsørgelses-, AF-uddannelses- og AF-aktiveringsforløb.

Førtidspension

I opgørelsen indgår alle førtidspensionstyper både på den nye (ny førtidspension 2003) og den gamle ordning (almindelig, forhøjet almindelig, mellemste og højeste førtidspension).

Kontanthjælp

Ud over ren kontanthjælp indgår kontanthjælpsaktivering, uddannelse/revalidering, introduktionsydelse, starthjælp og ledighedsydelse.⁴⁰

---

38. Børnepasningsorloven indgår under orlovsperioderne.

39. Kilde 10 – Nyt fra Danmarks Statistik, Sociale forhold, sundhed og retsvæsen, nr. 165, 20. april 2007.

40. I 2005 var ca. 60 pct. af dem, der var i berøring med kontanthjælpsystemet, på ren kontanthjælp. Det tilsvarende tal for 1995 var 68 pct.

Orlov

Orlov, som dækker over orlov til børnepasning, sabbatorlov og orlov til uddannelse, har været aftagende siden 1995, fordi alle tre ordninger er ved at blive/er blevet udfaset (se figur 4.1). Orlov til børnepasning udfases over tid, i takt med at børnene til de forældre, som stadig har noget børnepasningsorlov til gode, bliver ni år. Orlov til uddannelse stoppede medio 2000, og sabbatorlov stoppede ultimo 1999.⁴¹

Overgangsydelse/efterløn

Overgangsydelsen er en nu ophørt ordning (2006), som blev indført i 1992 for 55-59-årige, og som i 1994 blev udvidet til også at gælde 50-54-årige. Da ordningen havde størst tilslutning, var knap 50.000 på overgangsydelse. Overgangsydelser var ment som en permanent offentlig forsørgelse til langtidsledige, indtil de var berettigede til efterløn.

Sygedagpenge

Man kan få sygedagpenge, når man er uarbejdsdygtig, og når uarbejdsdygtigheden skyldes egen sygdom. Man kan som hovedregel højst få sygedagpenge i 52 uger ud af en periode på 18 måneder. Normalt kan man kun modtage sygedagpenge fra det offentlige efter 14 dages sygdom, indtil da er det arbejdsgiveren, der betaler løn eller dagpenge. Under de første to ugers sygdom ydes kun dagpenge fra det offentlige i særlige tilfælde, fx til nyansatte, kronisk syge, arbejdsløse (forsikrede) og frivilligt sikrede selvstændige samt i tilfælde, hvor arbejdsgiveren har tegnet en forsikring, der frigør for dagpengeforpligtelsen. Efter to ugers sygdom udbetales dagpenge fra det offentlige enten direkte til lønmodtageren og den selvstændige eller som refusion til arbejdsgivere, der udbetaler fuld eller delvis løn under sygdom. Det opgjorte antal uger på sygedagpenge er derfor mindre end det samlede antal sygedage.⁴²

Uddannelse

Uddannelse vedrører perioder på ordinær uddannelse, dvs. perioder, hvor man modtager Statens Uddannelsesstøtte (SU). Uddannelsesperioder er beregnet som andele af året, man modtager fuld SU. Uddannelse dækker derfor kun varigheden for de personer, der modtog SU.

---

41. Kilde 11 – Portal om det danske arbejdsmarked.

42. Kilde 12 – Beskæftigelsesministeriet.

Personer, der har frmeldt SU eller ikke længere modtager SU, vil dermed blive kategoriseret som beskæftigede. I og med, at den gennemsnitlige studietid på universitetet ofte er længere end de normerede seks år, hvor man kan modtage SU, vil de her gennemgåede tal undervurdere både det antal personer, der i perioden har været berørt af en periode på uddannelse, og varigheden af den samlede uddannelsesperiode, idet opgørelsen kun omfatter personer, der har modtaget SU.

HVORDAN BAGGRUNDSVARIABLENE ER KLASSIFICERET

I rapporten anvendes gennemgående baggrundsvARIABLENE alder, køn, socioøkonomisk gruppe, uddannelsesniveau og etnisk herkomst (oprindelsesland). I tabel 2.4, 2.5 og 2.6 giver vi kun en oversigt over, hvad der ligger bag de kategorier, der er anvendt for variablene socioøkonomisk gruppe, uddannelsesniveau og etnisk herkomst, da alder og køn giver sig selv.

Den socioøkonomiske klassifikation laves ud fra den primære indkomstkilde i løbet af året. En person, der er klassificeret som arbejdsløs (forsikret), kan derfor godt have været i beskæftigelse i noget af året; det samme gælder for en kontanthjælpsmodtager, men deres primære indkomst i løbet af året kommer fra hhv. dagpenge og kontanthjælp.

TABEL 2.4

Klassifikationen af de socioøkonomiske grupper.

Socioøkonomisk gruppe	Bagvedliggende grupper
Selvstændig høj	Selvstændige med 10 eller flere ansatte Selvstændige med 1-9 ansatte
Selvstændig lav	Ingen ansatte Medarbejdende ægtefælle
Lønmodtager høj	Topledere i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor Lønmodtagere på højeste niveau Lønmodtagere på mellemste niveau
Lønmodtager lav	Lønmodtager på grundniveau Andre lønmodtagere = Andre lønmodtagere + Lønmodtagere stillingsangivelse ikke oplyst
Arbejdsløse (forsikrede)	Arbejdsløse – forsikrede
Under uddannelse	Personer under uddannelse
Førtidspensionister	Førtidspensionister
Overgangsydelse/efterløn	Efterlønsmodtagere
Kontanthjælpsmodtagere	Kontanthjælpsmodtagere
Andre	Andre personer = Modtagere af sygedagpenge, uddannelsesgodtgørelse, orlovsydelser m.m. + andre

TABEL 2.5

Klassifikationen af uddannelsesniveauer.

Uddannelsesniveau	Bagvedliggende uddannelsesniveau
Grundskole	Grundskole Forberedende uddannelser
Erhvervsfaglig/gymnasial	Almengymnasiale uddannelser Erhvervsgymnasiale uddannelser Erhvervsfaglige grundforløb Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb Efteruddannelse af specialarbejdere/faglærte
Kort videregående	Korte videregående uddannelser
Mellemlang videregående	Mellemlange videregående uddannelser Bachelor
Lang videregående	Lange videregående uddannelser Forskeruddannelser
Uoplyst	Uoplyst

TABEL 2.6

Klassifikationen af etnisk herkomst grupper.

Etnisk herkomst	Etnisk herkomstlande
Danmark Ikke 3. land	Danmark, Grønland og Færøerne Mere udviklede lande => Norden, EU, Europa i øvrigt (undtagen Tyrkiet, Cypern, Aserbajdsjan, Usbekistan, Kasakhstan, Turkmenistan, Kirgisistan, Georgien, Tadsjikistan, Armenien – europæriske lande, som FN regner som mindre udviklede lande fra 1992), Nordamerika, Japan, New Zealand og Australien.
3. land	Mindre udviklede lande Nederst på formularen

Anm.: Med hensyn til afgrænsningen af, hvilket oprindelsesland indvandrere og efterkommere har, anvendes oplysninger om fødeland og statsborgerskabsland efter følgende sæt af regler: 1) Når ingen af forældrene kendes, er oprindelseslandet defineret ud fra personens egne oplysninger. 2) Er personen indvandrer, antages det, at oprindelseslandet er lig med fødelandet. 3) Er personen efterkommer, antages det, at oprindelseslandet er lig med statsborgerskabslandet. 4) Når kun én forælder kendes, defineres oprindelseslandet ud fra dennes fødeland. Hvis dette er Danmark, bruges statsborgerskabsland. 5) Når begge forældre kendes, defineres oprindelsesland ud fra moderens fødeland henholdsvis statsborgerskabsland.

INDKOMSTBEGREBET

Ved beregningen af indkomstbegrebet for de erhvervsaktive har vi taget udgangspunkt i Danmarks Statistiks indkomstbegreb – SAMLINK, som er den samlede indkomst før skat og før renteudgifter, men inkl. en beregnet lejeværdi.⁴³ Vi har fra SAMLINK fratrukket følgende ydelser: beregnet lejeværdi, kapitalindkomster, børnetilskud, boligtilskud, varnehjælp, skattefri kontanthjælp, underholdsbidrag og tillæg til førtidspensionister. Samtidig har vi tillagt arbejdsgiveradministrerede pensionsbidrag og indbetalinger til ATP, da disse ikke indgår i SAMLINK. Hævede kapitalpensioner og andre pensioner hævet i utide indgår heller ikke i SAMLINK og det indkomstbegreb, vi anvender. Både indbetalingsprocenterne og bruttodækningsgraden beregnes på baggrund af dette indkomstbegreb. Det medfører, at indbetalingsprocenterne bliver en smule lavere end de satser, der er vedtaget i overenskomsterne. I det omfang de ydelser, der ikke indgår i indkomstbegrebet, påvirker fx en 67-årig erhvervsaktiv og en 68-årig pensionist forskelligt, da vil det også påvirke de beregnede dækningsgrader. Nogle pensionister kan fx modtage supplerende ydelser, hvis deres indkomst er meget lav, hvilket vil gøre, at vi undervurderer dækningsgraden en smule for sådanne personer.

De fremtidige pensionisters indkomst har vi beregnet som folkepensionen plus udbetalinger fra alle pensionsordninger. Udbetalingerne fra pensionsordningerne har vi beregnet som en konstant annuitet på baggrund af den opsparing, personen forventes at have ved overgangen til pension.

Indkomstbegreberne til beregning af dækningsgrader er opgjort efter samme princip som i Pensionsmarkedsrådet, 2005.⁴⁴ Til beregning af en disponibel indkomst er anvendt skatteregler fra 2009 og folkepensionssatser fra 2008 – se tabel 2.1a i appendiks.⁴⁵ Fra 2009 er mellem-skattesatsen ophævet. Det er antaget, at man trækker sig fuldt tilbage som 68-årig, hvorfor der udbetales fuldt grundbeløb.

---

43. For yderligere dokumentation, se dokumentation i TIMES på Danmarks Statistiks hjemmeside (kilde 13 – Danmarks Statistik (Times)).

44. I Pensionsmarkedsrådet (2005) opdateres analyserne fra Pensionsmarkedsrådet (2001), hvor pensionsindbetalinger og dækningsgrader blev analyseret.

45. Alle beløb er omregnet til 2003-lønkrone.

SAMSPILLET MELLEM OPSPARINGEN, PENSIONS- SYSTEMET, SKATTESYSTEMET OG DÆKNINGSGRADEN

Vi vil i dette afsnit give nogle eksempler på dækningsgrader for stiliserede forløbstyper. Disse stiliserede eksempler skal bruges til at illustrere, at skattesystemets progressive indretning samt aftrappingsreglerne i folkepensionen påvirker forskellige gruppers dækningsgrader forskelligt. Derfor medfører pensionssystemets aftrappingsregler og skattesystemets progressivitet forskellige opsparingsbehov for forskellige indkomstgrupper, hvis de vil opnå den samme dækningsgrad. Først giver vi et eksempel på en fremskrivning af pensionerne til pensionsalderen, derefter ser vi på, hvordan dækningsgraden ændrer sig, når der ændres på forudsætningerne i fremskrivningerne.

ET EKSEMPEL PÅ EN FREMSKRIVNING

Tabel 2.7 viser et eksempel på en fremskrivning. Der er taget udgangspunkt i de skatteregler, der gælder fra 2009, samt folkepensionssatser fra 2008 omregnet til 2003-lønfastekroner. Tabel 2.1a i appendiks viser en oversigt over satser og regler.

I eksemplet har vi antaget, at personen indbetaler 9 pct. af sin bruttoindkomst til pension i 40 år, hvorefter personen modtager folkepension i 18 år. Pensionsformuen er omregnet til en løbende udbetaling i alle 18 år. Indkomsten er antaget konstant over hele perioden. Der er anvendt en realforrentning på 1 pct. Som det fremgår af regneeksemplet, vil en sådan person have en nettodækningsgrad på 73,2 pct. Denne dækningsgrad er dog afhængig af de antagelser, der ligger bag ved fremskrivningerne, da ændringer i realforrentning, opsparingsperiode, restlevetiden, indbetalingsprocenten, indkomsten m.m. vil ændre dækningsgraden. I tabel 2.8 viser vi derfor, hvordan dækningsgraden påvirkes af ændringer i nogle af de nævnte antagelser.

TABEL 2.7

Et eksempel på en fremskrivning for en udvalgt persontype.

1	Bruttoindkomst inkl. pensionsbidrag og AM-bidrag	310.000
2	Indb. pct.	9 %
3	Indb.pension inkl. AM-bidrag	30.132
4	Bruttoindkomst ekskl. pensionsbidrag og AM-bidrag	257.479
5	AM-bidrag	24.800
6	Grundskat – 39,3 pct.	87.098
7	Topskat – 15 pct.	0
8	Disponibel indkomst erhvervsaktiv	167.970
9	Gennemsnitsskat	46%
10	Realrente efter lønstigninger og skat	1,0%
11	Perioder – år	40
12	Forventet restlevetid ved pensionsalder	18
13	Pensionsformue ved overgangen som pensionist	1.363.930
14	Løbende udbetaling resten af livet	83.175
15	Aftrapning af folkepensionens tillæg	10.087
16	Bruttoindkomst pensionist	179.295
17	Grundskat – 39,3 pct.	56.387
18	Topskat – 15 pct.	0
19	Disponibel indkomst pensionist	122.908
20	Gennemsnitsskat	31%
21	Bruttodækningsgrad	57,8
22	Nettodækningsgrad	73,2

TABEL 2.8

Tabellen viser ændringen i nettodækningsgraden ved ændringer i forudsætning omkring indbetalingsprocenten, indkomsten, realrenten, opsparingsperioden og restlevetiden, for en udvalgt persontype.

Bruttoindkomst – erhvervsaktiv – 1.000 kr.	Disponibel indkomst – erhvervsaktiv – 1.000 kr.	Indbetalingsprocent	Rente – pct.	Opsparingsperioder	Restlevetid	Disponibel indkomst – pensionist	Nettodækningsgrad
<i>Δ indbetalingsprocent</i>							
310	176.523	5,0	1,0	40	18	106.587	60,4
310	172.247	7,0	1,0	40	18	115.052	66,8
310	163.694	11,0	1,0	40	18	130.764	79,9
310	159.418	13,0	1,0	40	18	138.620	87,0

TABEL 2.8 (FORTSAT)

Bruttoindkomster – erhvervsaktiv – 1.000 kr.	Disponibel indkomst – erhvervsaktiv – 1.000 kr.	Indbetalingsprocent	Rente – pct.	Opsparingsperioder	Restlevetid	Disponibel indkomst – pensionist	Nettodækningsgrad
<i>Δ indkomst</i>							
110	68.660	9,0	1,0	40	18	96.450	140,5
210	118.315	9,0	1,0	40	18	111.504	94,2
410	209.962	9,0	1,0	40	18	134.312	64,0
510	247.158	9,0	1,0	40	18	145.716	59,0
<i>Δ forrentning</i>							
310	167.970	9,0	0,0	40	18	113.908	67,8
310	167.970	9,0	0,5	40	18	118.049	70,3
310	167.970	9,0	1,5	40	18	128.617	76,6
310	167.970	9,0	2,0	40	18	135.333	80,6
<i>Δ opsparingsperiode</i>							
310	167.970	9,0	1,0	30	18	112.710	67,1
310	167.970	9,0	1,0	35	18	117.682	70,1
310	167.970	9,0	1,0	45	18	128.400	76,4
310	167.970	9,0	1,0	50	18	134.173	79,9
<i>Δ restlevetiden</i>							
310	167.970	9,0	1,0	40	14	132.137	78,7
310	167.970	9,0	1,0	40	16	126.944	75,6
310	167.970	9,0	1,0	40	20	119.681	71,3
310	167.970	9,0	1,0	40	22	117.042	69,7
<i>Δ indkomst og indbetalingsprocent</i>							
171,7	109.364	0,5	1,0	40	18	80.083	73,2
271,5	152.598	7,0	1,0	40	18	111.637	73,2
364	188.916	11,0	1,0	40	18	138.291	73,2
900	363.028	15,0	1,0	40	18	265.680	73,2

Tabellen viser, at samspillet mellem indkomsten og indbetalingsprocenten er meget afgørende for dækningsgraden. En person med en bruttoindkomst på 310.000 kr. vil således kun have en dækningsgrad på 52 pct., hvis indbetalingsprocenten udgør 3. pct., mens dækningsgraden vil være hele 90 pct., hvis indbetalingsprocenten udgør 15 pct. En person, der tjener 210.000 kr. og sparer 9 pct. op til pension, opnår en nettodækningsgrad på 91,6 pct., mens en person med en indkomst på 410.000 kr., som også indbetaler 9 pct., kun opnår en dækningsgrad på 62,1 pct.

Sidste del af tabellen viser samspillet mellem både at ændre indbetalingsprocenten og dækningsgraden, sådan at man opnår den samme dækningsgrad for forskellige indkomstgrupper. En person, der fx tjener 171.700 kr., vil med en opsparingsprocent på 0,5 pct. opnå en dæknings-

grad på 73,2 pct. En person med en indkomst på 364.000 kr. vil skulle indbetale 11 pct. af sin indkomst til pension for at opnå den samme dækningsgrad. I det nævnte tilfælde vil den første person have en disponibel indkomst på 80.083 kr. om året, mens den anden person vil have en disponibel indkomst på 138.291 kr. som pensionist. Dækningsgraden siger dermed kun noget om det relative forhold mellem indkomsten før pensionering og efter pensionering, men siger ikke noget om, hvorvidt indkomstniveauet kan dække de basale behov. Det vil kræve en absolut vurdering af den disponible indkomst som pensionist. Grundet skattesystemets progressivitet og aftrappingsreglerne gældende for folkepensionens tillæg vil personer med forskellige indkomstniveauer, således skulle spare vidt forskellige andele af deres indkomster op for at opnå den samme dækningsgrad.

Ændres renten, opsparingsperioden eller restlevetiden som pensionist for den udvalgte persontype i tabel 2.7, så viser tabel 2.8:

- at hvis realrenten øges med 1 pct., fra 1 til 2 pct., så stiger dækningsgraden med 7,4 procentpoint
- at hvis opsparingsperioden reduceres fra 40 til 30 år (for fastholdt pensionslevetid), så falder nettodækningsgraden med 6,1 procentpoint
- at hvis restlevetiden som folkepensionist stiger med 4 år til 22 år, så falder dækningsgraden med 3,5 procentpoint.

Forrentningen kan dermed være med til at løfte den fremtidige dækningsgrad betydeligt. Tilsvarende vil en kortere opsparingsperiode og en længere restlevetid reducere dækningsgraden.

For en mere uddybende diskussion af konsekvenserne af at lave forskellige antagelser ved fremskrivning af pensionsformuer, se fx Pensionsmarkedsrådet (2005) eller Velfærdskommissionen (2005).

I kapitel 6 vil vi fremskrive 40-45-årige personer i stikprøven, til de går på pension. I de analyser vil vi modsat her tage højde for, hvordan individets arbejdsmarkedshistorie påvirker indbetalingerne og dermed dækningsgraderne samt andre forhold såsom omkostninger til risikodækning, således at lønprofilen og opsparingsprofilen ændrer sig forskelligt med alderen for forskellige grupper. De nærmere antagelser til disse fremskrivninger findes i kapitel 6.

PENSIONS- INDBETALINGERNES FORDELING

I dette kapitel viser vi, hvordan forskellige grupper indbetalte til pension i 1995 og 2005, samt hvilke ordninger de primært indbetalte til. Ved at analysere, hvordan indbetalingerne fordelte sig på alder og socioøkonomisk status, får vi et overblik over, hvor store variationerne i indbetalingerne til pension har været.⁴⁶ Et sådant overblik er nyttigt i forhold til analyserne i de næste kapitler, som inddrager varigheden i forskellige tilstande til at forklare variationen i indbetalingerne til pension.

Dette kapitel har til formål at give et indledende overblik over, hvordan indbetalingerne til pension så ud i hhv. 1995 og 2005, samt hvilke grupper der i 2005 ikke indbetalte eller kun indbetalte en meget lille andel af indkomsten til pension. Fokus vil primært være på andelen af indkomsten, der indbetales til pension, og ikke så meget på størrelsen af indbetalingen målt i nominelle kroner, fordi man må forvente, at personer med store indkomster også indbetaler store beløb til pension.⁴⁷ En

---

46. I kapitel 5 inddrager vi også andre baggrundvariable, såsom køn og etnisk herkomst. I dette afsnit er fokus i stedet for på den overordnede udvikling og fordeling i 1995 og 2005 samt udviklingen og fordelingen inden for de socioøkonomiske grupper.

47. Alle variable, der angives i kroner, er omregnet til 2003-lønkroner ved hjælp af industriens lønindeks, medmindre andet er angivet.

person, der fx tjener 500.000, vil skulle indbetale 50.000 kr. til pension årligt for at indbetale 10 pct. af sin indkomst til pension. Det ville være meget misvisende at sammenligne en sådan indbetaling med en person, der fx tjener 200.000, da denne person vil skulle indbetale 25 pct. af sin indkomst for at indbetale det samme nominelle beløb. I visse situationer vil vi dog også fremhæve de nominelle indbetalinger.

I gennemgangen er alle gennemsnit, deciler, kvartiler mv. beregnet for dem, der indbetalte til pension.⁴⁸

PENSIONSINDBETALINGERNE FORDELT PÅ ALDER OG ORDNING I 1995 OG 2005

I 1995 kunne man indbetale til en arbejdsgiveradministreret ordning, en privat ordning og ATP-ordningen, mens SP-ordningen kun eksisterede i perioden 1998-2003, og SAP-ordningen først blev oprettet i 2003. Indbetalinger til SAP-ordningen indgår derfor kun i indbetalingerne i 2005. LD indbetalte man kun til i perioden 1977-1979, og ordningen indgår derfor ikke i analyserne af indbetalingerne. Tjenestemandsoordningen er rettighedsbestemt, og der opkræves derfor ikke et pensionsbidrag til denne ordning. Derfor findes der ikke indbetalinger til tjenestemandsoordningen. Da tjenestemænd ikke indbetaler til deres pension, men i stedet optjener en løbende rettighed, indgår de ikke i de efterfølgende analyser, da man ved at inddrage dem ville overvurdere andelen, der ikke indbetaler til pension.⁴⁹

---

48. Deciler og kvartiler beskriver fordelingen af en variabel ved at opdele observationerne (efter de er sorteret efter størrelse) i lige store andele. Decil opdeler i tiendedele og kvartil opdeler i fjerdedele. 1. decil repræsenterer den observation, der svarer til, at 10 pct. af observationerne er talt op, og 1. kvartil repræsenterer den observation, der svarer til at 25 pct. af observationerne er talt op.

49. De fleste personer med en tjenestemandsoformue/-rettighed indbetaler dog også til en anden pensionsordning. Men for ikke at undervurdere deres samlede dækning er alle tjenestemænd trukket ud af analysen.

TABEL 3.1

Gennemsnitlig årlig indbetaling til pension, andel, der indbetalte til pension, gennemsnitlig andel af indkomsten, der blev indbetalt, og de samlede indbetalinger. Fordelt på alder. Opdelt på ordninger. 1995 og 2005. 10 procents stikprøve. Målt i 2003-lønkroner.

	ATP		ADM		Privat		I alt	
	1995	2005	1995	2005	1995	2005	1995	2005
<i>Andel, der indbetalte</i>								
25-64 år	76	86	51	63	35	31	83	90
25-29 år	87	91	50	60	26	17	89	92
30-39 år	85	92	58	70	31	28	89	94
40-49 år	81	89	58	70	39	33	87	93
50-59 år	68	83	46	62	46	40	80	89
60-64 år	26	58	15	26	29	28	44	68
<i>Gennemsnitlig indbetaling i 1.000 kr.</i>								
25-64 år	2,5	2,2	22,7	34,1	19,1	19,8	24,2	32,8
25-29 år	2,4	2,1	13,4	21,1	7,3	7,2	12,0	17,4
30-39 år	2,5	2,3	20,1	30,4	12,0	11,6	19,6	28,2
40-49 år	2,5	2,2	25,4	35,7	19,9	18,7	28,0	35,7
50-59 år	2,5	2,3	28,9	40,9	26,8	27,1	34,1	43,1
60-64 år	2,0	2,1	31,0	48,1	29,8	30,6	31,1	33,4
<i>Gennemsnitlig indbetalingsprocent</i>								
25-64 år	0,9	1,0	5,5	8,6	5,4	4,6	6,5	8,5
25-29 år	1,0	1,0	4,0	7,2	2,4	2,5	3,9	6,2
30-39 år	0,9	1,0	5,3	8,3	3,4	3,2	5,5	8,0
40-49 år	0,9	0,9	6,0	8,8	5,0	4,2	6,9	9,0
50-59 år	0,9	1,0	6,2	9,3	7,6	6,0	8,6	10,1
60-64 år	0,8	1,1	6,1	9,4	11,7	7,1	10,0	7,5
<i>Indbetalt i alt, mia. kr.</i>								
25-64 år	4,9	5,4	29,8	60,1	17,5	17,3	52,2	83,0
25-29 år	0,8	0,7	2,7	4,4	0,8	0,4	4,3	5,4
30-39 år	1,5	1,7	8,5	16,7	2,7	2,6	12,8	21,0
40-49 år	1,4	1,5	10,4	18,3	5,4	4,6	17,2	24,4
50-59 år	0,9	1,3	7,3	17,3	6,8	7,4	15,0	26,1
60-64 år	0,1	0,3	1,0	3,4	1,8	2,3	2,9	6,0

Anm.: Indbetalingsprocent angiver andelen af den samlede bruttoindkomst, der blev indbetalt til pension for de personer, der indbetalte til pension. ADM og Privat repræsenterer hhv. de arbejdsgiveradministrerede ordninger og de privattegnede ordninger. Tjenestemænd indgår ikke i analysen. Indbetalingerne til SAP indgår i totalen.

Tabel 3.1 viser de samlede indbetalinger til pension – fordelt på aldersgrupper og pensionsordninger i 1995 og 2005. Indbetalingsprocenten er beregnet ved at dividere de samlede indbetalinger med bruttoindkomsten på individniveau. Fordi vi anvender et lidt bredere indkomstbegreb end den rene lønindkomst (jf. kapitel 2), bliver indbetalingsprocenterne lavere end de satser, der er vedtaget ved overenskomsterne. I gennemgangen er indbetalinger større end 2 mio. kr. fjernet, og indbetalingsprocenten er begrænset til at ligge i intervallet 0 til 40.⁵⁰ I metodeafsnittet findes en nærmere beskrivelse af, hvad der indgår i indkomstbegrebet.

UDVIKLINGEN I ANDELEN, DER INDBETALTE TIL PENSION

Overordnet set indbetalte 90 pct. af aldersgruppen 25-64 år i 2005 til pension. Det var en fremgang på 7 procentpoint i forhold til 1995. Den store fremgang skyldtes især, at andelen af indbetalere steg meget blandt de ældre aldersgrupper. Andelen af de 60-64-årige, der indbetalte, steg med 24 procentpoint (fra 44 pct. til 68 pct.). Forklaringen på dette er bl.a., at det især var i denne aldersgruppe, at andelen af personer i beskæftigelse steg meget.⁵¹

Ser man på, hvor meget andelen af indbetalere steg inden for de enkelte ordninger, ser man, at andelen, der indbetalte til ATP, steg med 10 procentpoint (fra 76 pct. til 86 pct.), andelen, der indbetalte til en arbejdsgiveradministreret ordning, steg med 12 procentpoint (fra 51 pct. til 63 pct.), mens andelen, der indbetalte til en privattegnede ordning, faldt med 4 procentpoint (fra 35 pct. til 31 pct.). Faldet i andelen af indbetalere til de individuelle ordninger må formodes primært at skyldes den markante vækst i udbredelsen af arbejdsmarkedspensionerne op igennem 1990'erne.⁵² I kapitel 5 ser vi nærmere på denne fortrængning. Ud over væksten i de arbejdsgiveradministrerede ordninger kan en del af faldet

---

50. Indbetalingsprocenten kan være negativ, selvom indbetalingerne er positive, fordi det er den samlede årsindkomst, der anvendes. Indbetalinger over 2 mio. er fjernet, fordi de påvirker gennemsnittene uhensigtsmæssigt. Ved at fjerne indbetalinger over 2 mio., fjernes 0,02 pct. af stikprøven.

51. Fra 1995 til 2005 steg andelen af de 60-64-årige, der var klassificeret som lønmodtager eller selvstændig, fra 24,6 pct. til 33,5 pct., mens andelen var rimelig stabil for aldersgrupperne i aldersintervallet 25-49 år.

52. En del af faldet skyldes også en skatteomlægning i 1999, som betød, at indbetalingerne til kapitalpensioner ikke længere kunne fratrækkes i topskatten. En vis andel af faldet i indbetalingerne til de individuelle ordninger blev dog modsvaret af en forøgelse af indbetalingerne til individuelle ordninger med løbende udbetaling, jf. Jørgensen (2007), s. 129.

også skyldtes en skatteomlægning i 1999, som betød, at fradragsværdien af indbetalingerne til kapitalpensioner ikke længere kunne fradrages i topskatten.⁵³ Stigningen i andelen af indbetalere til ATP og de arbejdsgiveradministrerede ordninger skal forklares med, at indbetalingskredsen blev udvidet kraftigt op igennem 1990'erne, jf. kapitel 2.

Ser man på forskellen i andelen, der indbetaler til ATP og til de arbejdsgiveradministrerede ordninger, fordelt på aldersgrupper i 2005, var andelen af indbetalere nogenlunde ens for aldersgrupperne i aldersintervallet 25-59 år, mens andelen af indbetalere var noget lavere for aldersgruppen 60-64 år. Dette skyldes, at 52,4 pct. af aldersgruppen 60-64-årige i 2005 var klassificeret som førtidspensionister eller efterlønsmodtagere, hvilket især påvirker indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger – som jo hænger tæt sammen med tilknytningen til arbejdsmarkedet – negativt. Dette gør sig ikke på samme måde gældende for de privattegnede ordninger. Her vokser andelen, der indbetaler til pension, op til og med aldersgruppen 50-59 år, hvorefter andelen falder for aldersgruppen 60-64 år, men dog kun til samme niveau som for de 30-39-årige.

Forskellen i andelen, der indbetalte (i alt), set over alder, var i 2005 ikke særlig stor for personer i aldersintervallet 25-59 år – andelen varierede kun med 5 procentpoint, hvor den i 1995 varierede med 9 procentpoint. En del af denne udjævning over aldersgrupperne skyldes udbygningen af arbejdsmarkedspensionerne og ATP i 1990'erne. Tabel 3.1 viser også, at det kun var en mindre andel, der ikke indbetalte til pension i 2005, når man ser bort fra aldersgruppen 60-64 år.

Samlet kan vi konkludere, at størstedelen efterhånden er omfattet af indbetalinger til ATP, SAP, en arbejdsgiveradministreret ordning eller en privattegnede ordning. I de senere afsnit ser vi nærmere på, hvordan andelen, der ikke indbetalte til pension, eller som kun indbetalte en meget lille andel af indkomsten, fordelte sig på socioøkonomiske grupper.

---

53. Størstedelen af det fald, man kunne observere i de individuelle indbetalinger til kapitalpensioner, blev dog udlignet i en stigning i individuelle ordninger med en løbende udbetaling.

UDVIKLINGEN I DE GENNEMSNITLIGE INDBETALINGER TIL PENSION

En 25-64-årig indbetalt i 2005 i gennemsnit 32.800 kr. til pension, hvilket var en stigning på 8.600 kr. (35,5 pct.) i forhold til 1995.⁵⁴ Stigningen skyldes primært stigningen i de gennemsnitlige indbetalinger til de arbejdsgiveradministrerede ordninger, som i perioden steg fra 22.700 kr. til 34.100 kr. (50,2 pct.). De gennemsnitlige indbetalinger til ATP faldt en smule, fra 2.500 kr. til 2.200 kr., hvilket kan forklares med, at ATP-satsen ikke blev reguleret fra 1996 til 2005, hvilket medfører, at indbetalingen målt i 2003-lønkroner faldt.⁵⁵ At indbetalingen ikke faldt yderligere målt i 2003-lønkroner over de 11 år, skyldes bl.a., at bidraget fra dagpengemodtagere fra 1998 har været dobbelt. En anden faktor, der virker i modsat retning, er, at andelen af personer (fx kontanthjælpsmodtagere), der ikke er forpligtet til at indbetale til ATP hele året på grund af en karensregel, er steget siden 1995.⁵⁶

Indbetalingerne til de privattegnede ordninger steg en anelse, hvilket måske kan forklares med, at andelen af personer i de ældste aldersgrupper steg, mens den faldt i de yngre aldersgrupper. Denne forskydning bevirkede, at gennemsnitsalderen i stikprøven steg fra 42,4 til 43,6 år fra 1995 til 2005. Da de gennemsnitlige indbetalinger er noget større i de ældste aldersgrupper, vil aldersforskydningen, isoleret set, bidrage til en højere gennemsnitlig indbetaling, når alle 25-64-årige betragtes. Det samme gør sig gældende for en mindre andel af stigningen i indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger.

Den største variation i den gennemsnitlige indbetalingsprocent over alder ses for de privattegnede ordninger, mens indbetalingerne til ATP forventeligt er mere stabile. I 2005 var de gennemsnitlige indbetalinger til de privattegnede ordninger i aldersgruppen 60-64 år 4,3 gange større end i aldersgruppen 25-29 år. Det tilsvarende forhold for de arbejdsgiveradministrerede ordninger var 2,3.

---

54. Tallene er omregnet til 2003-lønfaste kroner, så stigningen afspejler en realstigning.

55. ATP blev i 1996 opjusteret med 17 pct. Lønudviklingen fra 1995 til 2005 har været 45,5 pct.

56. Det blev først lovpligtigt for modtagere af kontanthjælp og revalidering mv. at indbetale til ATP i 1997.

UDVIKLINGEN I DEN GENNEMSNITLIGE INDBETALINGSPROCENT

Tabel 3.1 viser også indbetalingsprocenten, dvs. andelen af indkomsten, som blev indbetalt til pension. Indbetalingsprocenten viser gennemsnittet for de personer, der indbetalte til pension, mens de personer, der ikke indbetalte (dvs. 10 pct. i 2005), ikke indgår. Fra 1995 til 2005 steg den gennemsnitlige indbetalingsprocent fra 6,5 pct. af indkomsten til 8,5 pct. af indkomsten. Stigningen skyldes stor set kun stigningen i indbetalingsprocenten til de arbejdsgiveradministrerede ordninger, idet indbetalingsprocenten til ATP kun steg fra 0,9 pct. til 1 pct., og indbetalingsprocenten til de privattegnede ordninger faldt fra 5,4 til 4,6 pct. Stigningen i indbetalingsprocenten til de arbejdsgiveradministrerede ordninger fra 1995 til 2005 var på 3,1 procentpoint (56,4 pct.). Indbetalingsprocenten til de arbejdsgiveradministrerede ordninger blev dermed noget højere end indbetalingsprocenten til de privattegnede ordninger i 2005, mens de lå på næsten samme niveau i 1995.

Ser man nærmere på sammenhængen mellem den samlede indbetalingsprocent og alder, var der i 1995 er klar sammenhæng – jo ældre man var, jo større en andel af indkomsten indbetalte man til pension. Denne sammenhæng blev i 2005 brudt ved aldersgruppen 60-64 år. Der kan være flere forklaringer på, at sammenhængen bliver brudt. For det første er flere personer på overførselsindkomster blevet omfattet af indbetalinger til ATP. Det sænker den gennemsnitlige indbetalingsprocent, fordi gennemsnittet kun er beregnet for de personer, der indbetaler til pension. Så når der kommer mange nye indbetalere til, som kun indbetaler små beløb til ATP, så sænker det automatisk den gennemsnitlige indbetalingsprocent, selvom der er blevet flere indbetalere.⁵⁷ Dette rammer især aldersgruppen 60-64 år, fordi der i denne gruppe er mange personer uden for beskæftigelse. En anden faktor, der også er afgørende, er, at indbetalingsprocenten til de privattegnede ordninger faldt med 39,3 pct. for de 60-64-årige, hvilket var langt mere end for de andre aldersgrupper. Det kraftige fald i indbetalingsprocenten til de privattegnede ordninger – på trods af at indbetalingerne for denne gruppe var nærmest uforandrede – skyldes, at fordelingen af indbetalingerne til privattegnede ordninger er blevet meget mere skæv fra 1995 til 2005. Det vil sige, at en relativt stør-

---

57. Var gennemsnittet i stedet beregnet for alle personer i aldersgruppen 60-64 år, ville indbetalingsprocenten være steget marginalt fra 4,15 til 4,22 pct. fra 1995 til 2005.

re andel indbetalte mindre, og at en relativt større andel indbetalte meget store beløb. To mulige forklaringer på denne udvikling kan være:

- at færre har behov for at indbetale store beløb til en individuel ordning, lige før de går på pension, fordi de nu allerede har indbetalt noget større beløb til en arbejdsmarkedspension
- at det er blevet mere udbredt at indbetale store beløb til individuelle ratepensioner for at opnå en mere lempelig beskatning af indkomsten/formuen.

Forskellen i indbetalingsprocenten imellem aldersgrupperne indsnævres fra 1995 til 2005, fordi de yngre aldersgrupper oplever de største stigninger i indbetalingsprocenterne. De 25-29-årige indbetalte i gennemsnit dog stadig kun 6,2 pct. af deres indkomst i 2005, mens de 50-59-årige indbetalte 10,1 pct. En af grundene til, at de unge personer indbetalte en mindre andel af deres indkomst til pension, er, at mange starter deres indbetalinger i aldersgruppen 25-29 år, fordi det frem til april 2006 var normalt inden for det offentlige, at unge først indbetalte fuld sats, når de var fyldt 25 år og havde ét års anciennitet. Det betyder, at mange dermed kun indbetaler en andel af året i det år, de starter deres indbetalinger, hvilket får indbetalingsprocenten til at falde. I april 2006 blev reglerne på det offentlige område lavet om, så unge allerede fra 21-årsalderen skulle indbetale fuldt bidrag, når de havde optjent ét års anciennitet.⁵⁸

Tabel 3.1 viser samlet set, at der er en vis variation i, hvor stor en andel af indkomsten der indbetales til pension, når man opdeler efter alder, men at alle aldersgrupper i gennemsnit indbetaler væsentligt mere end det, der svarer til et fuldt ATP-bidrag.

UDVIKLINGEN I DE SAMLEDE INDBETALINGER TIL PENSION

Den sidste del af tabel 3.1 viser de samlede summer, der blev indbetalt til de enkelte ordninger. De samlede indbetalinger for de 25-64-årige steg fra 1995 til 2005 med 30,8 mia. kr. Hele stigningen skyldes væksten i indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger, som i denne periode steg med 30,3 mia. kr. Indbetalingerne til ATP steg med 500

---

58. Før 2002 skulle man være 25 år og have minimum ét års anciennitet. (Kilde 14 – PensionDanmark).

mio. kr., mens de samlede indbetalinger til de privattegnede ordninger faldt fra 17,5 mia. kr. til 17,3 mia. kr. De største procentvise stigninger i de samlede indbetalinger er sket i aldersgrupperne 50-59 år (73,8 pct.) og 60-64 år (107,8 pct.). At det netop er disse aldersgrupper, der oplever de største relative stigninger, hænger sammen med, at der er blevet relativt flere ”ældre” personer i aldersgruppen 25-64 år fra 1995 til 2005. En anden årsag er, at der blandt de nye generationer af 50-64-årige kvinder er langt flere, der har haft en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet på grund af kvindernes indtog på arbejdsmarkedet i 1970’erne.

INDBETALINGSPROCENTENS FORDELING

I dette afsnit ser vi nærmere på indbetalingsprocentens fordeling, dvs. variationen i forhold til den gennemsnitlige indbetalingsprocent. I analysen ser vi også på, hvordan fordelingen af indbetalingsprocenterne har ændret sig fra 1995 til 2005.

Tablet 3.1 viste, at den gennemsnitlige indbetalingsprocent var noget højere for de arbejdsgiveradministrerede ordninger (8,6 pct.) og de privattegnede ordninger (4,6 pct.) end ATP (1 pct.), og at den gennemsnitlige indbetalingsprocent varierede med alderen. Indbetalingsprocenten varierer således både over alder og mellem ordningerne. Ud over at der er variation mellem ordningerne og over alder, er der også stor variation inden for ordningerne og inden for aldersgrupperne – dvs. at to personer, der begge er medlem af en arbejdsmarkedspension, godt kan indbetale meget forskellige andele af deres indkomst. Det betyder, at den gennemsnitlige indbetalingsprocent inden for en ordning eller inden for en aldersgruppe er noget højere end den andel en stor del af gruppen reelt indbetaler. Dette afsnit fokuserer derfor på, hvordan indbetalingsprocenterne fordelte sig.

INDBETALINGSPROCENTENS FORDELING I 1995 OG 2005

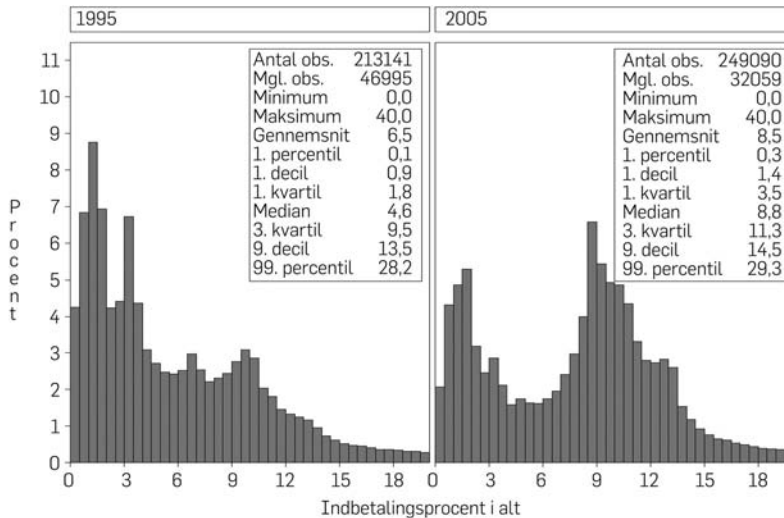
Figur 3.1 viser fordelingen af den samlede indbetalingsprocent i 1995 og 2005. De tilsvarende figurer for de enkelte ordninger findes som figur 3.1a-3.4a i appendiks til kapitel 3.

Af figur 3.1 fremgår det tydeligt, at indbetalingsprocenterne varierer meget. Ud over at der var 10 pct., der ikke indbetalte til pension i 2005, så indbetalte 25 pct. af dem, der indbetalte til pension, mindre end

3,5 pct. af deres indkomst. Det vil sige, at ca. 35 pct. af befolkningen mellem 25-64 år indbetalte mindre end 3,5 pct. af deres indkomst til pension. De 3,5 pct. svarede i 2005 til ca. 6.400 kr. om året, når den øvre grænseværdi for 1. kvartil af de nominelle indbetalinger betragtes. Omvendt indbetalte de 25 pct. af befolkningen, som indbetalte den største andel af indkomsten til pension, 11,3 pct. eller mere. De 11,3 pct. svarede i 2005 til ca. 38.800 kr. om året, når den øvre grænseværdi for 1. kvartil af de nominelle indbetalinger betragtes.

FIGUR 3.1

Fordelingen af den samlede årlige indbetalingsprocent til pension i 1995 og 2005, beregnet for de 25-64-årige personer, der indbetalte. Procent. 10 procentvis stikprøve.

Anm.: Procent angiver andelen af befolkningen, der havde den pågældende indbetalingsprocent.

En del af årsagen til de store forskelle i indbetalingsprocenten skyldes tilknytningen til arbejdsmarkedet, fordi denne afgør, om man er obligatorisk forpligtet til at indbetale til en arbejdsgiveradministreret ordning, som klart udgør den største andel af de samlede indbetalinger til pension. En person på en overførselsindkomst er fx kun forpligtet til at indbetale til ATP, som i gennemsnit udgør en langt mindre andel af overførsels-

indkomsten, end indbetalingerne til en arbejdsgiveradministreret eller privattegnede ordning udgør af lønnen, jf. tabel 3.1.

Af figur 3.1 fremgår det desuden, hvordan udbygningen af de arbejdsgiveradministrerede ordninger i 1990'erne har ændret på fordelingen af indbetalingsprocenterne. I 1995 indbetalte de fleste personer små andele af deres indkomst til pension, og jo højere indbetalingsprocenten var, jo lavere en andel indbetalte satsen. I 2005 har fordelingen ændret sig sådan, at figuren nærmest danner to efterfølgende normalfordelinger, hvor den første normalfordeling har 1,5 pct. som toppunkt, mens den anden har 9 pct. som toppunkt. Hvilket er udtryk for, at der er en mindre gruppe der indbetaler en mindre andel af deres indkomst til pension, mens en større gruppe indbetaler en større andel af indkomsten til pension. Dette vil i nogen grad medføre lignende forskydninger i de fremtidige pensionisters indkomster.

I tabel 3.1a-3.4a i appendiks ses fordelingen af indbetalingsprocenterne for ATP-ordningen, de arbejdsgiveradministrerede ordninger, de privattegnede ordninger og SAP-ordningen. Af figurerne kan man se, at den førnævnte "første" fordeling af den samlede indbetalingsprocent (den med toppunkt omkring 1,5 pct.) især er påvirket af, hvordan indbetalingsprocenten til ATP og de privattegnede ordninger fordelte sig, mens den anden fordeling (den med toppunkt omkring 9 pct.) især afspejler, hvordan indbetalingsprocenten til de arbejdsgiveradministrerede ordninger fordelte sig. Indbetalingsprocenten til de arbejdsgiveradministrerede ordninger er den, der er tættest på at ligne en normalfordeling. Det ses, hvis man sammenligner gennemsnittet (8,6 pct.) og medianen (8,3 pct.), som ligger meget tæt på hinanden. Indbetalingsprocenterne til ATP nærmer sig også en normalfordeling, mens indbetalingsprocenten til de privattegnede ordninger er højreskæve, hvilket vil sige, at der er mange, der indbetaler små andele af indkomsten, mens en mindre andel indbetaler meget store beløb. Dette bliver tydeligt, når man sammenligner fordelingen af indbetalingsprocenterne for de privattegnede ordninger og de arbejdsgiveradministrerede ordninger. Ved medianen var den gennemsnitlige indbetalingsprocent til de arbejdsgiveradministrerede ordninger 3,6 gange større end median-indbetalingsprocenten til de privattegnede ordninger. Ved det 90. percentil er dette forhold faldet til 1,07, og ved det 99. percentil er indbetalingsprocenten til de privattegnede ordninger endda marginalt større end indbetalingsprocenten til de arbejdsgiveradministrerede ordninger.

Der var kun ca. 50.000 personer, der i 2005 indbetalte til SAP-ordningen, og de indbetalte i gennemsnit 2,7 pct. af indkomsten.⁵⁹ Indbetalingsprocenten til SAP varierer ligesom ATP-indbetalingerne ikke så meget, fordi indbetalingen er fastsat som kronebeløb. Fordi SAP kun er for førtidspensionister, som i 2005 udgjorde 7,5 pct. af stikprøven, og fordi det samtidig kun var 21 pct. af dem, der indbetalte til SAP (jf. senere), så påvirkede ordningen kun de samlede indbetalingers fordeling meget lidt.

INDBETALINGSPROCENTENS FORDELING INDEN FOR ALDERSGRUPPERNE I 2005

Figur 3.2 og 3.3 viser den samlede indbetalingsprocents fordeling over alder. Der er en klar tendens til, at fordelingen af indbetalingsprocenten bliver mere og mere præget af indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger i takt med alderen. Det medfører, at medianindbetalingsprocenten nærmer sig den gennemsnitlige indbetalingsprocent. Denne udvikling gælder dog kun frem til aldersgruppen 60-64 år, hvor fordelingen af indbetalingsprocenterne bliver mere højreskæv igen. Forklaringen på dette er, at der blandt de 60-64-årige er en forholdsvis stor gruppe af efterlønsmodtagere og førtidspensionister, som primært indbetaler til ATP eller slet ikke indbetaler til pension.

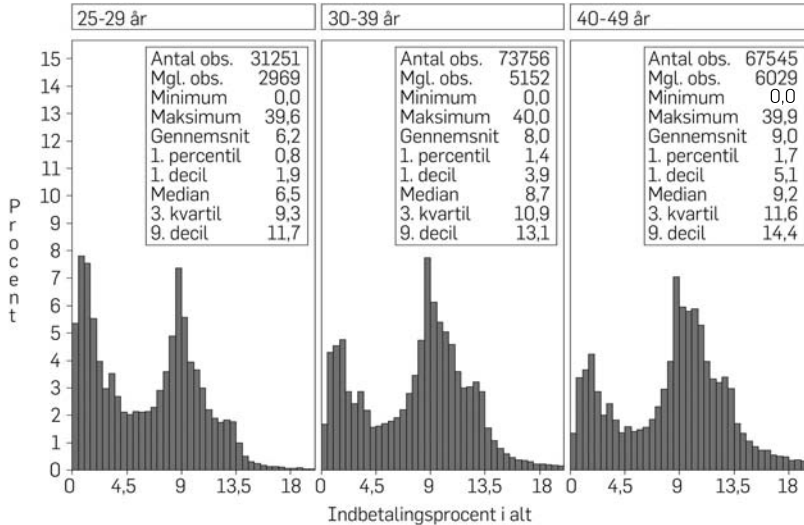
Ser man nærmere på fordelingen af indbetalingsprocenterne inden for de enkelte aldersgrupper, kan man se, at der stadig er en stor andel i aldersgruppen 25-29 år, som kun indbetalte en mindre andel af indkomsten til pension – 25 pct. af dem, som indbetalte til pension, indbetalte 1,9 pct. af deres indkomst eller mindre, og 50 pct. indbetalte 6,5 pct. eller mindre. En af årsagerne til den lave indbetalingsprocent er, at der blandt de 25-29-årige er langt flere studerende. Allerede i aldersgruppen 30-39 år ændrer billedet sig. Nu er den øvre grænseværdi for første kvartil steget til mere end det dobbelte, nemlig 3,9 pct.

---

59. Kun en ud af fem førtidspensionister har valgt at tilmelde sig SAP-ordningen. Der er dog store forskelle inden for de enkelte kommuner på, hvor mange der har tilmeldt sig ordningen. I 2004 sagde ni ud af ti i nogle kommuner ja til ordningen, mens der i andre kommuner ikke var en eneste, der tilsluttede sig ordningen (Jf. Socialministeriet (2007))

FIGUR 3.2

Fordelingen af den samlede årlige indbetalingsprocent til pension i 2005, fordelt på aldersgrupper. Aldersgrupperne 25-29 år, 30-39 år og 40-49 år. Procent. 10 procentes stikprøve.

Anm.: Procent angiver andelen af befolkningen, der havde den pågældende indbetalingsprocent.

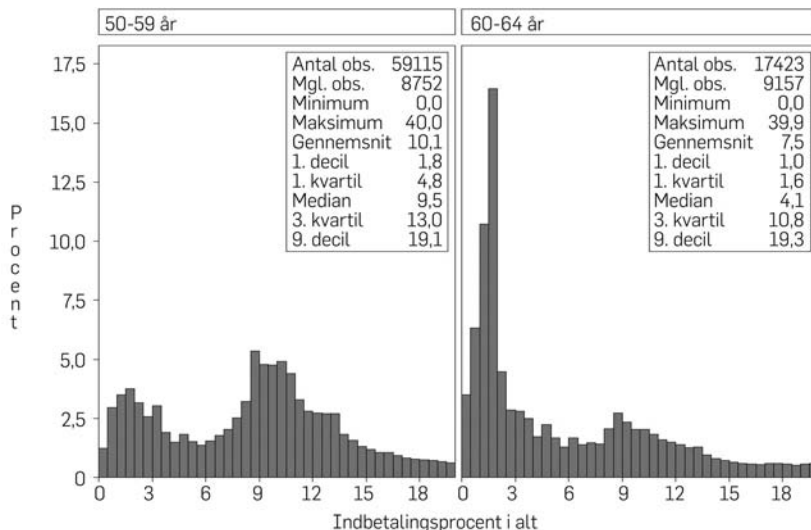
Forskellen mellem aldersgruppen 25-29 år og 30-59 år er primært, hvordan indbetalingsprocenterne fordelte sig, og ikke hvor stor en andel af aldersgrupperne der indbetalte til pension, da denne andel var nogenlunde ens for alle grupperne, jf. tabel 3.1.

Aldersgruppen 60-64 år skiller sig ud fra de andre aldersgrupper på to måder:

- der er en noget mindre andel af aldersgruppen, der indbetalte til pension – 67 pct. mod et overordnet gennemsnit på 90 pct. (jf. tabel 3.1), og
- indbetalingsprocenterne er meget højreskæve – 25 pct. af dem, der indbetale, indbetalte mindre end 1,6 pct. af deres indkomst, mens 10 pct. af dem, der indbetale, indbetalte mere end 19,3 pct. af deres indkomst til pension. En naturlig forklaring på dette er, at en meget stor andel af de 60-64-årige er gået på efterløn eller modtager førtidspension.

FIGUR 3.3

Fordelingen af den samlede indbetalingsprocent til pension i 2005, fordelt på aldersgrupper. Aldersgrupperne 50-59 år og 60-64 år. Procent. 10 procents stikprøve.

Anm.: Procent angiver andelen af befolkningen, der havde den pågældende indbetalingsprocent.

INDBETALINGERNE FORDELT PÅ SOCIOØKONOMISK GRUPPE

En af de primære årsager til, at indbetalingsprocenten varierer over aldersgrupperne og inden for aldersgrupperne, er, at aldersgruppernes personer fordeler sig forskelligt på de socioøkonomiske grupper. Socioøkonomisk gruppe angiver her en persons primære indtægtskilde i løbet af året. Da indtægtskilden, dvs. om man var lønmodtager, selvstændig eller modtager af overførselsindkomster, er tæt forbundet med, hvordan man obligatorisk er forpligtet til at spare op til pension, kan den socioøkonomiske klassificering også forklare en stor del af variationen i indbetalingsmønsteret.

INDBETALINGSPROCENTEN OG ANDELEN AF INDBETALERE FORDELT PÅ SOCIOØKONOMISKE GRUPPER I 2005

Figur 3.4 viser andelen af personerne i de socioøkonomiske grupper, der i 2005 indbetalte til pension, fordelt på aldersgrupper. Tallene til figur 3.4 og 3.5 findes i tabel 3.1a i appendiks.

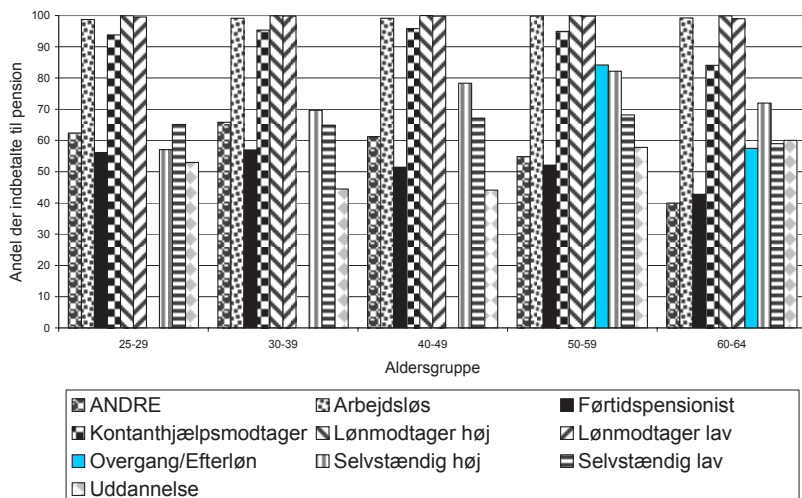
I de socioøkonomiske grupper *arbejdsløse (forsikrede)* og *lønmodtagere* indbetalte stort set alle personer, uanset alder, til pension. I gruppen *kontanthjælpsmodtagere* var der ca. 95 pct. i aldersgruppen 25-59 år, der indbetalte, og 84 pct. i aldersgruppen 60-64 år. I gruppen *selvstændig høj* steg andelen fra 57 pct. i 25-29-års aldersgruppen til 82 pct. i 50-59-års aldersgruppen, der sker dermed med alderen en markant stigning i indbetalingerne for *selvstændig høj*. Andelen af indbetalere i gruppen *selvstændig lav* lå mellem 60 pct. og 68 pct., med toppunkt i 50-59-års aldersgruppen, og stigningen i indbetalingsandelen over alder var dermed noget mindre end for *selvstændig høj*. Blandt personerne på overgangsydelse⁶⁰ indbetalte 84 pct. til en pensionsordning, mens det kun gjaldt 57 pct. af personerne på efterløn. Den laveste andel af indbetalere fandtes i gruppen førtidspensionister (43-57 pct.) og personer under uddannelse (44-60 pct.).

---

60. Den del af gruppen overgangsydelse/efterløn, som var mellem 50-59 år.

FIGUR 3.4

Andelen, der indbetalte til pension i 2005, fordelt på socioøkonomiske grupper og aldersgrupper. 25-64 år. Procent. 10 procent's stikprøve.

Overordnet set viser figur 3.4, at alle personer, der er tilknyttet arbejdsmarkedet, indbetaler til en pensionsordning, også selvom de er arbejdsløse (forsikrede). Det skyldes, at alle beskæftigede og dagpengemodtagere indbetaler til ATP. De fleste lønmodtagere indbetaler endvidere også til en arbejdsgiveradministreret ordning. Figur 3.4 viser dog også, at der stadig er en del af de socioøkonomiske grupper – det gælder selvstændige, nogle førtidspensionister, nogle kontanthjælpsmodtagere, personer under uddannelse og personer på efterløn – som enten ikke er omfattet af en obligatorisk pensionsordning, eller som kun er delvist omfattet. De selvstændige og de studerende er de eneste, som ikke er omfattet af nogen obligatorisk ordning overhovedet, heller ikke ATP. De selvstændige kan dog frivilligt vælge at indbetale til ATP, og flere af de studerende vil gennem deres studiejob indbetale et reduceret ATP-bidrag – hvis de arbejder over ni timer om ugen. Kontanthjælpsmodtagere er omfattet af indbetalinger til ATP, hvis de har været på kontanthjælp i over et halvt år, og hvis deres ydelse overstiger ca. 8.577 kr. (2005-tal).⁶¹

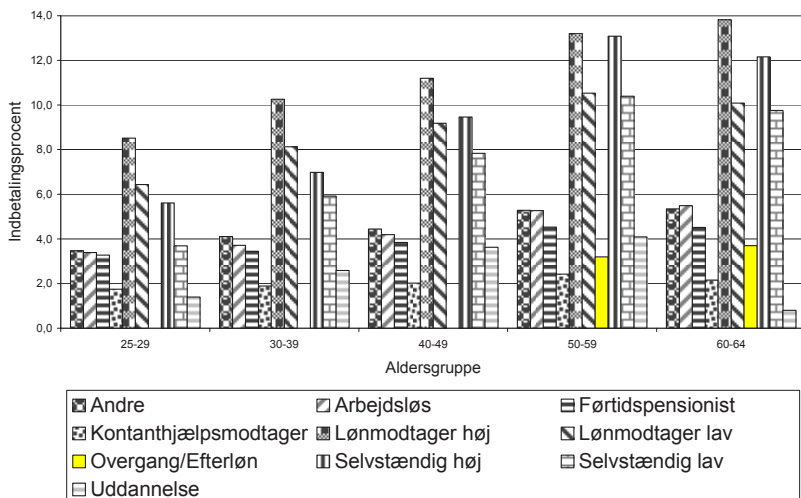
61. Værdien svarer til grænsseværdien for en enlig.

Figur 3.5 viser, hvor stor en andel af indkomsten de forskellige socioøkonomiske grupper indbetalte til pension i 2005, fordelt på aldersgrupper. Figuren viser meget tydeligt, at der er markante forskelle i, hvor stor en andel af indkomsten de enkelte socioøkonomiske grupper indbetalte til pension.

Lønmodtager høj er den gruppe, hvor den gennemsnitlige indbetalingsprocent var størst, uanset hvilken aldersgruppe man betragter. Gruppen indbetalte i gennemsnit 11,1 pct. af deres samlede indkomst til pension – med 8,5 pct. i aldersgruppen 25-29 år og 13,8 pct. i aldersgruppen 60-64 år. *Lønmodtager lav* var den gruppe, der indbetalte den tredjestørste andel, idet de indbetalte 8,9 pct. af indkomsten til pension. Lønmodtagerne indbetaler dermed generelt pæne andele af deres indkomster til pension.

FIGUR 3.5

Andelen af indkomsten, der blev indbetalt til pension (indbetalingsprocenten) i 2005, fordelt på socioøkonomiske grupper og aldersgrupper. 25-64-år. 10 procentvis stikprøve.

I bunden ligger personer under uddannelse. De indbetalte i gennemsnit kun 1,8 pct. af deres indkomst til pension. Størstedelen af personerne under uddannelse (70 pct.) befinder sig i aldersgruppen 25-29 år og vil derfor efter endt uddannelse tilhøre en anden socioøkonomisk gruppe.

Kontanthjælpsmodtagerne, som også har en meget lav gennemsnitlig indbetalingsprocent (2,0 pct.), er derimod mere jævnt fordelt ud over alle aldersgrupper, så uanset hvilken aldersgruppe man betragter, så indbetaler de en meget lav andel af deres indkomst til pension. Indbetalingsprocenten varierede fra 1,7 pct. for de 25-29-årige til 2,4 pct. for de 50-59-årige. Arbejdsløse (forsikrede) er den gruppe af overførselsindkomstmodtagerne, der indbetaler den største gennemsnitlige andel af deres indkomst til pension (4,4 pct.). De indbetalte i gennemsnit mellem 3,4 pct. og 5,5 pct., alt afhængig af alderen. Førtidspensionisterne indbetalte i gennemsnit 4,2 pct. af indkomsten til pension, men som vi så i figur 3.4, var det kun 51 pct. af førtidspensionisterne, der indbetalte til en pensionsordning.

De selvstændige (både høj og lav) skiller sig ud ved, at indbetalingsprocenten stiger meget med alderen. Dette gælder især gruppen *selvstændig høj*. De 25-29-årige fra gruppen selvstændige høj indbetalte i gennemsnit 5,6 pct. af indkomsten til pension, mens de 50-59-årige indbetalte 13,1 pct., dvs. 2,3 gange så stor en andel af deres indkomst. Dermed indbetalte selvstændige i aldersgruppen 50-59 år næsten den samme andel af deres indkomst som gruppen *lønmotager høj*.

Sammenholder man informationerne fra figur 3.4 og 3.5, så tegner der sig nogle overordnede tendenser. Stort set alle lønmotagere indbetaler til pension, og de indbetaler store andele af deres indkomster. Modtagere af overførselsindkomster indbetaler langt fra alle, og de indbetaler små andele af deres indkomster til pension. Selvstændige er den socioøkonomiske gruppe, hvor andelen, der indbetaler, og andelen af indkomsten, der indbetales, varierer mest med alderen. Gruppen indbetaler dog i gennemsnit en større andel af deres indkomst til pension end personer på overførselsindkomster.

INDBETALINGERNE TIL PENSION FORDELT PÅ SOCIOØKONOMISK GRUPPE OG ORDNING I 2005

I dette afsnit ser vi på, hvilke pensionsordninger de forskellige socioøkonomiske grupper primært indbetalte til. Formålet med analysen er at klargøre, hvor afhængige de enkelte socioøkonomiske grupper er af de forskellige pensionsordninger. Vi gør opmærksom på, at den socioøkonomiske klassifikation laves ud fra den primære indkomstkilde i løbet af året, derfor kan en person, der er klassificeret som arbejdsløs (forsikret), godt have været i beskæftigelse i noget af året. Det samme gælder for en

kontanthjælpsmodtager, men deres primære indkomst i løbet af året kommer fra hhv. dagpenge og kontanthjælp. Denne pointe gælder for alle grupperne. Skulle man kun beskæftige sig med 'rene' forløb, ville alt for mange personer ryge ud af analysen.⁶²

Tabel 3.2 viser andelen, der indbetalte til de enkelte pensionsordninger, hvor meget der i gennemsnit blev indbetalt til de enkelte ordninger, hvor meget indbetalingerne udgjorde af den samlede indkomst, og hvor mange mio. kr. der blev indbetalt, fordelt på de socioøkonomiske grupper. Den sidste kolonne viser desuden, hvor stor en andel af de samlede indbetalinger der kom fra de enkelte ordninger.

I 2005 blev der samlet indbetalt ca. 83 mia. kr. til pension. Heraf udgjorde indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger 72 pct., indbetalingerne til de privattegnede ordninger 21 pct., indbetalingerne til ATP 7 pct. og indbetalingerne til SAP 0,22 pct. Så selvom der var flest, der indbetalte til ATP (86 pct.), var indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger og de privattegnede ordninger i gennemsnit så meget større, at de udgjorde en meget større andel af de samlede indbetalinger. Det medfører, at de grupper, som var omfattet af en arbejdsmarkedspension eller en privattegnet ordning, i gennemsnit indbetalte langt mere til pension end de, der ikke var omfattet af en sådan ordning. Der var i 2005 63 pct., der indbetalte til en arbejdsgiveradministreret ordning, og 31 pct., der indbetalte til en privattegnet ordning. Dermed var der også 37 pct., som ikke indbetalte til en arbejdsgiveradministreret ordning, og 69 pct., som ikke indbetalte til en privattegnet ordning. 72,5 pct. indbetalte enten til en arbejdsgiveradministreret ordning eller en privattegnet ordning, og 21,6 pct. indbetalte til begge ordninger.⁶³ Det er dog de to lønmodtagergrupper, der trækker gennemsnittet op. Ifølge tabel 3.2a i appendiks indbetalte under hver tiende fra de øvrige socioøkonomiske grupper til begge ordninger.

---

62. I næste kapitel gør vi rede for, hvilke forløbstyper danskerne har haft fra 1995 til 2005. I de analyser vil man kunne skelne mellem dem, der fx har været ledige hele året, og dem, der har været ledige 75 pct. af året.

63. I tabel 3.2a i appendiks ses en opgørelse over, hvem der indbetalte til én af ordningerne eller begge ordninger, fordelt på socioøkonomiske grupper.

TABEL 3.2

Indbetalingerne til pension, fordelt på socioøkonomisk gruppe og ordning. Andelen, der indbetalte, andelen af indkomsten, der blev indbetalt, og de samlede indbetalinger. Kun de, der indbetalte. 2005. 25-64 år. 10 procents stikprøve.

Socioøkonomisk gruppe	Andel af alle	Ordning	Andel, der indbetalte	Gennemsnitlig indkomst, 1.000 kr.	Gennemsnitlig indbetalingsprocent	Samlede indbetalinger mio. kr.	Bidrag til samlede indbetalinger andel
Alle	100	ATP	86	2,2	1,0	5.392	6
		ADM	63	34,1	8,6	60.094	72
		Privat	31	19,8	4,6	17.315	21
		SAP	2	3,8	2,7	187	0
		I alt	90	32,8	8,5	82.988	100
Arbejdsløs (forsikret)	3,8	ATP	99	4,0	2,4	418	48
		ADM	26	6,7	3,0	183	21
		Privat	25	10,2	4,8	270	31
		I alt	99	8,3	4,4	871	100
Førtids-pensionist	7,5	ATP	44	2,3	1,6	216	26
		ADM	3	5,7	2,3	35	4
		Privat	13	15,2	6,0	412	49
		SAP	21	3,9	2,8	174	21
		I alt	51	7,8	4,2	836	100
Kontant-hjælps-modtager	3,8	ATP	95	2,1	1,6	209	77
		ADM	4	2,7	1,7	11	4
		Privat	9	5,2	3,1	48	18
		I alt	95	2,7	2,0	270	99
Lønmodtager høj	26	ATP	100	1,9	0,5	1.368	4
		ADM	93	47,5	10,1	32.289	85
		Privat	31	19,9	4,0	4.443	12
		I alt	100	52,1	11,1	38.101	100
Lønmodtager lav	42,9	ATP	99	2,3	0,9	2.785	8
		ADM	83	26,5	8,0	26.670	76
		Privat	37	12,4	3,7	5.508	16
		I alt	100	29,1	8,9	34.967	100
Overgangs-ydelse/efter-løn	4,3	ATP	49	2,0	1,3	118	20
		ADM	5	8,5	2,4	49	8
		Privat	22	16,4	6,5	429	72
		I alt	59	8,4	3,7	596	100

TABEL 3.2 (FORTSAT)

Socioøkonomisk gruppe	Andel af alle	Ordning	Andel, der indbetalte	Gnm. indb., 1.000 kr.	Gnm. indbetalingsprocent	Samlede indbetalinger mio. kr.	Bidrag til samlede indbetalinger andel
Selvstændig høj	1,9	ATP	10	1,1	0,5	6	0
		ADM	6	30,1	4,3	94	3
		Privat	72	81,9	10,4	3.159	97
		I alt	76	79,7	10,2	3.259	100
Selvstændig lav	4,2	ATP	27	1,4	0,8	45	1
		ADM	12	38,1	5,1	529	16
		Privat	50	44,5	9,1	2.648	82
		I alt	66	41,2	8,0	3.224	100
Under uddannelse	1,2	ATP	46	0,4	0,6	6	22
		ADM	10	2,7	3,0	9	33
		Privat	6	5,6	6,5	12	45
		I alt	50	1,6	1,8	27	100

Anm.: Den socioøkonomiske gruppe *andre* indgår i totalen, men er ikke medtaget ellers.

Som vi argumenterede for ovenfor, er det ikke nødvendigvis den ordning, som der er flest, der indbetaler til, der udgør den største del af de samlede indbetalinger, fordi andelen af indkomsten, der indbetales, kan være så lille – som fx indbetalingerne til ATP – at det er tilstrækkeligt, at kun halvt så mange indbetaler til en anden ordning, hvor indbetalingsprocenten er tre gange så stor – som fx de arbejdsgiveradministrerede ordninger. Man kan derfor vurdere, hvilken ordning der har størst betydning for en socioøkonomisk gruppe på to måder:

- hvor mange indbetaler til ordningen, og
- hvor meget indbetales der til ordningen?

Nedenfor vil vi forsøge at kombinere disse to indgangsvinkler for at kunne sige noget om, hvad der har størst betydning for de socioøkonomiske gruppers indbetalinger til pension.

HVOR STOR EN ANDEL AF DE SOCIOØKONOMISKE GRUPPER INDBETALTE TIL PENSION?

Inden for alle de socioøkonomiske grupper, på nær de selvstændige, var der flest, der indbetalte til ATP. Blandt de selvstændige var der flest, der

indbetalte til en privattegnen ordning. Det hænger sammen med, at selvstændige ikke er obligatorisk omfattet af ATP. De kan dog frivilligt vælge at indbetale til ATP-ordningen. Ikke overraskende var andelen, der indbetalte til en arbejdsgiveradministreret ordning, langt større for *lønmottager høj* (93 pct.) og *lønmottager lav* (84 pct.) end for alle de andre socioøkonomiske grupper. Det er dog værd at bemærke, at hhv. 7 pct. og 16 pct. af *lønmottager høj* og *lønmottager lav* ikke indbetalte til en arbejdsgiveradministreret ordning. Der var dermed stadig nogle lønmottagere, der i 2005 ikke var omfattet af en arbejdsmarkedspension.⁶⁴ For de arbejdsløse (forsikrede), førtidspensionisterne, kontanthjælpsmodtagerne, personer under uddannelse og modtagere af efterløn og overgangsydelse (samlet 20,6 pct. af de 25-64-årige) var andelen, der indbetalte til ATP, noget større end andelen, der indbetalte til en af de andre ordninger. Indbetalinger til ATP er dermed afgørende for, at disse grupper sparer op til en supplerende pension. Der er dog stadig nogle af personerne fra de nævnte grupper, som ikke er obligatorisk forpligtet til at indbetale til ATP. Tabel 3.3a i appendiks viser, hvordan modtagere af forskellige ydelser er forpligtet til at indbetale til ATP. Af tabellen fremgår det, at:

- personer, der modtager kontanthjælp, kun er forpligtet til at indbetale, hvis de modtager minimum 8.577 kr. (2005-kroner, ikke-forsørger-sats) og har modtaget ydelsen i minimum 6 mdr.
- personer, der modtager introduktionsydelse, kun er forpligtet til at indbetale, hvis de modtager minimum 8.577 kr. (2005-kroner, ikke-forsørger-sats), har modtaget ydelsen i minimum 6 mdr. og er påbegyndt ydelsen før 1. juli 2002
- personer, der modtager en førtidspension (tildelt før 1. januar 2003), delpension, overgangsydelse, efterløn eller fleksydelse, ikke er forpligtet til at indbetale til ATP, men frivilligt kan vælge at indbetale.

Ovenstående undtagelser og særregler er de primære forklaringer på, at en vis andel af modtagerne af overgangsydelse, efterløn, førtidspension, (kontanthjælp) og SU ikke indbetaler til ATP. Reglerne betyder især, at der er mange førtidspensionister, modtagere af overgangsydelse, modta-

---

64. 50 pct. af disse personer er under 40 år, 50 pct. har en erhvervsfaglig/gymnasial uddannelse, og der er en overrepræsentation af personer med oprindelse uden for Danmark. 43 pct. har DISCOK (angiver arbejdsfunktion og jobstatus) udefineret.

gere af efterløn og studerende, som ikke indbetaler til nogen form for supplerende pensionsordning.

I 1998 indførte man den midlertidige pensionsopsparing (DMP), som året efter blev videreført som den særlige pensionsordning (SP). Både lønmodtagere, modtagere af overførselsindkomster og selvstændige skulle indbetale 1 pct. af bruttoindkomsten til SP.⁶⁵ Indbetalingerne til SP har været suspenderet siden ultimo 2003 og er foreløbig suspenderet frem til ultimo 2008. Suspendingen af SP har betydet, at en forholdsvis stor andel af de selvstændige ikke indbetalte til en pensionsordning i 2005 – hhv. 24 pct. og 34 pct. af grupperne *selvstændig høj* og *selvstændig lav*. I 2003 var der kun hhv. 3 pct. og 4 pct. af disse to grupper, der ikke indbetalte til en pensionsordning. SP-indbetalingerne udgjorde dog kun 1 pct. af indkomsten og betød derfor mere for antallet, der indbetalte, end andelen af indkomsten, de selvstændige indbetalte. Nedgang i andelen af indbetalere tyder på, at der mangler et obligatorisk pensionsprodukt, som omfatter selvstændige. Måske vil det være mest hensigtsmæssigt, at et sådant produkt blev målrettet direkte til selvstændige i stedet for, at det bliver løst via en generel konjunkturregulerende ordning.⁶⁶ SP-ordningen må dermed siges især at have gavnet de selvstændige, fordi de ikke er omfattet af obligatoriske indbetalinger til ATP. Tabel 3.4a i appendiks viser, at suspendingen også har påvirket flere af de andre socioøkonomiske grupper, især personer under uddannelse, som ofte har et job ved siden af studiet. Kun andelen af indbetalere blandt lønmodtagerne og arbejdsløse (forsikrede) er ikke faldet, fordi de alle indbetaler til ATP.

HVOR STOR EN ANDEL AF INDKOMSTEN INDBETALTE DE SOCIOØKONOMISKE GRUPPER TIL PENSION?

Som forventet indbetalte lønmodtagerne i gennemsnit den største andel af deres indkomst til en arbejdsgiveradministreret ordning. 93 pct. af gruppen *lønmodtager høj* indbetalte i gennemsnit 10,1 pct. af deres indkomst til en arbejdsgiveradministreret ordning, og 84 pct. af *lønmodtager lav* indbetalte i gennemsnit 8,0 pct. af deres indkomst til en arbejdsgiveradministreret ordning. Til sammenligning indbetalte de kun hhv. 0,5 pct. og 0,9 pct. af deres indkomst til ATP. Indbetalingerne til de arbejdsgiver-

---

65. Der var dog også undtagelser til indbetalingerne til SP, som der er til ATP.

66. Mange selvstændiges indkomster varierer med konjunktoren, og nogle selvstændige er i perioder lønmodtagere. Derfor bør en eventuel obligatorisk ordning tage hensyn til sådanne forhold.

administrerede ordninger er dermed markant større end indbetalingerne til ATP.

Blandt alle de andre socioøkonomiske grupper blev den største andel af indkomsten indbetalt til privattegnede ordninger, når man kun beregner gennemsnittet for dem, der indbetalte til de pågældende ordninger. For de arbejdsløse (forsikrede), efterlønnere, modtagere af overgangsydelse, førtidspensionister, kontanthjælpsmodtagere og personer under uddannelse var det dog en beskedent andel af grupperne, der indbetalte til en privattegnede ordning. Kun blandt de selvstændige var både andelen, der indbetalte til en privattegnede ordning, og andelen af indkomsten, der blev indbetalt, stor. 72 pct. af gruppen *selvstændig høj* indbetalte således i gennemsnit 10,4 pct. af indkomsten til en privattegnede ordning, og 50 pct. af gruppen *selvstændig lav* indbetalte i gennemsnit 9,1 pct. af indkomsten til en privattegnede ordning. I gruppen *selvstændig lav* var der dermed stadig 50 pct., der ikke havde valgt at oprette en privattegnede ordning, selvom de ikke er obligatorisk forpligtet til at indbetale til ATP eller en arbejdsgiveradministreret ordning.

HVILKEN ORDNING BETYDER MEST FOR DE ENKELTE SOCIOØKONOMISKE GRUPPERS INDBETALINGER TIL PENSION?

Ser man på, hvor stor en andel af de samlede indbetalinger til pension indbetalingerne til de enkelte ordninger udgjorde for hver af de socioøkonomiske grupper, kan man få en fornemmelse af ordningernes individuelle betydning for den enkelte socioøkonomiske gruppe – se de sidste to kolonner i tabel 3.2. Ved at udregne, hvor stor en andel af de samlede indbetalinger som indbetalingerne til de enkelte ordninger udgjorde, tager man både højde for andelen, der indbetalte til ordningen, og andelen af indkomsten, der blev indbetalt.⁶⁷

Ser man først på de samlede indbetalinger, så kan man se, at lønmodtagere og selvstændige indbetalte 96 pct.⁶⁸ af de samlede indbetalinger til pension, selvom de kun udgjorde 79,4 pct. af aldersgruppen 25-

---

67. Hvis indbetalingerne er meget skævt fordelte, kommer indbetalingerne til at betyde mere end andelen, der indbetalte, fordi nogle få enormt store indbetalinger til fx en privattegnede ordning vil påvirke indbetalingerne til de privattegnede ordninger uforholdsmæssigt meget. Derfor er ekstreme observationer blevet fjernet fra alle analyserne, jf. metodeafsnittet.

68. Tallet er beregnet ved at lægge indbetalingerne for *lønmodtager høj*, *lønmodtager lav*, *selvstændig høj* og *selvstændig lav* sammen og så dividere med de samlede indbetalinger.

64 år.⁶⁹ Det skyldes især, at *lønmotager høj* og *selvstændig høj* indbetalte en noget større andel af de samlede indbetalinger, end de udgjorde af det samlede antal personer. *Lønmotager høj* udgjorde fx 26 pct. af aldersgruppen, men stod for 46,2 pct. af aldersgruppens indbetalinger.

Deler man op efter, hvilken ordning der udgjorde den største andel af de samlede indbetalinger inden for de socioøkonomiske grupper, så gjaldt følgende:

- indbetalingerne til ATP udgjorde hhv. 48 og 77,5 pct. af de samlede indbetalinger til pension for de arbejdsløse (forsikrede) og kontanthjælpsmodtagerne
- indbetalingerne til en privattegnat ordning udgjorde hhv. 72,1 pct., 96,9 pct. og 82,2 pct. af de samlede indbetalinger til pension for grupperne overgangsydelse/efterløn, *selvstændig høj* og *selvstændig lav*
- indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger udgjorde hhv. 84,7 pct. og 76,3 pct. af de samlede indbetalinger til pension for de socioøkonomiske grupper *lønmotager høj* og *lønmotager lav*.

Det, der er mest bemærkelsesværdigt ved tabel 3.2, er, at så store andele af nogle af de socioøkonomiske grupper (modtagere af overgangsydelse/efterløn, førtidspensionister, *selvstændig høj*, *selvstændig lav* og personer under uddannelse) stadig ikke indbetaler til en supplerende pensionsordning. Derudover viser tabellen med al tydelighed, hvor stor forskel der er på, om man kun indbetaler til ATP, eller om man også indbetaler til en arbejdsgiveradministreret ordning eller en privattegnat ordning. De, der kun indbetalte til ATP, indbetalte i gennemsnit 1 pct. af deres indkomst til pension, mens de, der også indbetalte til en arbejdsgiveradministreret ordning, i gennemsnit indbetalte 8,6 pct. mere til pension.

---

69. Tallene skal dog kun betragtes som en indikator, idet aldersfordelingen inden for de socioøkonomiske grupper er forskellig. De grupper, hvor der er relativt flere ældre, vil derfor automatisk indbetale en relativt større andel af indbetalingerne, fordi indbetalingerne stiger med alderen.

ET SÆRLIGT KIG PÅ FØRTIDSPENSIONISTERNES INDBETALINGER

Som omtalt i kapitel 2 vil nogle førtidspensionister være dækket af en invalidepension (invaliderende) og en bidragsfritagelse (opsparings-sikring).⁷⁰ Bidragsfritagelsen sikrer, at der fortsat spares op til alderspen-sion trods tab af arbejdsevnen. Derfor vil en analyse, der alene ser på andelen af førtidspensionister, der indbetalte til pension, overvurdere den andel af førtidspensionister, som ikke har en supplerende pensions-dækning ud over folkepensionen.

Vi vil derfor i dette afsnit se på, hvor mange førtidspensionister der modtog en løbende udbetaling fra en arbejdsgiveradministreret eller en privattegnat ordning, fordi de personer, der modtog en sådan ydelse, typisk ikke vil have samme behov for at spare op til en supplerende pen-sion ved siden af. Ofte vil de være dækket af bidragsfritagelse (opsparingssikring), der sikrer, at selskabet fortsætter opsparingen til alder-dommen, selvom de er blevet invalide. Ved at se på, hvem der modtog en løbende udbetaling, undervurderer vi dog stadig (en smule) antallet af førtidspensionister med alderspensionsdækning. Det skyldes, at nogle førtidspensionister alene har bidragsfritagelse (opsparingssikring) og ikke modtager en løbende invalidepensionsudbetaling.⁷¹ Personer med bi-dragsfritagelse vil, når de går på folkepension, modtage en supplerende pensionsudbetaling på baggrund af størrelsen af den akkumulerede pen-sion, der afspejler, at selskabet har fortsat pensionsopsparingen, efter at de er blevet invalide. Derimod vil de førtidspensionister, der modtager en invaliderente, men som ikke har bidragsfritagelse, typisk fortsætte med at modtage deres invaliderente, indtil de dør eller indtil et aftalt udløbstidspunkt.

Tablet 3.3 viser førtidspensionisternes indbetalinger til pension samt udbetalingerne fra en arbejdsgiveradministreret eller privattegnat ordning i 2005, fordelt på tilkendelsestidspunkt og aldersgruppe.

---

70. Bidragsfritagelse betyder, at pensionselskabet fortsætter med at indbetale til pensionsordningen, indtil man går på pension.

71. Hos PensionDanmark var det i 2007 ca. 30 pct. af førtidspensionisterne med en pensionsdækning, som kun havde bidragsfritagelse, mens 70 pct. havde både bidragsfritagelse og løbende invalidepensionsudbetaling.

TABEL 3.3

Førtidspensionisternes indbetalinger til pension samt udbetalinger fra en arbejdsgiveradministreret eller en privattegnen ordning, fordelt på aldersgrupper og tilkendelsestidspunkt for førtidspensionen. 25-64 år. 2005. Procent. 10 procents stikprøve.

	Tilkendelses- tidspunkt	Andel alle	Andel, der indb. til SAP	Andel, der indb.	Gnm. indb. pct.	Andel suppl. udb.	Gnm. suppl. udb. Kr.
Alle		100	21	51	4,2	15	80.389
E 2002		18	36	87	3,6	27	91.836
F 2003		82	18	43	4,4	13	77.087
Indb. ikke		49	0	0	0,0	8	68.750
Indbetalte		51	42	100	4,2	22	85.541
25-29 år		3	26	56	3,3	4	72.759
30-39 år		11	23	57	3,4	8	84.845
40-49 år		24	22	51	3,8	15	84.250
50-59 år		43	22	52	4,5	18	79.992
60-64 år		19	18	43	4,5	15	75.894
Indb. ikke	E 2002	2	0	0	0,0	8	79.247
Indb. ikke	F 2003	47	0	0	0,0	8	68.276
Indbetalte	E 2002	16	42	100	3,6	30	93.322
Indbetalte	F 2003	35	42	100	4,4	19	82.321

Anm.: E 2002 står for efter 2002, og F 2003 står for før 2003. Gnm. står for gennemsnit. Indb. dummy indikerer, om der blev indbetalt til pension (= 1) eller ej (= 0). Der var i alt 211.120 førtidspensionister i aldersgruppen.

Overordnet set var der 51 pct. af førtidspensionisterne, der indbetalte til pension, og de indbetalte i gennemsnit 4,2 pct. af deres indkomst. Der var således 49 pct. af førtidspensionisterne, som ikke indbetalte til nogen former for pensionsordning.⁷² Det interessante er så, om disse 49 pct. var dækket af en løbende ydelse fra et pensionselskab, sådan at de ikke havde behov for at spare yderligere op til pension for at få et supplement til folkepensionen. Tabel 3.3 viser, at det var de langt fra – kun 15 pct. af alle førtidspensionister i 2005 modtog en sådan udbetaling, og blandt

72. I kapitel 5 viser vi, at selv når man ser over en 11-årig periode, var der stadig 21 pct. af førtidspensionisterne, der ikke indbetalte til pension.

dem, der ikke indbetalte til pension, var der kun 8 pct., der modtog en udbetaling fra et pensionselskab. Andelen, der modtog en supplerende pensionsudbetaling, var faktisk næsten tre gange større blandt de førtidspensionister, der havde indbetalt til pension i 2005.

Vi har også opdelt efter, hvornår førtidspensionen er blevet tilkendt. Blandt dem, der havde fået deres førtidspension før 2003, var der 13 pct., der modtog en løbende udbetaling fra et pensionselskab, mens 27 pct. af førtidspensionisterne, som havde fået tilkendt deres pension efter 2002, modtog en sådan ydelse. Blandt de nytilkendte førtidspensionister er der således en noget større andel, der modtager en supplerende ydelse fra et pensionselskab. Dette hænger bl.a. sammen med, at det først var i sidste halvdel af 1990'erne, at indbetalingerne til arbejdsmarkedspensionerne nåede op på et niveau, hvor de også indeholdt en invalidedækning. Man kan således i fremtiden forvente, at en endnu større andel er dækket af en supplerende ydelse fra et pensionselskab. Det skal dog bemærkes, at det kun var 27 pct. af førtidspensionisterne, som havde fået deres førtidspension efter 2002, som modtog en sådan udbetaling i 2005, og der er derfor stadig en stor andel af de nye førtidspensionister, som også er afhængig af at indbetale til pension, hvis de ønsker et supplement til folkepensionen som pensionist.

Ud af de nye førtidspensionister var der 36 pct., der indbetalte til SAP, og 87 pct., der indbetalte til en eller anden pensionsordning. Dette er også en stor forbedring i forhold til førtidspensionisterne på de gamle ordninger, idet det kun var 18 pct. af dem, der indbetalte til SAP, og 43 pct., der indbetalte til en pensionsordning. Som nævnt i kapitel 2 er det kun de SAP-indbetalinger, som går gennem ATP, der er udskilt specielt i tabel 3.3 – det vedrører ca. 90 pct. af indbetalingerne – de resterende indbetalinger er i stedet registreret under indbetalinger til arbejdsgiveradministrerede ordninger med løbende udbetaling, som også indgår i de samlede indbetalinger.⁷³ PensionDanmark, som administrerer størstedelen af de resterende 10 pct., har oplyst, at i 2007 indbetalte ca. 50 pct. af alle de førtidspensionister, som de har med at gøre, til SAP-ordningen. Blandt de nye tilkendelser ligger tallet helt oppe på 70 pct.

Samlet kan man sige, at de ”nye” førtidspensionister står klart bedre end de ”gamle”, og at SAP-ordningen og arbejdsmarkedspensionerne har betydet, at en større andel modtager en invalidedækning fra

---

73. Sådan er indbetalingerne registreret hos Danmarks Statistik.

et pensionsselskab, samt at en større andel sparer op i en supplerende pensionsordning. I 2005 var der dog stadig 64 pct. af førtidspensionisterne, der ikke indbetalte til SAP-ordningen, og der var stadig 73 pct. af førtidspensionisterne på den ”nye” ordning, som ikke modtog en supplerende udbetaling fra et pensionsselskab.

SAMMENFATNING

I dette kapitel har vi vist, hvordan forskellige grupper indbetalte til pension i 1995 og 2005, samt hvilke ordninger de primært indbetalte til. Vi har især fokuseret på, hvordan indbetalingerne fordelte sig på de socioøkonomiske grupper, da den socioøkonomiske klassificering er tæt forbundet med tilknytningen til arbejdsmarkedet, som vi ser på i kapitel 4. Mere specifikt har vi påvist følgende tendenser for de 25-64-åriges indbetalinger:

- Andelen, der indbetalte til pension, steg fra 1995 til 2005 fra 83 pct. til 90 pct.
- Det var især inden for aldersgruppen 60-64 år, at andelen af indbetalere steg – fra 44 pct. til 68 pct. Der var dog stadig 32 pct., som ikke indbetalte, hvilket især skyldes efterløn og førtidspension.
- Stigningen i andelen af indbetalere skyldes udbygningen af de arbejdsgiveradministrerede ordninger og ATP i 1990’erne.
- Den samlede indbetalingsprocent for dem, der indbetalte, steg fra 6,5 pct. til 8,5 pct. – hvor den største del af stigningen kom fra stigningen i indbetalingsprocenten til de arbejdsgiveradministrerede ordninger, som steg fra 5,5 pct. til 8,6 pct.
- Samlet set blev der indbetalt 83 mia. kr. i 2005, hvilket var en stigning i forhold til 1995 på 30,8 mia. kr. (målt i 2003-lønfaste kroner).
- I 1995 var der 17 pct., der ikke indbetalte til pension, og de 25 pct., som indbetalte mindst, indbetalte under 1,8 pct. af indkomsten til pension. 25 pct. indbetalte over 9,5 pct.
- I 2005 var der 10 pct., der ikke indbetalte til pension, og de 25 pct., som indbetalte mindst, indbetalte under 3,5 pct. af indkomsten til pension. 25 pct. indbetalte over 11,3 pct.
- De socioøkonomiske grupper, hvor færrest indbetalte til pension, var: personer på førtidspension (51 pct.), personer på efterløn (57

pct.), personer under uddannelse (50 pct.) og selvstændige (66-76 pct.).

- De socioøkonomiske grupper, der indbetalte den mindste andel af indkomsten, var: personer under uddannelse (1,8 pct.), kontanthjælpsmodtagere (2 pct.), efterlønnere/modtagere af overgangsydelse (3,7 pct.) og førtidspensionister (4,2 pct.).

Førtidspension er en speciel ydelse, fordi den for det første er permanent, hvilket betyder, at hvis man ikke indbetaler til pension i ét år, vil man højst sandsynligt heller ikke indbetale til pension det efterfølgende år, da man stadig vil være på samme ydelse. Dermed kan de, der ikke indbetaler til en pensionsordning, umiddelbart se frem til kun at skulle blive forsørgt af folkepensionen. Dog vil nogle førtidspensionister modtage en invalidepension, som gør, at de ikke har det samme behov for at spare op til pension. Derfor har vi set lidt nærmere på førtidspensionisterne:

- 15 pct. af førtidspensionisterne i 2005 modtog en løbende ydelse fra en arbejdsgiveradministreret eller individuel pensionsordning, og de modtog i gennemsnit 80.389 kr. årligt.
- Blandt de førtidspensionister, der i 2005 ikke indbetalte til nogen pensionsordning, var der 8 pct., der modtog en ydelse fra et pensionselskab.
- Blandt de førtidspensionister, der har fået tilkendt deres førtidspension efter 2002, var der 27 pct., der modtog en ydelse fra et pensionselskab.
- Blandt de førtidspensionister, der har fået tilkendt deres førtidspension efter 2002, var der 87 pct., der indbetalte til pension, og 36 pct., der indbetalte til SAP-ordningen.

Sammenholder vi ovenstående informationer, så tegner der sig nogle overordnede tendenser. Stort set alle lønmodtagere indbetaler til pension, og de indbetaler store andele af deres indkomster. Langt fra alle modtagere af overførselsindkomster indbetaler, og de indbetaler små andele af deres indkomster til pension. Selvstændige er den socioøkonomiske gruppe, hvor andelen, der indbetaler, og andelen af indkomsten, der indbetales, varierer mest med alderen. Gruppen indbetaler dog i

gennemsnit en større andel af deres indkomst til pension end personer på overførselsindkomster.

Det er vigtigt afsluttende at pointere, at forskellige indkomstgrupper har vidt forskellige behov for at spare op til pension for at opnå den samme dækningsgrad, hvilket vi så i kapitel 2, og hvilket vi vil undersøge nærmere i kapitel 6. Derfor behøver en lavere indbetalingsprocent ikke at være forbundet med en lavere dækningsgrad som pensionist. Det afgørende er i denne sammenhæng, hvor meget lavere indbetalingsprocenten er.

VARIGHEDEN AF FORSKELLIGE HÆNDELSER

I det forudgående kapitel har vi set på, hvordan indbetalingerne til pension fordelte sig på pensionsordninger, aldersgrupper og socioøkonomiske grupper. I dette kapitel vil vi gøre rede for, hvilke forskellige hændelser danskerne blev udsat for i perioden 1995 til 2005. Langt fra alle har nemlig været i beskæftigelse i hele perioden, og som vi så i kapitel 3, betyder perioder uden for beskæftigelse en stor nedgang i opsparingerne til pension.

Ud over at beskrive varigheden af forskellige hændelser i perioden vil vi også gøre rede for, hvor mange personer der rammes af de forskellige hændelser, da det kan være med til at give et overblik over, hvor mange personer der bliver påvirket af de nuværende regler for indbetalinger til pension. Varigheden af de enkelte tilstande er opgjort på baggrund af antallet af dage, stikprøvens personer befandt sig i den pågældende tilstand i løbet af perioden, jf. kapitel 2.

ANDELEN, DER BERØRES AF FORSKELLIGE HÆNDELSER, OG VARIGHEDEN AF HÆNDELSERNE, VURDERET I DE ENKELTE ÅR – 1995 TIL 2005

En persons socioøkonomiske status har meget stor betydning – ikke alene for, om man indbetaler til pension, men også for, hvor stor en

andel af indkomsten man indbetaler til pension. De socioøkonomiske grupper er dannet ud fra personens primære indkomstkilde i løbet af et år. Det betyder fx, at en person, der var klassificeret som arbejdsløs (forsikret), godt kunne have været både beskæftiget og arbejdsløs (forsikret) i løbet af et år, men at personen dog som minimum var arbejdsløs (forsikret) halvdelen af året.⁷⁴ Den socioøkonomiske opdeling kan derfor kun bruges til at indikere, hvilken betydning det har for indbetalingerne til pension, at man i løbet af året befinder sig i forskellige tilstande. For at få et mere præcist mål for, hvordan varigheden i forskellige tilstande påvirker indbetalingerne til pension over tid, opgør vi i dette kapitel antal dage i løbet af et år, en person har tilbragt i forskellige tilstande (se kapitel 2 for en uddybning af de tilstande, vi kigger på). Derved bliver det muligt at svare mere præcist på, hvad det betyder for indbetalingerne til pension, at man befinder sig uden for beskæftigelse i løbet af et år.

ANDELEN AF BEFOLKNINGEN, DER I PERIODEN 1995 TIL 2005 BLEV BERØRT AF FORSKELLIGE HÆNDELSER – FORDELT PÅ ÅR
De tilstande, vi vil se på, lægger sig meget tæt op af de socioøkonomiske grupper, vi kiggede på i kapitel 3, jf. figur 4.1. Tabel 4.1a. i appendiks viser tallene bagved figuren.

Figur 4.1 viser, hvor stor en andel af befolkningen mellem 25 og 64 år der på et eller andet tidspunkt i løbet af årene 1995 til 2005 be fandt sig i tilstandene – barsel, beskæftigelse, dagpenge, førtidspension, kontanthjælp, orlov, overgangsydelse/efterløn, sygedagpenge eller under uddannelse.

Overordnet viser figuren, at andelen, der i de enkelte år blev berørt af de enkelte hændelser, ikke ændrer sig meget over tid. Kun andelen, der modtog dagpenge og orlovsydelse, ændrer sig mere markant. For begge ydelser gjaldt det, at andelen, der blev berørt af ydelserne, faldt fra 1995 til 2005. En stor andel af faldet i dagpengeberørte skyldes, at perioden 1995 til 2005 har været præget af højkonjunktur. Dette ses også som en lille stigning i andelen, der blev berørt af beskæftigelse i perioden

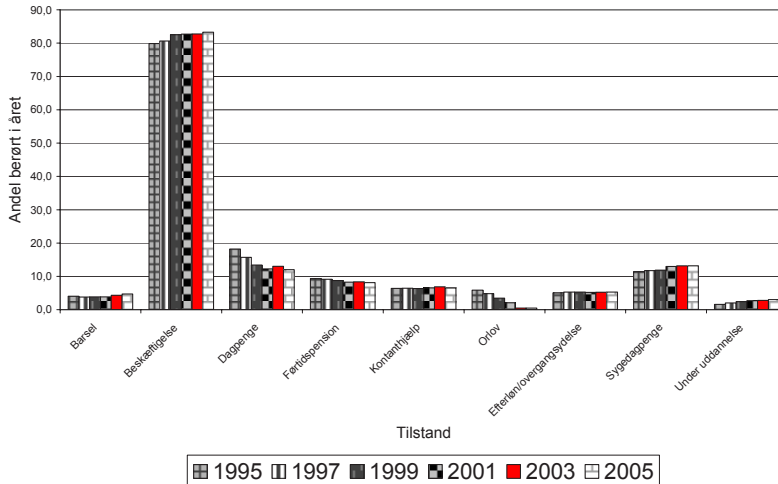
---

74. Kravet om netop minimum et halvt års ledighed er et krav, Danmarks Statistik anvender, når de danner de socioøkonomiske grupper. Ved klassificeringen af de andre socioøkonomiske grupper anvendes i stedet den primære indkomstkilde i året.

– andelen steg fra 79,9 pct. til 83,3 pct. Faldet i personer på orlov skyldes, at orlovsydelserne har været under afvikling siden 1999, jf. kapitel 2.

FIGUR 4.1

Andel af befolkningen, der i løbet af udvalgte år befandt sig i den pågældende tilstand. Udvalgte år fra 1995 til 2005. 25-64 år. Procent. 10 procents stikprøve.

Beskæftigelse er ikke overraskende den tilstand, der berører flest mennesker. Mere overraskende er det måske, at mellem 16,7 og 20,1 pct. af befolkningen i aldersgruppen 25-64 år i gennemsnit befandt sig helt uden for beskæftigelse i de enkelte år fra 1995 til 2005. Disse personer er især interessante, fordi de indbetaler relativt små andele af deres indkomst til pension, fordi man ikke indbetaler til en arbejdsmarkedspension, når man ikke er i beskæftigelse.⁷⁵ Ud over at der er mellem ca. 16 og 20 pct. af befolkningen, der overhovedet ikke befandt sig i beskæftigelse i løbet af året, er der også en stor andel, som ikke var fuldt beskæftiget i løbet af året. Ser man på hele perioden samlet (1995-2005), så blev 82,1 pct. i gennemsnit berørt af en periode med beskæftigelse i løbet af et år. Det var dog i gennemsnit *kun* 66 pct. af disse, som var beskæftiget hele året (se tabel 4.5a i appendiks). Det svarer til, at 54 pct. af alle personer i al-

75. En undtagelse er dog, når man er på barsel.

dersgruppen 25-64 år i gennemsnit var fuldt beskæftiget vurderet i ét enkelt år. 46 pct. oplevede i gennemsnit derimod en periode uden for beskæftigelse i løbet af et enkelt år i perioden fra 1995 til 2005.

Ser man nærmere på, hvilke forskellige foranstaltninger personer blev berørt af i de enkelte år i perioden 1995-2005, får vi følgende gennemsnitlige fordeling:

- 4 pct. blev berørt af et barselsforløb i løbet af et år
- 13,9 pct. blev berørt af et dagpengeforløb i løbet af et år
- 8,6 pct. blev berørt af et førtidspensionsforløb i løbet af et år
- 6,5 pct. blev berørt af et kontanthjælpsforløb i løbet af et år
- 2,8 pct. blev berørt af et orlovsforløb i løbet af et år
- 5,3 pct. blev berørt af et overgangsydelses-/efterlønsforløb i løbet af et år
- 12,4 pct. blev berørt af et sygedagpengeforløb i løbet af et år
- 2,5 pct. blev berørt af et uddannelsesforløb i løbet af et år.

Der var flest personer, der blev berørt af en periode på dagpenge, sygedagpenge eller førtidspension.

Summer man andelene, der i løbet af et år bliver berørt af en hændelse ud over beskæftigelse, så får man 56 pct. Dette tal overvurderer dog andelen af befolkningen, der berøres af en hændelse, fordi nogle personer berøres af flere hændelser. Som vi så ovenfor, var der 46 pct. af befolkningen, der i løbet af året oplevede en hændelse uden for beskæftigelse. Disse 46 pct. oplevede dermed i gennemsnit 1,2 hændelse i løbet af et år.

ANDELEN AF BEFOLKNINGEN, DER I PERIODEN 1995 TIL 2005 BLEV BERØRT AF FORSKELLIGE HÆNDELSER, FORDELT PÅ ALDERSGRUPPER

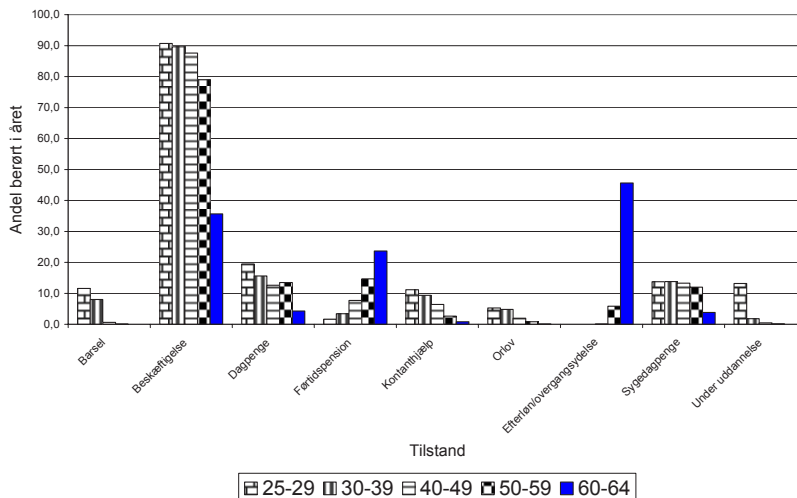
I dette afsnit viser vi, hvordan den gennemsnitlige andel af personer, der i et givent år befandt sig i en af de tidligere omtalte tilstande, fordelt på aldersgrupper (se figur 4.2).⁷⁶

---

76. Andelene er i figur 4.2 udregnet som gennemsnittet af andelene i de enkelte år i perioden 1995-2005.

FIGUR 4.2

Andel af befolkningen, der i gennemsnit befandt sig i en tilstand inden for et år, fordelt på aldersgrupper. Gennemsnit for 1995 til 2005. 25-64 år. Procent. 10 procentstikprøve.

Figur 4.2 viser, at der er meget stor forskel på, hvilke hændelser de forskellige aldersgrupper bliver berørt af. Starter man med at se på andelen, der i løbet af et år er i beskæftigelse, er andelen markant højere i aldersintervallet 25-49 år. For de 25-49-årige ligger andelen, der berøres af beskæftigelse i et enkelt år, på ca. 89 pct., mens den for de 60-64-årige ligger helt nede på 35,6 pct. Den primære årsag til dette er, at en stor andel af personerne i aldersgruppen 60-64 år modtager hhv. førtidspension (23,6 pct.) og efterløn (45,6 pct.).

Selvom en stor andel af de 25-29-årige er i beskæftigelse i løbet af et år, er perioderne kortere end for de andre aldersgrupper, fordi en relativt større andel af de 25-29-årige berøres af en periode under uddannelse (13,2 pct.), dagpenge (19,5 pct.), kontanthjælp (11,1 pct.) og barsel (11,6 pct.). Der er næsten ingen af de andre aldersgrupper, der berøres af en periode med uddannelse. Noget af det samme gør sig gældende for perioder på barsel. Der er dog også en vis andel (8 pct.) af de 30-39-årige, der berøres af et barselsforløb. Samlet set betyder det, at de 25-29-årige er den gruppe, der oplever flest perioder uden for beskæftigelse. Tabel 4.5a i appendiks viser, at 91 pct. af de 25-29-årige var i beskæftigelse i løbet af et år, men at kun 43 pct. er beskæftiget hele året. Til sammenlig-

ning var 88 pct. af de 40-49-årige i beskæftigelse i året, hvilket er en lidt mindre andel end for de 25-29-årige. Til gengæld var 64 pct. beskæftiget hele året, hvilket er næsten 50 pct. flere end i gruppen af 25-29-årige. De mange perioder uden beskæftigelse betyder, at de unge mister mange uger/måneder med indbetalinger til en arbejdsmarkedspension.

Figur 4.2 viser også, at mens de unge primært mere berøres af midlertidige ydelser, så berøres aldersgrupperne 50-59 år og 60-64 år oftere af mere permanente ydelser som overgangsydelse, efterløn og førtidspension. Især efterløn og førtidspension bevirker, at mange i disse to aldersgrupper overhovedet ikke er i beskæftigelse i løbet af et år.

Samlet kan man sige, at mange personer inden for et år befinder sig uden for beskæftigelse og dermed, som vi skal se senere, oplever en nedgang i indbetalingerne til pension. Den afgørende faktor for, hvor stor en nedgang man oplever i indbetalingerne til pension i løbet af et år, er varigheden i de enkelte tilstande. Dette ser vi nærmere på i næste afsnit.

DEN GENNEMSNITLIGE VARIGHED I FORSKELLIGE TILSTANDE I ÅRENE 1995-2005, FORDELT PÅ ÅR

Figur 4.3 viser den gennemsnitlige varighed i forskellige tilstande inden for de enkelte år i perioden 1995 til 2005 for de personer, der var udsat for den pågældende hændelse. Tallene bag figuren findes i tabel 4.3a i appendiks. Hvor figur 4.1 viste, at der var flest personer, der blev berørt af perioder på dagpenge (13,9 pct.) og sygedagpenge (12,4 pct.), viser figur 4.3, at den gennemsnitlige varighed i en tilstand inden for et år var længst på førtidspension (345 dage), overgangsydelse/efterløn (322 dage), beskæftigelse (324 dage), kontanthjælp (257 dage) og under uddannelse (214 dage).

Ikke overraskende er varigheden af et førtidspensionsforløb og et overgangsydelses-/efterlønsforløb meget lang. Det hænger sammen med, at disse ydelser er karakteriserede ved at være permanente ydelser.⁷⁷ Tilsvarende tager de fleste uddannelser i dag over et år, og derfor er det også forventeligt, at varigheden af et uddannelsesforløb strækker sig over en længere periode.

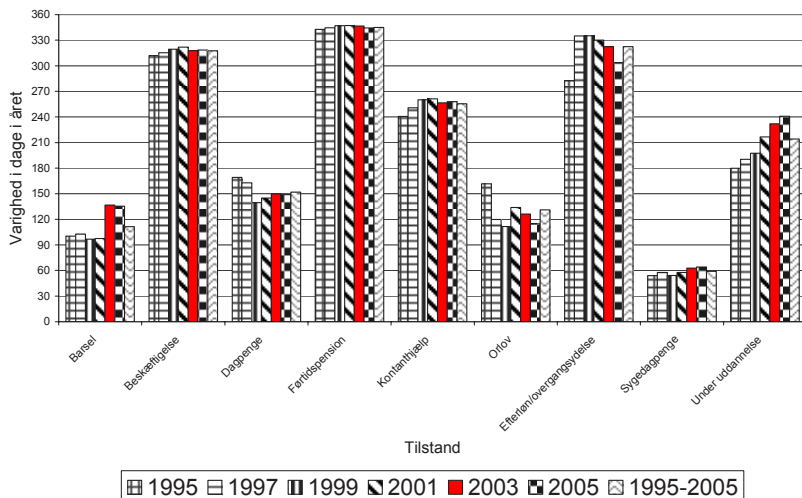
---

77. Det er ifølge loven muligt at komme tilbage til arbejdsmarkedet, efter at man har fået tilkendt en førtidspension, men det sker meget sjældent.

FIGUR 4.3

Den gennemsnitlige varighed i forskellige tilstande inden for et år. Beregnet for de personer, der blev berørt af tilstanden. Gennemsnit for 1995 til 2005. 25-64 år. Dage. 10 procents stikprøve.

Før vi går videre til næste afsnit, hvor vi ser på den akkumulerede varighed i en tilstand over tid, kan vi kort nævne, at der ikke er den store forskel på de gennemsnitlige varigheder, når vi opdeler efter aldersgrupper (se tabel 4.4a i appendiks).

ANDELEN, DER BERØRES AF FORSKELLIGE HÆNDELSER OG VARIGHEDEN AF HÆNDELSERNE, AKKUMULERET OVER TID – 1995 TIL 2005

Hidtil har vi set på sandsynligheden for at blive udsat for en hændelse i et givent år samt den gennemsnitlige varighed af en sådan hændelse. I dette afsnit vil vi se på, hvor mange der rammes af en given hændelse over tid, og hvor stor en andel af perioden fra 1995 til 2005 de befandt sig i den pågældende hændelse.

Begrundelsen for både at se på hændelserne i et enkelt år og hændelserne over tid er, at man i et enkelt år typisk ikke vil have mulighed for at tilpasse sine indbetalinger til pension til en given hændelse. Det kan være, at man ikke har det nødvendige økonomiske råderum til at

vedblive at betale en bestemt andel af indkomsten til pension, hvis man bliver ledig eller sygemeldt, fordi ens omkostninger på kort sigt ikke er fleksible.⁷⁸ Ved at se på hændelserne i et enkelt år får vi et billede af, at der er mange inden for et år, der oplever en periode uden for beskæftigelse (jf. figur 4.3) og dermed en midlertidig nedgang i pensionsindbetalingerne. Ved at se på hændelserne over tid kan man få udpeget de personer, der oplever længere perioder uden for beskæftigelse og dermed en mere permanent nedgang i indbetalingerne til pension.

For at vi kan sammenligne personer over tid, er det nødvendigt, at alle har været i panelet i lige mange år. Derfor trækkes først et balanceret panel, dvs. et panel, som kun består af personer, der har været i stikprøven i hele perioden 1995-2005 (11 år).⁷⁹

ET BALANCERET PANEL

Den oprindelige stikprøve er kendetegnet ved, at den udgør et repræsentativt udsnit af befolkningen over tid. Det betyder, at når nogle personer dør eller udvandrer, så fyldes stikprøven op med lignende personer, så stikprøven forbliver repræsentativ over tid. Derfor vil nogle personer i den oprindelige stikprøve have været med i hele perioden fra 1995 til 2005 (11 år), mens andre kun indgår i stikprøven i nogle af årene (under 11 år). I appendiks 4.5b findes en illustration af, hvilke personer der udvælges til det balancerede panel.

Hvis der ikke blev stillet krav om, at alle personer indgik i lige mange år i panelet, ville det ikke være rimeligt at sammenligne, hvor stor en andel af deres respektive perioder i stikprøven de fx har været i beskæftigelse. En person, der fx har været i panelet i 2 år og har været beskæftiget i 1,5 år og arbejdsløs i 0,5 år, kan ikke sidestilles med en person, der i løbet af en 10-årig periode har været arbejdsløs en fjerdedel af tiden (2,5 år), fordi den ene person kan karakteriseres som en person med et kort (tilfældigt) ledighedsforløb, mens personen med det lange ledighedsforløb kan karakteriseres som en person med et langt ledighedsforløb, hvilket normalt er forbundet med andre observerbare og

---

78. Det kan fx gælde udgifter til boligen og bilen, som vil kræve, at disse goder omsættes for at frigøre nogle likvide midler.

79. Panel refererer i denne sammenhæng til et datasæt bestående af observationer for flere individer over tid i modsætning til fx et tværnsnitsdatasæt, der består af observationer for flere individer på ét tidspunkt.

uobserverbare karakteristika. Et kort ledighedsforløb rammer mere tilfældigt end et langt ledighedsforløb og kan derfor ikke nødvendigvis bruges til at sige noget om, hvem der bliver langtidsledig.

Der er i gennemgangen valgt et panel på 11 år, fordi det giver mulighed for at observere en periode, som ikke kun indeholder en hændelse (fx et ledighedsforløb), men også en efterfølgende periode, hvor personen, der har været udsat for hændelsen, har mulighed for at tilpasse sine indbetalinger til pension og dermed kompensere for den nedgang i indbetalingerne, personen oplevede under hændelsen.

Når et balanceret panel trækkes, forsvinder 29,6 pct. af observationerne (se tabel 4.6a i appendiks). Det vil sige, at 70,4 pct. af personerne er med i stikprøven i alle 11 år. Når man trækker et balanceret panel, vil aldersfordelingen pr. definition variere fra år til år, fordi de personer, der i 2005 havde været i panelet i alle 11 år, pr. definition var 10 år ældre, end de var i 1995. Det medfører, at alderen i 1995 spænder fra 25 til 54 år, mens alderen i 2005 spænder fra 35 til 64 år. I panelet som helhed vil alderen dog spænde fra 25 til 65 år. For at få en fornemmelse af, hvad det betyder for data, at der trækkes et balanceret panel, sammenligner vi i tabel 4.7a i appendiks gennemsnittet for de vigtigste numeriske variable i de to stikprøver (den ubalancerede og den balancerede). Af tabellen fremgår det, at gennemsnittene kun forandrer sig meget lidt for stort set alle variable.⁸⁰

EFFEKTEN AF AT OPGØRE HÆNDELSERNE PÅ FORSKELLIGE MÅDER

I dette afsnit sammenligner vi effekten af at gå fra en opgørelse, der udregner andelen, der berøres af en hændelse, og varigheden af hændelsen inden for et år, til en opgørelse, der akkumulerer andelen, der berøres, og varigheden over hele perioden fra 1995 til 2005. Derudover ser vi også på, hvad det betyder for andelen, der berøres, samt for varigheden, at man anvender hhv. det balancerede eller det ubalancerede panel. Afsnit-

---

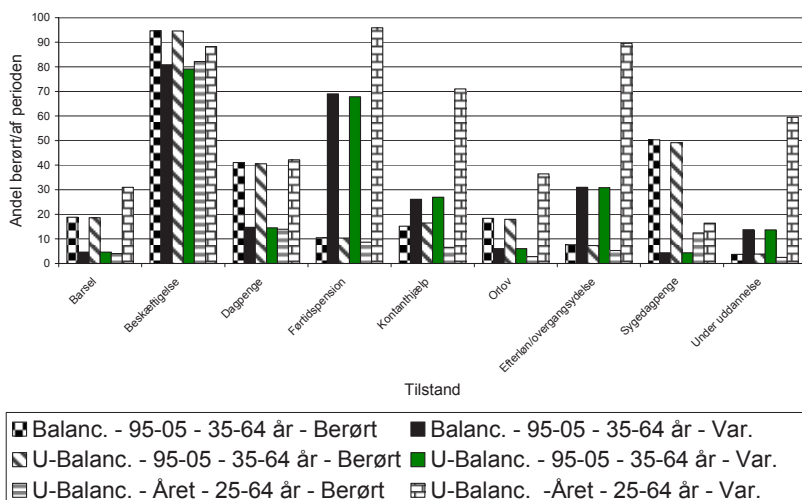
80. Det er ikke muligt at teste gennemsnittene fra de to stikprøver op imod hinanden ved hjælp af et t-test, fordi der er så mange observationer. Når der bliver alt for mange observationer, vil t-værdien blive meget stor, fordi nævneren i t-testet bliver meget stor. Det medfører, at t-testet forkaster nul-hypotesen om ens gennemsnit selv ved meget små forskelle. Derfor er sammenligningen i stedet lavet visuelt. Store t-værdier kan i stedet bruges til at indikere, hvilke variable man særligt bør være opmærksom på.

tet skal bruges til at klargøre betydningen af forskellige opgørelsesmetoder.

Figur 4.4 viser, hvor mange der berøres af en given hændelse samt den gennemsnitlige varighed af hændelsen, opgjort i året og over tid (fra 1995 til 2005) på både det ubalancerede og det balancerede panel. Tallene bagved figur 4.4 findes i tabel 4.8a i appendiks.

FIGUR 4.4

Andelen, der blev berørt af en hændelse, og den gennemsnitlige varighed af hændelsen, opgjort i året på det ubalancerede panel og akkumuleret fra 1995 til 2005 på det ubalancerede og det balancerede panel, for perioden 1995 til 2005. Procent.

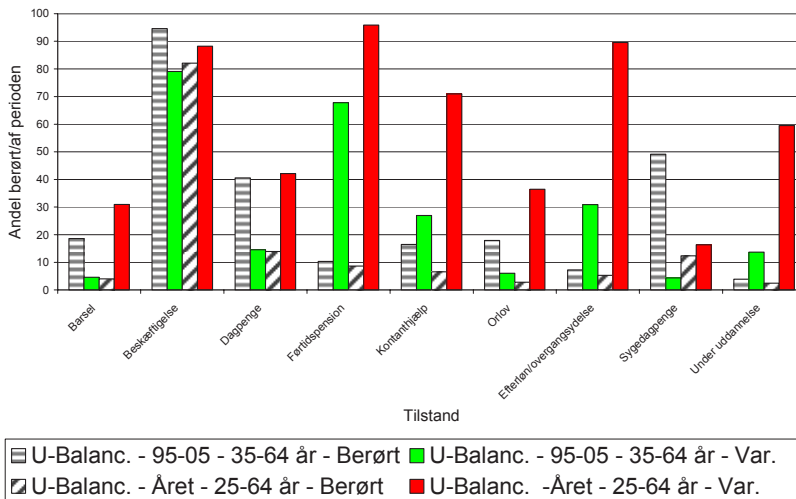
Anm.: For opgørelsen på det ubalancerede panel, hvor der akkumuleres over hele perioden fra 1995 til 2005, er aldersafgrænsningen 35-64 år for at sidestille opgørelsen med opgørelsen på det balancerede panel. Alternativt kunne 25-64 år også have været anvendt.

”BALANC. 95-05 – 35-64 år” vedrører det balancerede panel opgjort over hele perioden fra 1995-2005. ”U-BALANC. 95-05 – 35-64 år” vedrører det ubalancerede panel opgjort over hele perioden fra 1995-2005. ”U-BALANC. Året – 25-64 år” vedrører det ubalancerede panel opgjort som et gennemsnit af de enkelte år fra 1995 til 2005.

OPGØRELSEN AKKUMULERET OVER TID VS. OPGØRELSEN I ET ENKELTE ÅR
 Sammenligner man opgørelsen af andelen, der berøres af en hændelse, og den gennemsnitlige varighed af den pågældende hændelse opgjort i et enkelt år med en opgørelse, der akkumulerer over hele perioden (dvs. en sammenligning af ”U-BALANC. 95-05 – 35-64 år” og ”U-BALANC. Året – 25-64 år”), så er der markante forskelle (se figur 4.4.1). Første og tredje kolonne viser andelen, der berøres hhv. over hele perioden 1995-2005 og i et enkelt år, opgjort på det ubalancerede panel. Mens kolonne to og fire viser den gennemsnitlige varighed hhv. over hele perioden 1995-2005 og inden for året.

FIGUR 4.4.1

Andelen, der blev berørt af en hændelse, og den gennemsnitlige varighed af hændelsen, opgjort i året og akkumuleret fra 1995 til 2005 på det ubalancerede panel. Procent.

Anm.: "U-BALANC. 95-05 – 35-64 år" vedrører det ubalancerede panel opgjort over hele perioden fra 1995-2005. "U-BALANC. Året – 25-64 år" vedrører det ubalancerede panel opgjort som et gennemsnit af de enkelte år fra 1995 til 2005.

Overordnet set er andelen, der berøres af en hændelse over tid, noget større end andelen, der berøres af en hændelse i et enkelt år. Omvendt er varigheden (målt som andelen af perioden, en person befinder sig i den pågældende tilstand) kortere, når man ser på hele perioden fra 1995 til 2005, end når man ser på et enkelt år. Disse to tendenser er intuitive nok,

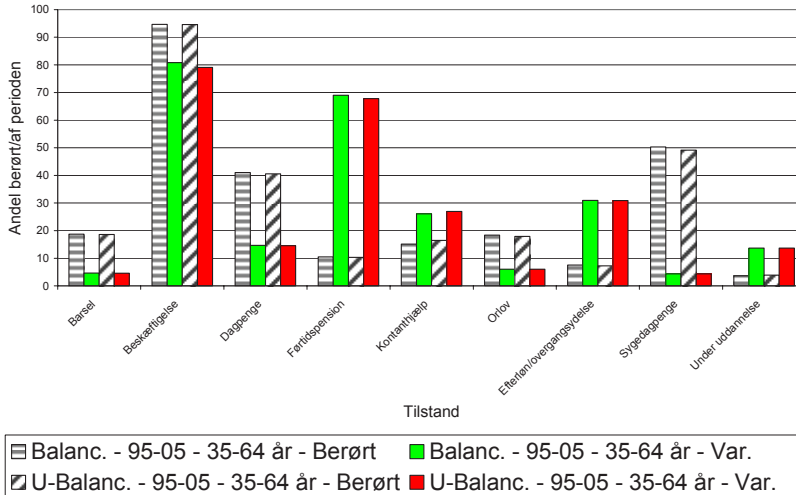
idet vi ikke forventer, at det er nøjagtigt de samme mennesker, der bliver ramt af de samme hændelser i alle årene. Desuden forventer vi heller ikke, at en persons varighed i en given tilstand (dagpenge, sygedagpenge, kontanthjælp, barsel, uddannelse osv.) i ét år er den samme i alle efterfølgende år, fordi mange hændelser ikke sker med nøjagtig et års interval. For eksempel kan der godt gå mange år imellem et ledighedsforløb eller et sygedagpengeforløb.

OPGØRELSEN PÅ DET BALANCEREDE PANEL VS. DET UBALANCEREDE PANEL

Som det fremgår af figuren, betyder det meget lidt for andelen, der berøres af en hændelse eller varigheden af en hændelse, om vi ser på det balancerede panel, dvs. et panel, hvor alle personerne er der i hele perioden, eller om vi ser på et ubalanceret panel (jf. sammenligningen af "BALANC. 95-05 – 35-64 år" og "U-BALANC. 95-05 – 35-64 år", se figur 4.4.2.) Første og tredje kolonne viser andelen, der berøres af en hændelse over hele perioden 1995-2005 for hhv. det balancerede panel og det ubalancerede panel, mens kolonne to og fire viser den gennemsnitlige varighed over hele perioden 1995-2005 for hhv. opgørelsen på det balancerede og ubalancerede panel.

FIGUR 4.4.2

Andelen, der blev berørt af en hændelse, og den gennemsnitlige varighed af hændelsen, akkumuleret fra 1995 til 2005 på hhv. det balancerede og det ubalancerede panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Anm.: "BALANC. 95-05 - 35-64 år" vedrører det balancerede panel opgjort over hele perioden fra 1995-2005. "U-BALANC. 95-05 - 35-64 år" vedrører det ubalancerede panel opgjort over hele perioden fra 1995-2005.

Det er dog som nævnt tidligere vigtigt for fortolkningen af varighederne, om det er det balancerede panel eller det ubalancerede panel, der anvendes. Ved at anvende det balancerede panel, så sikrer vi, at de effekter, varigheden har på indbetalingerne, vedrører en 11-årig periode og ikke en blanding af korte og lange varigheder.

Ovenstående resultater kan bruges til at konkludere to ting. For det første overvurderer vi nedgangen i pensionsindbetalingerne over tid (fx en 10-årig periode), hvis vi tager varigheden i et enkelt år og ganger med 10, fordi de personer, der fx blev ramt af ledighedsforløb i et givent år, sandsynligvis ikke rammes igen året efter. For det andet undervurderer vi antallet af personer, der bliver berørt af en hændelse over tid, hvis vi betragter, hvem der rammes af en hændelse i løbet af ét år.

ANDELEN, DER BLEV BERØRT AF EN HÆNDELSE FRA 1995 TIL 2005, OG
DEN SAMLEDE GENNEMSITLIGE VARIGHED I TILSTANDEN FRA 1995 TIL
2005 – DET BALANCEREDE PANEL

Nedenfor gennemgår vi kort, hvordan personerne i det balancerede panel blev berørt af forskellige tilstande, og hvor længe de sammenlagt i gennemsnit befandt sig i tilstanden fra 1995 til 2005. Tallene findes i de første to kolonner af tabel 4.8a i appendiks.

I dette afsnit nøjes vi med at se på den samlede gennemsnitlige varighed i en tilstand. I næste afsnit deler vi på baggrundsvARIABLE og ser på fordelingen af den samlede varighed i de enkelte tilstande, da nogle kun oplever korte perioder i de enkelte tilstande, mens andre oplever meget lange perioder i tilstandene.

Barsel

19 pct. af alle 35-64-årige – primært unge kvinder – blev i løbet af de 11 år berørt af en barselsperiode. Den samlede periode på barsel varede i gennemsnit 184 dage.

Beskæftigelse

95 pct. af panelet befandt sig på et eller andet tidspunkt i løbet af perioden i beskæftigelse, mens 5 pct. på intet tidspunkt i de 11 år var i beskæftigelse. Beskæftigelsesperioderne varede sammenlagt i gennemsnit 81 pct. af tiden, svarende til 8,9 ud af de 11 år.

Dagpenge

41 pct. oplevede en kortere eller længere periode på dagpenge fra 1995 til 2005. For dem, der oplevede et dagpengeforløb, var den samlede varighed i gennemsnit på 1,7 år.

Førtidspension

10 pct. af alle – primært de ældre aldersgrupper – modtog førtidspension på et eller andet tidspunkt i løbet af de 11 år. I gennemsnit modtog de samlet førtidspension i 7,6 af de 11 år.

Kontanthjælp

15 pct. af alle modtog i løbet af perioden kontanthjælp, og de modtog samlet ydelsen i gennemsnitlig 2,9 år. Der var en overvægt af personer fra de yngre aldersgrupper, der modtog kontanthjælp.

Orlov

18 pct. af alle tog i løbet af perioden orlov til børnepasning, sabbat eller uddannelse, og gennemsnittet af den samlede periode på orlov var 240 dage. Der var en overvægt af unge kvinder, der modtog kontanthjælp.

Overgangsydelse/efterløn

8 pct. – kun personer fra de to ældste aldersgrupper – modtog i løbet af perioden overgangsydelse eller efterløn. De, der modtog ydelserne, modtog dem samlet i gennemsnitlig 3,4 af de 11 år.⁸¹

Sygedagpenge

50 pct. af panelet modtog på et eller andet tidspunkt i løbet af de 11 år sygedagpenge, dvs. at hver anden person modtog ydelsen i løbet af perioden. Den samlede periode for dem, der modtog sygedagpenge, udgjorde i gennemsnit 173 dage eller næsten et halvt år.

Uddannelse

4 pct. – kun personer i de yngste aldersgrupper – var i løbet af perioden i gang med et uddannelsesforløb. Den samlede længde af uddannelsesforløbene udgjorde i gennemsnit 1,5 år.

ANDELEN, DER BERØRES AF FORSKELLIGE HÆNDELSER, OG VARIGHEDEN AF HÆNDELSERNE, AKKUMULERET OVER TID – FORDELT PÅ BAGGRUNDSVARIABLE

Hidtil har vi fokuseret på den samlede gennemsnitlige varighed i en given tilstand. Da vi ved, at der er stor spredning på varigheden i en tilstand mellem individerne, vil vi i dette afsnit gøre rede for fordelingen af varighederne i de enkelte tilstande. Gennemgangen er opdelt på køn og alder.

---

81. Efterlønsforløbene er en smule kortere end de reelle varigheder, fordi vi kun ser på personer til og med 64 år. I noget af perioden har det været muligt at gå på efterløn helt frem til og med 66-årsalderen.

ANDELEN, DER BERØRES AF FORSKELLIGE HÆNDELSER OVER TID, OG FORDELINGEN AF VARIGHEDERNE I TILSTANDENE, OPDELT PÅ KØN OG ALDER

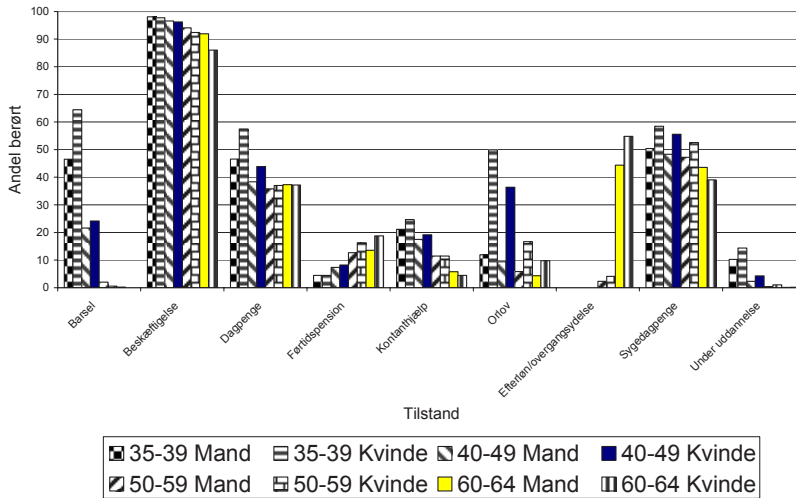
Vi vil i gennemgangen af fordelingen af varighederne i de enkelte tilstande gennemgå hver tilstand for sig. Figur 4.1a-4.9a i appendiks viser en opgørelse af fordelingen af den akkumulerede varighed i de enkelte tilstande fra 1995 til 2005 opdelt på køn. Figur 4.5 og figur 4.6 viser hhv. andelen, der blev ramt af en given hændelse i perioden, samt den gennemsnitlige samlede varighed af de givne hændelser, fordelt på aldersgrupper og køn. Tallene bagved figur 4.5 og 4.6 findes i tabel 4.9a og 4.10a i appendiks. I metodeafsnittet (se kapitel 2) forklarede vi, hvilke foranstaltninger der indgår i de enkelte ordninger, samt reglerne for at modtage ydelserne.

Barsel

Ser man først på figur 4.5, kan man se, at det er personerne mellem 35 og 49 år (i 2005), der har haft stort set alle barselsperioderne fra 1995 til 2005. Det skyldes, at kvinder typisk føder, mens de er mellem 25 og 40 år. For personerne over 40 år er det næsten kun mænd, der tager barsel, hvilket må hænge sammen med, at mænd typisk danner par/er gift med en kvinde, der er nogle år yngre. Blandt de 35-39-årige var der en noget større andel af kvinderne (64 pct.) end mændene (46 pct.), der blev berørt af en barselsperiode. Blandt de 40-49-årige (i 2005) var andelen af hhv. mænd og kvinder, der i perioden havde været på barsel, nogenlunde den samme, nemlig mellem 22 og 24 pct.

FIGUR 4.5

Andelen, der blev berørt af en given hændelse fra 1995 til 2005, fordelt på køn og alder. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

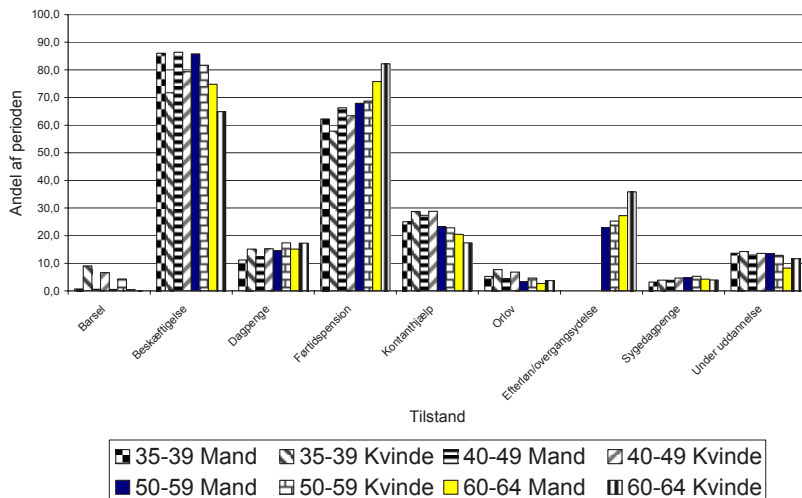

Ser man på den gennemsnitlige varighed af den samlede barselsperiode (se figur 4.6), bliver forskellen mellem mænd og kvinder dog noget større. De kvinder, der i perioden var på barsel, tilbragte sammenlagt i gennemsnit 317 dage på barsel, mens mændene i gennemsnit kun tilbragte 25 dage på barsel. Figur 4.1a i appendiks viser, hvordan den samlede periode på barsel fordelte sig på mænd og kvinder.⁸² Af figuren kan man se, at 90 pct. af de mænd, der havde et barselsforløb, havde et forløb på 44 dage ($0,12 \cdot 360$) eller mindre. Det betyder, at næsten alle mændene, der var på barsel, var på barsel i en meget kort periode. Ser man på kvindernes fordeling, kan man se, at 90 pct. af kvinderne havde et samlet barselsforløb i perioden på 144 dage eller mere – 50 pct. havde et forløb på 263 eller flere dage.

82. Figur 4.1a viser varigheden i en tilstand fra 1995 til 2005 målt i antal år. For eksempel var mænd i gennemsnit på barsel i 0,07 år, svarende til $0,07 \cdot 360 = 25,2$ dage.

FIGUR 4.6

Den gennemsnitlige varighed i forskellige tilstande fra 1995 til 2005 (målt som andel af perioden), fordelt på køn og alder. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Beskæftigelse

95 pct. af panelet var i løbet af den 11-årige periode i beskæftigelse i en kortere eller længere periode. Andelen var nogenlunde den samme for mænd (95,4 pct.) og kvinder (93,9 pct.). Der var en relativt større andel af både mænd og kvinder i de yngre aldersgrupper, der i løbet af de 11 år havde befundet sig i beskæftigelse. Variationen over alder er dog ikke ret stor (se figur 4.5) – kun kvinder, der i 2005 var 60-64 år, skiller sig en smule ud fra de andre grupper, idet kun 86 pct. af dem i de forudgående 11 år var i beskæftigelse på et eller andet tidspunkt. Det betyder, at 14 pct. af denne gruppe igennem 11 år ikke har indbetalt til en arbejdsmarkedspension. Dette må man dog forvente vil ændre sig i fremtiden, fordi de yngre generationer af kvinder har en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet. Selvom andelen skulle falde til 8 pct. lige som hos mændene, så er det alligevel en anseelig andel, som før den officielle pensionsalder har gennemgået en periode på 11 år uden at have indbetalt til en arbejdsmarkedspension. Ud over at 5 pct. af alle kvinderne og mændene ikke var i beskæftigelse på noget tidspunkt i perioden 1995 til 2005, var der også en vis andel af de resterende 95 pct., som kun var i beskæftigelse en andel af perioden. For eksempel var det kun 23 pct. af alle mændene

ne, der var i beskæftigelse i alle 11 år og 15,6 pct. af kvinderne (se figur 4.2a i appendiks). I gennemsnit var de mænd, der var i beskæftigelse i løbet af perioden, i beskæftigelse 9,3 år af de 11 år, og det tilsvarende tal for kvinderne var 8,5 år. I den anden ende af fordelingen var der også en vis andel, som havde en noget kortere sammenlagt beskæftigelsesperiode – 10 pct. af mændene var i beskæftigelse i mindre end 5,1 år af de 11 år, og for kvinderne var 10 pct. i beskæftigelse i mindre end 3,3 år af de 11 år. Sammenlagt var der således i alt ca. 15 pct. (mænd og kvinder), der enten ikke var i beskæftigelse i perioden eller var i beskæftigelse i en meget lille del af de 11 år.

Dagpenge

Overordnet set er der flest kvinder fra aldersgruppen 35-39 år, der har haft et dagpengeforløb i løbet af perioden, idet 57 pct. af denne gruppe oplever en periode på dagpenge (se figur 4.5) i de forudgående 11 år, mens andelen for alle mænd og kvinder uanset alder var 41 pct. De ældre har en smule længere gennemsnitlige forløb (se figur 4.6). Det gennemsnitlige dagpengeforløb for alle aldersgrupper var 1,6 år, varierende fra 1,2 år (mænd 35-39 år) til 1,9 år (kvinder 60-64 år). Fordelingen af dagpengeforløbene for mænd og kvinder (se figur 4.3a) er begge højreskæve⁸³ (gennemsnittet er større end medianen). For over 50 pct. af mændene varede den samlede dagpengeperiode mindre end 293 dage, samtidig med at 10 pct. af mændene modtog dagpenge i mere end 3,8 år. De tilsvarende tal for kvinderne var 1,2 år og 4,3 år.⁸⁴ Samlet kan man dermed sige, at en ret stor andel af befolkningen bliver ramt af en dagpengeperiode over tid, og at ca. 25 pct. befinder sig på dagpenge i en længere periode (jf. figur 4.3a).

Førtidspension

Andelen, der rammes af et førtidspensionsforløb i løbet af de 11 år, er stigende med alderen, og en smule flere kvinder end mænd rammes i de ældre aldersgrupper. Variationen over alder er meget forventelig, fordi førtidspension kan betragtes som en permanent ydelse, og derfor vil flere

---

83. Det vil sige, at en stor del af forløbene er relativt korte, mens nogle få forløb er meget lange.

84. Siden de nyeste regelændringer på dagpengeområdet er det generelt ikke muligt at være på dagpenge i mere end sammenlagt 4 år, medmindre man genoptjener retten til dagpenge. Midt i 1990'erne var det til gengæld muligt at være på dagpenge i 6-7 år i træk.

og flere personer automatisk modtage ydelsen over tid. Andelen af kvinder i aldersgruppen 60-64 år, der i løbet af de forudgående 11 år modtog førtidspension, udgjorde 19 pct., mens det kun gjaldt for 9 pct. af mændene og kvinderne i aldersgruppen 35-39 år (se figur 4.5). Den gennemsnitlige varighed på førtidspension for dem, der modtog ydelsen, var 7,6 af de 11 år (se figur 4.6). Førtidspensionsforløbene er dermed meget lange i forhold til alle de andre ydelsesforløb. Derfor var der også ca. 35 pct. af forløbene for både mænd og kvinder, der varede i alle 11 år (se figur 4.4a). De forløb, der er kortere end de 11 år, må primært vedrøre personer, der i løbet af perioden har fået tildelt en førtidspension. Det er dog interessant at se, at 4 pct. af de 35-39-årige modtager førtidspension, fordi de kan forvente ikke at indbetale til en traditionel arbejdsmarkeds-pension de næste 30 år. Medmindre de frivilligt indbetaler til SAP-ordningen, opretter en privattegnen ordning, modtager en invaliderente eller er dækket af bidragsfri indbetalinger, så vil de pensionsmæssigt stå relativt svagt, når de når pensionsalderen.

Kontanthjælp

Andelen, der berøres af en periode på kontanthjælp fra 1995 til 2005, er aftagende med alderen. Der var således ca. 23 pct. af de 35-39-årige, der blev berørt af et kontanthjælpsforløb, mens det kun gjaldt ca. 5 pct. af de 60-64-årige (se figur 4.5). En af de primære årsager til dette er, at mange af de personer, som er på kontanthjælp i mange år, vil have fået en førtidspension, når de fylder 60 år. Der er en anelse flere af de unge kvinder end mænd, der rammes af et kontanthjælpsforløb, og kvindernes samlede periode på kontanthjælp er i gennemsnit også lidt længere. I gennemsnit varede et kontanthjælpsforløb for en mand 2,8 år, mens det varede 3 år for en kvinde (se figur 4.5a). Der er dog stor forskel på varigheden af kontanthjælpsforløbene. 25 pct. af hhv. mændene og kvinderne havde kontanthjælpsforløb, der varede i mere end 4,3 og 4,5 år, og 10 pct. havde forløb, der varede i mere end hhv. 8 og 8,4 af de 11 år. Samtidig var der 25 pct. af hhv. mændene og kvinderne, som modtog ydelsen i mindre end 83 og 140 dage. Noget tyder dermed på, at der er en gruppe af kontanthjælpsmodtagere, som kun modtager ydelsen i en kortere periode, mens der er en anden gruppe, der modtager ydelsen i meget lange perio-

der.⁸⁵ De unge personer, der rammes af lange perioder på kontanthjælp, vil især over tid kunne se frem til en noget lavere pensionsformue, fordi de ikke alene går glip af de store indbetalinger til arbejdsmarkedspensionerne, men ofte heller ikke indbetaler fuldt ATP-bidrag i løbet af året.

Orlov

Kvinder tager generelt mere orlov end mændene, og det gælder både orlov til børnepasning (ca. 10 gange oftere) og orlov til uddannelse (ca. 3 gange oftere). Derudover er det også især de unge, der vælger at tage orlov. Der var således 50 pct. af de 35-39-årige kvinder, der i løbet af de forudgående 11 år tog en orlovsperiode, mens det kun gjaldt for 12 pct. af de 35-39-årige mænd. Den gennemsnitlige varighed på orlov i de forudgående 11 år for de personer, der tog orlov, var for en mand 170 dage, mens den for en kvinde var 257 dage. Orlovsydelserne har været indrettet sådan, at ydelserne kun kunne opnås i en bestemt periode, samtidig med at ydelsen blev sænket op igennem 1990'erne. Derudover har ydelserne været under afvikling. Dette er nok de primære årsager til, at 90 pct. af mændenes og kvindernes samlede orlovsydelser er kortere end hhv. 1 år og 1,5 år.

Overgangsydelse og efterløn

Overgangsydelse har kun været mulig at modtage for 50-59-årige, indtil de blev berettiget til efterløn. Efterløn kan først modtages som 60-årig. Derfor er det også kun personer i aldersgrupperne 50-59 år og 60-64 år, der er blevet berørt af ordningerne. Blandt de 50-59-årige mænd og kvinder var det kun hhv. 2 og 4 pct., der i løbet af de forudgående år modtog ydelsen. Det skyldes for det første, at mange af personerne i denne aldersgruppe i de forudgående 11 år kun har været berettiget til ydelsen i en del af perioden. For det andet har overgangsydelsen været under afvikling fra 1996 til 2006. I aldersgruppen 60-64 år har alle derimod været berettiget til enten overgangsydelse eller efterløn i minimum 10 af de forudgående 11 år.⁸⁶ Dette ses også på andelen, der er blevet

---

85. Inden for ledighedssystemet opererer man med matchkategorierne 1-5, hvor 1 angiver en stor sandsynlighed for et jobmatch. Kategori 4 og 5 indikerer derimod, at personerne vil være meget svære at beskæftige, uden at andre tiltag først bliver foranstaltet. Det er især personerne fra matchkategori 4 og 5, der står bag de meget lange kontanthjælpsforløb.

86. Givet de har opfyldt de krav, der stilles for at være berettiget til overgangsydelse/efterløn – se kapitel 2 for en uddybning.

berørt af ydelsen i denne aldersgruppe. 55 pct. af de 60-64-årige kvinder har i løbet af perioden 1995 til 2005 modtaget overgangsydelse eller efterløn, og de har samlet modtaget ydelserne i gennemsnit 3,9 af de sidste 11 år. Tilsvarende har 44 pct. af de 60-64-årige mænd modtaget ydelsen i 3 år i gennemsnit. De 10 pct. af mændene, som har modtaget ydelserne i længst tid, modtog i gennemsnit ydelserne i 8,7 år eller mere. Det tilsvarende tal for kvinderne var 10 år eller mere. Det svarer for kvinderne til, at 10 pct. sparer op til en arbejdsmarkedspension i 11 år mindre, samtidig med at de typisk begynder at nedspare pensionen tidligere, fordi de går tidligt på pension. Samlet vil det have en dobbelt negativ effekt på udbetalingerne fra arbejdsmarkedspensionerne. Overgangsydelse og efterløn er dog frivillige ydelser, og derfor bør de analysemessigt ses som noget andet end fx førtidspension, som man ikke frivilligt vælger. I 2006 var personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse tre gange så ofte på efterløn som personer med en lang videregående uddannelse.⁸⁷ Kvinder går generelt også tidligere på efterløn end mænd. Det skyldes bl.a., at en større andel af kvinderne har benyttet overgangsydelsen, hvilket bevirker, at de går/gik på efterløn som 60-årig.⁸⁸

Sygedagpenge

I figur 4.1 så vi, at 12,4 pct. af befolkningen i gennemsnit blev berørt af et sygedagpengeforløb i årene fra 1995 til 2005, og at den samlede varighed af forløbene inden for årene i gennemsnit varede 59 dage (svarende til 16,4 pct. af året). Figur 4.1 og 4.3 viste også, at andelen, der blev berørt, var stigende i perioden, og at varigheden inden for året var stigende. Figur 4.5 viser derudover, at en langt større andel (50,3 pct.) over tid rammes af et sygedagpengeforløb, og at kvinder rammes oftere end mænd – 52,9 pct. af kvinderne befandt sig på et tidspunkt på sygedagpenge, mens det gjaldt 47,7 pct. af mændene. Det er især i aldersgruppen 25-59 år, at kvinder oftere modtager sygedagpenge, mens der er flere mænd end kvinder i aldersgruppen 60-64 år. Det sidste resultat skal dog ses i sammenhæng med, at en noget større andel af kvinderne i det aldersinterval har forladt arbejdsmarkedet. Ser vi på den samlede gennemsnitlige varighed på sygedagpenge fra 1995 til 2005 (se figur 4.6), viser det sig, at varigheden kun varierer lidt over køn og alder. De 52,9 pct. af

---

87. Kilde 15 – Nyt fra Danmarks Statistik, Arbejdsmarked, Nr. 447, 13. oktober 2006.

88. Kilde 16 – Nyt fra Danmarks Statistik, Emnegruppe Andet, Nr. 276, 21. juni 2005.

kvinderne, som blev berørt af et sygedagpengeforløb i perioden, befandt sig sammenlagt 182 dage på sygedagpenge i gennemsnit, mens de 47,7 pct. af mændene, som blev berørt, i gennemsnit befandt sig 162 dage på sygedagpenge. Som beskrevet tidligere kan man som hovedregel kun få sygedagpenge 52 uger inden for de seneste 18 måneder, og derfor er der også kun 16,3 pct. af forløbene, der er længere end ét år (se figur 4.8a).

Uddannelse

Figur 4.5 viser, at det primært var personer mellem 35-39 år (i 2005), der blev berørt af et uddannelsesforløb fra 1995 til 2005, og at en markant større andel af kvinderne end mændene var under uddannelse i de forgangne 11 år – 14,4 pct. af de 35-39-årige kvinder var i løbet af perioden under uddannelse, mens det gjaldt for 10,2 pct. af mændene. Der var ikke den samme variation i den samlede gennemsnitlige varighed imellem kønnene, idet kvindernes gennemsnitlige uddannelsesvarighed var 1,5 år, mens mændenes var 1,47 år. Heller ikke når vi ser på fordelingen af varighederne, var der den store forskel på mændene og kvinderne (se figur 4.9a). Både for mænd og kvinder gjaldt det, at omkring 10 pct. af forløbene varede mindre end 110 dage, og at 10 pct. varede mere end ca. 2,1 år.

Antallet af personer med en længerevarende uddannelse steg fra 1995 til 2005 fra 3.547 personer til 6.095 personer – svarende til 71,8 pct. Stigningen har betydet, at flere akademikere bliver ansat som lønmodtagere under mellemste færdighedsniveau (andelen steg i samme periode fra 6 pct. til 10,3 pct.), hvilket betyder, at en relativt større andel af akademikerne også vil indbetale en relativt mindre andel af deres indkomst til pension.⁸⁹ Samlet har personer med en længerevarende uddannelse dog oplevet en stigning i indbetalingsprocenten fra 1995 til 2005 på grund af udbygningen af arbejdsmarkedspensionerne.

I de næste afsnit ser vi nærmere på, hvordan fordelingen af varigheden i beskæftigelse fordelte sig på aldersgrupper, køn, uddannelsesniveau og etnisk herkomst.

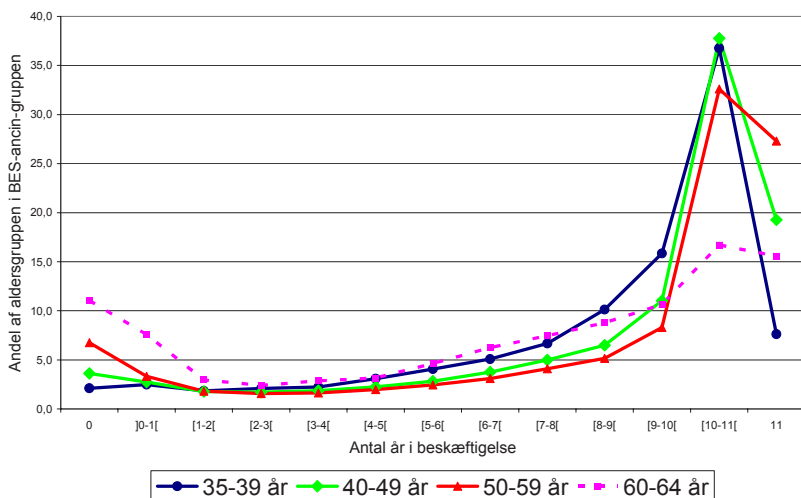
89. I 2005 tjente en akademiker, der var ansat som lønmodtager under mellemste færdighedsniveau (*Lønmodtager lav*), i gennemsnit 87 pct. af det, en akademiker ansat i en stilling på mellemste færdighedsniveau eller derover (*Lønmodtager høj*) tjente. Til sammenligning udgjorde deres indbetalingsprocent 76 pct. i forhold til personerne i gruppen *Lønmodtager høj*.

FORDELINGEN AF VARIGHEDEN I BESKÆFTIGELSE, OPDELT PÅ ALDERSGRUPPER

I dette afsnit og de efterfølgende har vi for at gøre fremstillingen mere overskuelig valgt at fokusere på varigheden i og uden for beskæftigelse. Figur 4.7 viser, hvor stor en andel af de enkelte aldersgrupper der befinder sig i de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper. Tallene til figuren findes i tabel 4.11a i appendiks.

FIGUR 4.7

Varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, opdelt på aldersgrupper. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Anm.: BES-ancin-gruppen står for beskæftigelsesanciennitetsgruppen.

Figuren viser, at de største forskelle findes blandt de personer, der var i beskæftigelse i næsten hele perioden, og blandt dem, der næsten ikke var i beskæftigelse overhovedet. Andelen af personer, der var i beskæftigelse i størstedelen af perioden (over 10 år), var størst for de 50-59-årige (60 pct.), mens den var mindst for de 60-64-årige (32 pct.). Omvendt var der relativt flest 60-64-årige (21,6 pct.), som kun var i beskæftigelse i en meget kort periode (under 2 år), mens der var relativt færrest af de 35-39-årige (6,4 pct.), der var beskæftiget i mindre end 2 år af de 11 år. Årsagen til dette er, at en meget mindre andel af de 35-39-årige var på førtidspension, og at slet ingen blev berørt af overgangsydelse og efterløn, som er

de tilstande (jf. figur 4.6), hvor den gennemsnitlige varighed for de berørte var længst. Derimod befandt 52,4 pct. (jf. kapitel 3) af de 60-64-årige sig i 2005 på førtidspension eller efterløn.

Samlet betyder især perioder på efterløn og førtidspension, at 30 pct. af de 60-64-årige i 2005 havde været i beskæftigelse i mindre end 5 år ud af de seneste 11 år. Et så markant fravær fra beskæftigelse de sidste år af arbejdslivet betyder, at en stor andel af de 60-64-årige vil opspare langt mindre til pension end resten af de 60-64-årige. Der bør dog i denne sammenhæng skelnes mellem førtidspensionisterne og efterlønsmodtagerne, idet efterlønsmodtagerne frivilligt har valgt deres ydelse, mens førtidspensionisterne ikke har. At man vælger at gå tidligt på efterløn og dermed begynder at nedspare sine pensionsopsparinger tidligt, samtidig med at man stopper med at spare op til pension (en arbejdsmarkedspension), er udtryk for et bevidst valg, hvor man vælger (måske indirekte) at acceptere en lavere dækningsgrad som folkepensionist.⁹⁰

FORDELINGEN AF VARIGHEDEN I BESKÆFTIGELSE, OPDELT PÅ KØN

Figur 4.8 viser, hvor stor en andel af hhv. mændene og kvinderne der befandt sig i de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper. Tallene til figuren findes i tabel 4.12a i appendiks.

Fra ingen beskæftigelse og frem til intervallet [9-10] års beskæftigelse udgør andelen af kvinderne i de enkelte beskæftigelsesintervaller en større andel end mændene, mens der er en relativt større andel af mændene, der er beskæftiget i 10 år eller mere – 62 pct. af mændene var i beskæftigelse i 10 år eller mere af de forudgående 11 år, mens det kun var tilfældet for 43 pct. af kvinderne. Omvendt var 20,1 pct. af kvinderne beskæftiget i mindre end 5 år af de forudgående 11 år, mens det kun gjaldt 14 pct. af mændene.

Kvindernes noget længere perioder uden for beskæftigelse betyder, at kvinderne er nødt til selv at indbetale en større andel af deres indkomst til pension, hvis de vil opspare den samme andel af deres indkomst som mændene, fordi perioder uden for beskæftigelse er forbundet med en relativt lavere indbetalingsprocent. Figur 4.8 kan være med til at

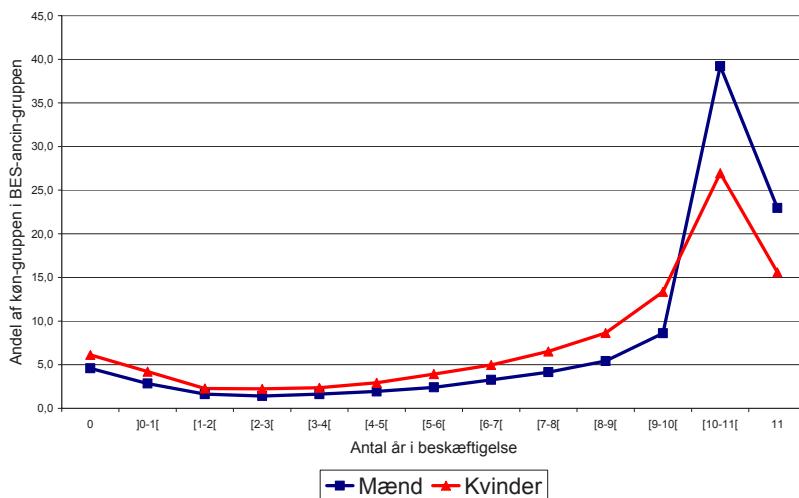
---

90. På grund af modregningsreglerne i efterlønnen og folkepensionens tillæg bærer den enkelte ikke hele den marginale omkostning ved at træde tidligt tilbage.

forklare noget af den lønforskel, der observeres mellem mænd og kvinder, når man ser på registrerede årsindkomster.

FIGUR 4.8

Varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, opdelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Anm.: BES-ancin-gruppe står for beskæftigelsesanciennitetsgruppe.

FORDELINGEN AF VARIGHEDEN I BESKÆFTIGELSE, OPDELT PÅ UDDANNELSESNIVEAU

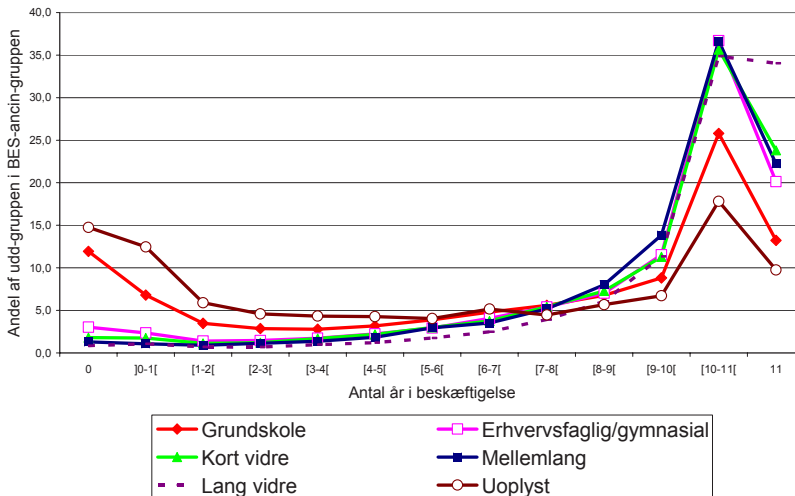
Figur 4.9 viser, hvor stor en andel af personerne i de enkelte uddannelsesgrupper der befandt sig i de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper. Tallene til figuren findes i tabel 4.13a i appendiks.

Personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelsesniveau eller personer med uoplyst uddannelsesniveau befinder sig relativt set oftere uden for beskæftigelse end personer fra de andre uddannelsesgrupper. 46,3 pct. af personerne med uddannelsesniveau uoplyst var i beskæftigelse i mindre end 5 år i perioden 1995 til 2005. Det samme gjaldt kun for 5,5 pct. af personerne med en lang videregående uddannelse, 7,6 pct. af personerne med en mellemlang videregående uddannelse, 9,8 pct. af personerne med en kort videregående uddannelse og 12,2 pct. af personerne med en erhvervsfaglig/gymnasial uddannelse. Kun blandt personer med grundskole som højeste uddannelse var andelen (31,1 pct.)

tæt på at være lige så stor som for personer med uoplyst uddannelsesniveau. Det tyder dermed på, at det især er personer med en meget kort uddannelse, der rammes af perioder uden for beskæftigelse. Det var derfor også kun hhv. 39 pct. og 27,6 pct. af personerne i uddannelsesgrupperne *grundskole* og *uoplyst*, som var i beskæftigelse i 10 år eller mere ud af de sidste 11 år, mens det gjaldt for hele 68,9 pct. af personerne med en lang videregående uddannelse.

FIGUR 4.9

Varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, opdelt på uddannelsesniveau. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Anm.: BES-ancin-gruppe står for beskæftigelsesanciennitetsgruppe.

FORDELINGEN AF VARIGHEDEN I BESKÆFTIGELSE, OPDELT PÅ ETNISK HERKOMST

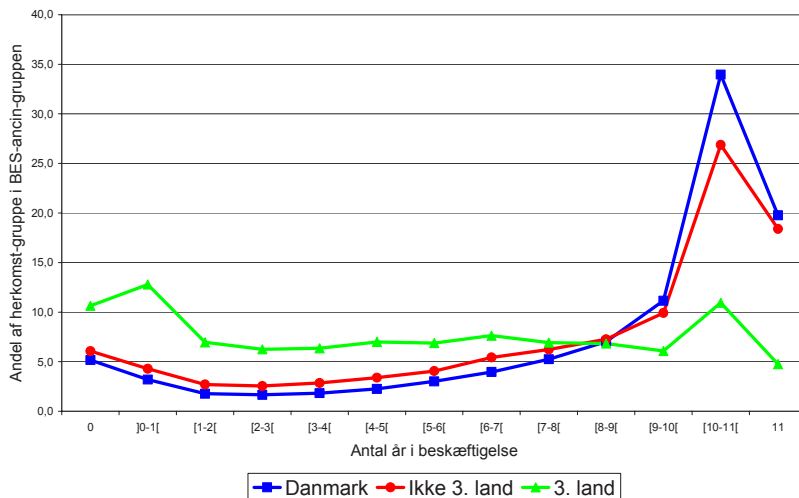
Figur 4.10 viser, hvor stor en andel af oprindelseslandsgrupperne der befandt sig i de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper. Tallene til figuren findes i tabel 4.14a i appendiks.

Personer med herkomst fra mere udviklede lande (dvs. *Ikke 3. land*) og personer med dansk oprindelse afviger kun en smule fra hinanden mht. fordelingen på beskæftigelsesanciennitetsgrupperne. Derimod afviger personer med herkomst fra mindre udviklede lande (*3. land*) markant fra de andre grupper ved, at en noget større andel befandt sig uden

for beskæftigelse i lange perioder – 50 pct. af personerne fra mindre udviklede lande var i beskæftigelse i 5 år eller mindre i perioden 1995 til 2005, mens det kun gjaldt for hhv. 21,8 pct. af personerne fra mere udviklede lande og 15,9 pct. af personerne med dansk oprindelse. Det er meget bemærkelsesværdigt, at der var flere personer, der befandt sig mindre end 1 år i beskæftigelse (23,4 pct.), end der var personer, der befandt sig 9 år eller mere i beskæftigelse (22 pct.), af personerne fra mindre udviklede lande, når de tilsvarende tal for en person med dansk oprindelse var hhv. 8,4 pct. og 65 pct. Det vil sige, at blandt dem med dansk oprindelse var der ca. 8 gange så mange, der havde været beskæftiget i 9 år eller mere, end der var personer, som maksimalt havde været i beskæftigelse 1 år. Forholdet mellem disse to andele var til gengæld nogenlunde lige stor for personer med herkomst fra mindre udviklede lande. Den svage tilknytning til arbejdsmarkedet, som dette afspejler, betyder, at personer med herkomst fra mindre udviklede lande kan forvente at spare meget mindre op til pension end personer med dansk oprindelse eller personer med herkomst fra mere udviklede lande.

FIGUR 4.10

Varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, fordelt på etnisk herkomst. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Anm.: BES-ancin står for beskæftigelsesanciennitet.

Vi har nu gennemgået de forskellige tilstande, som danskerne mellem 25 og 64 år blev udsat for i perioden 1995 til 2005. I næste kapitel ser vi på, hvordan varigheden af disse hændelser påvirker indbetalingerne til pension.

SAMMENFATNING

De socioøkonomiske grupper, vi anvendte i kapitel 3, er dannet ud fra personernes primære indkomstkilde i løbet af et år. For at få et mere præcist mål for, hvordan varigheden i forskellige tilstande påvirker indbetalingerne til pension over tid, opgjorde vi i dette kapitel antal dage i løbet af et år, et individ tilbragte i forskellige tilstande. Derved bliver det muligt i kapitel 5 at svare mere præcist på, hvad det betyder for indbetalingerne til pension, at man befinder sig uden for beskæftigelse i løbet af et år. Vi så først på andelen af de 25-64-årige, der blev berørt af en hændelse i de enkelte år (målt som gennemsnittet af årene 1995 til 2005), samt den gennemsnitlige varighed af hændelserne inden for det enkelte år (igen målt ved gennemsnittet for årene 1995 til 2005):

- 82,1 pct. var i gennemsnit i beskæftigelse i løbet af 1 år, og den gennemsnitlige varighed var 318 dage. 66 pct. var i beskæftigelse i hele året, svarende til 54 pct. af alle personer.
- Flest personer blev berørt af et dagpengeforløb (13,9 pct.), et sygedagpengeforløb (12,4 pct.) eller et førtidspensionsforløb (8,6 pct.).
- De forløb uden for beskæftigelse, der gennemsnitlig varede længst, var: førtidspension (345 dage), overgangsydelse/efterløn (322 dage) og kontanthjælp (256 dage).
- Der var flest 25-29-årige, der i løbet af et år var i beskæftigelse (91 pct.), men kun 43 pct. var i beskæftigelse hele året, mod 64 pct. blandt de 40-49-årige.

Vi så også på andelen, der blev berørt af en hændelse over tid (1995 til 2005), samt den gennemsnitlige varighed af hændelsen over de 11 år. Ved at se på hændelserne over tid kan vi udpege de personer, der oplever længere perioder uden for beskæftigelse. Desuden kan vi ved at observere en længere periode også se, om der kompenseres for midlertidige nedgange i indbetalingerne til pension. For at kunne sammenligne personer-

nes beskæftigelsesvarigheder var det nødvendigt, at alle havde været i panelet i alle 11 år. Derfor trak vi et balanceret panel, dvs. et panel, som kun bestod af personer, der var i stikprøven i hele perioden 1995-2005. En sammenligning af opgørelsen i et enkelt år og over tid viste:

- At man overvurderer nedgangen i pensionsindbetalingerne over tid (fx en 10-årig periode), hvis man tager varigheden i et enkelt år og ganger med 10, fordi de personer, der fx blev ramt af ledighedsforløb i et givent år, sandsynligvis ikke rammes igen året efter. Desuden undervurderer man antallet af personer, der bliver berørt af en hændelse over tid, hvis man betragter, hvem der rammes af en hændelse i løbet af ét år.

Derudover viste opgørelsen akkumuleret over tid (fra 1995 til 2005):

- *Barsel:* Blandt de 35-39-årige var der en noget større andel af kvinderne (64 pct.) end mændene (46 pct.), der blev berørt af en barselsperiode. Ser man på den gennemsnitlige varighed af den samlede barselsperiode, bliver forskellen mellem mænd og kvinder endnu større. De kvinder, der i perioden var på barsel, tilbragte sammenlagt i gennemsnit 317 dage på barsel, mens mændene i gennemsnit kun tilbragte 25 dage på barsel.
- *Beskæftigelse:* Andelen af mændene og kvinderne, der var i beskæftigelse i løbet af de 11 år, var hhv. 95,4 pct. 93,9 pct. Kvinder, der i 2005 var 60-64 år, skilte sig en smule ud fra de andre grupper, idet kun 86 pct. af dem i de forudgående 11 år var i beskæftigelse – for mændene var andelen 92 pct. I gennemsnit var mændene i beskæftigelse i 9,3 af de 11 år og kvinderne 8,5 år. Sammenlagt var ca. 15 pct. (mænd og kvinder) enten ikke i beskæftigelse i perioden eller i beskæftigelse i en meget lille andel af de 11 år.
- *Dagpenge:* Overordnet set er der flest kvinder fra aldersgruppen 35-39 år, der har haft et dagpengeforløb i løbet af perioden, idet 57 pct. af denne gruppe oplever en periode på dagpenge. De ældre har en smule længere gennemsnitlige forløb. Det gennemsnitlige dagpengeforløb for alle aldersgrupper var 1,6 år. For over 50 pct. af mændenes vedkommende varede den samlede dagpengeperiode mindre end 293 dage, samtidig med at 10 pct. af mændene modtog dagpenge i mere end 3,8 år. De tilsvarende tal for kvinderne var 1,2 år og 4,3 år.

- *Førtidspension:* Andelen af kvinder i aldersgruppen 60-64 år, der i løbet af de forudgående 11 år modtog førtidspension, udgjorde 19 pct., mens det kun gjaldt for 9 pct. af mændene og kvinderne i aldersgruppen 35-39 år. Den gennemsnitlige varighed på førtidspension for dem, der modtog ydelsen, var 7,6 af de 11 år. Førtidspensionsforløbene er dermed meget lange i forhold til alle de andre ydelsesforløb. Derfor var der også ca. 35 pct. af forløbene for både mænd og kvinder, der varede i alle 11 år.
- *Kontanthjælp:* Andelen, der berøres af en periode på kontanthjælp, er aftagende med alderen. Der var ca. 23 pct. af de 35-39-årige, der blev berørt af et kontanthjælpsforløb, mens det gjaldt ca. 5 pct. af de 60-64-årige. Der er en anelse flere af de unge kvinder, der rammes af et kontanthjælpsforløb, end af de unge mænd, og kvindernes samlede periode på kontanthjælp (3 år) er i gennemsnit også lidt længere end mændenes (2,8 år).
- *Orlov:* Kvinderne tager generelt mere orlov end mændene, og det gælder både orlov til børnepasning (ca. 10 gange oftere) og orlov til uddannelse (ca. 3 gange oftere). Derudover er det også især de unge, der vælger at tage orlov. Der var 50 pct. af de 35-39-årige kvinder, der i løbet af de forudgående 11 år tog en orlovsperiode, mens det kun gjaldt for 12 pct. af de 35-39-årige mænd. Den gennemsnitlige varighed på orlov i de forudgående 11 år for de personer, der tog orlov, var for en mand 170 dage, mens den for en kvinde var 257 dage.
- *Overgangsydelse og efterløn:* 55 pct. af de 60-64-årige kvinder har i løbet af perioden modtaget overgangsydelse eller efterløn, og de har samlet modtaget ydelserne i 3,9 af de 11 år. Tilsvarende har 44 pct. af de 60-64-årige mænd modtaget ydelsen i 3 år. De 10 pct. af mændene, som har modtaget ydelserne i længst tid, modtog i gennemsnit ydelserne i 8,7 år eller mere. Det tilsvarende tal for kvinderne var 10 år eller mere. Overgangsydelse og efterløn er frivillige ydelser, og derfor bør de analysemæssigt ses som noget andet end fx førtidspension, som man ikke frivilligt vælger.
- *Sygedagpenge:* 50,3 pct. rammes over tid af et sygedagpengeforløb, og kvinder rammes en smule oftere end mændene. De 52,9 pct. af kvinderne, som blev berørt af et sygedagpengeforløb i perioden, befandt sig i gennemsnit 182 dage på sygedagpenge, mens de 47,7 pct. af mændene, som blev berørt, i gennemsnit befandt sig 162 dage på sygedagpenge.

- *Uddannelse:* En markant større andel af kvinderne end mændene var under uddannelse i de forgangne 11 år – 14,4 pct. af de 35-39-årige kvinder var i løbet af perioden under uddannelse, mens det gjaldt for 10,2 pct. af mændene. Kvindernes gennemsnitlige uddannelsesvarighed var 1,5 år, mens mændenes var 1,47 år.

I den sidste del af kapitlet så vi på, hvor mange af de 11 år fra 1995 til 2005 panelet var i beskæftigelse eller ej, opdelt efter alder, køn, uddannelsesniveau og etnisk herkomst. Analyserne viste:

- Andelen af de 50-59-årige, der var i beskæftigelse i 10 år eller mere var 60 pct., mens den var 32 pct. for de 60-64-årige – årsagen til den markante forskel er efterløn og førtidspension.
- 62 pct. af mændene var i beskæftigelse i 10 år eller mere, mens det gjaldt for 43 pct. af kvinderne.
- 5,5 pct. af personerne med en lang videregående uddannelse var i beskæftigelse i mindre end 5 år i perioden 1995 til 2005 – det gjaldt for 7,6 pct. af personerne med en mellemlang videregående uddannelse, 9,8 pct. af personerne med kort videregående uddannelse, 12,2 pct. af personerne med en erhvervsfaglig/gymnasial uddannelse og 31,1 pct. af personerne med en grundskoleuddannelse.
- 50 pct. af personerne i panelet med herkomst fra et mindre udviklet land var i beskæftigelse i 5 år eller mindre i perioden 1995 til 2005, mens det kun gjaldt for hhv. 21,8 pct. af personerne med herkomst fra et mere udviklet land og 15,9 pct. af personerne med dansk herkomst. Det er meget bemærkelsesværdigt, at der blandt personerne fra mindre udviklede lande var flere personer, der befandt sig mindre end 1 år i beskæftigelse (23,4 pct.), end der var personer, der befandt sig 9 år eller mere i beskæftigelse (22 pct.), når de tilsvarende tal for en person med dansk oprindelse var hhv. 8,4 pct. og 65 pct.

SAMMENHÆNGEN MELLEM PENSIONSINDBETALINGERNE OG TILKNYTNINGEN TIL ARBEJDSMARKEDET

Som vi så i kapitel 4, er det langt fra alle, der i et enkelt år eller over tid er i fuld beskæftigelse. Det medfører, at en større andel af befolkningen har kortere eller længere perioder, hvor de ikke indbetaler til en arbejdsmarkedspension. Da indbetalingerne til arbejdsmarkedspensioner er markant større end indbetalingerne til ATP eller de individuelle pensionsordninger, medfører det en større nedgang i de samlede indbetalinger til pension – også set som andel af indkomsten. I dette kapitel undersøger vi derfor sammenhængen mellem individernes arbejdsmarkedshistorier og deres indbetalinger til pension. I gennemgangen er alle gennemsnit, deciler, kvartiler mv. beregnet for de personer, der indbetalte til pension.⁹¹

SAMMENHÆNGEN MELLEM INDBETALINGERNE TIL PENSION OG VARIGHEDEN AF FORSKELLIGE TILSTANDE

Da varigheden i beskæftigelse er beregnet residualt, repræsenterer perioderne uden for beskæftigelse den samlede periode, hvor individerne har

---

91. I kapitel 2 findes en nærmere gennemgang af de indbetalinger, der indgår, samt det indkomstbegreb, der anvendes.

været på dagpenge, førtidspension, kontanthjælp, orlov, overgangsydelse, efterløn, sygedagpenge eller under uddannelse. Derfor vil denne gennemgang primært fokusere på, hvordan de gennemsnitlige indbetalinger til pension blev påvirket af omfanget af beskæftigelse i perioden 1995 til 2005, da vi dermed indirekte tager højde for varigheden i de andre tilstande.

Vi vil i gennemgangen primært fokusere på andelen af indkomsten, der blev indbetalt til pension (indbetalingsprocenten), fordi vi derved tager højde for, at personer med store indkomster også indbetaler større beløb til pension end personer med små indkomster.

INDBETALINGERNE TIL PENSION, HOLDT OP IMOD BESKÆFTIGELSESANCIENNITETEN

Figur 5.1 viser den gennemsnitlige indbetalingsprocent til pension, fordelt på antal år man befandt sig i beskæftigelse i perioden fra 1995 til 2005. I tabel 5.1a i appendiks findes tallene til figuren.

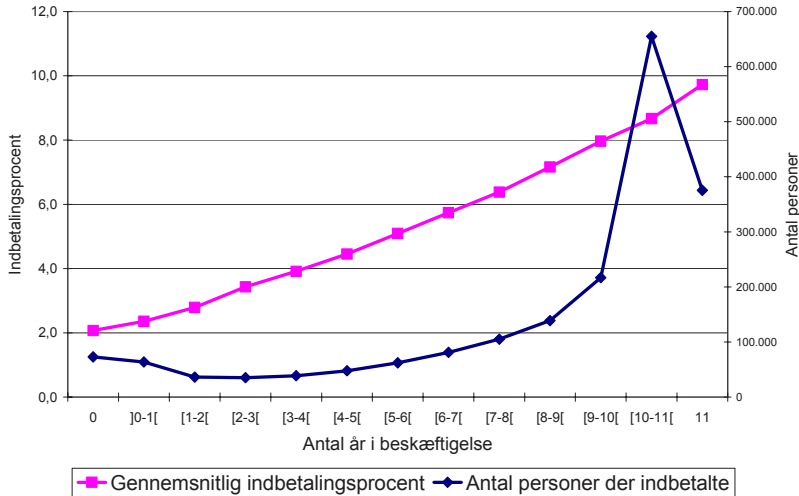
Af figuren fremgår det tydeligt, at der er meget stor forskel på, hvor stor en andel af sin indkomst man indbetalte til pension, alt afhængigt af hvor mange år ud af de forudgående 11 år man befandt sig i beskæftigelse. De 19 pct., som var fuldt beskæftigede i alle 11 år, indbetalte i gennemsnit 9,7 pct. af deres indkomst, mens de 5 pct., der på intet tidspunkt var i beskæftigelse, i gennemsnit indbetalte 2,1 pct. af deres indkomst. Ser man i stedet på, hvor mange kroner der blev indbetalt til pension, så indbetalte de, der var i beskæftigelse i hele perioden, i gennemsnit 48.717 kr. årligt, mens de 5 pct., der overhovedet ikke var i beskæftigelse, kun indbetalte gennemsnitligt 3.861 årligt (se tabel 5.2a)⁹². En gennemsnitlig beskæftiget, dvs. en person, der i gennemsnit var beskæftiget i ca. 8,9 af de 11 år (jf. tabel 4.8a), indbetalte i gennemsnit 7,5 pct. af sin indkomst til pension – i gennemsnit 23.550 kr. årligt.

---

92. Tallene i tabel 5.2a er divideret med 11 for at få de årlige indbetalinger.

FIGUR 5.1

Antal år i beskæftigelse i perioden 1995 til 2005 vs. antal personer, der indbetalte til pension, og deres gennemsnitlige indbetalingsprocent. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005.

Figur 5.1 viser også antallet af personer i de enkelte beskæftigelsesintervaller. Tæller man antallet op, kan man se, at ca. 20 pct. af panelet befandt sig uden for beskæftigelse i 6 år eller mere. Disse 20 pct. indbetalte mellem 42.471 (beskæftigelsesgruppe=0) og 143.946 kr. (beskæftigelsesgruppe=[5-6]) til pension i løbet af de 11 år. Det svarer til, at de indbetalte mellem 3.861 kr. og 13.086 kr. årligt. Disse personer får på grund af deres markante fravær fra arbejdsmarkedet også markant lavere pensionsformuer end resten af befolkningen. Selvom der korrigeres for, at de også har lavere indkomster, indbetalte de alligevel relativt mindre end de personer, der var beskæftigede i størstedelen af perioden. De 20 pct., der var beskæftigede mellem 0 til 6 år i løbet af de 11 år, indbetalte således i gennemsnit mellem 2,1 pct. og 5,1 pct. af deres indkomst til pension, hvilket var meget lavere end de gennemsnitlig 8,4 pct. af indkomsten, de 80 pct. af befolkningen, som var mest beskæftiget, indbetalte.

Sidste kolonne i tabel 5.1a viser, hvor stor en andel af personerne i de enkelte beskæftigelsesintervaller der ikke indbetalte til pension.⁹³ Der var 31 pct. af de personer, som ikke var i beskæftigelse i perioden, som ikke indbetalte til pension i hele perioden. Det svarer til 32.845 personer. Af disse 32.845 personer var de 32.250 karakteriseret som førtidspensionister i 2005. Det bør her bemærkes, at tallene indbefatter indbetalinger til den nyoprettede SAP-ordning, som kom i 2003. Sammenlagt var der 49.440 af de 1.979.950 personer i panelet, som ikke indbetalte til pension i perioden – svarende til 2,5 pct. af panelet. De 41.390 af de 49.440, der ikke indbetalte, var i beskæftigelse i mindre end 4 ud af de 11 år.

FORDELINGEN AF INDBETALINGERNE TIL PENSION, HOLDT OP IMOD BESKÆFTIGELSESANCIENNITETEN

Andelen af indkomsten, der blev indbetalt til pension, varierede også blandt personer med samme beskæftigelsesanciennitet i perioden. Figur 5.2 viser fordelingen af indbetalingsprocenterne i forhold til beskæftigelsesancienniteten (tallene til figuren findes i tabel 5.1a i appendiks).

Blandt de personer, der var i fuld beskæftigelse i alle 11 år, var der 10 pct. (38.178 personer), som indbetalte mindre end 3,3 pct. af deres indkomst – dvs. mindre end 10.929 årligt.⁹⁴ De personer, der indbetalte så relativt lille en andel af deres indkomst til pension, selvom de var beskæftigede i hele perioden, kan i fremtiden se frem til en pensionisttilværelse, hvor de relativt set vil stå noget svagere end personer, der havde samme gennemsnitsindkomst som dem selv, men som i stedet indbetalte 8 pct. af deres indkomst til pension. Omvendt kan man argumentere for, at disse personer har haft større forbrugsmuligheder, mens de var erhvervsaktive. Det betyder dog, at staten (alle skattebetalere) kommer til at finansiere en større andel af disse personers pension gennem folkepensionen, fordi de vil modtage en større andel af folkepensionstillægget.

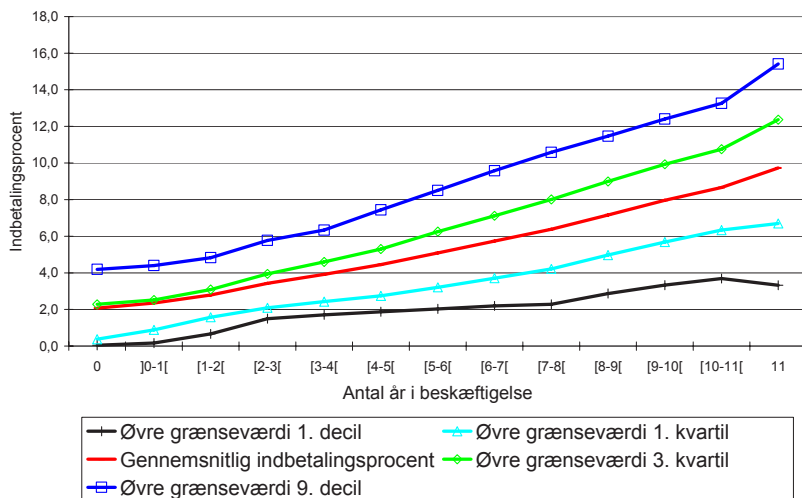
---

93. Den gennemsnitlige indbetaling til pension og den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent i figur 5.1, tabel 5.1a og tabel 5.2a er alle beregnet på baggrund af de personer, der indbetalte til pension.

94. Som nævnt i kapitel 2 vil en vis andel af disse personer være hjemmegående.

FIGUR 5.2

Fordelingen af den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent fra 1995 til 2005, holdt op imod antal år i beskæftigelse fra 1995 til 2005. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Figur 5.2 viser også, at der generelt, uanset beskæftigelsesanciennitet, er en større gruppe, som i gennemsnit har betalt en langt mindre andel af deres indkomst til pension, end hvad der fx har været aftalt på LO/DA-området fra 1995 til 2005. I 1995 udgjorde bidragene ca. 2,8 pct., og i 2005 var bidraget steget støt til ca. 10 pct. Det betyder, at det gennemsnitlige bidrag dermed har været ca. 6,5 pct., set over hele perioden. Bidraget på 6,5 pct. svarer dog alene til bidraget til arbejdsmarkedspensionerne. Derudover kommer bidraget til SP, ATP og de individuelle ordninger. Den gennemsnitlige indbetalingsprocent nåede i panelet op på 7,5 pct., vurderet over hele perioden, når de samlede indbetalinger til pension anvendes.

Målsætningen fra 1990'erne (se indledningen) om, at alle personer uden for beskæftigelse også skulle indbetale til ATP, synes ud fra figur 5.2 ikke helt at være lykkedes. For det første var der 2,5 pct. (49.440 personer), der ikke indbetalte til pension i hele perioden – 83 pct. af dem var førtidspensionister i 2005. Derudover var der 4,8 pct. (95.750 personer), der over hele perioden indbetalte mindre end gennemsnitlig 1 pct. af deres indkomst til pension. 8,9 pct. (176.510 personer) af dem, der

indbetalte, indbetalte i gennemsnit mindre end 3.000 kr., som ca. svarede til et fuldt ATP-bidrag i 2007.⁹⁵

En af årsagerne til dette er (jf. tabel 3.3a i appendiks), at det for nogle overførselsindkomstmodtagere er frivilligt, om de vil indbetale til ATP – det gælder for modtagere af overgangsydelse, efterløn, fleksydelse, delpension og nogle modtagere af førtidspension. En anden årsag er, at der for visse ydelser er indført en minimumsydelse, som modtageren skal modtage for at være forpligtet til at indbetale til ATP. Det gælder bl.a. for modtagere af kontanthjælp og introduktionsydelse. For det tredje er der indført en karenperiode på et halvt år for modtagere af kontanthjælp, som betyder, at man ikke er forpligtet til at indbetale til ATP det første halve år, man modtager ydelsen.

Selvom alle modtagere af overførselsindkomster indbetalte til ATP, ville de alligevel indbetale en meget mindre andel af deres indkomst til pension end de lønmodtagere, der er dækket af en arbejdsmarkedspension, idet en ATP-indbetaling på 3.000 kr. om året kun svarer til mellem 1,5 og 2 pct. af de fleste overførselsindkomster, mens de fleste lønmodtagere i dag indbetaler ca. 11 pct. af deres indkomst til pension ud over ATP.

INDBETALINGERNE TIL PENSION, HOLDT OP IMOD VARIGHEDEN AF TILSTANDE UDEN FOR BESKÆFTIGELSE

I de forudgående afsnit har vi set på, hvordan beskæftigelsesomfanget påvirkede indbetalingerne til pension. I dette afsnit vil vi undersøge, hvilke tilstande uden for beskæftigelse der i gennemsnit koster individet mest pensionsmæssigt.

Figur 5.3 viser sammenhængen mellem indbetalingsprocenten til pension og antallet af år, man har befundet sig i en given tilstand i løbet af perioden 1995 til 2005 (en tilsvarende figur blot med indbetalingerne i stedet for indbetalingsprocenten findes som figur 5.1a i appendiks).⁹⁶

Overordnet set er mønsteret det samme – jo længere tid i en tilstand, jo lavere bliver den gennemsnitlige indbetalingsprocent for hele perioden. Der er dog nogle tilstande, der skiller sig ud fra de andre ved,

---

95. Velfærdskommissionen (2005) viste, at 30 pct. af de 25-64-årige i 2003 indbetalte mindre end 6.000 kr. om året. Ser man på, hvor mange der indbetalte mindre end gennemsnitligt 6.000 kr. årligt i hele perioden fra 1995 til 2005, så var andelen 16,5 pct.

96. Tallene bagved figur 5.3 og figur 5.1a findes i hhv. tabel 5.3a og tabel 5.4a.

at indbetalingsprocenten falder mindre kraftigt over nogle intervaller. Det gælder for overgangsydelse/efterløn, barsel og dagpenge. For overgangsydelse/efterløn gælder det dog kun forløb, der varer mindre end 6 år ud af de 11 år. For barsel gælder det kun forløb, der varer mindre end 4 år. For dagpengeforløb gælder det derimod omvendt, at det kun er for forløb, der varer længere end 5 år, at indbetalingsprocenten er større end i de andre tilstande.

Der kan være forskellige årsager til, at modtagere af disse ydelser ikke oplever den samme nedgang i indbetalingsprocenten (indbetalingerne) til pension.

For barsel kan årsagen være, at mange arbejdspladser i dag giver løn under en væsentlig del af barselsperioden. For dagpengemodtagerne kan årsagen være, at de siden 1998 har indbetalt dobbelt bidrag til ATP, og derfor falder indbetalingsprocenten kun ned til det niveau, der nogenlunde svarer til et dobbelt ATP-bidrag. Dobbelt indbetaling til ATP svarer til ca. 3,5 pct. af højeste dagpenge (ca. 175.000 kr. 2007-tal). Tillægger man indbetalingerne på 1 pct. til SP, så bliver den gennemsnitlige indbetalingsprocent 4,5 pct., som svarer nogenlunde til det niveau, som indbetalingsprocenten stabiliserer sig på i figur 5.3 for dagpengemodtagere.

Modtagerne af overgangsydelse/efterløn er den gruppe, der indbetaler den største andel af deres indkomst til pension, når man ser på varigheden i en tilstand på op til 6 år ud af de 11 år. Der kan være flere forklaringer på dette. For at kunne modtage efterløn, skal man være fyldt 60 år, være medlem af en a-kasse og have betalt efterlønsbidrag i 25 år inden for 30 år. Man skal desuden have ret til dagpenge og ikke modtage social pension eller være i fleksjob.⁹⁷ Alle disse betingelser betyder, at de personer, der modtager efterløn, i gennemsnit er ældre end modtagerne af de andre ydelser, hvilket i sig selv bevirker, at de indbetaler en større andel af deres indkomst til pension (jf. tabel 3.1). Desuden betyder de andre krav, at modtagere af efterløn ofte vil have haft en relativt stærk tilknytning til arbejdsmarkedet, inden de gik på pension, og derfor vil de i en stor andel af de perioder i figur 5.3, hvor de ikke var på efterløn, have befundet sig i beskæftigelse, hvilket vi fra figur 5.1 ved, øger indbetalingsprocenten (indbetalingerne).⁹⁸ De personer, der har været på over-

---

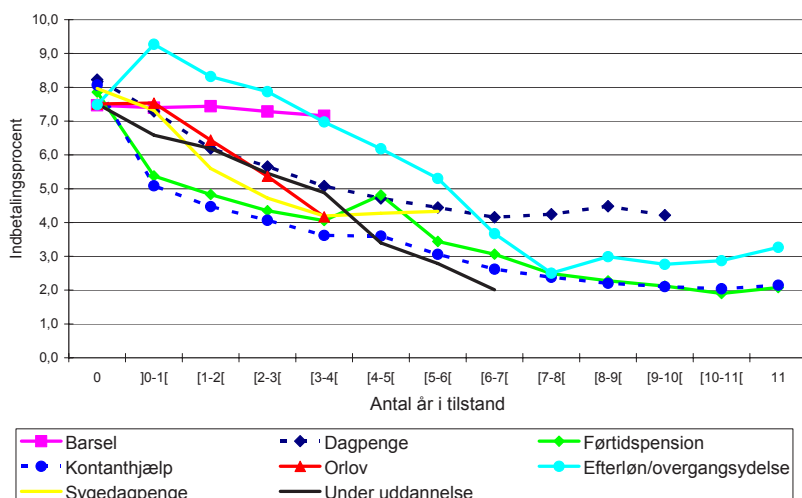
97. Kilde 17 – Borger.dk.

98. Dette gælder ikke for de personer, der modtog overgangsydelse, før de gik på efterløn. Det var der dog en mindre andel af personerne i gruppen efterløn/overgangsydelse, der gjorde.

gangsydelse/efterløn i mere end 6 år, har ikke en højere indbetalingsprocent end de andre. Det hænger sammen med, at de personer, der har været så længe på ydelsen, skal have været på overgangsydelse, før de fik efterløn, og derfor har de færre beskæftigelsesperioder i de perioder, de ikke var på efterløn, hvilket sænker den gennemsnitlige indbetalingsprocent.

FIGUR 5.3

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent fra 1995 til 2005, holdt op imod varigheden i en given tilstand fra 1995 til 2005. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Anm.: Kun punkter med mere end 30 observationer er medtaget, da punkter med mindre observationer forstyrrer billedet.

De resterende grupper oplever nogenlunde det samme fald i indbetalingsprocenten i takt med, at de har befundet sig længere tid i en tilstand. Især kurverne for kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister følges meget tæt ad og ligger også nederst stort set uanset varigheden i tilstanden.

KOMPENSERER MAN FOR PERIODER UDEN FOR BESKÆFTIGELSE? – SAMMENHÆNGEN MELLEM INDBETALINGERNE TIL DE ENKELTE PENSIONSORDNINGER OG BESKÆFTIGELSESANCIENNITETEN

I dette afsnit vil vi undersøge, hvilken sammenhæng der er mellem beskæftigelsesancienniteten og indbetalingerne til de enkelte pensionsordninger – dvs. SP, ATP, arbejdsgiveradministrerede og individuelle ordninger.⁹⁹ Figur 5.4 viser, hvordan indbetalingsprocenten til forskellige pensionsordninger varierede med beskæftigelsesomfanget set over hele perioden 1995 til 2005. Tallene til figur 5.4 findes i tabel 5.4a i appendiks.

Af figuren fremgår det, at indbetalingerne til arbejdsmarkedspensionerne er de eneste af ordningerne, der varierer kraftigt med beskæftigelsesomfanget – personer, der var beskæftiget]0-1[år i perioden, indbetalte 0,4 pct. af deres indkomst til en arbejdsmarkedspension, mens de, der var i beskæftigelse i alle 11 år, i gennemsnit indbetalte 7,6 pct. til en arbejdsmarkedspension. Ændringen i indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger giver sig direkte udslag i den samlede indbetalingsprocent, fordi indbetalingsprocenten til de andre ordninger er mindre, og fordi indbetalingerne til disse ordninger ændrer sig mindre med beskæftigelsesomfanget.

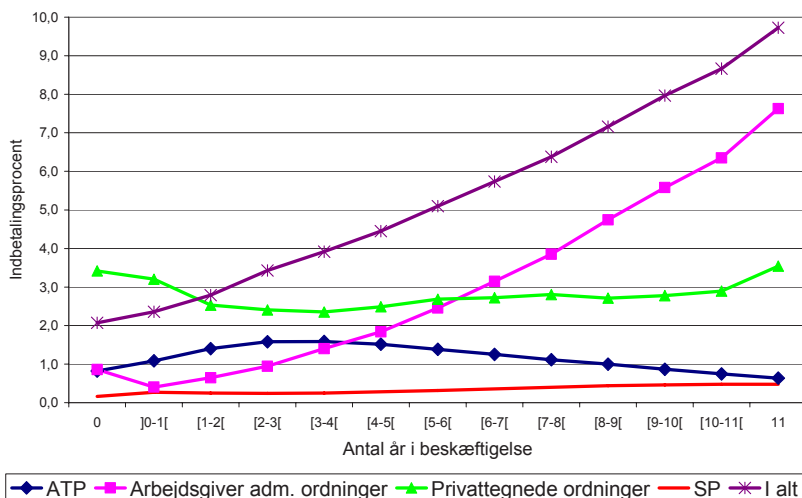
Ovenstående skyldes måden, hvorpå indbetalingsreglerne for de enkelte ordninger er defineret. Indbetalingerne til SP-ordningen, som eksisterede fra 1998 til 2003, udgjorde 1 pct. af lønnen, og derfor varierede den gennemsnitlige indbetalingsprocent ikke nævneværdigt med beskæftigelsesomfanget. Grunden til, at indbetalingsprocenten ligger omkring 0,5 pct. og ikke omkring 1. pct., er, at ordningen kun eksisterede i halvdelen af perioden.

---

99. SAP indgår i totalen.

FIGUR 5.4

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent til forskellige pensionsordninger fra 1995 til 2005, holdt op imod varigheden i en given tilstand fra 1995 til 2005. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Anm.: SAP-indbetalingerne indgår i totalen.

Indbetalingerne til ATP falder med beskæftigelsesomfanget, fordi indbetalingerne til ATP udgør et fast kronebeløb (2.927 kr., 2007-kr.), og da en større grad af beskæftigelse medfører en højere indkomst, så falder ATP-indbetalingerne automatisk som andel af indkomsten.¹⁰⁰ At indbetalingerne stiger frem til intervallet [3-4[års beskæftigelse kan bl.a. hænge sammen med, hvilke modtagere af overførselsindkomster der indbetaler i de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper. Som vist i tabel 3.3a i appendiks, så indbetaler nogle modtagere af overførselsindkomster dobbelt bidrag til ATP, mens andre kun indbetaler enkelt bidrag. En anden forklaring på stigningen kan være, at der befinder sig flere deltidsarbejdere blandt dem, der kun var meget kort tid i beskæftigelse.

Den gennemsnitlige indbetalingsprocent varierer også kun lidt for de private ordninger (de individuelle ordninger). Indbetalings-

100. Som beskrevet i kapitel 2 afhænger indbetalingerne til ATP af det ugentlige antal arbejdstimer for de beskæftigede. For modtagerne af overførselsindkomster afhænger indbetalingerne af, hvilken ydelse man modtager, jf. tabel 3.3a.

procenten falder fra 3,5 pct. for de personer, der var i beskæftigelse i alle 11 år og ned til 2,4 pct. for de personer, der var i beskæftigelse i [2-3[år, hvorefter den stiger til ca. 3,3 pct. for personerne i beskæftigelsesintervallet 0 år og]0-1[.¹⁰¹ Det lille udsving i indbetalingerne til de privattegnede ordninger kan virke en smule overraskende, fordi søjle 3 i pensionssystemet (jf. kapitel 2) betegnes som den 'fleksible søjle'. Det vil sige den søjle, der skal tilpasse opsparingen til individernes individuelle ønsker og behov, og man skulle jo netop mene, at der var ekstra behov for at tage ordningerne fra denne søjle i brug, når indbetalingerne til arbejdsmarkedspensionerne varierer så kraftigt med beskæftigelsesomfanget, som vi ser i figur 5.4. En naturlig forklaring på, at indbetalingsprocenten til de private ordninger ikke vokser i takt med et faldende beskæftigelsesomfang (og dermed lavere indbetalinger til de arbejdsgiveradministrerede ordninger) kan være, at indkomsten også falder, og at der derfor ikke er økonomisk råderum til at øge indbetalingerne til en privattegnet ordning.

Når man ser på indbetalingerne i kroner i stedet for som andel af indkomsten (se figur 5.2a og tabel 5.4a i appendiks), så ændrer mønsteret fra figur 5.4 sig ikke væsentligt. Den eneste nævneværdige ændring er, at indbetalingskurverne til arbejdsmarkedspensionerne og de privattegnede ordninger stiger mere stejlt, når man går fra beskæftigelsesintervallet [10-11[år til 11 år. Ved at sammenligne figur 5.4 og figur 5.2a kan man dog se, at det må skyldes en tilsvarende stigning i indkomsten, da kurverne stort set forbliver lineære i figur 5.4.

EN REGRESSIONSANALYSE AF SAMMENHÆNGEN MELLEM INDBETALINGERNE TIL INDIVIDUELLE PENSIONSORDNINGER OG ARBEJDSGIVERADMINISTREREDE ORDNINGER

I dette afsnit vil vi kort vise, at den sammenhæng, vi så i figur 5.4, bliver understøttet af en regressionsanalyse. Det vil sige, at der ikke ser ud til at være en større substitution mellem indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger og de individuelle ordninger. Tabel 5.1 viser ændringen i indbetalingerne til en individuel pensionsordning ved en

---

101. Som vi så i kapitel 4, var der en forholdsvis stor andel af fortidspensionister og personer på overgangsydelse/efterløn i beskæftigelsesintervallerne 0 år og]0-1[, og da vi fra figur 3.2 ved, at de personer fra disse to grupper, som indbetalte til en privattegnet ordning, i gennemsnit indbetalte en lidt højere andel af indkomsten til en privattegnet ordning end alle de andre socioøkonomiske grupper på nær de selvstændige, så kan det være forklaringen på, at indbetalingsprocenten til en privattegnet ordning stiger i disse to beskæftigelsesintervaller.

forøgelse af egenindbetalingerne til en arbejdsgiveradministreret ordning på 1 kr.

TABEL 5.1

Effekten på indbetalingerne til individuelle pensionsordninger af en forøgelse af indbetalingerne til en arbejdsgiveradministreret ordning med 1 kr. Et balanceret panel. 1995-2005. 55.000 observationer.

Indbetalinger til	Model	Effekt	t-værdi
Arbejdsgiveradministreret	Random effect	-0,055	-14,04
Arbejdsgiveradministreret	Fixed effect	-0,043	-10,21
Arbejdsgiveradministreret	Tobit	-0,093	-10,03

Anm.: Modellerne er blevet estimeret på 55.000 observationer. Der er i modellerne korrigeret for følgende faktorer: indbetalinger til ATP og SP, indkomst, alder, køn, socioøkonomisk gruppe, uddannelsesniveau, etnisk herkomst og tidsinvariante uobserverbare karakteristika (dvs. uobserverbare variable, der antages at have samme værdi over tid).

Vi har estimeret tre forskellige regressionsmodeller af to årsager. For det første fordi de har hver deres styrke¹⁰², og for det andet for at vise, at modellerne er rimeligt enige om effekten – hvilket styrker konklusionen.

Tabellen viser, at hvis man øger indbetalingen til en arbejdsgiveradministreret ordning med 100 kr., så falder indbetalingerne til en individuel pensionsordning med 4-9 kr., afhængigt af hvilken model vi ser på. Den sidste kolonne viser, at alle effekterne er signifikante.¹⁰³ Vi kan dermed konkludere, at selvom der sker en signifikant fortrængning af indbetalingerne til de individuelle ordninger, når indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger stiger, så er fortrængningen meget lille og opvejer langt fra den nedgang i indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger, som finder sted, i takt med at man befinder sig længere tid uden for beskæftigelse. Dette resultat stemmer godt overens med det billede, vi så i figur 5.4.

102. Random effect-modellen giver mulighed for at estimere effekten af ikke-tidsvarierende variable. Fixed effect-modellen lægger ingen fordelingsantagelser ned over den uobserverbare fordeling, og Tobit-modellen er bedre til at håndtere, at den afhængige variabel (indbetalingerne til individuelle pensionsordninger) er 0 for 70 pct. af personerne. For en nærmere uddybning af de tre modellers styrker og svagheder, se fx Wooldridge (2002).

103. Effekten er signifikant, når t-værdien er større end 1,96.

Samlet kan vi derfor konkludere, at selvom der eksisterer en tredje søjle bestående af individuelle private ordninger, så tyder det ikke på, at danskerne bruger dem til at kompensere for den nedgang, de oplever i indbetalingerne til pension på grund af nedgangen i indbetalingerne til arbejdsmarkedspensionerne i forbindelse med fravær fra beskæftigelse. Fravær fra beskæftigelse slår derfor direkte igennem på de samlede indbetalinger til pension. Som vi skal se senere, betyder det dog ikke nødvendigvis en tilsvarende nedgang i indkomsten, på grund af skattesystemets progression og aftrapningen i folkepensionens tillæg.

SAMMENHÆNGEN MELLEM INDBETALINGERNE TIL PENSION OG VARIGHEDEN I BESKÆFTIGELSE – FORDELT PÅ BAGGRUNDSVARIABLE

En del af forklaringen på den variation i indbetalingerne, som vi lige har set, skyldes baggrunds faktorer, idet det ikke er tilfældigt, hvem der oftest rammes af længere perioder uden beskæftigelse, som vi så i kapitel 4. Derfor ser vi i dette afsnit på, hvad det betyder for sammenhængen mellem indbetalingerne til pension og varigheden i beskæftigelse, at man opdeler på alder, køn, uddannelsesniveau og etnisk herkomst.

INDBETALINGERNE TIL PENSION, HOLDT OP IMOD BESKÆFTIGELSESANCIENNITETEN, FORDELT PÅ ALDERSGRUPPER

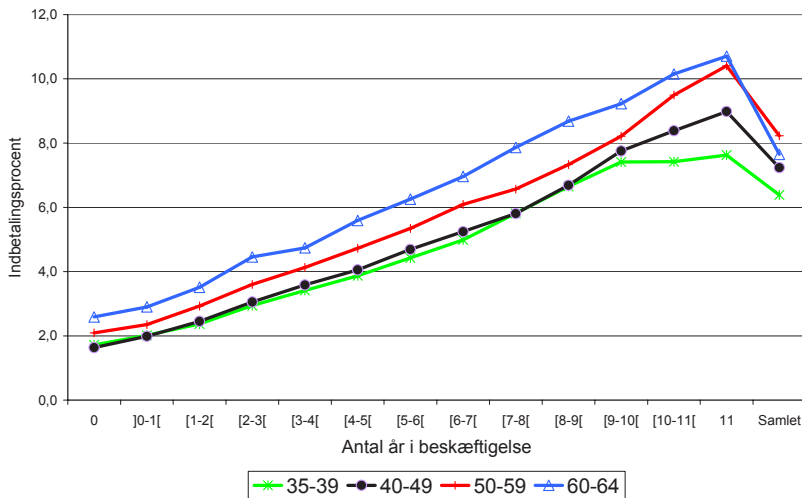
Figur 5.5 viser, hvordan den gennemsnitlige indbetalingsprocent varierede med antal år, man befandt sig i beskæftigelse i perioden 1995 til 2005, fordelt på aldersgrupper. Tallene til figuren findes i tabel 5.5a i appendiks. Tabel 5.5a viser desuden andelen fra hver beskæftigelsesgruppe, der indbetalte til pension.

Overordnet set gælder det, at uanset aldersgruppe så falder den gennemsnitlige indbetalingsprocent til pension kraftigt, jo kortere tid man har befundet sig i beskæftigelse. Af figuren fremgår det, at de 60-64-årige indbetaler den største andel af deres indkomst til pension uanset beskæftigelsesancienniteten. Men som vi så i kapitel 4, har de 60-64-årige mange flere perioder uden for beskæftigelse. Ud over at de 60-64-årige havde flere perioder uden for beskæftigelse, så var der også en større andel af dem, som overhovedet ikke indbetalte til pension, jf. tabel 5.5a. Samlet betød det, at ud af de 11 pct. af de 60-64-årige, som slet ikke var i

beskæftigelse i de 11 år, var der kun 65,4 pct., der havde indbetalt til pension. Til sammenligning var der kun 2,1 pct. af de 35-39-årige, der ikke havde været i beskæftigelse i alle 11 år, og ud af de 2,1 pct. havde 80,4 pct. indbetalt til pension. Figur 5.5 viser således alene, at de 60-64-årige, som indbetalte til pension, indbetalte en større andel af deres indkomst til pension, givet at vi sammenligner personer med samme beskæftigelsesanciennitet.

FIGUR 5.5

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent fra 1995 til 2005, holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, fordelt på aldersgrupper. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Det sidste punkt i figuren viser den gennemsnitlige indbetalingsprocent for alle personer i de enkelte aldersgrupper, dvs. at tallet tager højde for, hvordan personerne i de enkelte aldersgrupper fordelte sig på beskæftigelseskategorierne. Fordi så relativt stor en andel af de 60-64-årige i løbet af perioden befandt sig uden for beskæftigelse, var den gennemsnitlige indbetalingsprocent *kun* 7,4 pct., mens den var 7,9 pct. for de 50-59-årige, selvom de 60-64-årige indbetalte en større andel af deres indkomst i hver beskæftigelsesanciennitetsgruppe.

De 35-39-årige, som havde været i beskæftigelse i alle 11 år, og som indbetalte til en pensionsordning, indbetalte *kun* 7,6 pct. af deres

indkomst til pension, mens de tilsvarende 60-64-årige indbetalte 10,7 pct. Forklaringen på dette må, som vi så i kapitel 3, være, at de 60-64-årige indbetaler en noget større andel af deres indkomst til en privattegnat ordning end de 35-39-årige.

Samlet kan man sige, at de 60-64-årige, som indbetalte til pension, indbetalte de største andele af deres indkomst, men der var langt flere 60-64-årige, der havde lange perioder uden for beskæftigelse, og som slet ikke indbetalte. Omvendt var der meget få 35-39-årige, der var uden for beskæftigelse i meget lange perioder, men de indbetalte til gengæld en lavere andel af deres indkomst, uanset hvilken beskæftigelses-anciennitetsgruppe vi betragter.

INDBETALINGERNE TIL PENSION, HOLDT OP IMOD BESKÆFTIGELSESANCIENNITETEN, FORDELT PÅ KØN

Figur 5.6 viser, hvordan den gennemsnitlige indbetalingsprocent varierede med antal år, man befandt sig i beskæftigelse i perioden 1995 til 2005, fordelt på køn. Tallene til figuren findes i tabel 5.6a i appendiks. Tabel 5.6a viser desuden andelen fra hver beskæftigelsesgruppe, der indbetalte til pension.

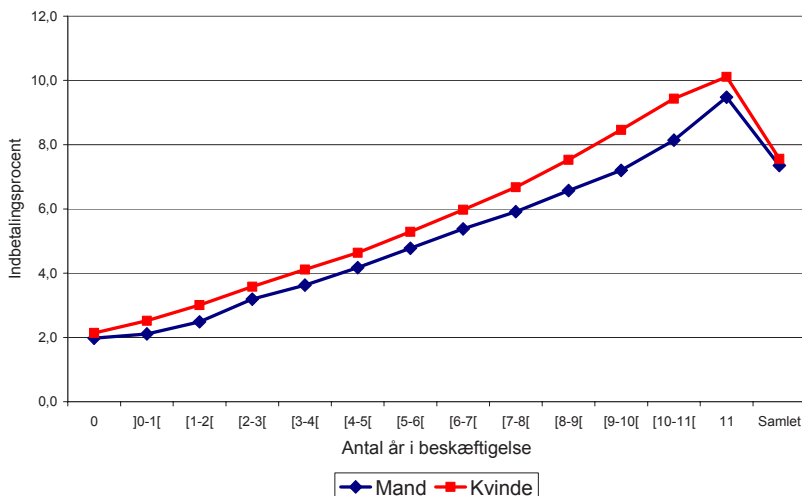
Når vi sammenligner mænd og kvinders indbetalingsprocent, så gælder det, at til en given beskæftigelsesanciennitet indbetalte kvinderne den højeste andel af deres indkomst til pension, mens mændene generelt havde færre perioder uden for beskæftigelse. Overordnet set betød denne kombination, at mænd og kvinders gennemsnitlige indbetalingsprocent for perioden var stort set den samme for de personer, der indbetalte til pension – mænds var 7,4 pct., og kvinders var 7,6 pct. Selvom man udregnede indbetalingsprocenterne for alle personer, så ændrer det ikke ved, at det indbyrdes forhold mellem mænd og kvinders indbetalingsprocenter ligger meget tæt – mænds blev da 7,2 pct. og kvinders 7,3 pct. Grunden til, at det ikke betyder noget, er, at andelen af mænd og kvinder, der ikke indbetalte til pension, var nærmest identisk, se tabel 5.6a – 98 pct. af mændene og 97 pct. af kvinderne indbetalte til pension i løbet af de 11 år.

Der er en smule variation i de gennemsnitlige indbetalingsprocenter med alderen (ses ikke i tabellen). Mænd og kvinder, der i 2005 var mellem 35 år og 45 år, havde indbetalt omkring den samme gennemsnitlige indbetalingsprocent de forudgående 11 år, mens kvinder mellem 45 og 60 år indbetalte en større andel end mændene. Omvendt indbetalte

mændene mellem 60 og 64 år en større andel end kvinderne, hvilket til dels må skyldes, at kvinder trækker sig tidligere tilbage.

FIGUR 5.6

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent fra 1995 til 2005, holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Målt i kroner er der stor forskel på mænd og kvinders indbetalinger til pension – mænd indbetalte i gennemsnit 33.451 kr. pr. år (tallene er ikke i tabellen) til pension, mens kvinder indbetalte 23.386 kr. pr. år. Det, at indbetalingsprocenterne til gengæld ligger så tæt, fortæller os, at forskellen i de nominelle indbetalinger alene skyldes lønforskelle.

Samlet set kan man sige, at kvinderne oftere befinder sig uden for beskæftigelse end mændene, men fordi de generelt opsparer en større andel af deres indkomst til pension, ender de med i gennemsnit at indbetale den samme andel af deres indkomst til pension som mændene. Nedgangen i indbetalingsprocenten i takt med længere perioder uden for beskæftigelse påvirker mænd og kvinder ens, når man ser bort fra, at de ikke rammes lige ofte af perioder uden for beskæftigelse. Og både mænd og kvinder, der har været uden beskæftigelse i hele perioden, indbetaler kun i gennemsnit ca. 2 pct. af deres indkomst til pension – der var dog over 30 pct. af kvinderne og mændene, som var uden beskæftigelse i alle

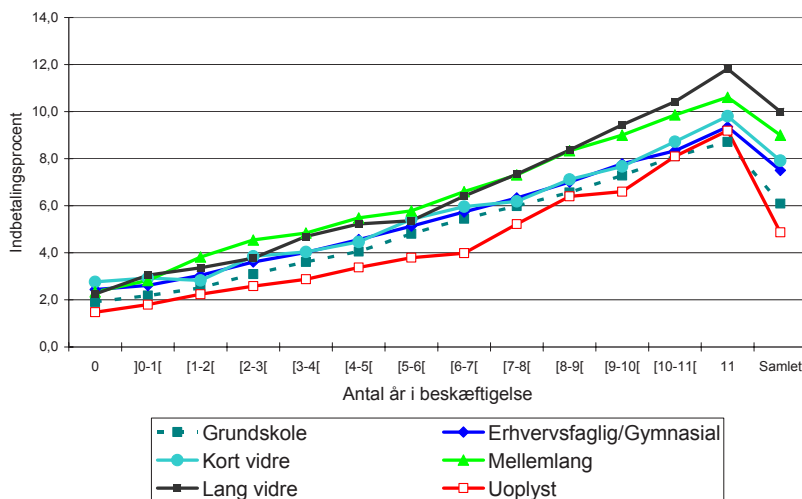
11 år, som slet ikke indbetalte til pension på noget tidspunkt (jf. tabel 5.6a).

INDBETALINGERNE TIL PENSION, HOLDT OP IMOD BESKÆFTIGELSESANCIENNITETEN, FORDELT PÅ UDDANNELSESNIVEAU

Figur 5.7 viser, hvordan den gennemsnitlige indbetalingsprocent varierede med antal år, man befandt sig i beskæftigelse i perioden 1995 til 2005, fordelt på uddannelsesniveau. Tallene til figuren findes i tabel 5.7a i appendiks. Tabel 5.7a viser desuden andelen fra hver beskæftigelsesgruppe, der indbetalte til pension.

FIGUR 5.7

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent fra 1995 til 2005, holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, fordelt på uddannelsesniveau. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Der er et klart hierarki i andelen af indkomsten, der indbetales til pension, når man opdeler på uddannelsesniveau – jo længere en uddannelse, jo større andel af indkomsten bliver indbetalt til pension. Personer med en lang videregående uddannelse, som indbetalte til pension (det gjorde 99,5 pct.), indbetalte i gennemsnit 10 pct. af deres indkomst til pension. Til sammenligning var det 'kun' 94 pct. af personerne med en grundsko-

leuddannelse, der i løbet af perioden indbetalte til pension, og de indbetalte i gennemsnit 6,1 pct. af deres indkomst. For de 1,5 pct., som havde uddannelsesniveau uoplyst i 2005, var der 92,1 pct., der indbetalte til pension, og de indbetalte i gennemsnit 4,9 pct. af deres indkomst til pension. Ser man på, hvor meget de indbetalte i kroner, så indbetalte personer med en lang videregående uddannelse i gennemsnit 61.060 kr. om året til pension, mens personer med en grundskoleuddannelse i gennemsnit indbetalte 18.770 kr. (tallene findes ikke i tabellen).

Hvor der er et klart hierarki i størrelsen af indbetalingsprocenterne, når vi ser på alle personer, uanset hvor længe de har befundet sig uden for beskæftigelse (se sidste punkt på figur 5.7), så bliver billedet en smule mere uklart, når man opdeler efter antal år i beskæftigelse. Kurverne for personer med en mellemlang videregående uddannelse og personer med en lang videregående uddannelse ligger nu meget tæt, og først ved 9 års beskæftigelse eller mere begynder personer med en lang videregående uddannelse at indbetale en større andel af deres indkomst til pension. Tilsvarende ligger kurverne for personer med en grundskoleuddannelse, en erhvervsfaglig/gymnasial uddannelse og en kort videregående uddannelse meget tæt op til omkring 10 års beskæftigelse. Gruppen *uddannelse uoplyst* ligger generelt lavere.

Ser vi på, hvor forskellen er størst mellem at være beskæftiget i alle 11 år og en andel af de 11 år, fordelt på uddannelsesgrupperne, så er det ikke overraskende personer med en længerevarende uddannelse, der oplever den relativt største nedgang i indbetalingerne både målt ved indbetalingsprocenten og indbetalingerne i kroner. Indbetalingsprocenten varierer således fra 2,2 pct. til 11,8 pct. For personer med en grundskoleuddannelse varierer indbetalingsprocenten fra 1,9 pct. til 8,7 pct. Tallene er dog ikke et direkte mål for nedgangen i indbetalingerne, fordi der er en vis selektion med hensyn til, hvem der er fuldbeskæftiget, og hvem der står meget uden for beskæftigelse, selv inden for uddannelsesgrupperne.

Samlet kan man sige, at det koster mere pensionsmæssigt for personer med lange uddannelser at stå uden for beskæftigelse, fordi de indbetaler en større andel af deres indkomst til pension.¹⁰⁴ Omvendt rammes personer med korte uddannelser meget oftere af perioder uden for beskæftigelse, og derfor taber de samlet set mere i forbigående pen-

---

104. Ligesom det også koster mere lønmæssigt for de højtuddannede at stå uden for beskæftigelse.

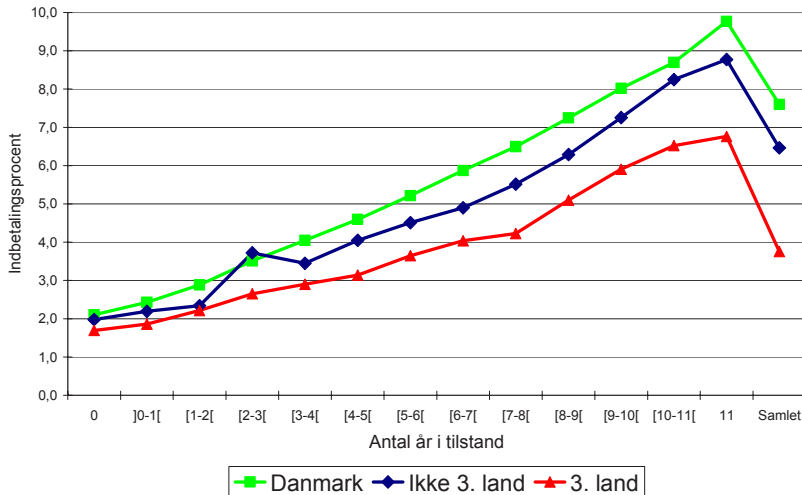
sionsindbetalinger end personerne med lange uddannelser. Henholdsvis 31,1 og 46,3 pct. af personerne med en grundskoleuddannelse og uddannelsesniveau uoplyst var i beskæftigelse i mindre end 5 ud af de 11 år, og alle disse personer indbetalte mindre end 4,1 pct. af deres indkomst til pension.

INDBETALINGERNE TIL PENSION, HOLDT OP IMOD BESKÆFTIGELSESANCIENNITETEN, FORDELT PÅ ETNISK HERKOMST

Figur 5.8 viser, hvordan den gennemsnitlige indbetalingsprocent varierede med antal år, man befandt sig i beskæftigelse i perioden 1995 til 2005, fordelt på etnisk herkomst. Tallene til figuren findes i tabel 5.8a i appendiks. Tabel 5.8a viser desuden andelen fra hver beskæftigelsesgruppe, der indbetalte til pension.

FIGUR 5.8

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent fra 1995 til 2005, holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, fordelt på etnisk herkomst. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Anm.: Udsvinget i figuren for kurven *Ikke 3. land* i intervallet [2-3[skyldes få personer. Gruppen *uoplyst* er udeladt, da der er meget få personer i gruppen.

Som vi så i kapitel 4, er der en meget stærk sammenhæng mellem perioder uden for beskæftigelse og oprindelsesland (etnisk herkomst) – 56,8

pct. af personerne med herkomst fra et mindre udviklet land var i beskæftigelse i mindre end 5 år, mens dette kun var tilfældet for 18,9 pct. af personerne med dansk oprindelse. Dette er også den primære årsag til, at den gennemsnitlige indbetalingsprocent for en person med herkomst fra et mindre udviklet land var 3,8 pct., mens den for personer med dansk oprindelse var 7,6 pct. Målt i kroner indbetalte en person med herkomst fra et mindre udviklet land i gennemsnit 9.897 kr., mens en person med dansk oprindelse i gennemsnit indbetalte 29.142 kr.

Uanset beskæftigelsesancienniteten indbetalte personer med herkomst fra mindre udviklede lande en mindre andel af deres indkomst til pension. Dette resultat forbliver uforandret, selvom vi også opdeler efter aldersgruppe og uddannelsesniveau. Der kan være flere mulige forklaringer på dette:

- personer med herkomst fra mindre udviklede lande er ikke ansat i stillinger, der svarer til deres uddannelsesniveau
- personer med herkomst fra mindre udviklede lande er oftere ansat i stillinger, som ikke er dækket af en overenskomst, og dermed indbetaler de ikke til en arbejdsmarkedspension
- kulturforskelle gør, at personer med herkomst fra mindre udviklede lande vælger at opspare i andre aktiver end pensionsopsparinger.

En måde at illustrere det første punkt på er ved at se på sammenhængen mellem uddannelsesniveau, socioøkonomisk klassifikation og etnisk herkomst (se tabel 5.2).

TABEL 5.2

Sammenhængen mellem etnisk herkomst og socioøkonomisk klassifikation, baseret på uddannelsesniveau. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2005. Procent.

Lønmodtager-niveau	Uddannelsesniveau	Etnisk herkomst	Andel af alle personer i udd. kategori	Andel af alle personer i socio. kategori	Forskel, procent
Lønmodtagere over grundniveau	Lang videregående uddannelse	Danmark	92,7	95,5	2,9
		Ikke 3. land	4,9	3,6	-27,3
		3. land	2,4	1,0	-58,3
	Mellemlang videregående uddannelse	Danmark	94,7	96,7	2,1
		Ikke 3. land	3,2	2,4	-25,3
		3. land	2,1	0,9	-55,1
Lønmodtagere grundniveau	Lang videregående uddannelse	Danmark	92,7	86,2	-7,0
		Ikke 3. land	4,9	8,5	74,2
		3. land	2,4	5,2	121,7
	Mellemlang videregående uddannelse	Danmark	94,7	91,1	-3,9
		Ikke 3. land	3,2	4,3	36,1
		3. land	2,1	3,8	81,2

Tabel 5.2 fokuserer kun på lønmodtagere, fordi personer på overførselsindkomster i store træk må forventes at være underlagt de samme regler¹⁰⁵. Tabel 5.2 skal læses på følgende måde: Baseret på din etniske herkomst og dit uddannelsesniveau, hvordan var din repræsentation så i hhv. lønmodtagergruppen over grundniveau og på grundniveau eller derunder? Hvis etnisk herkomst ingen betydning har for denne repræsentation, burde andelen i de enkelte uddannelseskategorier svare til andelen, der befandt sig i de to lønmodtagergrupper – dvs. at den sidste kolonne i tabel 5.2 vil være nul. Et positivt tal repræsenterer, at en person er overrepræsenteret i den pågældende socioøkonomiske gruppe, mens et negativt tal repræsenterer det modsatte. Af personer med herkomst fra mindre udviklede lande med en lang videregående uddannelse var 58,3 pct. underrepræsenteret i kategorien *lønmodtagere over grundniveau* i forhold til deres egen andel af uddannelsesgruppen. Nogenlunde det samme gør sig gældende for personer med herkomst fra mindre udviklede lande

105. Kun danske statsborgere indgår, dvs. asylansøgere og flygtninge indgår ikke.

med en mellemlang videregående uddannelse. Omvendt er personer med herkomst fra et mindre udviklet land med en mellemlang eller en lang videregående uddannelse kraftigt overrepræsenterede blandt lønmodtagere på grundniveau. For eksempel udgjorde personer med herkomst fra et mindre udviklet land med en lang videregående uddannelse 2,25 pct. af uddannelsesgruppen lang videregående, men de udgjorde 5,21 pct. af lønmodtagere på grundniveau, dvs. en overrepræsentation på 121,7 pct.

Ser vi på det andet punkt, har ATP-faktum vist, at især brancher som taxikørsel og restauranter har en meget lav organiseringsgrad, og dermed står en stor andel af medarbejderne i disse brancher uden en arbejdsmarkedspension. Da indvandrere og efterkommere ofte varetager job inden for disse brancher, er det med til at sænke deres gennemsnitlige indbetalingsprocent. I 2004 var det ca. 51 pct. af personerne ansat i disse brancher, som ikke var dækket af en arbejdsmarkedspension.¹⁰⁶

Det sidste punkt vil kræve en nærmere analyse for at få det afklaret, idet udenlandske værdier og beholdninger ikke indgår i de registre, der p.t. er tilgængelige hos Danmarks Statistik.

EN SAMLET MODEL FOR SAMMENHÆNGEN MELLEM INDBETALINGERNE TIL PENSION OG PERIODER UDEN FOR BESKÆFTIGELSE

I de forudgående analyser af indbetalingerne har vi gennemgået effekten af at stå uden for beskæftigelse ved hjælp af deskriptive tabeller og figurer. I dette afsnit vil vi kort gøre rede for, om de deskriptive konklusioner holder, når der korrigeres for flere baggrundskarakteristika på samme tid. Derfor har vi estimeret en simpel regressionsmodel – se tabel 5.3. Vi vil her kun gennemgå modellen med indbetalingsprocenterne og overlade til læseren at fortolke modellen med indbetalingerne.

---

106. Kilde 18 – ATP-faktum, nr. 40 januar 2007.

TABEL 5.3

En regression af den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent og indbetalingerne til pension fra 1995 til 2005, op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005 + baggrundsvariable. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005.

	Indbetalingsprocent	Indbetaling, 2003-lønkroner.
	Effekt	Effekt
<i>Beskæftigelsesanciennitetsgruppe</i>		
BES_gruppe - 0	0,6	248
BES_gruppe -]0-1[	1,0	835
BES_gruppe - [1-2[	1,5	2.532
BES_gruppe - [2-3[	2,1	4.619
BES_gruppe - [3-4[	2,6	5.583
BES_gruppe - [4-5[	3,1	7.336
BES_gruppe - [5-6[	3,6	9.123
BES_gruppe - [6-7[	4,3	11.482
BES_gruppe - [7-8[	4,8	13.829
BES_gruppe - [8-9[	5,6	17.241
BES_gruppe - [9-10[	6,4	21.098
BES_gruppe - [10-11[	7,3	27.264
BES_gruppe - [11]	7,9	39.119
<i>Aldersgruppe</i>		
35-39	-0,6	-3023
40-49	0,0	0
50-59	1,0	5.822
60-64	1,7	12.553
<i>Køn</i>		
Mænd	0,0	0
Kvinder	0,8	-6.018
<i>Uddannelsesniveau</i>		
Grundskole	0,0	0
Erhvervsfaglig/gymnasial	0,5	3.839
Kort videregående uddannelse	0,9	7.804
Mellemlang videregående uddannelse	1,8	14.511
Lang videregående uddannelse	2,6	34.072
Uoplyst	0,1	3.803
<i>Etnisk herkomst</i>		
Danmark	0,0	0
Ikke 3. land	-1,0	-5.390
3. land	-1,0	-5.248

Anm.: BES_gruppe står for beskæftigelsesanciennitetsgruppe. Alle de inkluderede variable afviger signifikant fra standardpersonen, som er en 35-39-årig mand med dansk oprindelse og en grundskoleuddannelse. Kun observationer med en positiv indbetaling indgår, dvs. 192.804 ud af 197.995 observationer.

I tabel 5.3 er standardpersonen¹⁰⁷ en 40-49-årig mand med dansk oprindelse og en uddannelse på grundniveau. Kolonnen *Effekt* viser effekten af at have forskellige beskæftigelsesancienniteter eller effekten af at have andre baggrundskarakteristika end standardpersonen. For eksempel kan vi se, at en 40-49-årig mand med dansk oprindelse og med en grundskoleuddannelse, som i perioden var fuldtidsbeskæftiget (tilhørte beskæftigelsesanciennitetsgruppe [11]), i gennemsnit indbetalte 7,9 pct. af sin indkomst til pension, mens en tilsvarende person blot med en beskæftigelsesanciennitet på 2 til 3 år indbetalte 2,1 pct. i gennemsnit. Ønsker vi i stedet at sammenligne standardpersonen med en tilsvarende person blot med en lang videregående uddannelse, så kan vi se, at en sådan person i gennemsnit indbetalte 2,6 pct. mere til pension. Effekterne kan lægges sammen, hvis man ønsker at finde den kombinerede effekt af at afvige på flere karakteristika.

Ser vi nu på, hvorvidt konklusionerne fra den deskriptive gennemgang holder, når der korrigeres for både alder, køn, uddannelsesniveau og etnisk herkomst på samme tid, så kan vi konkludere følgende:

- Regressionsmodellen estimerer generelt indbetalingsprocenten til at være en smule lavere end tallene i tabel 5.1a. Forskellen skyldes primært to ting: 1) den valgte standardperson indbetaler en lavere andel til pension end gennemsnittet, 2) regressionsmodellen antager en konstant marginal effekt.¹⁰⁸
- Både den deskriptive gennemgang og regressionen viser, at en højere alder og et højere uddannelsesniveau øger den gennemsnitlige indbetalingsprocent.
- Modellerne viser også begge, at kvinder gennemsnitligt indbetaler en større andel af deres indkomst, og at personer med etnisk herkomst uden for Danmark i gennemsnit indbetaler en lavere andel af deres indkomst til pension.
- Effekten af at være ældre vurderes til at være næsten ens i regressionsmodellen og i den deskriptive gennemgang (se tabel 5.5a og tabel 5.3) op til 60-årsalderen, mens effekten af at gå fra 50-59 år til

---

107. Standardpersonen er en persontype, som andre persontyper sammenlignes med, dvs. en slags basisperson.

108. Det medfører, at nedgangen ved at gå fra beskæftigelsesanciennitetsgruppe [4-5] til beskæftigelsesanciennitetsgruppe [3-4] er den samme som at gå fra beskæftigelsesanciennitetsgruppe [3-4] til beskæftigelsesanciennitetsgruppe [2-3].

60-64-årige er positiv i regressionsmodellen, men negativ i den deskriptive analyse.

- Effekten på indbetalingsprocenten af at være kvinde vurderes til at være højere i regressionsmodellen end i den deskriptive gennemgang (se tabel 5.6a og tabel 5.3) – 0,2 procentpoint vs. 0,8 procentpoint.
- Effekten af en længere uddannelse vurderes næsten til at være den samme i regressionsmodellen og i den deskriptive gennemgang, når man går fra *Erhvervsfaglig/gymnasial* til *Lang videregående uddannelse*. Den deskriptive analyse vurderer derimod effekten af at gå fra *Grundskole* til *Erhvervsfaglig/gymnasial*, til at være større end i regressionsmodellen (se tabel 5.7a og tabel 5.3).
- Effekten på indbetalingsprocenten af at komme fra et andet land end Danmark vurderes i regressionsmodellen til at være noget mindre i regressionsmodellen end i den deskriptive gennemgang (se tabel 5.8a og tabel 5.3). Regressionsmodellen estimerer, at der ikke er nogen forskel på, om en person kommer fra et *Ikke 3. land* eller et *3. land*, mens den deskriptive gennemgang indikerer, at der er klare forskelle.

Overordnet set kan vi konkludere, at der er god overensstemmelse mellem den deskriptive gennemgang og regressionsmodellen. Analysen og modellen har dog hver deres forcer og skal derfor nærmere ses som analyser, der kan supplere hinanden. Regressionsmodellens styrke er, at den nemt kan give et overblik over sammenhængen mellem to variable, når der korrigeres for andre baggrundsvariable. Den har dog den svaghed, at der ligger nogle ret stærke antagelser bag modellen, bl.a. at marginaleffekten er konstant, og at fejlskønnet er uafhængigt af de forklarende variable. Sådanne antagelser kan gøre, at resultaterne kan give et for simpelt billede af sammenhængen.

Den deskriptive analyse kan derimod give et eksakt resultat for de grupper, den opdeler analysen efter, men løber til gengæld risikoen for at tillægge nogle forkerte variable for meget forklaringsgrad, fordi der er nogle bagvedliggende faktorer, som er den egentlige årsag til variationen i den variabel, vi ønsker at analysere på.

SAMMENFATNING

I dette kapitel har vi undersøgt, hvordan individets arbejdsmarkedshistorie påvirker opsparing til pension. Analyserne har vist, at der er meget stor forskel på, hvor stor en andel af sin indkomst man indbetalte til pension, alt afhængigt af hvor mange år ud af de forudgående 11 år man befandt sig i beskæftigelse, jf.:

- De 19 pct., som var fuldt beskæftiget i alle 11 år, indbetalte i gennemsnit 9,7 pct. af deres indkomst, mens de 5 pct., der på intet tidspunkt var i beskæftigelse, i gennemsnit indbetalte 2,1 pct. af deres indkomst.
- En gennemsnitligt beskæftiget, dvs. en person, der i gennemsnit var beskæftiget i 8,9 af de 11 år, indbetalte i gennemsnit 7,5 pct. af sin indkomst til pension.
- 20 pct. af panelet befandt sig uden for beskæftigelse i 6 år eller mere af de 11 år. Disse 20 pct. indbetalte mellem 42.471 (beskæftigelsesgruppe=0) og 143.946 kr. (beskæftigelsesgruppe=[5-6]) til pension i løbet af de 11 år. Det svarer til, at de indbetalte mellem 3.861 kr. og 13.086 kr. årligt.
- Der var 31 pct. af de personer, som ikke var i beskæftigelse i de forudgående 11 år, som ikke indbetalte til pension i hele perioden – det svarer til 32.845 personer. Af disse 32.845 personer var de 32.250 karakteriseret som førtidspensionister i 2005 (inklusive indbetalinger til SAP).

Analysen har også vist, at der er stor spredning i indbetalingsprocenten selv blandt dem, der havde samme beskæftigelsesanciennitet i de sidste 11 år, jf.:

- Blandt de personer, der var i fuld beskæftigelse i alle 11 år, var der 10 pct. (38.178 personer), som indbetalte mindre end 3,3 pct. af deres indkomst – dvs. mindre end 10.929 kr. årligt.
- 8,9 pct. (176.510 personer) af dem, der indbetalte, indbetalte i gennemsnit mindre end 3.000 kr., som ca. svarede til et fuldt ATP-bidrag i 2007.
- Årsagerne til, at der stadig er så mange, der indbetaler så relativt lidt, er: 1) at det er frivilligt for modtagere af overgangsydelse, efterløn,

fleksydelse, del pension og nogle modtagere af førtidspension, om de vil indbetale til ATP, 2) at der for visse ydelser er indført en minimumsydelse, som modtageren skal modtage for at være forpligtet til at indbetale til ATP (kontanthjælp og introduktionsydelse), og 3) at der er indført en karenperiode på et halvt år for modtagere af kontanthjælp.

Vi har også set på, hvilke tilstande uden for beskæftigelse der i gennemsnit koster mest pensionsmæssigt:

- Overordnet set er mønsteret det samme – jo længere tid i en tilstand, jo lavere bliver den gennemsnitlige indbetalingsprocent for hele perioden.
- Der er dog nogle tilstande, der skiller sig ud fra de andre, ved at indbetalingsprocenten falder mindre kraftigt. Det gælder for overgangsydelse/efterløn, barsel og dagpenge. For barsel kan årsagen være, fordi mange arbejdspladser i dag giver løn under en væsentlig del af barselsperioden. For dagpengemodtagerne kan årsagen være, at de siden 1998 har indbetalt dobbelt bidrag til ATP. For modtagere af efterløn skyldes det deres alder (ældre indbetaler generelt en større andel), samt at betingelserne for at kunne modtage efterløn fordrer en vis tilknytning til arbejdsmarkedet op til ydelsens start.

Vi har også undersøgt, om man øger indbetalingsprocenten til de individuelle pensionsordninger i takt med, at indbetalingerne til arbejdsmarkedspensionerne falder, når man oplever perioder uden for beskæftigelse. Analyserne viste:

- Indbetalingerne til arbejdsmarkedspensionerne er de eneste af ordningerne, der varierer kraftigt med beskæftigelsesomfanget – personer, der var beskæftiget]0-1[år i perioden 1995-2005, indbetalte 0,4 pct. af deres indkomst til en arbejdsmarkedspension og 2,4 pct. i alt, mens de, der var i beskæftigelse i alle 11 år, i gennemsnit indbetalte 7,6 pct. til en arbejdsmarkedspension og 9,7 pct. i alt.
- En regressionsanalyse viste, at en nedgang i indbetalingerne til en arbejdsgiveradministreret ordning på 100 kr. i gennemsnit kun forøger indbetalingerne til en individuel ordning med 4-9 kr. afhængigt af, hvilken model vi benytter.

- Begge ovenstående punkter tyder på, at den nedgang, man oplever i indbetalingerne til en arbejdsmarkedspension i takt med længerevarende perioder uden for beskæftigelse, slår fuldt igennem på de samlede indbetalinger.

En del af den variation i indbetalingerne, som vi har gjort rede for, skyldes baggrundsfaktorer, idet det ikke er tilfældigt, hvem der oftest rammes af længere perioder uden beskæftigelse. Derfor har vi også opdelt analyserne på alder, køn, uddannelsesniveau og etnisk herkomst. Analyserne viste:

- De 60-64-årige, som indbetalte til pension, indbetalte de største andele af deres indkomst, men der var langt flere 60-64-årige, der havde lange perioder uden for beskæftigelse, og som slet ikke indbetalte. Omvendt var der meget få 35-39-årige, der havde meget lange perioder uden for beskæftigelse, men de indbetalte til gengæld en lavere andel af deres indkomst, uanset hvilken beskæftigelsesanciennitetsgruppe vi betragter.
- Kvinderne befinder sig oftere uden for beskæftigelse end mændene, men fordi de generelt opsparer en større andel af deres indkomst til pension, ender de med i gennemsnit at indbetale den samme andel af deres indkomst til pension som mændene. Nedgangen i indbetalingsprocenten, i takt med længere perioder uden for beskæftigelse, påvirker mænd og kvinder ens, når vi ser bort fra, at de ikke rammes lige ofte af perioder uden for beskæftigelse.
- Det koster mere pensionsmæssigt for personer med lange uddannelser at stå uden for beskæftigelse, fordi de indbetaler en større andel af deres indkomst til pension. Omvendt rammes personer med korte uddannelser meget oftere af perioder uden for beskæftigelse, og derfor taber de samlet set mere i forbigåede pensionsindbetalinger end personerne med lange uddannelser. Henholdsvis 31,1 og 46,3 pct. af personerne med en grundskoleuddannelse og uoplyst uddannelsesniveau var i beskæftigelse i mindre end 5 ud af de 11 år, og alle disse personer indbetalte mindre end 4,1 pct. af deres indkomst til pension.
- 56,8 pct. af personerne med herkomst fra et mindre udviklet land var i beskæftigelse i mindre end 5 år, mens dette kun var tilfældet for 18,9 pct. af personerne med dansk oprindelse. Dette er den primære

årsag til, at den gennemsnitlige indbetalingsprocent for en person med herkomst fra et mindre udviklet land var 3,8 pct., mens den for personer med dansk oprindelse var 7,6 pct. Uanset beskæftigelsesansienniteten indbetalte personer med herkomst fra mindre udviklede lande en mindre andel af deres indkomst til pension. Dette resultat forbliver uforandret, selvom man også opdeler efter aldersgruppe og uddannelsesniveau.

Det er vigtigt afsluttende at pointere, at forskellige indkomstgrupper har vidt forskellige behov for at spare op til pension for at opnå den samme dækningsgrad, hvilket vi så i kapitel 2, og som vi vil undersøge nærmere i kapitel 6. Derfor behøver en lavere indbetalingsprocent ikke at være forbundet med en lavere dækningsgrad som pensionist – det afgørende er i denne sammenhæng, hvor meget lavere indbetalingsprocenten er.

SAMMENHÆNGEN MELLEM DÆKNINGSGRADEN OG TILKNYTNINGEN TIL ARBEJDSMARKEDET

For at kunne beregne, hvordan individets arbejdsmarkedshistorie påvirker den forventede dækningsgrad som pensionist, har vi fremskrevet indkomsterne og pensionsformuerne til pensionsalderen. Vi har fremskrevet personer, der i 2005 var 40-45 år (begge år inklusive), til de fylder 68 år, og så beregnet deres dækningsgrader på baggrund af deres indkomst som 67-årig erhvervsaktiv og 68-årig pensionist. Vi har valgt at tage udgangspunkt i aldersgruppen 40-45 år, fordi de 30-35-årige i perioden 1995 til 2005 i noget højere grad vil have været ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet – de vil fx noget oftere have været under uddannelse eller på barsel – hvilket vil overvurdere deres fremtidige perioder uden for beskæftigelse.¹⁰⁹

Til at bestemme personernes pensionsformuer i 2005 har vi indsamlet og beregnet pensionsformuer for samtlige danskere.¹¹⁰ Det vil sige, at oplysninger fra følgende pensionsinstitutter indgår: ATP, SAP, SP, LD, livsforsikringselskaber, banker og tværgående pensionskasser –

---

109. Vi har for de 40-årige valgt at sige, at alle uddannelsesforløb og barselsforløb fra 1995 til 2005 betragtes som beskæftigelsesperioder for ikke at overvurdere perioderne uden for beskæftigelse i fremtiden.

110. Indsamlingen af data fra livsforsikringselskaber, banker og tværgående pensionskasser ultimo 2003 har Velfærdskommissionen (2005) stået for.

se Jørgensen (2007) for en beskrivelse af, hvordan pensionsformuerne er blevet indsamlet og opgjort.

Vi har bestemt lønudviklingen frem til 68-årsalderen ved at anvende udviklingen i lønnen fra 1995 til 2005 for de efterfølgende aldersgrupper, fordelt på uddannelsesniveau og beskæftigelsesanciennitet¹¹¹ fra 1995 til 2005. Tilsvarende har vi bestemt udviklingen i indbetalingerne til pension frem til 68-årsalderen ved at anvende fordelingen af indbetalingsprocenterne i 2005, fordelt på aldersgrupper, uddannelsesniveau og beskæftigelsesanciennitet fra 1995 til 2005.

Da perioden 1995 til 2005 har været præget af, at pensionssystemet har været under opbygning, har vi taget udgangspunkt i indbetalingsprocenterne i 2005. Vi har fra 2009 opskaleret indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger, svarende til forholdet mellem de overenskomstfastsatte satser i hhv. 2005 og 2009.¹¹² Nedenfor gennemgås de vigtigste andre antagelser i fremskrivningerne.

ANTAGELSERNE BAG VED FREMSKRIVNINGERNE

PENSIONSALDEREN I FREMTIDEN

Vi har antaget, at personer, der i 2005 var 40-45 år, vil kunne modtage folkepension som 68-årige. Antagelsen er gjort med henblik på at fastholde den forventede restlevetid som folkepensionist på ca. 18 år – ligesom den var i 2007. Ifølge befolkningsfremskrivningerne i DREAM (2007) svarer det til en pensionsalder på ca. 68 år i 2035. Forøgelsen af levetiden er dermed antaget anvendt som erhvervsaktiv, hvilket isoleret set bidrager til en højere dækningsgrad.

---

111. Vi har opdelt i tre beskæftigelsesgrupper efter den gennemsnitlige beskæftigelsesanciennitet fra 1995 til 2005: 1) varigheder fra 0-1,5 år (0-P10), 2) varigheder mellem 1,5-7,1 år (P10-P25) og 3) varigheder mellem fra 7,1 til 11 år (>P25). Havde vi opdelt på flere grupper, ville det efter vores mening lægge for hårde antagelser på den fremtidige tilknytning til arbejdsmarkedet. Antagelsen om, at man vil bevare den samme arbejdsmarkedstilknytning fremover, som man havde, fra man var 30 år til 40 år, vil for nogle personer også være for restriktiv.

112. Det betyder, at vi har opskaleret indbetalingerne til de arbejdsgiveradministrerede ordninger fra 2005 med 22 pct., hvilket svarer til at gå fra en indbetalingsats på 9,8 pct. til 12 pct. Dette vil overvurdere stigningen i indbetalingerne til arbejdsgiveradministrerede ordninger for de personer, som ikke hører ind under de 'nye' arbejdsmarkedspensioner. Det vurderes, at det vedrører ca. 30 pct. af dem, der indbetale, men det er ikke muligt at identificere disse personer.

UDBETALING AF PENSIONSFORMUERNE

Den samlede pensionsformue antages udbetalt som en livrente. Dette vil sænke dækningsgraden for en 68-årig pensionist, fordi udbetalingerne bliver lavere, end hvis en andel af formuen blev udbetalt som en ratepension over fx 10 år.

INDKOMSTBEGREBET

Indkomstbegrebet, som vi anvender, er eksklusive beregnet lejeværdi, kapitalindkomster, børnetilskud, boligtilskud, varmhjælp, skattefri kontanthjælp, underholdsbidrag og tillæg til førtidspensionister – se kapitel 2 for en nærmere definition. I det omfang disse ydelser påvirker en 67-årig erhvervsaktiv og en 68-årig pensionist forskelligt, vil det også påvirke de beregnede dækningsgrader. Hvis pensionister fx modtager en større boligydelse end de erhvervsaktive, vil det medføre en undervurdering af dækningsgraden. Tilsvarende vil udeladelsen af specielle tillæg til specielt dårligt stillede pensionister betyde, at deres dækningsgrader også undervurderes.

INDIVIDNIVEAU

Fremskrivningerne og beregningerne af dækningsgraderne er lavet på individniveau, hvilket medfører, at vi i de familier, hvor den ene part primært sparer op til pension, mens den anden part i højere grad tager sig af hjemmet og familien, vil overvurdere dækningsgraden for den første part og undervurdere den for den anden part. Underordnet den interne fordeling af opsparingen, så har par en lavere dækningsgrad, fordi folkepensionen korrigerer for de stordriftsfordele, der er ved at være et par.¹¹³

ANDEN FORMUE

Opsparing i anden formue indgår ikke i analysen, ligesom kapitalindkomster ikke indgår i indkomsterne, jf. afsnittet om indkomstbegrebet.

---

113. Pensionsmarkedsrådet (2005), s. 4 viser, at dækningsgraden falder fra 72,3 pct. til 61,6 pct. for en person med samme indkomst og indbetalingsprocent, som personen i tabel 2.7, hvis det antages, at vedkommende indgår i et parforhold, hvor partneren har samme indkomst og indbetaler den samme andel til pension.

ADMINISTRATION OG FORSIKRING

Vi har i fremskrivningerne antaget, at 30 pct. af indbetalingerne til pensionsordninger med livslange udbetalinger går til forsikringsdækning og administrationsomkostninger, mens det gælder for 15 pct. af indbetalingerne til ratepensioner og kapitalpensioner. Ved indbetalingerne til ATP og SAP har vi trukket 7 pct. Forsikring & Pensions pensionsmåler¹¹⁴ anvender en sats på 25 pct. I Velfærdskommissionen (2005) anvendes en sats på 25 pct. for livrenter og 0 pct. for ratepensioner.¹¹⁵ Vi har her valgt at anvende en højere sats for de livslange pensioner, da en større andel af indbetalingerne for disse ordninger typisk går til forsikringsdækning.

FORRENTNINGEN

Den lønkorrigerede realrente er sat til 1 pct. Det svarer til en nominel forrentning på ca. 5 pct., da den overordnede løninflation inden for industrien var ca. 4 pct. fra 1995 til 2005.

FØRTIDSPENSIONISTER

De førtidspensionister, der i 2005 modtog en udbetaling fra en arbejdsgiveradministreret ordning eller en individuel ordning, er antaget at fortsætte med at modtage denne ydelse, også når de går på folkepension. Dette vil undervurdere andelen af førtidspensionister, der vil modtage en løbende ydelse som folkepensionist, fordi nogle førtidspensionister har bidragsfritagelse, uden at de modtager en løbende ydelse.¹¹⁶ Omvendt vil antagelsen om, at alle førtidspensionister fortsætter med at modtage ydelsen, indtil de dør, overvurdere dækningsgraden for nogle, da ikke alle invaliderenter løber, til man dør.

---

114. Forsikring & Pensions pensionsmåler giver et fingerpeg om, hvor meget man kan forvente at få i månedlig pension. Måleren regner med udgangspunkt i en livrentepension, der kan udbetales livsvarigt eller i en årrække (kilde 8).

115. I ratepensionerne indgår indbetalingerne til kapitalpensionerne.

116. Se kapitel 3 for en uddybning af dette.

ANDRE ANTAGELSER

- Alle antages at træde fuldt tilbage som 68-årig¹¹⁷
- SP-ordningen antages at være afskaffet¹¹⁸
- Vi har i fremskrivningerne antaget, at den mulige efterlønsalder vil være 63 år, svarende til stigningen i pensionsalderen.¹¹⁹

RESULTATERNE AF FREMSKRIVNINGERNE

DE OVERORDNEDE DÆKNINGSGRADER

Tabel 6.1 viser de overordnede brutto- og nettodækningsgrader for personer, der i 2005 var 40-45 år, når de går på pension som 68-årige. Tabellen viser dækningsgraderne – både beregnet som andel af indkomsten som 50-62-årig og som andel af indkomsten som 63-67-årig.

Indkomsten som 50-62-årig ligger tæt på den gennemsnitlige indkomst for hele fremskrivningsperioden (se tabellen), mens indkomsten som 63-67-årig ligger et stykke under. Som det ses af sidste del i tabellen, påvirker dette også dækningsgraderne – den gennemsnitlige nettodækningsgrad beregnet på baggrund af indkomsten som 50-62-årig var 75,3 pct., mens den var 83,9 pct. beregnet på baggrund af indkomsten som 63-67-årig, en forskel på 8,6 procentpoint. Vi vil i den videre gennemgang fokusere på dækningsgraderne beregnet på baggrund af indkomsten som 63-67-årig, da vi mener, at de bedst afspejler den ændring, man vil opleve i indkomsten, når man går på pension. Det betyder, at dækningsgraderne i denne analyse vil være højere end i en undersøgelse, der beregner dækningsgraderne på gennemsnitsindkomsten i hele den erhvervsaktive periode.

---

117. I og med at indbetalingsprocenterne er blevet matchet efter beskæftigelsesanciennitet, så ligger der i indbetalingsniveauet en implicit korrektion for, at nogle personer træder tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet.

118. Indtil videre afgøres det fra år til år, om den skal genoptages, men med udgangspunkt i, at den har været indefrosset de seneste 5 år, har vi valgt ikke at indregne SP-ordningen.

119. Vi har derfor anvendt indkomstudviklingen og indbetalingsmønstret for en person mellem 50 og 59 år for de fremtidige 60-62-årige, og tilsvarende har vi så brugt udviklingen for de 60-64-årige for de fremtidige 63-67-årige.

TABEL 6.1

Brutto- og nettodækningsgrader m.m. som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år, fordelt efter om dækningsgraderne er beregnet efter indkomsten som 50-62-årig eller 63-67-årig. Viser både median og gennemsnit. N=428.400. I 1.000 kr. 2003-lønkroner.

Personer i alderen 40-45 år 2005	Udgangspunkt indkomsten 50-62 år		Udgangspunkt indkomsten 63-67 år	
	Gennemsnit	Median	Gennemsnit	Median
Bruttoindkomst 67 år	320	331	275	278
Nettoindkomst 67 år	168	176	150	154
Brutto 40-49 år	330	347	330	347
Brutto 50-62 år	320	331	320	331
Brutto 63-67 år	275	278	275	278
Indb. procent 40-49 år	8,1	9,0	8,1	9,0
Indb. procent 50-62 år	9,2	10,2	9,2	10,2
Indb. procent 63-67 år	7,5	8,2	7,5	8,2
Pensionsformue primo	464	366	462	366
Pensionsformue 68 år	1.400	1.313	1.399	1.313
Invaliderente ¹	71	53	68	49
Pension udb. i alt 68 år	86	80	86	80
Brutto 68 år – pensionist	180	177	180	177
Netto 68 år – pensionist	123	122	123	122
Bruttodækningsgrad	59,5	56,0	68,7	66,6
Nettodækningsgrad	75,3	72,2	83,9	82,2

¹ Der var ca. 0,75 pct. af aldersgruppen 40-45 år, der modtog denne ydelse.

Anm.: Brutto- og nettodækningsgraderne er afgrænset til at ligge mellem 0 og 175.

Ud over de gennemsnitlige dækningsgrader viser tabel 6.1 også median-dækningsgraderne. De er 2-3 procentpoint lavere end de gennemsnitlige dækningsgrader, hvilket tyder på, at fordelingen er en smule højreskæv. Vi vælger at se på den gennemsnitlige dækningsgrad i den videre gennemgang, da vi har anvendt gennemsnitsindkomster og indbetalingsprocenter til at fremskrive pensionsformuerne med – vi fokuserer dermed på den næstsidste kolonne i tabel 6.1.

Sammenligner vi først brutto- og nettodækningsgraderne, kan vi se, at dækningsgraden stiger med 15,2 procentpoint, når man går fra at betragte bruttograden til nettograden. Det skyldes bl.a.: 1) at meget færre personer betaler topskat som pensionist, 2) at indbetalingerne til pension indgår i bruttoindkomsten som erhvervsaktiv, men ikke som pensionist (da vi har antaget, at pensionister ikke indbetaler til pension), hvilket øger forholdet mellem brutto- og nettoindkomsten før pension, 3) at folkepensionister ikke betaler arbejdsmarkedsbidrag af folkepensionen og deres supplerende pensionsudbetalinger.

Før vi fremhæver flere resultater fra tabel 6.1, bør der gøres opmærksom på, at de enkelte indkomstbegreber i tabel 6.1 repræsenterer uafhængige fordelinger, forstået på den måde, at en person med en indkomst som 67-årig på 275.000 kr. ikke nødvendigvis vil have en nettoindkomst på 150.000 kr. Dette kan illustreres ved at dividere gennemsnitsnettoindkomsten for en 68-årig pensionist i tabel 6.1 med gennemsnitsindkomsten for en 67-årig erhvervsaktiv i tabel 6.1 – det giver en nettodækningsgrad på 82,0 pct., som er en smule lavere end de 83,9 pct., der ses nederst i tabellen. Som det fremgår af eksemplet, ligger dækningsgraderne dog tæt på hinanden, og tallene kan derfor bruges til at illustrere sammenhængen mellem begreberne for en gennemsnitsperson.

Ser vi nu på de resterende oplysninger i tabel 6.1, med ovenstående bemærkninger i mente, kan vi se, at gennemsnitspensionsformuen ved 68-års alderen var på 1.399.000 kr., og at den gennemsnitlige løbende udbetaling de resterende 18 år af livet vil være på 86.000 kr. De førtidspensionister, som i 2005 modtog en løbende ydelse (invaliderende), er som nævnt antaget at fortsætte med at modtage denne ydelse resten af livet. Det var der 10,8 pct. af førtidspensionisterne og 0,75 pct. af alle de 40-45-årige, der gjorde, og gennemsnitsydelsen udgjorde i 2005 68.000 kr.¹²⁰

Da vi har matchet indkomstniveauet og indbetalingsprocenterne efter alder, uddannelsesniveau, beskæftigelsesanciennitetsgruppe, og om man havde indbetalt til pension de forudgående 11 år op til 2005, vil der være en stor variation i dækningsgraderne, når vi opdeler efter beskæftigelsesanciennitetsgrupper, og hvorvidt man fra 1995 til 2005 indbetalte til pension. Det ser vi på i næste afsnit.

DÆKNINGSGRADERNE, FORDELT EFTER BESKÆFTIGELSESANCIENNITET

Før vi gennemgår nettodækningsgraderne, vil vi kort sige noget om, hvordan de 40-45-årige fordelte sig i beskæftigelsesanciennitetsgrupperne 0-P10, P10-P25 og $\geq$ P25, og hvorvidt man inden for disse grupper indbetalte til pension fra 1995 til 2005 – se tabel 6.2. De tre beskæftigelsesanciennitetsgrupper er defineret efter varigheden i beskæftigelse fra 1995

---

120. Til sammenligning så vi i tabel 3.3, at der var 15 pct. blandt samtlige førtidspensionister, der i 2005 modtog en supplerende ydelse (invaliderende).

til 2005 på følgende måde: gruppen 0-P10 = varighed i beskæftigelse fra 0-1,5 år, gruppen P10-P25 = varighed i beskæftigelse fra 1,5-7,1 år, og gruppen $\geq P25$ = varighed i beskæftigelse fra 7,1 til 11 år.

Overordnet set befandt 6,5 pct. af de 40-45-årige sig i beskæftigelsesanciennitetsgruppen 0-P10, hvilket er lavere end de 10 pct. af alle 25-64-årige, der befandt sig i gruppen. Der var også en lidt mindre andel i beskæftigelsesanciennitetsgruppen P10-P25 af de 40-45-årige, end når vi ser på hele aldersgruppen 25-64 år (13,3 pct. mod 15 pct.). Samlet repræsenterer aldersgruppen 40-45 år derfor en gruppe med en lidt større tilknytning til arbejdsmarkedet end hele aldersgruppen 25-64 år. Ser vi på andelen, der indbetalte til pension inden for de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper, var det primært i gruppen 0-P10, at man ikke indbetalte. I denne gruppe indbetalte hele 36,9 pct. ikke til pension fra 1995 til 2005. Årsagen til, at andelen var lavere, skyldes primært to ting: 1) blandt de 40-45-årige udgjorde andelen, der havde modtaget førtidspension fra 1995 til 2005, 6,4 pct., mens denne andel udgjorde 10,5 pct. af alle personer; 2) ingen af personerne i aldersgruppen 40-45 år kunne modtage efterløn. I de andre beskæftigelsesanciennitetsgrupper var der en noget mindre andel, der ikke havde indbetalt til pension. Der var 3,2 pct. i beskæftigelsesanciennitetsgruppen P10-P25 og 0,2 pct. i beskæftigelsesanciennitetsgruppen $\geq P25$.

Tabel 6.2 viser derudover de gennemsnitlige brutto- og nettodækningsgrader for 40-45-årige i 2005, som gik på pension som 68-årig, opdelt efter beskæftigelsesanciennitet fra 1995 til 2005, samt om de havde indbetalt til pension i samme periode. Det bør her bemærkes, at for alle andre end førtidspensionisterne har vi opdelt efter, om man indbetalte til pension på noget tidspunkt i perioden 1995 til 2005. For førtidspensionister har vi antaget, at hvis de ikke indbetalte i 2005, så indbetaler de heller ikke frem til pensionsalderen. Årsagen til, at vi har valgt at behandle de to grupper forskelligt, er, at førtidspension er en permanent ydelse, mens de andre tilstande, en 40-45-årig kunne være i, er af mere midlertidig karakter. Personerne er antaget at have samme tilknytning til arbejdsmarkedet frem til pensionsalderen som fra 1995 til 2005. For ikke at pålægge personerne en alt for restriktiv tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelsesgrupperne kun blevet opdelt i tre grupper, og ikke i 13 grupper ligesom i kapitel 4 og 5.

TABEL 6.2

Brutto- og nettodækningsgrader m.m. som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år, fordelt efter beskæftigelses-
 anciennitetsgruppe, og om personen indbetalte til pension fra 1995 til 2005.¹ N=428.400. I 1.000 kr. 2003-lønkroner.

Beskæftigelses- anciennitetsgruppe	0-P10	0-P10	P10-P25	P10-P25	≥ P25-	≥ P25-
Indbetalingsdummy	0	1	0	1	0	1
Antal observationer alle	82,3	112,8	15,3	261,2	1,0	1498,6
Andel af bes.gruppe alle	42,2	57,8	5,5	94,5	0,7	99,3
Antal observationer 40- 45-år	10,3	17,5	1,9	55,3	0,8	342,4
Andel af bes.gruppe 40- 45-år	36,9	63,1	3,2	96,8	0,2	99,8
Bruttoindkomst 67 år	134,9	137,0	158,0	162,2	307,5	304,5
Nettoindkomst 67 år	89,4	87,1	102,3	100,5	181,8	163,6
Bruttoindkomst 40-49 år	140,4	141,2	190,6	200,1	359,5	366,5
Bruttoindkomst 50-62 år	133,4	136,7	178,2	185,0	354,7	357,4
Bruttoindkomst 63-67 år	134,9	137,0	158,0	162,2	307,5	304,5
Indb. procent 40-49 år	0,0	2,9	0,0	4,9	0,0	9,2
Indb. procent 50-62 år	0,0	3,8	0,0	5,1	0,0	10,5
Indb. procent 63-67 år	0,0	3,7	0,0	3,6	0,0	8,6
Pensionsformue 68 år	40,3	223,2	214,6	482,8	154,6	1656,6
Pension udb. i alt 68 år	3,6	14,4	26,1	30,9	10,3	101,2
Brutto – pensionist	109,5	120,4	128,8	136,5	114,9	192,2
Netto – pensionist	80,5	87,1	92,1	96,9	83,8	130,6
Bruttodækningsgrad	81,3	88,2	81,4	84,9	39,7	64,7
Nettodækningsgrad	90,2	100,3	90,0	97,0	48,0	80,8

¹ For førtidspensionister var betingelsen kun, at de ikke havde indbetalt til pension i 2005.

Anm.: Brutto- og nettodækningsgraderne er beregnet som forholdet mellem indkomsten som 67-årig erhvervsaktiv og 68-årig pensionist. Brutto- og nettodækningsgraderne er afgrænset til at ligge mellem 0 og 175. Beskæftigelsesanciennitetsgruppen angiver graden af beskæftigelse fra 1995 til 2005. Indbetalingsdummyen angiver for alle på nær førtidspensionister, om man indbetalte til pension fra 1995 til 2005. For førtidspensionister angiver den, om man indbetalte til pension i 2005.

Sammenligner vi nettodækningsgraderne for de 36,9 pct. af beskæftigelsesanciennitetsgruppen 0-P10, som ikke indbetalte til pension, med dem, der indbetalte, så var forskellen i nettodækningsgraderne 10,1 procentpoint. De to grupper kunne forvente en nettoindkomst på hhv. 80.500 kr. og 87.100 kr. Forskellen i nettoindkomsterne var dermed 6.600 kr.,

mens forskellen i udbetalingerne fra en supplerende pensionsordning var 10.800 kr.¹²¹ Årsagen til forskellen er, at de 10.800 kr. er opgjort brutto. Det er dog ikke alene forskellen i nettoindkomsten som pensionist, der medfører en forskel på 10,1 procentpoint i nettodækningsgraderne. Også nettoindkomsterne før pensionering har en betydning. Det skyldes, at indbetalinger til pension medfører en lavere disponibel indkomst, mens man arbejder, hvilket isoleret set bidrager til en større dækningsgrad som pensionist. Dette er meget intuitivt, da man jo flytter forbrug fra nutiden til fremtiden.

Ser vi på de personer i de to andre beskæftigelsesgrupper, som ikke indbetalte til pension, var nedgangen i nettodækningsgraden noget mere markant – især for de personer, der ikke indbetalte til pension i beskæftigelsesgruppen $\geq P25$. De havde en nettodækningsgrad på 48 pct., mens de, som indbetalte, havde en nettodækningsgrad på 80,8 pct.¹²² Man oplever dermed en markant større nedgang i den disponible indkomst, hvis man er i beskæftigelse størstedelen af tiden, men ikke indbetaler til pension. Som nævnt ovenfor var det dog en mindre andel af personerne i de to sidste beskæftigelsesgrupper, som ikke indbetalte til pension.

Tablet 6.2 giver et billede af to yderpoler – nemlig hvis man ikke indbetalte til pension, og hvis man indbetalte, hvad gennemsnittet indbetalte til pension inden for beskæftigelsesgrupperne. Men som vi så i kapitel 5, figur 5.2, var der stor spredning i indbetalingsprocenten inden for de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper, og derfor vil der være en del af de personer, som indbetalte¹²³, som vil opnå en dækningsgrad imellem dem, der overhovedet ikke indbetalte, og dem, der indbetalte, hvad der svarede til den gennemsnitlige indbetalingsprocent. Så selvom det kun var 0,2 pct., der kunne forvente en nettodækningsgrad på 48,0 pct. i beskæftigelsesanciennitetsgruppen $\geq P25$, så var der en noget større andel (50 pct., hvis fordelingen af indbetalingsprocenterne ligner en symmetrisk normalfordeling), der kunne forvente en nettodækningsgrad mellem de 48,0 pct. og 80,8 pct.¹²⁴

---

121. Dette afspejler dog kun en approksimativ sammenhæng som beskrevet tidligere.

122. Bemærk dog, at deres nettoindkomst som erhvervsaktiv var større, fordi de havde mere til forbrug, fordi de ikke indbetalte til pension.

123. 50 pct. hvis fordelingen af indbetalingsprocenterne ligner en symmetrisk normalfordeling.

124. I Amilon (2008) analyseres det, om danskere over 50 år har realistiske forventninger til deres fremtidige forbrugsmuligheder, målt ved dækningsgraden. Analysen viser, at op mod en tred-

Som vi så i både kapitel 3, 4 og 5, så udgør førtidspensionisterne en stor andel af personerne med lange perioder uden for beskæftigelse, samt af gruppen, der ikke indbetalte til pension fra 1995 til 2005. Derfor vil vi i det næste afsnit se nærmere på førtidspensionisternes dækningsgrader.

DÆKNINGSGRADER FOR FØRTIDSPENSIONISTER

I kapitel 3 viste vi, at ca. 50 pct. af førtidspensionisterne i 2005 ikke indbetalte til nogen former for pensionsordning (inkl. SAP), og i kapitel 5 viste vi, at førtidspensionister i 2005 udgjorde ca. 80 pct. af alle personer, der i løbet af de sidste 11 år ikke havde indbetalt til pension – svarende til 41.440 personer. Det er derfor specielt interessant at se, hvordan dækningsgraderne for førtidspensionisterne kan forventes at blive.

Før vi kigger nærmere på dækningsgraderne, vil vi kort beskrive gruppen af førtidspensionister blandt de 40-45-årige i 2005. 6,4 pct. af aldersgruppen var førtidspensionister, hvilket var lavere end det overordnede gennemsnit på 10,5 pct., hvilket hænger sammen med, at flere får en førtidspension med alderen. Derfor vil der være endnu flere førtidspensionister, når man når til 60-årsalderen. For eksempel var ca. 15 pct. af de 60-64-årige i 2005 førtidspensionister. Som nævnt tidligere har vi antaget, at førtidspensionister, der i 2005 ikke indbetalte til pension, heller ikke vil indbetale til pension, frem til de bliver 68 år. Blandt de 40-45-årige førtidspensionister var der 44 pct., der ikke indbetalte til pension i 2005, mens det gjaldt for 49 pct. af alle førtidspensionister i 2005.

Tabel 6.3 viser brutto- og nettodækningsgrader som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år og førtidspensionist, fordelt efter om de indbetalte til pension i 2005, om de indbetalte til SAP i 2005, og om de modtog en løbende invalideudbetaling i 2005.

Sammenligner vi nettodækningsgraden for de førtidspensionister, der modtog en invalideudbetaling – hvilket 11 pct. gjorde i 2005 – med dem, der ikke modtog en sådan ydelse, var dækningsgraderne hhv. 106,1 pct. og 93,7 pct. Personer, der modtager en livslang invalidepension kunne dermed forvente en dækningsgrad, der var 12,4 procentpoint højere. En udbetaling fra en invalidepension giver dermed

---

jedel har overdrevne forventninger til deres fremtidige forbrugsmuligheder. En af årsagerne til dette kan netop være, at ikke alle personer indbetaler, hvad der svarer til den gennemsnitlige indbetalingsprocent, enten fordi de oftere er uden for beskæftigelse, eller fordi de gennem deres arbejde ikke er omfattet af en pensionsordning.

en markant højere dækningsgrad. Også når vi sammenligner nettoindkomsterne, var der stor forskel. Personer med en invalideudbetaling havde i gennemsnit en nettoindkomst på 134.100 kr., mens førtidspensionister uden havde en nettoindkomst på 85.800 kr. Som vi så i kapitel 3, var der ca. dobbelt så mange af førtidspensionisterne, som har fået deres førtidspension tilkendt efter 2002, som modtog en invalideudbetaling i 2005. Vi kan dermed forvente, at en endnu større andel af de kommende førtidspensionister vil have en meget høj dækningsgrad. Der var dog stadig 73 pct. af de nye førtidspensionister i 2005, der ikke modtog en løbende supplerende udbetaling fra en arbejdsgiveradministreret eller individuel pensionsordning.

Sammenligner vi dækningsgraden for dem, der indbetalte til SAP i 2005, med dem, der ikke gjorde, så var deres nettodækningsgrad 101,1 pct. mod 93,4 pct. – en forskel på 7,7 procentpoint. Personer, der indbetalte til SAP, kan dermed se frem til en større dækningsgrad. Som vi lige har vist, så har udbetalingen af en livslang invalidepension meget stor indflydelse på nettodækningsgraden. Derfor har vi i tabel 6.1a opdelt personerne, der indbetalte til SAP, efter, om de modtog en invalideudbetaling. Tabellen viser, at selvom vi renser for effekten af invalidepensionsudbetalinger, så var nettodækningsgraden i gennemsnit 7,4 procentpoint større, hvis man indbetalte til SAP-ordningen. Det svarede til en nettoindkomst på hhv. 90.000 kr. og 85.000 kr. om året.

Det sidste, vi har analyseret, er, hvordan nettodækningsgraderne var for hhv. de førtidspensionister, der indbetalte til pension i 2005, og de, der ikke indbetalte. Nettodækningsgraden for de 44 pct., der ikke indbetalte til pension, var 93,7 pct., mens de, der indbetalte (3,6 pct. om året til pension), havde en nettodækningsgrad på 96 pct. – dvs. en nettodækningsgrad, der var 2,3 procentpoint højere. Ser vi igen på tabel 6.1a i appendiks for at rense for effekten af udbetalinger fra en invalidepension, så kan vi se, at forskellen reduceres til 1,6 procentpoint. Årsagen til, at der ikke er større forskel i nettodækningsgraderne, er, at de personer, der indbetalte til pension, i gennemsnit havde en større indkomst, før de gik på pension. Ser man på nettoindkomsten som pensionist, så kan de, der indbetalte til pension, forvente en nettoindkomst på 97.800 kr. årligt, mens de, der ikke indbetalte, kan forvente at få 82.400 kr. årligt – en forskel på 15.400 kr.

TABEL 6.3

Brutto- og nettodækningsgrader m.m. som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år og førtidspensionist, fordelt efter, om de indbetalte til pension i 2005, om de indbetalte til SAP i 2005, og om de modtog en løbende invalideudbetaling i 2005. N=27.540. I 1.000 kr. 2003-lønkroner.

Dummy	Indbetalingsindikator		Indbetaling til SAP		Udbetaling af invalidepension	
	0	1	0	1	0	1
Antal observationer	121	15,4	21,7	5,9	24,6	3,0
Andel af gruppe	44	56	79	21	89	11
Bruttoindkomst 67 år	136,7	175,5	157,9	160,4	151,3	216,4
Nettoindkomst 67 år	90,3	106,1	99,3	98,4	95,5	129,5
Bruttoindkomst 40-49 år	136,7	175,5	157,9	160,4	151,3	216,4
Bruttoindkomst 50-62 år	136,7	175,5	157,9	160,4	151,3	216,4
Bruttoindkomst 63-67 år	136,7	175,5	157,9	160,4	151,3	216,4
Indb. procent 40-49 år	0,0	3,6	3,0	4,7	3,7	3,1
Indb. procent 50-62 år	0,0	3,6	3,0	4,7	3,7	3,1
Indb. procent 63-67 år	0,0	3,6	3,0	4,7	3,7	3,1
Pensionsformue 68 år	70,5	414,6	228,4	390,1	209,6	700,9
Andel med invalidepen.	4,8	15,6	9,5	16,0	0,0	100,0
Invalidepension udb.	63,1	68,7	66,8	69,4	0,0	67,6
Pension udb. i alt 68 år	7,3	36,0	20,2	34,9	12,8	110,3
Brutto – pensionist	112,7	138,4	124,2	137,8	118,3	199,2
Netto – pensionist	82,4	97,8	89,3	97,6	85,8	134,1
Bruttodækningsgrad	85,6	84,8	84,1	89,1	83,9	95,8
Nettodækningsgrad	93,7	96,0	93,4	101,1	93,7	106,1

Anm.: Brutto- og nettodækningsgraderne er beregnet som forholdet mellem indkomsten som 67-årig erhvervsaktiv og 68-årig pensionist. Brutto- og nettodækningsgraderne er afgrænset til at ligge mellem 0 og 175. Dummy = 1 betyder, at den pågældende hændelse har fundet sted. Indkomsten og indbetalingsprocenten for førtidspensionisterne er i denne tabel antaget at være den samme, som de var i 2005, derfor vil opgørelsen afvige en smule fra de andre tabeller i kapitlet.

I fremtiden vil der dog være langt færre førtidspensionister, der ikke indbetaler til pension, fordi alle førtidspensionister, som har søgt og fået tildelt deres førtidspension efter 1. januar 2003, er forpligtet til at indbetale til ATP. I tabel 3.3 så vi, at 87 pct. af førtidspensionisterne, der var startet på deres førtidspension efter 2002, indbetalte til pension. Det var dog kun 37 pct., der indbetalte til SAP, og dermed vil der stadig være en stor andel af førtidspensionisterne, der også i fremtiden vil indbetale mindre end et fuldt ATP-bidrag (2.927 kr., 2008) plus et fuldt SAP-

bidrag (4.896 kr., 2008), dvs. tilsammen 7.823 kr., som i 2008 svarer til 4,3 pct. af en førtidspension (182.784 kr., 2008) for enlige.

DÆKNINGSGRADERNE, FORDELT EFTER BESKÆFTIGELSESANCIENNITET OG BAGGRUNDSVARIABLE

Vi vil i de næste to afsnit gøre rede for, hvordan nettodækningsgraderne fordelte sig på hhv. køn og uddannelsesniveau. Der skal gøres opmærksom på, at vi ved beregningen af indkomsterne og indbetalingsprocenterne i fremtiden ikke har stratificeret efter køn.¹²⁵ Når vi stratificerer efter uddannelsesniveau og beskæftigelsesanciennitet, bliver indbetalingsprocenten for kvinder og mænd næsten identisk, og indkomstforskellene bliver noget mindre, end hvis vi laver en simpel opdeling efter køn. Vi gennemgår ikke dækningsgrader fordelt på etnisk herkomst, fordi en del indvandrere ikke vil være berettiget til fuld folkepension på grund af deres svage tilknytning til Danmark.¹²⁶

OPDELT EFTER KØN

Tabel 6.4 viser brutto- og nettodækningsgrader som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år, fordelt efter beskæftigelsesanciennitetsgruppe, og om man indbetalte til pension fra 1995 til 2005 – opdelt efter køn. Første del af tabellen viser, at kvinder og mænd overordnet set opnår næsten den samme dækningsgrad – hhv. 83,6 for kvinderne og 84,2 for mændene. Opdeler vi efter, hvorvidt mænd og kvinder indbetalte til pension, så ser vi, at det påvirker deres nettodækningsgrader nogenlunde ens, og at den samme andel ikke indbetalte til pension – nettodækningsgraderne var 3-3,5 procentpoint højere for de 3 pct., der ikke indbetalte. Årsagen til, at nettodækningsgraden er højere, er, at nettoindkomsten var markant lavere for de grupper, som ikke indbetalte til pension, end for de grupper, der indbetalte til pension. Som vi skal se senere, ændrer dette sig, når vi opdeler efter beskæftigelsesanciennitet. Ser vi på, hvor mange kvinder og mænd der hhv. befandt sig i de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper, så kan vi se, at der var en overvægt af kvinder

---

125. Dette fordi vores stikprøve kun tillader os at stratificere efter et vist antal variable, hvis vi skal undgå subgrupper med for få personer.

126. Man kan først få folkepension, når man fylder 65 år, og som hovedregel skal man være dansk statsborger med mindst 3 års bopæl i Danmark. Hvis man har boet i Danmark i 40 år mellem det 15. og 65. år, har man ret til fuld folkepension. Kilde 19 – Borger.dk.

i beskæftigelsesanciennitetsgrupperne 0-P10 og P10-P25, mens der var flest mænd i gruppen $\geq$ P25.

Sidste del af tabel 6.4 viser, hvordan det påvirker mænd og kvinders dækningsgrader i de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper, om de indbetalte til pension. Ser vi først på gruppen 0-P10, så kan vi se, at for både mændene og kvinderne er nettodækningsgraden ca. 10 procentpoint lavere for de personer, der ikke indbetalte til pension. Der er flere kvinder end mænd i gruppen 0-P10 (14.730 mod 13.030), til gengæld er der en større andel af mændene, der ikke indbetalte (41,1 pct. mod 33,3 pct.). Derfor var der totalt set flere mænd end kvinder, der ikke indbetalte i denne beskæftigelsesgruppe (5.360 personer mod 4.910 personer). Nettodækningsgraderne for kvinder og mænd bliver også påvirket på næsten samme måde i beskæftigelsesgrupperne P10-P25 og $\geq$ P25. Som vi så i tabel 6.2, koster det noget mere for personer i beskæftigelsesgruppen $\geq$ P25 ikke at indbetale til pension, men der var til gengæld en noget mindre andel, der ikke indbetalte til pension i denne beskæftigelsesanciennitetsgruppe.

TABEL 6.4

Nettodækningsgraden som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år, fordelt efter beskæftigelsesanciennitetsgruppe, og om man indbetalte til pension fra 1995 til 2005¹. Opdelt efter køn.

N=427.910. I 1.000 kr. 2003-lønkrone.

Beskæftigelsesanciennitetsgruppe	Køn	Indb. Dum	Antal	Andel	Netto_E	Netto_P	Netto DG
	M		215,4	50,3	151,1	124,5	84,2
	K		212,6	49,7	149,5	121,5	83,6
					0,0	0,0	
	M	0	6,5	3,0	94,5	81,2	87,6
	M	1	208,9	97,0	152,8	125,9	84,1
	K	0	6,4	3,0	98,9	83,5	87,6
	K	1	206,1	97,0	151,1	122,7	83,4
O-P10	M		13,0	46,9	88,2	84,2	95,7
O-P10	K		14,7	53,1	87,7	85,2	97,3
P10-P25	M		22,3	39,1	100,4	95,9	96,4
P10-P25	K		34,7	60,9	100,7	97,2	97,1
P25-	M		180,0	52,5	161,9	131,0	81,8
P25-	K		163,1	47,5	165,5	129,9	79,5
O-P10	M	0	5,4	41,1	89,6	80,2	89,7
O-P10	M	1	7,7	58,9	87,2	86,9	99,9
O-P10	K	0	4,9	33,3	89,1	80,8	90,7
O-P10	K	1	9,8	66,7	87,0	87,3	100,6
P10-P25	M	0	0,9	3,9	100,6	86,8	86,6
P10-P25	M	1	21,5	96,1	100,4	96,3	96,8
P10-P25	K	0	1,0	2,9	103,8	96,6	92,9
P10-P25	K	1	33,7	97,1	100,6	97,3	97,2
P25-	M	0	0,3	0,1	178,3	83,5	48,3
P25-	M	1	179,8	99,9	161,9	131,1	81,9
P25-	K	0	0,5	0,3	183,5	83,9	47,8
P25-	K	1	162,6	99,7	165,4	130,1	79,6

1) For førtidspensionister var betingelsen kun, at de ikke havde indbetalt til pension i 2005.

Anm.: Brutto- og nettodækningsgraderne er beregnet som forholdet mellem indkomsten som 67-årig erhvervsaktiv og 68-årig pensionist. Brutto- og nettodækningsgraderne er afgrænset til at ligge mellem 0 og 175. Beskæftigelsesanciennitetsgruppen angiver graden af beskæftigelse fra 1995 til 2005. Indbetalingsdummyen (Indb. Dum) angiver for alle på nær førtidspensionister, om man indbetalte til pension fra 1995 til 2005. For førtidspensionister angiver den, om man indbetalte til pension i 2005. Netto_E og Netto_P står for nettoindkomsten for hhv. en 67-årig erhvervsaktiv og en 68-årig pensionist. Netto_DG står for nettodækningsgraden. Personer med uoplyst etnisk herkomst indgår ikke i tabellen. O-P10 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse mellem 0 til 1,5 år fra 1995 til 2005. P10-P25 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse fra 1,5 til 7,1 år fra 1995 til 2005. ≥P25 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse fra 7,1 til 11 år fra 1995 til 2005.

OPDELT EFTER UDDANNELSESNIVEAU

I tabel 6.2a i appendiks ses dækningsgraderne opdelt i tovejstabeller efter uddannelsesniveau, om man indbetalte til pension og beskæftigelsesanciennitetsgrupper. Tabel 6.2a skal bruges til at give et overblik over, hvordan uddannelsesgrupperne fordelte sig i de enkelte subgrupper.

Af første del af tabel 6.2a fremgår det, at i takt med at uddannelsesniveauet stiger, så stiger nettoindkomsten også, mens nettodækningsgraden falder. En person med en uddannelse på grundskoleniveau har i gennemsnit en nettoindkomst på 107.359 kr. og en nettodækningsgrad på 90 pct., mens en person med en lang videregående uddannelse har en gennemsnitlig nettoindkomst på 167.258 og en nettodækningsgrad på 69,4 pct.

Ser man på, hvor stor en andel af personerne inden for de enkelte uddannelsesgrupper, der indbetalte til pension, så var det primært inden for uddannelsesgrupperne *uoplyst* og grundskoleniveau, at personerne ikke indbetalte til pension – 7,5 pct. af personerne med grundskoleniveau (7.870 personer) og 21,2 pct. af personerne med uddannelsesniveau *uoplyst* (1.480 personer) indbetalte ikke til pension. Dækningsgraderne bliver dog kun i mindre omfang påvirket af, om man indbetalte til pension, så længe vi ikke også opdeler efter beskæftigelsesanciennitetsgruppe, fordi de personer, der indbetalte, generelt havde højere indkomster, hvilket på grund af skattesystemet og aftrapningen af folkepensionens tillæg helt automatisk resulterer i en lavere dækningsgrad.

Sidste del af tabel 6.2a viser, hvor stor en andel uddannelsesgrupperne udgjorde af de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper. Ved at sammenligne med første del af tabel 6.2a kan man se, hvilke grupper der er overrepræsenterede i de enkelte beskæftigelsesanciennitetsgrupper. I beskæftigelsesanciennitetsgrupperne 0-P10 og P10-P25 er personer med en grundskoleuddannelse og uddannelsesniveau *uoplyst* overrepræsenterede, mens alle de andre uddannelsesgrupper er overrepræsenterede i gruppen $\geq$ P25. Noget andet, der er værd at bemærke, er, at personer med en kort videregående uddannelse opnår en relativt høj nettodækningsgrad i beskæftigelsesanciennitetsgrupperne 0-P10 og P10-P25, mens personer med en lang videregående uddannelse i disse to grupper opnår en relativt set lav nettodækningsgrad. Vi kan dermed konkludere, at det koster noget mere for personer med en lang videregående uddannelse at befinde sig i de første to beskæftigelsesanciennitetsgrupper, end det gør for alle de andre uddannelsesgrupper – selv personer med en mellemlang

videregående uddannelse. Årsagen til dette kan være, at personerne med en lang videregående uddannelse i disse beskæftigelsesanciennitetsgrupper oftere er ansat i stillinger, hvor pensionsordninger ikke er udbredte.

Tabel 6.5 viser brutto- og nettodækningsgrader som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år, fordelt efter beskæftigelsesanciennitetsgruppe, og om man indbetalte til pension fra 1995 til 2005 – opdelt efter uddannelsesniveau.

Første del af tabellen viser, at der er stor forskel på, hvor stor en andel af personerne inden for de enkelte uddannelsesgrupper i gruppen 0-P10, som hhv. indbetalte og ikke indbetalte til pension. For eksempel indbetalte 40,3 pct. af personerne med en grundskoleuddannelse ikke til pension, mens dette kun gjaldt 13,6 pct. af personerne med en lang videregående uddannelse. Generelt gælder det, at jo højere et uddannelsesniveau, jo større en andel indbetalte til pension i beskæftigelsesanciennitetsgruppen 0-P10. Årsagerne til dette skal findes i de tilstande, som personerne i uddannelsesgrupperne primært befandt sig i fra 1995 til 2005. Ifølge tabel 6.3a i appendiks kan man se, at en relativt større andel af perioderne uden for beskæftigelse for personer med en grundskoleuddannelse, erhvervsfaglig/gymnasial uddannelse eller uoplyst uddannelsesniveau foregik på førtidspension, mens kontanthjælp og dagpenge udgjorde en relativt større andel hos de tre andre uddannelsesgrupper. Og som vi så i tabel 3.2, så indbetalte næsten alle dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere til pension i 2005, mens kun 50 pct. af førtidspensionisterne indbetalte.

TABEL 6.5

Nettodækningsgraden som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år, fordelt efter beskæftigelsesanciennitetsgruppe, og om man indbetalte til pension fra 1995 til 2005.¹ Opdelt efter uddannelsesniveau. N=427.910. I 1.000 kr. 2003-lønkroner.

Beskæftigelses-anciennitetsgruppe	Uddannelsesniveau	Indb. dummy	Antal	Andel	Netto_E	Netto_P	Netto DG
Alle	Alle	Alle	427,9	100,0	150	123	83,9
0-P10	Grundskole	0	6,8	40,3	88	80	91,1
0-P10	Grundskole	1	10,0	59,7	84	86	102,4
0-P10	Erhvervsfaglig/Gymnasial	0	2,0	31,3	95	83	87,5
0-P10	Erhvervsfaglig/Gymnasial	1	4,3	68,7	91	89	97,7
0-P10	Kort videregående	0	0,1	19,0	90	79	88,3
0-P10	Kort videregående	1	0,3	81,0	86	90	104,0
0-P10	Mellemlang	0	0,2	18,3	100	91	91,1
0-P10	Mellemlang	1	0,9	81,7	96	90	93,9
0-P10	Lang videregående	0	0,1	13,6	112	80	70,9
0-P10	Lang videregående	1	0,4	86,4	107	87	81,4
0-P10	Uoplyst	0	1,2	43,5	87	79	90,3
0-P10	Uoplyst	1	1,6	56,5	84	85	101,0
P10-P25	Grundskole	0	0,9	4,3	97	87	89,5
P10-P25	Grundskole	1	20,3	95,7	94	93	99,9
P10-P25	Erhvervsfaglig/Gymnasial	0	0,6	2,8	102	92	90,2
P10-P25	Erhvervsfaglig/Gymnasial	1	21,8	97,2	98	97	98,5
P10-P25	Kort videregående	0	0,1	2,4	107	104	96,9
P10-P25	Kort videregående	1	2,5	97,6	101	100	99,0
P10-P25	Mellemlang	0	0,0	0,4	120	99	82,5
P10-P25	Mellemlang	1	7,0	99,6	114	105	92,4

TABEL 6.5 (FORTSAT)

Beskæftigelses- ancien- nitets- gruppe	Uddannel- sesniveau	Indb. dum- my	Antal	Andel	Netto_E	Netto_P	Netto DG
P10-P25	Lang videre- gående	0	0,1	3,7	163	150	92,3
P10-P25	Lang videre- gående	1	1,8	96,3	154	106	68,7
P10-P25	Uoplyst	0	0,2	8,1	102	91	89,3
P10-P25	Uoplyst	1	1,8	91,9	99	91	91,7
Alle	Alle	Alle	427,9	100,0	150	123	83,9
P25-	Grundskole	0	0,2	0,3	145	83	57,4
P25-	Grundskole	1	67,2	99,7	134	118	87,9
P25-	Erhvervs- faglig/Gym nasial	0	0,3	0,2	169	87	51,3
P25-	Erhvervs- faglig/Gym nasial	1	170,9	99,8	154	126	82,3
P25-	Kort videre- gående	0	0,0	0,2	183	82	44,8
P25-	Kort videre- gående	1	17,9	99,8	164	132	80,3
P25-	Mellemlang	0	0,1	0,1	208	80	38,2
P25-	Mellemlang	1	58,9	99,9	189	139	73,7
P25-	Lang videre- gående	0	0,1	0,3	287	85	29,7
P25-	Lang videre- gående	1	25,2	99,7	250	173	69,3
P25-	Uoplyst	0	0,1	4,1	187	79	42,1
P25-	Uoplyst	1	2,1	95,9	168	117	69,3

1) For førtidspensionister var betingelsen kun, at de ikke havde indbetalt til pension i 2005.

Anm.: Brutto- og nettodækningsgraderne er beregnet som forholdet mellem indkomsten som 67-årig erhvervsaktiv og 68-årig pensionist. Brutto- og nettodækningsgraderne er afgrænset til at ligge mellem 0 og 175. Beskæftigelsesanciennitetsgruppen angiver graden af beskæftigelse fra 1995 til 2005. Indbetalingsdummyen angiver for alle på nær førtidspensionister, om der indbetales til pension fra 1995 til 2005. For førtidspensionister angiver den, om der indbetales til pension i 2005. Netto_E og Netto_P står for nettoindkomsten for hhv. en 67-årig erhvervsaktiv og en 68-årig pensionist. Netto_DG står for nettodækningsgraden. Personer med uoplyst etnisk herkomst indgår ikke i tabellen. 0-P10 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse mellem 0 til 1,5 år fra 1995 til 2005. P10-P25 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse fra 1,5 til 7,1 år fra 1995 til 2005. ≥P25 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse fra 7,1 til 11 år fra 1995 til 2005.

Ser vi nu på dækningsgraderne for uddannelsesgrupperne i beskæftigelsesanciennitetsgruppe 0-P10, kan vi se, at nettodækningsgraden var omkring 10 procentpoint højere for uddannelsesgrupperne grundskole, erhvervsfaglig/gymnasial uddannelse, lang videregående uddannelse og uoplyst uddannelsesniveau, mens den kun var ca. 3 procentpoint højere for personer med en mellemlang uddannelse og hele 16 procentpoint højere for personer med en kort videregående uddannelse. En mulig forklaring på, at der var så stor forskel i nettodækningsgraden for personer med en kort videregående uddannelse fra gruppen 0-P10, som indbetalte til pension, og som ikke indbetalte til pension, kan være, at der var relativt flest personer fra denne uddannelsesgruppe, som var på efterløn, og som vi så i tabel 3.2, var der kun 59 pct. af personerne på overgangsydelse/efterløn, som indbetalte til pension. Man kan dog argumentere for, at tilvalget af efterløn er et frivilligt valg, mens ledighed, kontanthjælp og førtidspension i højere grad er ufrivilligt, og derfor bør man fra politisk side også forholde sig anderledes mht. sikring af pensionsdækningen for disse tilstande.

Da der er så forholdsvis få personer, der ikke indbetalte til pension i beskæftigelsesgrupperne P10-P25 og $\geq P25$, vil vi kun kort kommentere grupperne her. I beskæftigelsesgruppen P10-P25 er tendensen lidt den samme, som vi så i beskæftigelsesgruppen 0-P10, dog er der to uddannelsesgrupper, som bør bemærkes. Personer med en kort videregående uddannelse er nu den gruppe, hvor der er mindst forskel på nettodækningsgraden for hhv. dem, der indbetalte til pension, og dem, der ikke indbetalte. Omvendt er forskellen på nettodækningsgraderne for dem, der indbetalte, og dem, der ikke indbetalte, i uddannelsesgruppen lang videregående nu steget til 20,6 procentpoint. I beskæftigelsesanciennitetsgruppen $\geq P25$ bliver forskellen i nettodækningsgraden for dem, der indbetalte, og dem, der ikke indbetalte til pension, endnu større for alle uddannelsesgrupper. Og stigningen i forskellen er voksende med uddannelsesniveauet, sådan at forskellen for en person med en lang videregående uddannelse, der indbetalte til pension, og en, der ikke indbetalte til pension, er på 39,6 procentpoint – 29,7 pct. vs. 69,3 pct. Som nævnt tidligere er der dog meget få personer, der kan forvente en så lav nettodækningsgrad.

SAMMENFATNING

For at kunne beregne, hvordan individets arbejdsmarkedshistorie påvirker den forventede dækningsgrad som pensionist, har vi fremskrevet indkomsterne og pensionsformuerne til pensionsalderen. Vi har fremskrevet personer, der i 2005 var 40-45 år (begge år inklusive), til de fylder 68 år, og så beregnet deres dækningsgrader.¹²⁷ Først viste vi, at nettodækningsgraderne bliver højere, når vi beregner dem i forhold til indkomsten umiddelbart før pensionsalderen i stedet for gennemsnitsindkomsten som erhvervsaktiv, jf.:

- Den gennemsnitlige nettodækningsgrad beregnet på baggrund af indkomsten som 50-62-årig var 75,3 pct., mens den var 83,9 pct. beregnet på baggrund af indkomsten som 63-67-årig, en forskel på 8,6 procentpoint. Vi har i de resterende analyser anvendt resultaterne beregnet på baggrund af indkomsten som 63-67-årig.
- Nettodækningsgraden er i gennemsnit 15,2 procentpoint højere end bruttodækningsgraden.
- Gennemsnitspensionsformuen ved 68-års alderen var på 1.399.000 kr., og den gennemsnitlige løbende udbetaling de resterende 18 år af livet er på 86.000 kr.

Når vi opdeltede de beregnede dækningsgrader efter beskæftigelsesanciennitetsgrupperne 0-P10, P10-P25 og $\geq$ P25¹²⁸ og en indbetalingsindikator¹²⁹, så vi følgende:

- Det var primært i gruppen 0-P10, at man ikke indbetalte til pension. I denne gruppe indbetalte hele 36,9 pct. ikke til pension fra 1995 til 2005. Der var 3,2 pct. i beskæftigelsesanciennitetsgruppen P10-P25 og 0,2 pct. i beskæftigelsesanciennitetsgruppen $\geq$ P25, der ikke indbetalte.

---

127. Antagelserne bagved fremskrivningerne ses i kapitel 6.

128. De tre grupper er defineret efter varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005 på følgende måde: gruppen 0-P10 = varighed i beskæftigelse fra 0-1,5 år, gruppen P10-P25 = varighed i beskæftigelse fra 1,5-7,1 år, og gruppen $\geq$ P25 = varighed i beskæftigelse fra 7,1 til 11 år.

129. For alle andre end førtidspensionister indikerer indbetalingsindikatoren, om man havde indbetalt til pension fra 1995 til 2005, mens den for førtidspensionister indikerede, om de indbetalte til pension i 2005.

- Nettodækningsgraderne for de 36,9 pct. af beskæftigelsesanciennitetsgruppen 0-P10, som ikke indbetalte til pension, var 10,1 procentpoint lavere end dem, der indbetalte til pension. De to grupper kunne forvente en nettoindkomst på hhv. 80.500 kr. og 87.100 kr.
- De personer, der ikke indbetalte til pension i beskæftigelsesgruppen $\geq P25$, havde en nettodækningsgrad på 48,0 pct., mens de, som indbetalte, havde en nettodækningsgrad på 80,8 pct.

I kapitel 3 viste vi, at ca. 50 pct. af førtidspensionisterne i 2005 ikke indbetalte til nogen former for pensionsordning (inkl. SAP). Og i kapitel 4 og 5 viste vi, at førtidspensionister i 2005 udgjorde ca. 80 pct. af alle personer, der i løbet af de sidste 11 år ikke havde indbetalt til pension – svarende til 41.440 personer. Derfor har vi analyseret førtidspensionisternes dækningsgrader særskilt. Vi nåede da frem til:¹³⁰

- Nettodækningsgraden for de førtidspensionister, der modtog en invalideudbetaling, var 106,1 pct. mod 93,7 pct. for dem, der ikke gjorde.
- Som vi så i kapitel 3, var der ca. dobbelt så mange af førtidspensionisterne, som har fået deres førtidspension tilkendt efter 2002, som modtog en invalideudbetaling i 2005. Vi kan dermed forvente, at en større andel af de kommende førtidspensionister vil have en højere dækningsgrad. Der var dog stadig 73 pct. af de nye førtidspensionister i 2005, der ikke modtog en løbende supplerende udbetaling fra en arbejdsgiveradministreret eller individuel pensionsordning.
- Nettodækningsgraden for førtidspensionister, der indbetalte til SAP i 2005, var i gennemsnit 7,4 procentpoint større end for dem, der ikke indbetalte til SAP (renset for effekten af en livrenteudbetaling).
- Nettodækningsgraderne for førtidspensionister, der indbetalte til pension i 2005, var i gennemsnit 1,6 procentpoint større end for dem, der ikke indbetalte til pension (renset for effekten af en livrenteudbetaling). At forskellen ikke er større skyldes, at indkomsten i gennemsnit var næsten 40.000 kr. større pr. år før pensionering.

---

130. De førtidspensionister, som i 2005 modtog en løbende ydelse (invaliderente), er antaget at fortsætte med at modtage denne ydelse resten af livet. Det var der 10,8 pct. af førtidspensionisterne og 0,75 pct. af alle de 40-45-årige, der gjorde, og gennemsnitsydelsen udgjorde i 2005 68.000 kr.

- I fremtiden vil der være færre førtidspensionister, der ikke indbetaler til pension, fordi alle førtidspensionister, som har søgt og fået tildelt deres førtidspension efter 1. januar 2003, er forpligtet til at indbetale til ATP. Det var dog stadig kun 37 pct., der indbetalte til SAP i 2005, og 27 pct. af de nye førtidspensionister, der modtog en løbende udbetaling fra et pensionsselskab (invaliderende) i 2005.

I de sidste to afsnit opdelte vi nettodækningsgraderne efter beskæftigelsesanciennitet, en indbetalingsindikator og hhv. køn og uddannelsesniveau. Vi nåede da frem til:

- I gruppen 0-P10 opnåede både mænd og kvinder en 10 procentpoint lavere nettodækningsgrad, hvis de ikke indbetalte til pension.
- Der er flere kvinder end mænd i gruppen 0-P10 (14.730 mod 13.030), til gengæld er der en større andel af mændene, der ikke indbetalte (41,1 pct. mod 33,3 pct.). Derfor var der totalt set flere mænd end kvinder, der ikke indbetalte i denne beskæftigelsesgruppe (5.360 personer mod 4.910 personer).
- Nettodækningsgraderne blev også påvirket ensartet for kvinder og mænd i beskæftigelsesgrupperne P10-P25 og $\geq$ P25.
- En person med en uddannelse på grundskoleniveau havde i gennemsnit en nettoindkomst på 107.359 kr. og en nettodækningsgrad på 90 pct., mens en person med en lang videregående uddannelse havde en gennemsnitlig nettoindkomst på 167.258 og en nettodækningsgrad på 69,4 pct.
- 7,5 pct. af personerne med grundskoleniveau (7.870 personer) og 21,2 pct. af personerne med uoplyst uddannelsesniveau (1.480 personer) indbetalte ikke til pension – overordnet set indbetalte 3 pct. af de 40-45-årige ikke.
- I beskæftigelsesanciennitetsgrupperne 0-P10 og P10-P25 er personer med en grundskoleuddannelse og uoplyst uddannelsesniveau overrepræsenteret.
- 40,3 pct. af personerne med en grundskoleuddannelse i beskæftigelsesanciennitetsgruppen 0-P10 indbetalte ikke til pension, mens dette kun gjaldt 13,6 pct. af personerne med en lang videregående uddannelse.
- Generelt gælder det, at jo højere et uddannelsesniveau, jo større en andel indbetalte til pension i beskæftigelsesanciennitetsgruppen 0-

P10. Årsagerne til dette skal findes i de tilstande, som personerne i uddannelsesgrupperne primært befandt sig i fra 1995 til 2005. En relativt større andel af perioderne uden for beskæftigelse for personer med en grundskoleuddannelse, erhvervsfaglig/gymnasial uddannelse eller uoplyst uddannelsesniveau foregik på førtidspension, mens kontanthjælp og dagpenge udgjorde en relativt større andel hos de tre andre uddannelsesgrupper. Og som vi så i tabel 3.2 indbetalte næsten alle dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere til pension i 2005, mens kun 50 pct. af førtidspensionisterne indbetalte.

- I beskæftigelsesanciennitetsgruppen $\geq P25$ bliver forskellen i netto-dækningsgraden for dem, der indbetalte, og dem, der ikke indbetalte til pension, endnu større for alle uddannelsesgrupper. Og stigningen i forskellen er voksende med uddannelsesniveaet – forskellen for en person med en lang videregående uddannelse, der indbetalte til pension, og en, der ikke indbetalte til pension, var på 39,6 procentpoint. (29,7 pct. vs. 69,3 pct.). Som nævnt tidligere er der dog meget få personer, der kan forvente at opleve den lave dækningsgrad, men en vis andel vil opleve en dækningsgrad imellem de to punkter.

KONKLUSION

Vi har i denne rapport undersøgt sammenhængen mellem tilknytningen til arbejdsmarkedet, indbetalingerne til pension og den derfra afledte effekt på dækningsgraderne som pensionist. Overordnet kan vi konkludere, at der er en meget stærk sammenhæng mellem arbejdsmarkedstilknytningen og indbetalingerne til pension. De 19 pct., som var i beskæftigelse i alle år fra 1995 til 2005, indbetalte i gennemsnit 9,7 pct. af deres indkomst til pension, mens de personer, der på intet tidspunkt var i beskæftigelse, i gennemsnit indbetalte 2,1 pct. af deres indkomst. Vi har også vist, at den stærke sammenhæng primært skyldes, at indbetalingerne til en arbejdsmarkedspension falder i takt med fraværet fra beskæftigelse.

Vi har også gjort rede for, at selvom man indbetaler en lavere andel af sin indkomst til pension, så opnår man ikke nødvendigvis en lavere dækningsgrad. Det skyldes flere faktorer:

- De, der indbetaler en relativt lille andel af deres indkomst til pension, har ofte også lavere indkomster og behøver derfor ikke samme indkomst som pensionist for at opnå en rimelig dækningsgrad.
- Det danske progressive skattesystem kombineret med aftrapningen af folkepensionstillægget bevirker, at dækningsgraden er højere for personer med lave indkomster.

Det afgørende for, om man opnår en relativt lav dækningsgrad, bliver derfor, om man indbetalte relativt lidt i forhold til andre personer med lignende indkomster, eller om man slet ikke indbetalte til pension. Vi kunne i denne sammenhæng vise, at der blandt de personer, som var i beskæftigelse i alle 11 år, var 10 pct., som indbetalte 3,3 pct. af deres indkomst til pension, mens gennemsnittet for gruppen var 9,7 pct. Desuden kunne vi se, at der var 31 pct. (32.845 personer) af de personer, som ikke var i beskæftigelse fra 1995 til 2005, som ikke indbetalte til pension i hele perioden. Af disse 32.845 personer var 32.250 personer førtidspensionister.

Ved at beregne dækningsgrader ved overgangen til pension for 40-45-årige, baseret på deres tilknytning til arbejdsmarkedet samt deres indbetalingsmønster (stratificeret efter uddannelsesniveau), kunne vi konkludere følgende:

- Nettodækningsgraden for de 10 pct., der var mindst beskæftiget fra 1995 til 2005, og som ikke indbetalte til pension, var 10 pct. mindre end for dem fra samme gruppe, som indbetalte.
- Nettodækningsgraden for de 75 pct., der var mest i beskæftigelse, og som indbetalte til pension, var 32,8 procentpoint højere end dem, der ikke indbetalte fra samme gruppe. Der var dog forholdsvis få fra denne gruppe, som slet ikke indbetalte.

Vi kan på baggrund af ovenstående konkludere, at personer, der befandt sig meget uden for beskæftigelse fra 1995 til 2005, havde en stor sandsynlighed for at opnå en lavere dækningsgrad, fordi en relativt stor andel af denne gruppe ikke indbetalte til pension, mens de forholdsvis få personer, som var i beskæftigelse i store dele af perioden, men ikke indbetalte til pension, kan forvente en markant nedgang i indkomsten ved overgangen til pension.

Den første gruppe bestod som sagt primært af førtidspensionister. Fordi førtidspensionister kan modtage en invaliderente, så har vi i beregningerne taget højde for dette. Det var dog kun 15 pct. af alle førtidspensionisterne i 2005, der modtog en sådan udbetaling, og 27 pct. af de førtidspensionister, som havde fået tilkendt deres førtidspension efter 2002. Førtidspensionister med en invalideudbetaling havde en nettodækningsgrad, der var 12,4 pct. højere end dem, der ikke modtog en sådan ydelse. De førtidspensionister, der indbetalte til en pensions-

ordning, kunne forvente en nettoindkomst på 97.800 kr. årligt, mens de 44 pct. af førtidspensionisterne, som ikke indbetalte til pension i 2005, kunne forvente en nettoindkomst på 82.400 kr. årligt. Der var dog også forskel på de to gruppers indkomster før pensionering.

Den anden gruppe består primært af personer, der arbejder på den uorganiserede del af arbejdsmarkedet, hvor arbejdsmarkeds-pensioner stadig ikke er udbredte. Det skal her bemærkes, at selvom der var få af de personer, som var i beskæftigelse størstedelen af perioden, men som slet ikke indbetalte, så vil der være en stor gruppe, som indbetalte mellem 0 pct. og den gennemsnitlige indbetalingsprocent, som vil få en nettodækningsgrad, der er mellem 32,8 procentpoint og 0 procentpoint mindre end gennemsnittet.

En sidste gruppe, der bør fremhæves, er indvandrere, fordi de meget oftere befinder sig uden for beskæftigelse, oftere er ansat på den uorganiserede del af arbejdsmarkedet, og fordi de på grund af deres kortere tilknytning til Danmark ofte ikke er berettiget til fuld folkepension. Denne kombination gør, at de i gennemsnit sparer mindre op til pension, samtidig med at de kan forvente en lavere folkepension.

APPENDIKS

AD KAPITEL 2

TABEL 2.1A

Oversigt over pensionssatser pr. 1. januar 2008 og skattesatser pr. 1. januar 2009.

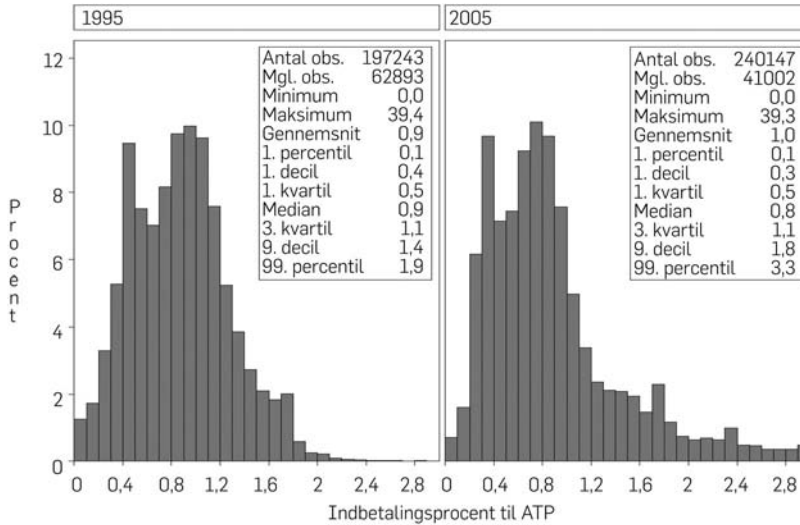
Hvad	2003-kr.	Anmærkninger
<i>Pensionssatser pr. 1. januar 2008</i>		
Grundbeløbet	53.287	Grundbeløbet bliver sat ned med 30 øre for hver krone, en person har indkomst over 259.700 kr. om året (2008). Renter og udbetalinger fra andre pensionsordninger m.m. tæller ikke med, når man opgør indkomsten.
Tillæg enlig	53.642	Tillægget bliver sat ned med 30 øre for hver krone, en person tjener over 57.300 kr. om året (2008) ud over pensionen.
Tillæg par	25.054	For gifte og samlevende er indtægtsgrænsen på 115.000 kr. om året (2008).
<i>Skattesatser pr. 1. januar 2009</i>		
AM-bidrag	8 pct.	
Personfradrag	35.744	
Bundskat	5,48 pct.	
Mellemskat	0 pct.	Er afskaffet pr. 1. januar 2009
Topskat	15 pct.	
Bundgrænse for topskat	289.456	

AD KAPITEL 3

INDBETALINGSPROCENTEN TIL PENSION, FORDELT PÅ ORDNINGER

FIGUR 3.1A

Fordelingen af den årlige indbetalingsprocent til ATP. Beregnet for dem, der indbetalte. Manglende observation angiver antal personer, der ikke indbetalte til den pågældende ordning. 25-64 år. 1995 og 2005. 10 procent stikprøve.

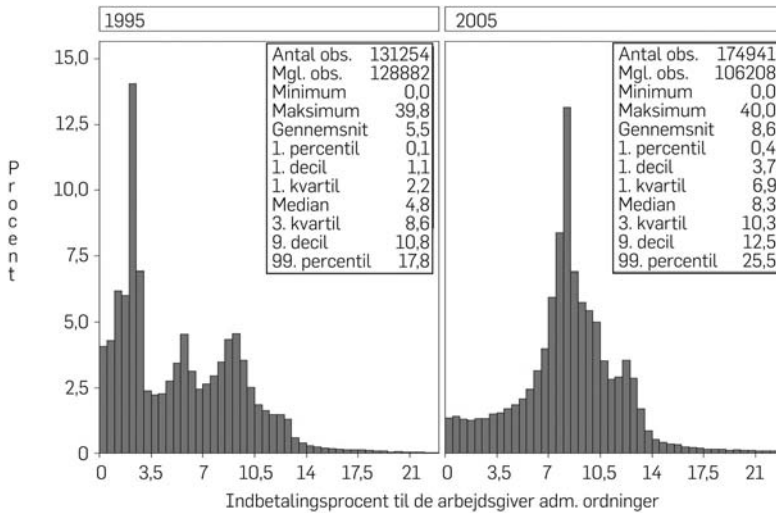

Anm.: Procent angiver andelen af befolkningen, der havde den pågældende indbetalingsprocent.

FIGUR 3.2A

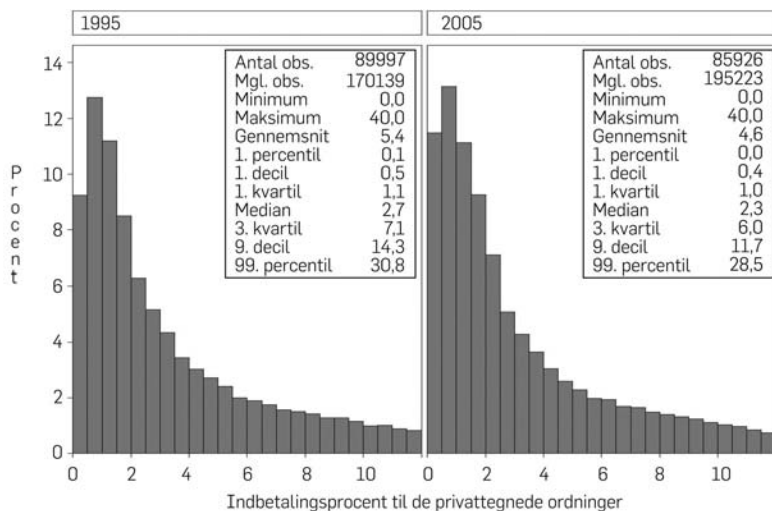
Fordelingen af den årlige indbetalingsprocent til de arbejdsgiver-administrerede ordninger. Beregnet for dem, der indbetalte. Manglende observation angiver antal personer, der ikke indbetalte til den pågældende ordning. 25-64 år. 1995 og 2005. 10 procent stikprøve.

Anm.: Procent angiver andelen af befolkningen, der havde den pågældende indbetalingsprocent. Adm. står for administrerede ordninger.

FIGUR 3.3A

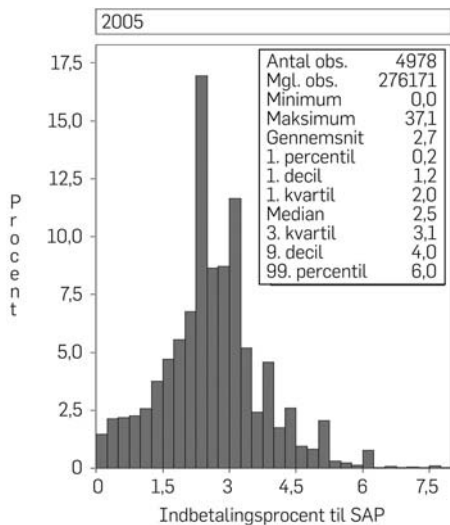
Fordelingen af den årlige indbetalingsprocent til de privattegnede ordninger. Beregnet for dem, der indbetalte. Manglende observationer angiver antal personer, der ikke indbetalte til den pågældende ordning. 25-64 år. 1995 og 2005. 10 procents stikprøve.

Anm.: Procent angiver andelen af befolkningen, der havde den pågældende indbetalingsprocent.

FIGUR 3.4A

Fordelingen af den årlige indbetalingsprocent til SAP. Beregnet for dem, der indbetalte. Manglende observationer angiver antal personer, der ikke indbetalte til den pågældende ordning. 25-64 år. 1995 og 2005. 10 procent s stikprøve.

Anm.: Procent angiver andelen af befolkningen, der havde den pågældende indbetalingsprocent.

TABEL 3.1A

Indbetalingerne til pension fordelt på socioøkonomisk gruppe og aldersgrupper. Andelen, der indbetalte og indbetalingsprocenten. Beregnet for dem, der indbetalte. 25-64 år. 2005.

	25-29	30-39	40-49	50-59	60-64	25-64
<i>Andel, der indbetalte</i>						
Andre	62	66	61	55	40	59
Arbejdsløs (forsikret)	99	99	99	100	99	99
Førtidspensionist	56	57	51	52	43	51
Kontanthjælpsmodtager	94	95	96	95	84	95
Lønmodtager høj	100	100	100	100	100	100
Lønmodtager lav	100	100	100	100	99	100
Overgangsydelse/efterløn	0	0	0	84	57	59
Selvstændig høj	57	70	78	82	72	76
Selvstændig lav	65	65	67	68	59	66
Under uddannelse	53	44	44	58	60	50
Alle	92	94	93	89	68	90
<i>Gennemsnitlig indbetalingsprocent</i>						
Andre	3,5	4,1	4,4	5,3	5,3	4,3
Arbejdsløs (forsikret)	3,4	3,7	4,2	5,3	5,5	4,4
Førtidspensionist	3,3	3,4	3,8	4,5	4,5	4,2
Kontanthjælpsmodtager	1,7	1,9	2,0	2,4	2,2	2,0
Lønmodtager høj	8,5	10,3	11,2	13,2	13,8	11,1
Lønmodtager lav	6,4	8,1	9,2	10,5	10,1	8,9
Overgangsydelse/efterløn	0	0	0	3,2	3,7	3,7
Selvstændig høj	5,6	7,0	9,5	13,1	12,2	10,2
Selvstændig lav	3,7	5,9	7,8	10,4	9,8	8,0
Under uddannelse	1,4	2,6	3,6	4,1	0,8	1,8
Alle	6,2	8,0	9,0	10,1	7,5	8,5

TABEL 3.2A

Andel, der indbetalte til en arbejdsgiveradministreret ordning og/eller en privattegnede ordning, fordelt på socioøkonomiske grupper. 25-64 år. 2005.

Socioøkonomisk gruppe	Indbetalt til en ADM eller en privat ordning	Indbetalt til både en ADM og en privat ordning
Alle	72,5	21,6
Andre	25,4	2,8
Arbejdsløs (forsikret)	43,4	7,6
Overgangsydelse/efterløn	25,4	1,4
Førtidspensionist	15,1	0,7
Kontanthjælpsmodtager	11,9	0,6
Lønmodtager høj	95,8	27,9
Lønmodtager lav	89,0	31,2
Selvstændig høj	73,4	4,6
Selvstændig lav	56,2	6,6
Under uddannelse	14,8	1,1

Anm.: ADM står for arbejdsgiveradministrerede ordninger.

TABEL 3.3A

Oversigt over, hvem der er forpligtet til at indbetale til ATP.

Ydelse	Obligatorisk ¹	Minimums- ydelse, pr. måned	Eget bidrag	Sats pr. måned i alt, kr.	Bemærkninger
<i>Kommunerne</i>					
Dagpenge ved sygdom	Ja		1/3	515	
Dagpenge ved graviditet, barsel og adoption	Ja		1/3	515	
Kontanthjælp med forsørgelsespligt	(Ja)	11.397	1/3	244	Karensperiode 1/2 år
Kontanthjælp andre	(Ja)	8.577	1/3	244	Karensperiode 1/2 år
Nedsat kontanthjælp m. forsørgelsespligt	(Ja)	10.855	1/3	244	Karensperiode 1/2 år
Nedsat kontanthjælp andre	(Ja)	8.035	1/3	244	Karensperiode 1/2 år
Ledighedsydelse	Ja		1/3	244	
Revalideringsydelse	Ja		1/3	244	
Introduktionsydelse m. forsørgelsespligt	(Ja)	11.397	1/3	244	Ydelse påbegyndt før 1. juli 2002 og ydelse min. 6 mdr.
Introduktionsydelse andre	(Ja)	8.577	1/3	244	Ydelse påbegyndt før 1. juli 2002 og ydelse min. 6 mdr.
Førtidspension (efter 1. januar 2003)	(Ja)	1.000	1/3	244	
Førtidspension (før 1. januar 2003)	F	1.000			
SAP	F		1/3	399	
Uddannelsesgodtgørelse	Ja		1/3		> 25 år
Delpension	F	1.000	1/2	225	
<i>A-kasser og AF</i>					
Arbejdsløshedsdagpenge	Ja		1/3	515	
Aktiveringsydelse	Ja		1/3	515	
VEU-godtgørelse fra A-kasse og AF	(Ja)		1/3	515	Ved maksimal ydelse
Jobrotationsydelse fra AF	Ja		1/2	515	
Overgangsydelse	F		1/2	225	
Efterløn	F		1/2	225	
Fleksydelse	F		1/2	225	

Anm.: ¹ F står for frivilligt.

Kilde: Nr. 1 - ATP's hjemmeside.

TABEL 3.4A

Forskellen i andelen, der indbetalte til pension i 2003 og 2005 – med og uden SP-ordningen. 25-64-årige.

Ordning År	Andel, der indbe- talte, pct.	Gen- nem- snitlig indbe- taling, kr.	Ind- beta- lings- pro- cent	Andel, der indbetalte, i alt – procent		
	SP 2003	SP 2003	SP 2003	I alt 2003	I alt 2005	Δ 2003- 2005 – pct.
Andre	32	366	0,4	67	59	-8
Arbejdsløs (forsikret)	68	801	0,4	100	99	0
Førtidspensionist	14	230	0,1	48	51	3
Kontanthjælpsmodtager	84	1.274	1,0	98	95	-3
Lønmodtager høj	99	3.577	0,9	100	100	0
Lønmodtager lav	99	2.541	0,9	100	100	0
Overgangsydelse/efterløn	22	293	0,2	65	59	-6
Selvstændig høj	93	3.558	0,8	97	76	-21
Selvstændig lav	92	2.179	0,8	96	66	-30
Under uddannelse	64	230	0,3	71	50	-20
Alle	84	2.629	0,8	92	90	-2

AD KAPITEL 4

TABEL 4.1A

Andel af personer i forskellige tilstande, fordelt på år.
Gennemsnit 25-64-årige. Procent. 10 procents stikprøve.

	1995	1997	1999	2001	2003	2005	1995- 2005
Barsel	4,1	3,8	3,9	3,8	4,3	4,7	4,0
Beskæftigelse	79,9	80,6	82,5	82,7	82,8	83,3	82,1
Dagpenge	18,2	15,7	13,4	12,2	13,0	12,0	13,9
Førtidspension	9,3	9,1	8,7	8,2	8,4	8,1	8,6
Kontanthjælp	6,4	6,4	6,3	6,6	6,9	6,6	6,5
Orlov	5,9	4,8	3,5	2,1	0,5	0,5	2,8
Overgangsydelse/ efterløn	5,1	5,3	5,3	5,2	5,2	5,3	5,3
Sygedagpenge	11,4	11,7	11,9	13,0	13,2	13,2	12,4
Under uddannelse	1,6	2,0	2,4	2,7	2,8	3,0	2,5

TABEL 4.2A

Andel af personer i forskellige tilstande, fordelt på aldersgrupper.
Gennemsnit 1995-2005. 10 procents stikprøve.

	25-29	30-39	40-49	50-59	60-64	25-64
Barsel	11,6	8,0	0,6	0,0	0,0	4,0
Beskæftigelse	90,7	89,6	87,6	79,0	35,6	82,1
Dagpenge	19,5	15,6	12,6	13,5	4,3	13,9
Førtidspension	1,6	3,4	7,7	14,7	23,6	8,6
Kontanthjælp	11,1	9,4	6,4	2,6	0,9	6,5
Orlov	5,3	4,8	1,9	0,8	0,1	2,8
Overgangsydelse/ efterløn	0,0	0,0	0,1	5,8	45,6	5,3
Sygedagpenge	13,8	13,8	13,3	12,0	3,8	12,4
Under uddannelse	13,2	1,8	0,4	0,1	0,0	2,5

TABEL 4.3A

Gennemsnitlig varighed i dage i forskellige tilstande, fordelt på år.
Gennemsnit 25-64-årige. 10 procents stikprøve.

	1995	1997	1999	2001	2003	2005	1995- 2005
Barsel	100	103	97	97	137	135	111
Beskæftigelse	312	315	319	322	318	318	318
Dagpenge	169	163	140	145	150	149	152
Førtidspension	343	345	347	347	347	344	345
Kontanthjælp	241	251	260	261	257	258	256
Orlov	162	120	112	134	126	115	131
Overgangsydelse/ efterløn	282	335	335	330	322	304	322
Sygedagpenge	54	58	54	58	63	64	59
Under uddannelse	180	190	198	217	232	241	214

TABEL 4.4A

Gennemsnitlig varighed i dage i forskellige tilstande, fordelt på aldersgrupper. Gennemsnit 1995-2005. 10 procents stikprøve.

	25-29	30-39	40-49	50-59	60-64	25-64
Barsel	120	109	73	28	33	111
Beskæftigelse	304	313	328	322	309	318
Dagpenge	131	144	151	177	186	152
Førtidspension	340	341	343	345	350	345
Kontanthjælp	245	261	261	249	243	256
Orlov	142	136	116	96	94	131
Overgangsydelse/ efterløn	0	0	148	285	336	322
Sygedagpenge	38	52	66	73	68	59
Under uddannelse	217	206	203	209	237	214

TABEL 4.5A

Andel i beskæftigelse i løbet af året og andelen beskæftiget hele året, fordelt på aldersgrupper. Gennemsnit 1995 til 2005. Procent. 10 percents stikprøve.

Aldersgruppe	Andel berørt af beskæftigelse i året	Andel beskæftiget hele året	Forskel procent-point
25-29	91	43	48
30-39	90	56	34
40-49	88	64	24
50-59	79	57	22
60-64	36	25	11
25-64	82	54	28

TABEL 4.5B

Illustration af, hvilke personer der udvælges til det balancerede panel.

År	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05
<i>Individ</i>											
1		x	x	x	x	x	x	x	x	x	X
2 - vælges	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	X
3						x	x	x	x	x	X
4 - vælges	x	x	x	x	X	x	x	x	x	x	X
5	x	x	x	x	x						
6 - vælges	x	x	x	x	x	X	x	x	x	x	X
7					x	x	x	x			
8 - vælges	X	x	x	x	x	x	x	x	x	x	X

TABEL 4.6A

Antal år i panelet fra 1995 til 2005. 25-64-årige. 10 procents stikprøve.

År i panelet	Antal personer	Andel, procent	Akkumuleret – antal personer	Akkumuleret – andel, procent
1	7.499	2,67	7.499	2,67
2	7.749	2,76	15.248	5,42
3	7.575	2,69	22.823	8,12
4	7.793	2,77	30.616	10,89
5	8.379	2,98	38.995	13,87
6	7.997	2,84	46.992	16,71
7	8.528	3,03	55.520	19,75
8	8.890	3,16	64.410	22,91
9	9.040	3,22	73.450	26,12
10	9.704	3,45	83.154	29,58
11	197.995	70,42	281.149	100

TABEL 4.7A

Gennemsnittene i det balancerede panel holdt op imod gennemsnittet i det ubalancerede panel. Perioden 1995-2005. 25-64 år. 2003-lønkrone.

Variabel	Ubalanceret	Balanceret	T-værdi
Alder	43	44	-74,29
Varighed ledighed, dage	134	135	-6,40
Varighed kontanthjælp, dage	215	214	2,63
Varighed revalidering/uddannelse, dage	197	193	4,54
Varighed kontanthjælp AKT., dage	178	182	-5,42
Varighed orlov uddannelse, dage	117	116	1,76
Varighed orlov børnepasning, dage	141	144	-3,84
Varighed AF-beskæftigelse, dage	184	196	-4,96
Varighed AF-uddannelse, dage	110	108	2,52
Varighed AF-anden aktivering, dage	34	36	-3,53
Varighed kontanthjælp, dage	142	151	-12,11
Varighed sygedagpenge, dage	59	60	-5,60
Varighed fødsel/barsel, dage	111	100	23,86
Varighed ledighedsydelse, dage	156	157	-0,56
Varighed førtidspension, dage	345	347	-11,37
Varighed efterløn, dage	322	309	32,29

TABEL 4.7 (FORTSAT)

Variabel	Ubalanceret	Balanceret	T-værdi
Primær indkomst, kr.	282.230	296.129	-57,64
Overførsler, kr.	54.110	52.312	25,67
Lønindkomst, kr.	288.921	302.214	-70,25
Samlet indkomst, kr.	317.481	337.489	-62,43
Disponibel indkomst, kr.	170.835	179.024	-49,03
Ejendomsvurdering, kr.	920.240	937.208	-9,68
Aktiver, kr.	611.432	650.122	-21,80
Passiver, kr.	485.116	514.929	-21,23
Indbetaling ATP, kr.	2.767	2.813	-40,52
Indbetaling SP, kr.	2.726	2.870	-60,27
Indbetaling ADM, kr.	28.231	28.999	-16,48
Indbetaling privattegnet ordning, kr.	17.841	17.824	0,29
Indbetaling ADM eller privattegnet ordning, kr.	31.613	32.621	-20,14
Indbetaling i alt, kr.	28.748	30.708	-46,43
Andel, der indbetalte til ATP, pct.	82	85	-95,88
Andel, der indbetalte til SP, pct.	46	48	-44,12
Andel, der indbetalte til ADM, pct.	57	62	-112,55
Andel, der indbetalte til en privat- tegnen ordning, pct.	33	36	-71,35
Andel, der indbetalte til en ADM eller en privattegnen ordning, pct.	70	75	-129,91
Andel, der indbetalte i alt, pct.	89	92	-110,68
Indbetalingsprocent til ATP	1	1	46,27
Indbetalingsprocent til SP	1	1	-22,68
Indbetalingsprocent til ADM	7	7	-23,33
Indbetalingsprocent til en privat- tegnen ordning	4	4	21,32
Indbetalingsprocent til en ADM eller en privattegnen ordning	8	8	-16,94
Indbetalingsprocent i alt	7	8	-58,70
Samlede pensionsformue, kr.	426.726	463.089	-51,00
Samlede anden formue, kr.	179.127	183.973	-3,11

Anm.: ADM står arbejdsgiveradministrerede ordninger.

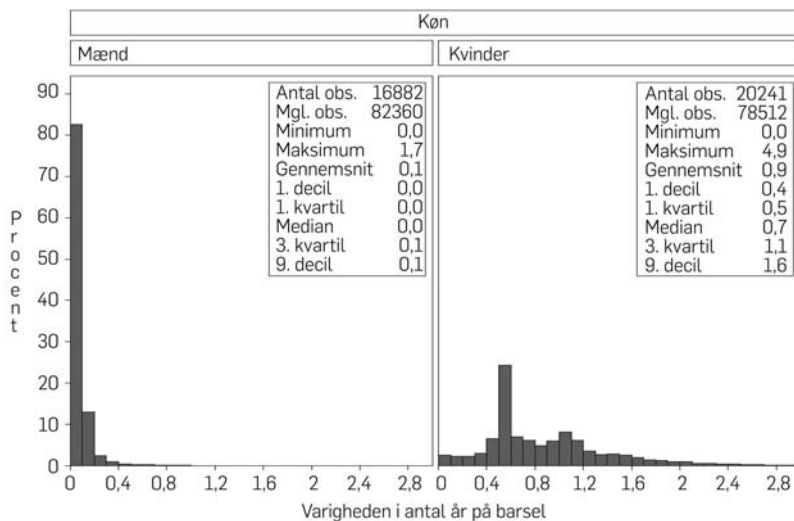
TABEL 4.8A

Andelen, der blev berørt af en hændelse, og den gennemsnitlige varighed af hændelsen, opgjort som andel af perioden. Opgjort i året og over tid på det u-balancerede panel og det balancerede panel. Pct.

	Ubalanceret - Året - 25-64 år - Varighed	Ubalanceret - Året - 25-64 år - Berørte	Ubalanceret - 1995 til 2005 - 25-64 år - Varighed	U-balanceret - 1995 til 2005 - 25-64 år - Berørte	Balanceret - 1995 til 2005 - 35-64 år - Varighed	Balanceret - 1995 til 2005 - 35-64 år - Berørte
	Andel personer	Andel perioden	Andel personer	Andel perioden	Andel personer	Andel perioden
Barsel	19	4,7	19	4,6	4,0	31,0
Beskæftigelse	95	80,8	95	79,1	82,1	88,2
Dagpenge	41	14,7	41	14,6	13,9	42,2
Førtidspension	10	69,0	10	67,8	8,6	95,9
Kontanthjælp	15	26,1	16	26,9	6,5	71,0
Orlov	18	6,1	18	6,1	2,8	36,4
Efterløn/over- gangsydelse	8	31,0	7	30,9	5,3	89,6
Sygedagpenge	50	4,4	49	4,4	12,4	16,4
Under uddan- nelse	4	13,7	4	13,7	2,5	59,5
	Antal personer	Antal år	Antal personer	Antal år	Antal personer	Antal dage
Barsel	37.123	0,5	38.832	0,5	11.065	111,5
Beskæftigelse	187.400	8,9	197.470	8,7	224.692	317,6
Dagpenge	81.258	1,6	84.623	1,6	38.078	151,8
Førtidspension	20.753	7,6	21.559	7,5	23.635	345,1
Kontanthjælp	30.024	2,9	34.358	3,0	17.893	255,5
Orlov	36.395	0,7	37.504	0,7	7.648	131,1
Efter- løn/overgangs- ydelse	14.988	3,4	15.104	3,4	14.411	322,4
Sygedagpenge	99.567	0,5	102.585	0,5	33.883	58,9
Under uddan- nelse	7.295	1,5	8.070	1,5	6.713	214,2

FIGUR 4.1A

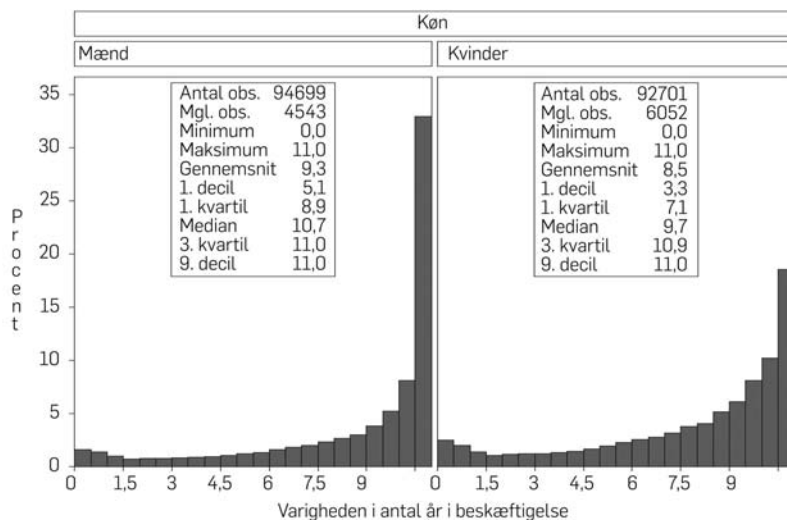
Fordelingen af den samlede varighed på barsel fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Anm.: Procent angiver andelen af personer i panelet, der havde den pågældende varighed.

FIGUR 4.2A

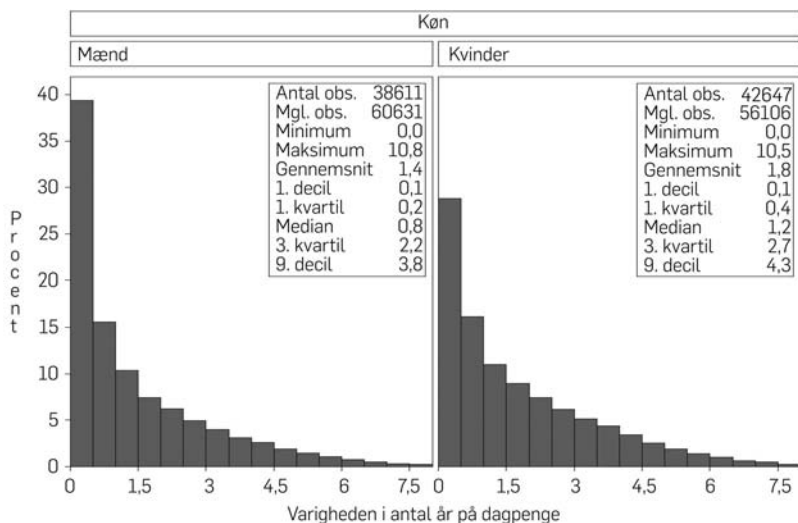
Fordelingen af den samlede varighed i beskæftigelse fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2005.

Anm.: Procent angiver andelen af personer i panelet, der havde den pågældende varighed.

FIGUR 4.3A

Fordelingen af den samlede varighed på dagpenge fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2005.

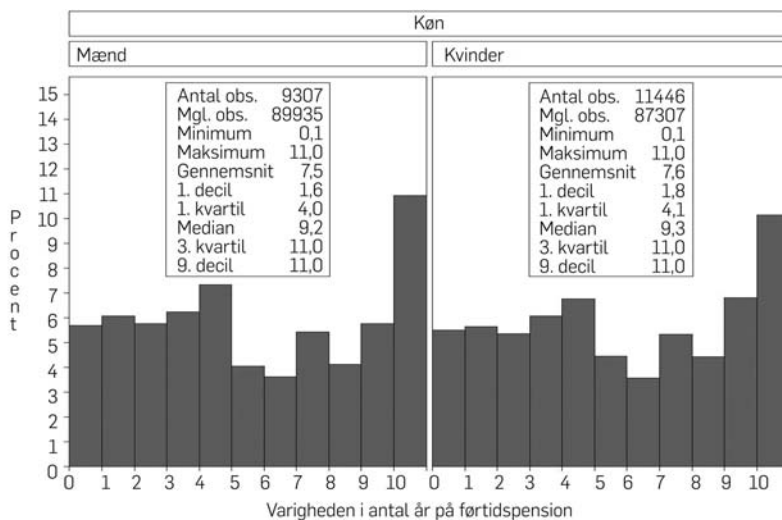

Anm.: Procent angiver andelen af personer i panelet, der havde den pågældende varighed.

FIGUR 4.4A

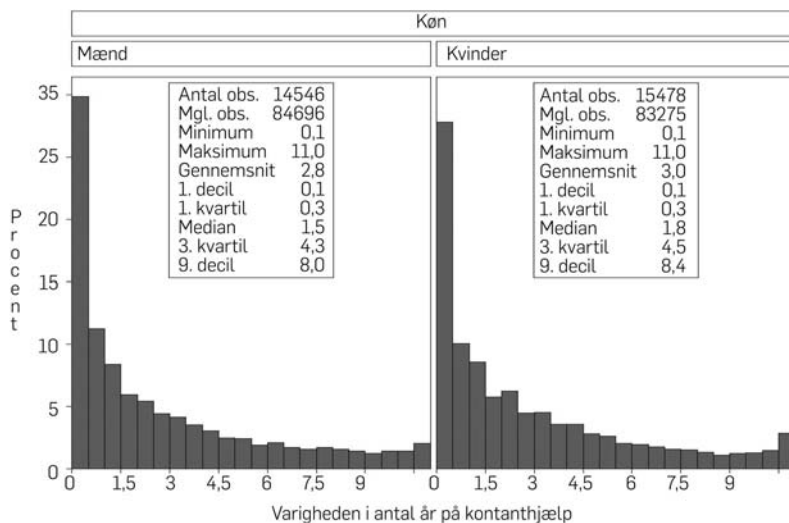
Fordelingen af den samlede varighed på førtidspension fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2005.

Anm.: Procent angiver andelen af personer i panelet, der havde den pågældende varighed.

FIGUR 4.5A

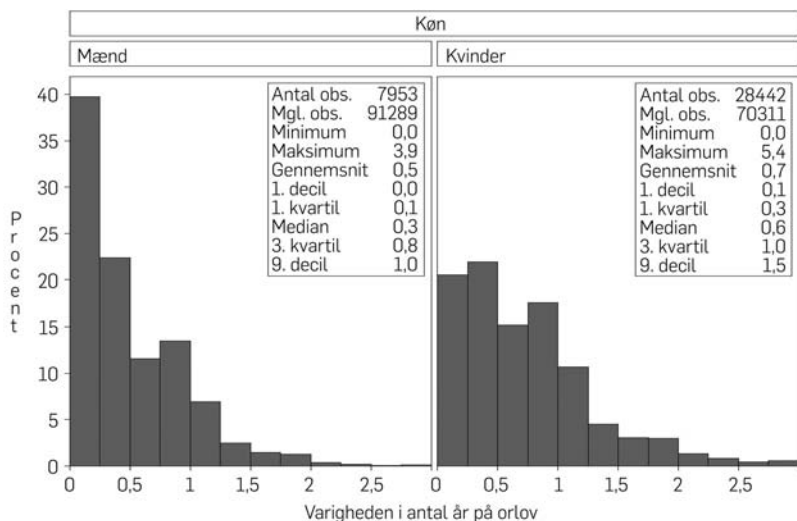
Fordelingen af den samlede varighed på kontanthjælp fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2005.

Anm.: Procent angiver andelen af personer i panelet, der havde den pågældende varighed.

FIGUR 4.6A

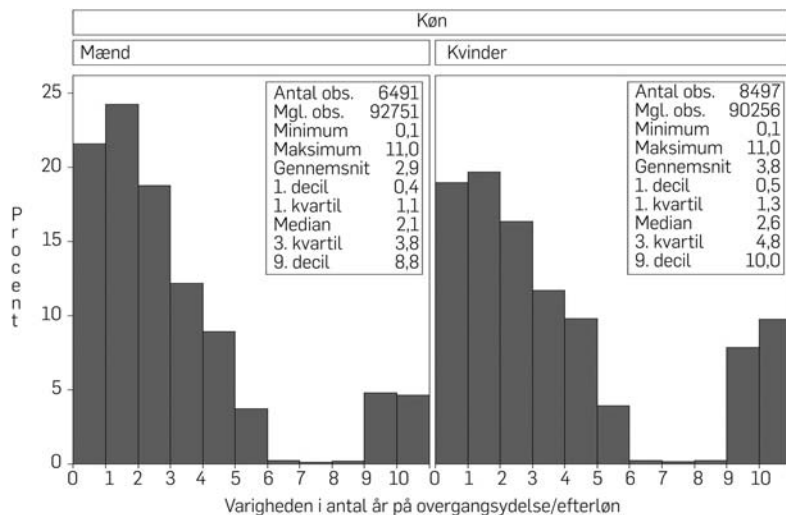
Fordelingen af den samlede varighed på orlov fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2005.

Anm.: Procent angiver andelen af personer i panelet, der havde den pågældende varighed.

FIGUR 4.7A

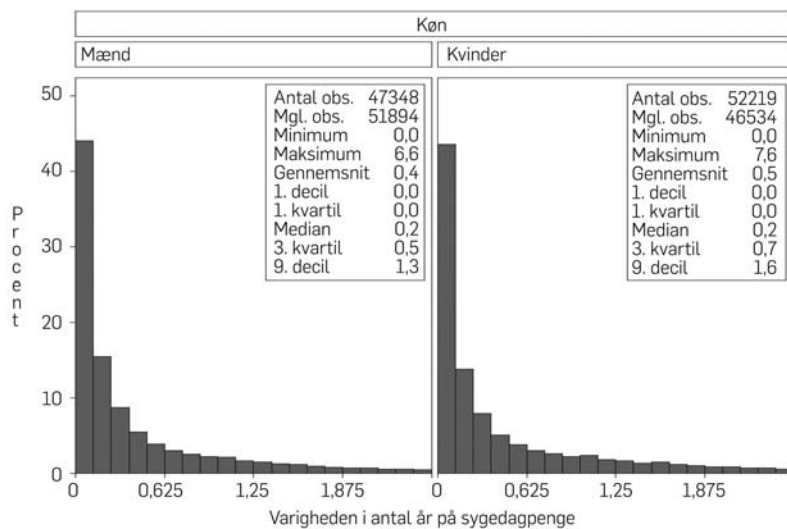
Fordelingen af den samlede varighed på overgangsydelse/efterløn fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2005.

Anm.: Procent angiver andelen af personer i panelet, der havde den pågældende varighed.

FIGUR 4.8A

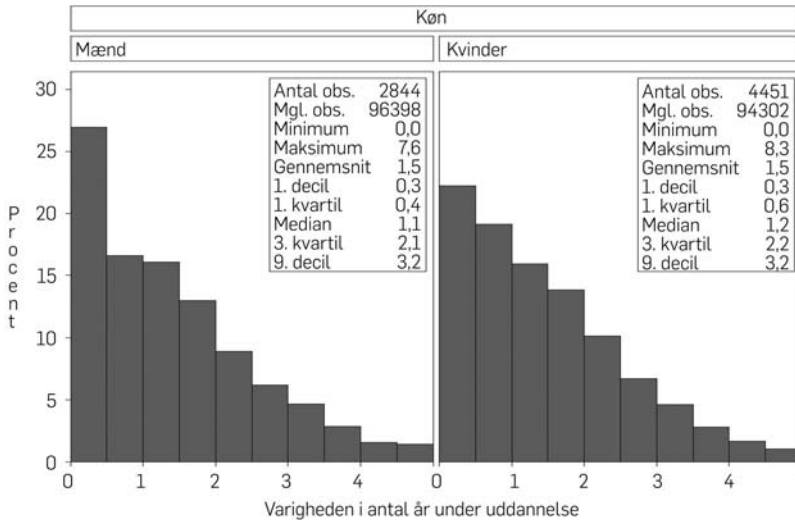
Fordelingen af den samlede varighed på sygedagpenge fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2005.

Anm.: Procent angiver andelen af personer i panelet, der havde den pågældende varighed.

FIGUR 4.9A

Fordelingen af den samlede varighed på uddannelse fra 1995 til 2005, fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2005

Anm.: Procent angiver andelen af personer i panelet, der havde den pågældende varighed.

TABEL 4.9A

Andelen, der blev berørt af en given hændelse fra 1995 til 2005, fordelt på køn og alder. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

	35-39	35-39	40-49	40-49	50-59	50-59	60-64	60-64
	M	K	M	K	M	K	M	K
Barsel	46	64	22	24	2	1	0	0
Beskæftigelse	98	98	97	96	94	92	92	86
Dagpenge	47	57	38	44	36	37	37	37
Førtids-pension	4	4	7	8	13	16	14	19
Kontanthjælp	21	25	17	19	11	11	6	4
Orlov	12	50	9	36	6	17	4	10
Efterløn/overgangsydelse	0	0	0	0	2	4	44	55
Sygedagpenge	50	58	48	56	47	53	44	39
Under uddannelse	10	14	2	4	0	1	0	0

Anm.: M står for mænd, og K står for kvinder.

TABEL 4.10A

Den gennemsnitlige varighed i forskellige tilstande fra 1995 til 2005 (målt som andel af perioden), fordelt på køn og alder. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

	35-39	35-39	40-49	40-49	50-59	50-59	60-64	60-64
	M	K	M	K	M	K	M	K
Barsel	0,7	9,0	0,6	6,6	0,5	4,3	0,5	0,0
Beskæftigelse	86,1	71,7	86,4	79,3	85,8	81,7	74,8	64,9
Dagpenge	11,2	15,1	12,4	15,3	14,6	17,4	15,2	17,3
Førtids- pension	62,2	57,8	66,3	63,4	67,9	68,7	75,7	82,2
Kontanthjælp	25,0	28,7	27,3	28,8	23,2	22,8	20,5	17,4
Orlov	5,2	7,7	4,5	6,8	3,4	4,7	2,7	3,7
Efterløn/over- gangsydelse	0,0	0,0	0,0	0,0	22,8	25,3	27,2	35,9
Sygedag- penge	3,2	3,9	3,9	4,7	4,8	5,3	4,3	4,0
Under uddannelse	13,6	14,3	13,0	13,6	13,5	12,9	8,2	11,7

Anm.: M står for mænd, og K står for kvinder.

TABEL 4.11A

Varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, opdelt på aldersgrupper. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i beskæf- tigelse	35-39 år	40-49 år	50-59 år	60-64 år	Alle
0	2,1	3,6	6,8	11,0	5,4
]0-1[	2,5	2,7	3,3	7,6	3,5
[1-2[	1,8	1,8	1,8	3,0	1,9
[2-3[	2,1	1,7	1,6	2,4	1,8
[3-4[	2,2	1,9	1,6	2,9	2,0
[4-5[	3,1	2,2	2,0	3,2	2,4
[5-6[	4,1	2,8	2,4	4,6	3,2
[6-7[	5,1	3,7	3,1	6,2	4,1
[7-8[	6,7	5,0	4,1	7,5	5,3
[8-9[	10,1	6,5	5,1	8,8	7,0
[9-10[	15,8	11,0	8,3	10,6	11,0
[10-11[	36,8	37,8	32,6	16,7	33,1
11	7,6	19,3	27,3	15,6	19,3
Alle	18,7	35,0	33,3	13,1	100,0

TABEL 4.12A

Varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, opdelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i beskæftigelse	Mænd	Kvinder	Alle
0	4,6	6,1	5,4
]0-1[	2,8	4,2	3,5
[1-2[	1,6	2,3	1,9
[2-3[	1,4	2,2	1,8
[3-4[	1,6	2,3	2,0
[4-5[	1,9	2,9	2,4
[5-6[	2,4	3,9	3,2
[6-7[	3,3	5,0	4,1
[7-8[	4,1	6,5	5,3
[8-9[	5,4	8,6	7,0
[9-10[	8,6	13,3	11,0
[10-11[	39,2	27,0	33,1
11	23,0	15,6	19,3
Alle	50,1	49,9	100

TABEL 4.13A

Varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, opdelt på uddannelsesniveau. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i beskæftigelse	Grundskole	Erhvervsfaglig/gymnasial	Kort videregående	Mellem-lang videregående	Lang videregående	Uoplyst
0	11,9	3,0	1,8	1,3	0,8	14,8
]0-1[	6,8	2,4	1,8	1,1	1,1	12,5
[1-2[	3,5	1,4	1,1	0,9	0,7	5,9
[2-3[	2,9	1,5	1,2	1,1	0,7	4,6
[3-4[	2,8	1,7	1,7	1,4	1,0	4,3
[4-5[	3,2	2,2	2,2	1,9	1,2	4,3
[5-6[	3,9	2,9	3,0	2,9	1,8	4,0
[6-7[	4,8	4,1	3,8	3,5	2,5	5,2
[7-8[	5,6	5,4	5,4	5,2	3,9	4,5
[8-9[	6,8	7,0	7,3	8,0	6,1	5,7
[9-10[	8,8	11,5	11,3	13,8	11,3	6,7
[10-11[	25,8	36,7	35,7	36,6	34,9	17,8
11	13,2	20,1	23,8	22,2	34,0	9,8
Alle	28,8	45,3	4,5	13,7	6,1	1,5

TABEL 4.14A

Varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005, opdelt på etnisk herkomst. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i beskæftigelse	Danmark	Ikke 3. land	3. land	Alle
0	5,2	6,1	10,6	5,4
]0-1[	3,2	4,3	12,8	3,5
[1-2[	1,8	2,7	7,0	1,9
[2-3[	1,7	2,5	6,2	1,8
[3-4[	1,8	2,9	6,4	2,0
[4-5[	2,3	3,4	7,0	2,4
[5-6[	3,0	4,1	6,9	3,2
[6-7[	4,0	5,4	7,6	4,1
[7-8[	5,2	6,2	6,9	5,3
[8-9[	7,0	7,3	6,8	7,0
[9-10[	11,1	9,9	6,1	11,0
[10-11[	34,0	26,9	10,9	33,1
11	19,8	18,4	4,7	19,3
Alle	94,5	2,6	2,9	100

Anm.: *Ikke 3. land* repræsenterer personer med herkomst fra et mere udviklet land. *3. land* repræsenterer personer med herkomst fra et mindre udviklet land.

AD KAPITEL 5

TABEL 5.1A

Indbetalingsprocentens fordeling holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i beskæftigelse	Øvre grænseværdi 1. decil	Øvre grænseværdi 1. kvartil	Gennemsnitlig indbetalingsprocent	Øvre grænseværdi 3. kvartil	Øvre grænseværdi 9. decil	Andel, der ikke indbetalte	Alle personer, antal
Alle	1,8	4,1	7,5	10,1	12,9	2,5	1.979.950
0	0,0	0,4	2,1	2,3	4,2	31,0	105.950
]0-1[	0,2	0,9	2,4	2,5	4,4	8,3	69.640
[1-2[	0,7	1,6	2,8	3,1	4,8	5,9	38.550
[2-3[	1,5	2,1	3,4	3,9	5,8	1,5	35.980
[3-4[	1,7	2,4	3,9	4,6	6,3	0,8	39.240
[4-5[	1,9	2,7	4,5	5,3	7,4	0,3	48.000
[5-6[	2,0	3,2	5,1	6,3	8,5	0,2	62.560
[6-7[	2,2	3,7	5,7	7,1	9,6	0,2	81.350
[7-8[	2,3	4,2	6,4	8,0	10,6	0,1	105.400
[8-9[	2,9	5,0	7,2	9,0	11,5	0,1	139.020
[9-10[	3,3	5,7	8,0	9,9	12,4	0,1	217.120
[10-11[	3,7	6,3	8,7	10,8	13,3	0,1	655.360
11	3,3	6,7	9,7	12,4	15,4	1,6	381.780

Anm.: Deciler og kvartiler beskriver fordelingen af en variabel ved at opdele observationerne (efter at de er sorteret efter størrelse) i lige store andele. Decil opdeler i tiendedele og kvartil opdeler i fjerdedele. 1. decil repræsenterer den observation, der svarer til, at 10 procent af observationerne er talt op, og 1. kvartil repræsenterer den observation, der svarer til, at 25 procent af observationerne er talt op.

TABEL 5.2A

Indbetalingerne fordeling holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2003-lønkroner.

Antal år i beskæftigelse	Øvre grænseværdi 1. decil	Øvre grænseværdi 1. kvartil	Gennemsnit	Øvre grænseværdi 3. kvartil	Øvre grænseværdi 9. decil
Alle	3.305	10.194	28.459	35.238	57.128
0	66	627	3.861	3.172	7.175
]0-1[	287	1.336	4.218	3.766	7.370
[1-2[	1.068	2.349	5.384	5.593	9.133
[2-3[	2.291	3.567	7.248	7.836	12.292
[3-4[	2.689	4.421	9.012	9.833	15.539
[4-5[	3.288	5.281	10.653	12.386	19.001
[5-6[	3.816	6.662	13.086	15.621	23.609
[6-7[	4.267	8.277	15.733	18.645	28.525
[7-8[	4.848	9.920	18.518	22.251	33.687
[8-9[	6.734	12.442	22.140	26.290	39.058
[9-10[	8.620	15.329	26.376	31.281	45.686
[10-11[	11.309	19.413	33.507	39.767	59.027
11	10.929	23.026	48.717	58.495	92.665

Anm.: Deciler og kvartiler beskriver fordelingen af en variabel ved at opdele observationerne (efter at de er sorteret efter størrelse) i lige store andele. Decil opdeler i tiendedele og kvartil opdeler i fjerdedele. 1. decil repræsenterer den observation, der svarer til, at 10 procent af observationerne er talt op, og 1. kvartil repræsenterer den observation, der svarer til, at 25 procent af observationerne er talt op.

TABEL 5.3A

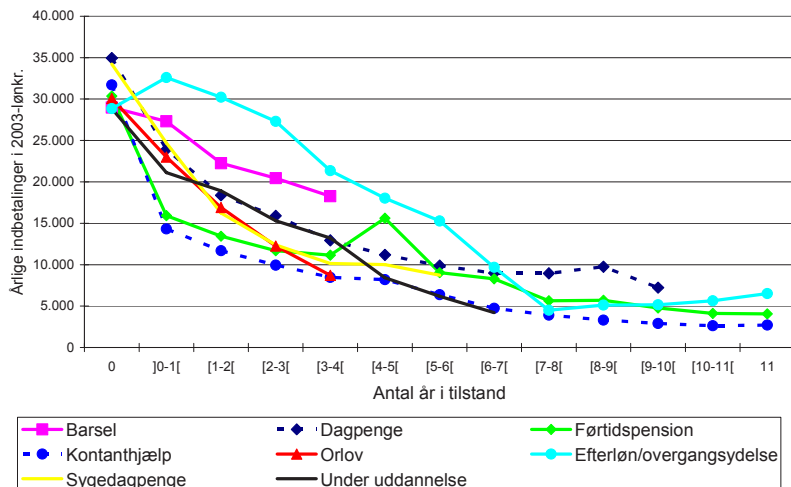
Indbetalingsprocentens fordeling holdt op imod varigheden i forskellige tilstande fra 1995 til 2005. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i beskæftigelse	Barsel	Dagpenge	Førtidspension	Kontanthjælp	Orlov	Efterløn/ overgangsydelse	Sygedagpenge	Under uddannelse
0	7,5	8,2	7,9	8,1	7,5	7,5	8,0	7,5
]0-1[	7,4	7,3	5,4	5,1	7,5	9,3	7,3	6,6
[1-2[	7,4	6,2	4,8	4,5	6,4	8,3	5,6	6,2
[2-3[	7,3	5,7	4,4	4,1	5,4	7,9	4,7	5,5
[3-4[	7,2	5,1	4,1	3,6	4,2	7,0	4,2	4,9
[4-5[	5,1	4,7	4,8	3,6	5,1	6,2	4,3	3,4
[5-6[		4,4	3,4	3,1	2,0	5,3	4,3	2,8
[6-7[		4,2	3,1	2,6		3,7	4,7	2,0
[7-8[		4,2	2,5	2,4		2,5	2,6	2,3
[8-9[		4,5	2,3	2,2		3,0		0,2
[9-10[		4,2	2,1	2,1		2,8		
[10-11[		3,3	1,9	2,0		2,9		
11			2,1	2,1		3,3		

Anm.: Blanke værdier betyder, at ingen personer var i den pågældende tilstand så længe fra 1995 til 2005.

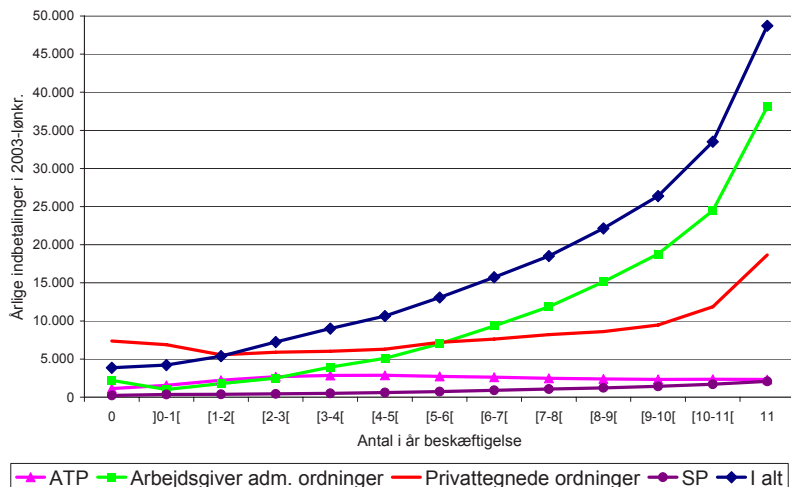
FIGUR 5.1A

Den gennemsnitlige indbetaling til pension holdt op imod varigheden i forskellige tilstande fra 1995 til 2005. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2003-lønkr.

FIGUR 5.2A

Den gennemsnitlige indbetaling til forskellige pensionsordninger holdt op imod varigheden i forskellige tilstande fra 1995 til 2005. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. 2003-lønkr.

Anm.: Indbetalinger til SAP-ordningen indgår i totalen.

TABEL 5.4A

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent og indbetaling holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005. Fordelt på pensionsordninger. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005.

Antal år i beskæftigelse	ATP	Arbejdsgiver adm. ordninger	Privat-tegnede ordninger	SP	I alt
<i>Indbetalingsprocenten</i>					
0	0,8	0,9	3,4	0,2	2,1
]0-1[	1,1	0,4	3,2	0,3	2,4
[1-2[	1,4	0,6	2,5	0,2	2,8
[2-3[	1,6	0,9	2,4	0,2	3,4
[3-4[	1,6	1,4	2,4	0,3	3,9
[4-5[	1,5	1,8	2,5	0,3	4,5
[5-6[	1,4	2,5	2,7	0,3	5,1
[6-7[	1,3	3,1	2,7	0,4	5,7
[7-8[	1,1	3,9	2,8	0,4	6,4
[8-9[	1,0	4,7	2,7	0,4	7,2
[9-10[	0,9	5,6	2,8	0,5	8,0
[10-11[	0,7	6,3	2,9	0,5	8,7
11	0,6	7,6	3,5	0,5	9,7
Alle	0,9	5,5	3,0	0,4	7,5
<i>Indbetalingerne, 2003-lønkroner</i>					
0	1.143	2.211	7.376	241	3.861
]0-1[	1.565	1.017	6.886	376	4.218
[1-2[	2.249	1.788	5.576	385	5.384
[2-3[	2.706	2.514	5.922	433	7.248
[3-4[	2.858	3.959	6.031	504	9.012
[4-5[	2.869	5.111	6.307	618	10.653
[5-6[	2.739	7.014	7.197	746	13.086
[6-7[	2.631	9.363	7.620	911	15.733
[7-8[	2.495	11.863	8.209	1.080	18.518
[8-9[	2.409	15.141	8.619	1.244	22.140
[9-10[	2.344	18.778	9.489	1.425	26.376
[10-11[	2.367	24.468	11.866	1.716	33.507
11	2.332	38.106	18.666	2.088	48.717
Alle	2.354	22.066	11.765	1.463	28.459

TABEL 5.5A

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent og andelen, der indbetalte, holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005. Fordelt på aldersgrupper. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i be- skæf- tigelse	Indbetalingsprocent				Andel, der indbetalte			
	35-39 år	40-49 år	50-59 år	60-64 år	35-39 år	40-49 år	50-59 år	60-64 år
0	1,7	1,6	2,1	2,6	80,4	73,9	66,5	65,4
]0-1[	2,0	2,0	2,3	2,9	96,3	92,8	89,6	90,8
[1-2[	2,4	2,5	2,9	3,5	97,9	94,0	92,5	93,4
[2-3[	2,9	3,1	3,6	4,5	99,3	98,6	98,2	98,1
[3-4[	3,4	3,6	4,1	4,7	99,8	99,7	98,9	98,4
[4-5[	3,9	4,1	4,7	5,6	99,7	99,9	99,8	99,1
[5-6[	4,4	4,7	5,3	6,3	99,9	99,9	99,8	99,4
[6-7[	5,0	5,2	6,1	7,0	99,9	100,0	99,9	99,3
[7-8[	5,8	5,8	6,6	7,9	100,0	100,0	99,7	99,8
[8-9[	6,7	6,7	7,3	8,7	100,0	100,0	99,8	99,6
[9-10[	7,4	7,8	8,2	9,2	99,9	99,9	99,9	100,0
[10-11[	7,4	8,4	9,5	10,1	99,9	99,9	99,9	99,7
11	7,6	9,0	10,4	10,7	99,1	99,3	98,3	95,1
Alle	6,4	7,2	8,2	7,7	99,3	98,5	96,7	94,2

TABEL 5.6A

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent og andelen, der indbetalte, holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005. Fordelt på køn. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i beskæftigelse	Indbetalingsprocent		Andel, der indbetalte	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
0	2,0	2,1	68,1	69,6
]0-1[	2,1	2,5	90,7	92,4
[1-2[	2,5	3,0	94,5	93,9
[2-3[	3,2	3,6	98,6	98,5
[3-4[	3,6	4,1	99,4	99,1
[4-5[	4,2	4,6	99,8	99,7
[5-6[	4,8	5,3	99,9	99,7
[6-7[	5,4	6,0	100,0	99,7
[7-8[	5,9	6,7	100,0	99,8
[8-9[	6,6	7,5	99,9	99,8
[9-10[	7,2	8,5	99,9	99,9
[10-11[	8,1	9,4	100,0	99,8
11	9,5	10,1	99,6	96,5
Alle	7,4	7,6	98,0	97,0

TABEL 5.7A

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent og andelen, der indbetalte, holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005. Fordelt på uddannelsesniveau. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i beskæftigelse	Grundskole	Erhvervsfaglig/gymnasial	Kort videregående	Mellem-lang videregående	Lang videregående	Uoplyst
<i>Indbetalingsprocent</i>						
0	1,9	2,4	2,8	2,3	2,2	1,5
]0-1[	2,2	2,6	2,9	2,8	3,0	1,8
[1-2[	2,5	3,0	2,8	3,8	3,4	2,2
[2-3[	3,1	3,6	3,8	4,5	3,8	2,6
[3-4[	3,6	4,0	4,0	4,8	4,7	2,9
[4-5[	4,1	4,6	4,5	5,5	5,2	3,4
[5-6[	4,8	5,1	5,4	5,8	5,4	3,8
[6-7[	5,4	5,7	6,0	6,6	6,4	4,0
[7-8[	6,0	6,3	6,2	7,3	7,3	5,2
[8-9[	6,6	7,0	7,1	8,3	8,4	6,4
[9-10[	7,3	7,8	7,7	9,0	9,4	6,6
[10-11[	8,1	8,3	8,7	9,9	10,4	8,1
11	8,7	9,4	9,8	10,6	11,8	9,2
Alle	6,1	7,5	7,9	9,0	10,0	4,9
<i>Andel, der indbetalte</i>						
0	66,2	73,4	78,3	77,7	82,5	67,3
]0-1[	89,7	94,0	96,8	94,5	95,4	90,6
[1-2[	91,8	96,5	99,0	98,4	97,7	91,7
[2-3[	97,3	99,5	100,0	99,7	100,0	98,6
[3-4[	98,4	99,7	100,0	100,0	99,2	99,2
[4-5[	99,3	100,0	99,5	100,0	100,0	99,2
[5-6[	99,5	100,0	100,0	100,0	99,5	99,2
[6-7[	99,5	99,9	100,0	100,0	100,0	99,4
[7-8[	99,7	99,9	100,0	100,0	99,8	100,0
[8-9[	99,8	99,9	100,0	100,0	100,0	98,9
[9-10[	99,8	100,0	99,9	100,0	100,0	99,0
[10-11[	99,8	99,9	99,9	99,9	99,9	99,3
11	94,6	98,4	98,7	99,4	99,4	90,3
Alle	94,0	98,6	99,2	99,5	99,5	92,1

TABEL 5.8A

Den gennemsnitlige årlige indbetalingsprocent og andelen, der indbetalte, holdt op imod varigheden i beskæftigelse fra 1995 til 2005. Fordelt på etnisk herkomst. Et balanceret panel. 35-64-årige i 2005. Procent.

Antal år i beskæftigelse	Indbetalingsprocent			Andel, der indbetalte		
	Danmark	Ikke 3. land	3. land	Danmark	Ikke 3. land	3. land
0	2,1	2,0	1,7	68,1	70,9	81,2
]0-1[	2,4	2,2	1,9	90,9	92,3	97,8
[1-2[	2,9	2,3	2,2	93,6	91,4	99,0
[2-3[	3,5	3,7	2,7	98,5	98,5	99,2
[3-4[	4,0	3,4	2,9	99,1	100,0	99,7
[4-5[	4,6	4,0	3,1	99,7	100,0	100,0
[5-6[	5,2	4,5	3,6	99,8	99,5	99,7
[6-7[	5,9	4,9	4,0	99,8	100,0	100,0
[7-8[	6,5	5,5	4,2	99,9	99,7	99,5
[8-9[	7,2	6,3	5,1	99,9	99,2	99,2
[9-10[	8,0	7,3	5,9	99,9	99,6	99,4
[10-11[	8,7	8,2	6,5	99,9	99,6	98,4
11	9,8	8,8	6,8	98,6	91,9	86,4
Alle	7,6	6,5	3,8	97,6	95,9	96,6

AD KAPITEL 6

TABEL 6.1A

Brutto- og nettodækningsgrader m.m. som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år og førtidspensionist, fordelt efter, om man modtog en løbende invalideudbetaling kombineret med, om man indbetalte til pension, eller om man indbetalte til SAP i 2005.

N=27.540. I 1.000 kr. Procent og 2003-lønkroner.

Angiver hhv., om man indbetalte til SAP eller pension generelt.	Indbetalte til SAP				Indbetalte til pension			
	0	1	0	1	0	1	0	1
Modtog invalideudb.	0	1	0	1	0	1	0	1
Andel af gruppe	71,2	7,4	17,9	3,4	42,0	2,1	47,2	8,8
Bruttoindkomst 67 år	152	216	150	217	134	189	167	223
Nettoindkomst 67 år	96	130	93	128	89	120	101	132
Pensionsformue 68 år	182	674	320	759	40	689	361	704
Invalidepensionsudb.	0	67	0	69	0	63	0	69
Pensionsudb. i alt 68 år	11	108	20	116	2	105	22	112
Brutto – pensionist	116	198	125	203	109	194	127	200
Netto – pensionist	85	133	90	137	80	131	91	135
Bruttodækningsgrad	83	95	87	98	85	104	83	94
Nettodækningsgrad	92	105	100	109	93	112	94	105

Anm.: Brutto- og nettodækningsgraderne er beregnet som forholdet mellem indkomsten som 67-årig erhvervsaktiv og 68-årig pensionist. Brutto- og nettodækningsgraderne er afgrænset til at ligge mellem 0 og 175. Dummy=1 betyder, at den pågældende hændelse har fundet sted. Indkomsten og indbetalingsprocenten for førtidspensionisterne er i denne tabel antaget at være de samme, som den var i 2005, derfor vil opgørelsen afvige en smule fra de andre tabeller i kapitlet.

TABEL 6.2A

Nettodækningsgraden som 68-årig pensionist for personer, der i 2005 var 40-45 år, fordelt efter beskæftigelsesanciennitetsgruppe, og om man indbetalte til pension fra 1995 til 2005¹. Opdelte efter uddannelsesniveau. N=427.910. I 1.000 kr. Procent og 2003-lønkrone.

Beskæftigelses-anciennitetsgruppe	Uddannelsesniveau	Indb. Dum	Antal, 1.000 personer	Andel	Netto_E	Netto_P	Netto DG
Alle	Alle	Alle	427,9	100,0	150	123	83,9
	Grundskole		105,4	24,6	118	107	91,8
	Erhvervsfaglig/gymnasial		199,9	46,7	145	122	84,4
	Kort videregående		20,9	4,9	155	127	83,0
	Mellemlang		67,0	15,7	180	135	75,9
	Lang videregående		27,7	6,5	242	167	69,4
	Uoplyst		7,0	1,6	115	95	86,2
					0	0	
	Grundskole	0	7,9	7,5	90	81	90,0
	Grundskole	1	97,5	92,5	120	110	91,9
	Erhvervsfaglig/gymnasial	0	2,9	1,4	103	85	84,6
	Erhvervsfaglig/gymnasial	1	197,1	98,6	146	122	84,4
	Kort videregående	0	0,2	0,8	112	88	83,6
	Kort videregående	1	20,8	99,2	156	128	83,0
	Mellemlang	0	0,3	0,4	131	89	76,1
	Mellemlang	1	66,7	99,6	180	135	75,9
	Lang videregående	0	0,2	0,8	195	105	62,4
	Lang videregående	1	27,4	99,2	242	168	69,4
	Uoplyst	0	1,5	21,2	95	80	87,3
	Uoplyst	1	5,5	78,8	121	99	85,9

TABEL 6.2A (FORTSAT)

Beskæftigelses- ancien- nitets- gruppe	Uddannel- sesniveau	Indb. Dum	Antal, 1.000 per- soner	Andel	Netto_E	Netto_P	Netto DG
0-P10	Grundskole		16,8	60,4	86	84	97,9
0-P10	Erhvervs- faglig/gym- nasial		6,3	22,6	92	87	94,5
0-P10	Kort videre- gående		0,4	1,5	87	88	101,0
0-P10	Mellemlang		1,0	3,7	96	90	93,4
0-P10	Lang videre- gående		0,4	1,6	108	86	79,9
0-P10	Uoplyst		2,8	10,2	85	82	96,3
P10-P25	Grundskole		21,2	37,1	94	93	99,4
P10-P25	Erhvervs- faglig/gym- nasial		22,5	39,3	98	97	98,3
P10-P25	Kort videre- gående		2,5	4,5	101	100	99,0
P10-P25	Mellemlang		7,0	12,3	114	105	92,3
P10-P25	Lang videre- gående		1,9	3,3	154	107	69,5
P10-P25	Uoplyst		2,0	3,5	99	91	91,5
P25-	Grundskole		67,5	19,7	134	118	87,9
P25-	Erhvervs- faglig/gym- nasial		171,2	49,9	154	126	82,3
P25-	Kort videre- gående		18,0	5,2	164	132	80,3
P25-	Mellemlang		59,0	17,2	189	139	73,6
P25-	Lang videre- gående		25,3	7,4	250	173	69,2
P25-	Uoplyst		2,2	0,6	169	115	68,2

1) For førtidspensionister var betingelsen kun, at de ikke havde indbetalt til pension i 2005.

Anm.: Nettodækningsgraderne er beregnet som forholdet mellem indkomsten som 67-årig erhvervsaktiv og 68-årig pensionist. Brutto- og nettodækningsgraderne er afgrænset til at ligge mellem 0 og 175. Beskæftigelsesanciennitetsgruppen angiver graden af beskæftigelse fra 1995 til 2005. Indbetalingsdummen angiver for alle på nær førtidspensionister, om man indbetalte til pension fra 1995 til 2005. For førtidspensionister angiver den, om man indbetalte til pension i 2005. Netto_E og Netto_P står for nettoindkomsten for hhv. en 67-årig erhvervsaktiv og en 68-årig pensionist. Netto_DG står for nettodækningsgraden. Personer med uoplyst etnisk herkomst indgår ikke i tabellen. 0-P10 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse mellem 0 til 1,5 år fra 1995 til 2005. P10-P25 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse fra 1,5 til 7,1 år fra 1995 til 2005. ≥P25 repræsenterer personer, der var i beskæftigelse fra 7,1 til 11 år fra 1995 til 2005.

TABEL 6.3A

Fuldtidspersoner i forskellige tilstande, fordelt på baggrundsvARIABLE og beskæftigelsesvarighedsgruppe. 35-64-årige i 2005, 1995-2005.

		Beskæftigelse	Barsel	Dagpenge	Førtidspension	Kontanthjælp	Orlov	Overgangs- ydelse/ eftertøn	Sygedagpenge	Under uddan- nelse
Alle	Alle	1.515	17,3	119,3	143,2	78,4	22,0	46,4	43,6	10,0
0-P10	Alle	5	0,3	8,1	122,1	35,2	1,0	22,1	5,5	0,0
P10-	Alle									
P25		129	4,5	66,8	19,7	35,7	8,0	13,9	19,1	1,9
≥P25	Alle	1.380	12,5	44,4	1,4	7,5	13,1	10,4	19,0	8,1
0-P10	35-39 år	1	0,2	1,0	8,5	9,3	0,3	0,0	0,8	0,0
0-P10	40-49 år	1	0,1	1,7	30,0	16,1	0,4	0,0	1,8	0,0
0-P10	50-59 år	2	0,0	2,6	54,8	8,3	0,2	4,3	2,2	0,0
0-P10	60-64 år	1	0,0	2,8	28,9	1,5	0,1	17,8	0,7	0,0
P10-	35-39 år	30	3,1	14,7	1,4	11,3	3,4	0,0	3,6	1,1
P25	40-49 år	41	1,4	21,7	4,6	16,3	3,2	0,0	6,9	0,7
P10-	50-59 år	34	0,0	20,4	9,5	7,3	1,0	0,3	6,6	0,1
P25	60-64 år	25	0,0	9,9	4,2	0,8	0,3	13,6	1,9	0,0
≥P25	35-39 år	255	7,9	9,9	0,0	2,2	4,4	0,0	2,8	5,2
≥P25	40-49 år	510	4,5	16,1	0,3	3,4	6,4	0,0	6,7	2,4
≥P25	50-59 år	479	0,1	15,4	0,8	1,8	2,0	0,5	7,7	0,5
≥P25	60-64 år	136	0,0	3,0	0,3	0,2	0,2	9,9	1,8	0,0
0-P10	Kvinder	2	0,0	3,1	54,4	15,5	0,2	6,4	2,0	0,0
0-P10	Mænd	3	0,3	5,0	67,8	19,7	0,8	15,6	3,5	0,0
P10-	Kvinder	51	0,1	25,8	8,7	17,1	1,2	6,0	7,5	0,5
P25	Mænd	78	4,4	41,0	11,0	18,6	6,8	7,9	11,6	1,3

TABEL 6.3A (FORTSAT)

		Beskæftigelse	Børsel	Dagpenge	Førtidspension	Kontanthjælp	Orlov	Overgangs- ydelse/ eftertøn	Sygedagpenge	Under uddan- nelse
≥P25	Kvinder	749	1,0	21,8	0,6	4,2	2,0	4,9	9,9	3,3
≥P25	Mænd	632	11,4	22,6	0,8	3,3	11,0	5,6	9,2	4,8
0-P10	Grund- skole	3	0,1	3,6	78,2	20,3	0,5	11,3	2,9	0,0
0-P10	Erhv./ gymn.	2	0,1	2,9	31,5	8,8	0,3	8,5	2,0	0,0
0-P10	Kort vide- regåen- de	0	0,0	0,3	1,7	0,9	0,0	0,7	0,1	0,0
0-P10	Mellem- lang	0	0,0	0,7	4,0	1,7	0,1	0,8	0,3	0,0
0-P10	Lang videre- gående	0	0,0	0,4	1,2	0,8	0,0	0,3	0,1	0,0
0-P10	Uoplyst	0	0,0	0,3	5,5	2,8	0,0	0,5	0,2	0,0
P10- P25	Grund- skole	47	1,1	23,8	9,2	14,7	2,1	6,4	8,1	0,2
P10- P25	Erhv./gy mn.	55	2,2	28,2	7,4	12,4	3,9	6,2	8,0	0,5
P10- P25	Kort vide- regåen- de	5	0,2	3,2	0,4	1,2	0,4	0,4	0,5	0,1
P10- P25	Mellem- lang	15	0,8	7,1	1,6	4,7	1,2	0,7	1,6	0,7
P10- P25	Lang videre- gående	4	0,2	2,9	0,5	0,9	0,3	0,1	0,3	0,3
P10- P25	Uoplyst	3	0,0	1,5	0,6	1,7	0,2	0,2	0,5	0,0

TABEL 6.3A (FORTSAT)

		Beskæftigelse	Barsel	Dagpenge	Førtidspension	Kontanthjælp	Orlov eftertøn	Overgangs- ydelse/ Orlov	Sygedagpenge	Under uddan- nelse
≥P25	Grund- skole	312	1,1	12,9	0,6	2,5	1,6	4,0	6,0	0,3
≥P25	Erhv./ Gymn.	670	5,5	20,9	0,5	3,1	6,3	4,8	9,7	1,3
≥P25	Kort videre- gående	69	0,7	2,2	0,0	0,3	0,8	0,3	0,6	0,4
≥P25	Mellem- lang	214	3,6	4,9	0,1	1,1	3,7	1,0	2,0	4,0
≥P25	Lang videre- gående	103	1,4	2,8	0,1	0,2	0,6	0,2	0,5	2,1
≥P25	Uoplyst	12	0,0	0,6	0,0	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0
0-P10	Danmark	4	0,2	7,0	114,1	24,9	0,8	20,7	5,0	0,0
0-P10	Ikke 3. land	0	0,0	0,3	3,2	1,6	0,0	0,7	0,2	0,0
0-P10	3. land	0	0,0	0,7	4,7	8,6	0,1	0,7	0,3	0,0
P10- P25	Danmark	116	4,1	58,7	18,5	28,8	7,0	13,4	17,4	1,6
P10- P25	Ikke 3. land	5	0,1	2,6	0,6	1,4	0,3	0,4	0,6	0,1
P10- P25	3. land	9	0,3	5,4	0,6	5,4	0,7	0,2	1,0	0,1
≥P25	Danmark	1.33								
≥P25	Ikke 3. land	1	12,2	41,6	1,3	6,6	12,5	10,2	18,3	7,5
≥P25	3. land	32	0,2	1,3	0,0	0,3	0,3	0,2	0,4	0,4
≥P25	3. land	17	0,1	1,5	0,0	0,6	0,2	0,0	0,3	0,3

Anm.: Fultidspersoner beregnet ved at dividere den gennemsnitlige varighed op i periodens samlede varighed og derefter gange med antallet af personer, der havde en positiv varighed.

LITTERATUR

- Amilon, A. (2008): *Danskernes forventninger til pension*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 08:01.
- ATP (2001): *Arbejdsmarkedets Tillægspension – Årsrapport 2001*. Hillerød.
- ATP (2004): *Arbejdsmarkedets Tillægspension – Årsrapport 2004*. Hillerød.
- DREAM (2007): *Danmarks fremtidige befolkning – Befolkningsfremskrivning 2007*. København.
- Due, J. & Madsen, J.S. (2003): *Fra magtkamp til konsensus – Arbejdsmarkedspensionerne og den danske model*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2003.
- Jørgensen, M. (2007): *Danskernes pensionsopsparinger – En deskriptiv analyse*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 07:21.
- Pensionsmarkedsrådet (2001): *Rapport fra Pensionsmarkedsrådet 2000/2001*. København.
- Pensionsmarkedsrådet (2005): *Pensionsmarkedsrådets rapport om pensionsopsparing, dækningsgrader og levetid*. København.
- Pensionsmarkedsrådet (2007): *Pensionsmarkedsrådets rapport om restgruppenanalyser*. København.
- Ploug, N., Henriksen, I. & Kærgård, N. (2004): *Den danske velfærdsstats historie. Antologi*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for velfærd, 07:21.

- Socialministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Beskæftigelsesministeriet & Finansministeriet (2005): *National strategirapport om det danske pensionsystem*. København.
- Socialministeriet (2007): *Kort om den supplerende arbejdsmarkedspension for førtidspensionister – en ordning der betaler sig. Information til sagsbehandlere*. København.
- Sørensen, O.B. (2006): *Social Partner Involvement in Danish Pension Schemes*. Report submitted to the ETUI, Brussels, Belgium.
- Velfærdskommissionen (2005): *Fremtidens velfærd – vores valg*. København.
- Wooldridge, J. (2002): *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*. London: MIT Press.
- Økonomiministeriet (2000): *Et bæredygtigt pensionsystem*. København.
- Økonomi- og Erhvervsministeriet (2005): *Økonomisk tema: Pensionsopsparringen i Danmark*. København.

Kilde 1 – Velfærdsministeriet

http://www.social.dk/ministeriets_omraader/kontante_ydelser/aeldre/folkkepension.html

Kilde 2 – ATP

<http://www.atp.dk/www/portal.nsf/mainfrms!readform&Area=ATPPrivat&ExpandAlias=Menu-ATPPrivat-ATP-og-SP&Src=/www/area.nsf/AllByDocID/ATP-pension-pensionshistorie-1950erne@OpenDocument>

Kilde 3 – PensionDanmark

<http://www.pension.dk/overenskomst/resultat07.asp>

Kilde 4 – ATP

<http://www.atp.dk/X5/wps/wcm/connect/atp/atp.dk>

Kilde 5 – Forsikring & Pension (Pensions ABC'en)

<http://www.forsikringenshus.dk/PensionsABC/Pensionsordbogen.aspx>

Kilde 6 – Borger.dk

<http://borger.dk/>

Kilde 7 – Wikipedia

<http://da.wikipedia.org/wiki/Invalidedepension>

Kilde 8 – Forsikring & Pension (Pensionsmåleren)

http://www.forsikringogpension.dk/Pension/Dit_behov/pensionsmaal er/Sider/Forudsætninger.aspx

Kilde 9 – Danmarks Statistikbank

<http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280>

Kilde 10 – Nyt fra Danmarks Statistik, Sociale forhold, sundhed og retsvæsen, nr. 165, 20. april 2007

<http://www.dst.dk/Statistik/Nyt.aspx>

Kilde 11 – Portal om det danske arbejdsmarked

<http://www.dk-arbejdsmarked.dk/>

Kilde 12 – Beskæftigelsesministeriet

<http://www.bm.dk/sw687.asp>

Kilde 13 – Danmarks Statistik (Times)

<http://www.dst.dk/Vejviser/dokumentation/times/emnegruppe/emne /datasæt/Variabel.aspx?Sysrid=578807&timespath=6|94760|944907|>

Kilde 14 – PensionDanmark

<http://www.pension.dk/default.asp?search=minipension>

Kilde 15 – Nyt fra Danmarks Statistik, Arbejdsmarked, Nr. 447, 13. oktober 2006

<http://www.dst.dk/Statistik/Nyt.aspx>

Kilde 16 – Nyt fra Danmarks Statistik, Emnegruppe Andet, Nr. 276, 21. juni 2005

<http://www.dst.dk/Statistik/Nyt.aspx>

Kilde 17 – Borger.dk (efterløn)

<http://borger.dk/forside/arbejde-og-erhverv/efterloen>

Kilde 18 – ATP-faktum, nr. 40 januar 2007

<http://www.atp.dk/X5/wps/wcm/jsp/atp/pdf/faktum40.pdf>

Kilde 19 – Borger. dk

<http://borger.dk/>

Kilde 20 – ATP-faktum, nr. 37 oktober 2006

<http://www.atp.dk/X5/wps/wcm/jsp/atp/pdf/faktum37.pdf>

SFI-RAPPORTER SIDEN 2007

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 07:01 Damgaard, B. & Boll, J.: *Opfølgning på sygedagpenge – Del I. Kommuner, lægers, og virksomheders erfaringer med de nye regler*. 2007. 116 s. ISBN 978-87-7487-842-1. Kr. 100,00.
- 07:02 Bach, H.B. & Petersen, K.N.: *Kontanthjælpsmodtagerne i 2006. En surveyundersøgelse af matchkategorier, arbejde og økonomi*. 2007. 146 s. ISBN 978-87-7487-843-8. Kr. 110,00.
- 07:03 Sivertsen, M.: *Hvordan virker indsatsen mod negativ social arv? Gennemgang og analyse af 54 projektevalueringer*. 2007. 55 s. ISBN 978-87-7487-844-5. Kr. 60,00.
- 07:04 Jespersen, S.T., Junge, M., Munk, M.D. & Olsen, P.: *Brain drain eller brain gain? Vandringer af højtuddannede til og fra Danmark*. 2007. 64 s. ISBN 978-87-7487-846-9. Netpublikation.
- 07:05 Benjaminsen, L.: *Storbypuljen – Indsatser for socialt udsatte. Idéer og erfaringer*. 2007. 47 s. ISBN 978-87-7487-847-6. Kr. 60,00. Pjece.
- 07:06 Müller, M.M., Havn, L., Holt, H. & Jensen, S.: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2006*. 2007. 178 s. ISBN 978-87-7487-848-3. Kr. 180,00.

- 07:07 Madsen, M. B., Filges, T., Hohnen, Jensen S. & Nærvig Petersen, K.: *Vil De gerne have et arbejde?* 2007. 194 s. ISBN 978-87-7487-849-0. Kr. 175,00.
- 07:08 Nielsen, C., Benjaminsen, L., Dinesen P. T. & Bonke, J.: *Effekt-måling*. 2007. 180 s. ISBN 978-87-7487-850-6. Netpublikation.
- 07:09 Boesby, D.: *At oplyse om demens. Idéer og inspiration*. 2007. 18 s. Netpublikation
- 07:10 Graversen, B.K., Damgaard, B. & Rosdahl, A.: *Hurtigt i gang. Evaluering af et forsøg med en tidlig og intensiv beskæftigelsesindsats for forsikrede ledige*. 2007. 107 s. ISBN 978- 87-7487-851-3.
- 07:11 Thorsager, L., Børjesson, E., Christensen, I. & Pihl, V.: *Metoder i socialt arbejde. Begreber og problematikker*. 2007. 128 s. ISBN 978-87-7487-852-0. Kr. 120,00.
- 07:12 Hohnen, P., Mortensen, M.D. & Klitgaard, C.: *Den korteste vej til arbejdsmarkedet. En kvalitativ undersøgelse af indsatsen over for ikke-arbejdsmarkedsparede ledige*. 2007. 145 s. ISBN: 978-87-7487-854-4. Kr. 138,00.
- 07:13 Rostgaard, T.: *Begreber om kvalitet i aldreplejen. Temaer, roller og relationer*. 2007. 225 s. ISBN 978-87-7487- 855-1. Kr. 218,00.
- 07:14 Bonke, J.: *Ludomani i Danmark. Faktorer af betydning for spilleproblemer*. 2007. 90 s. ISBN 978-87-7487-853-853-7. Kr. 90,00.
- 07:15 Andersen, D. & Højlund, O.: *Interview med 11-årige. Erfaringer fra et web-baseret pilotprojekt*. 2007. 121 s. ISBN: 978-87-7487-857-5. Kr. 110,00.
- 07:16 Dahl, K.M.: *Udsatte børns fritid – et litteraturstudie*. 2007. 85 s. ISBN: 978- 87-7487-858-2. Netpublikation.
- 07:17 Vinther, H.: *Rundt om forebyggelses- og sundhedscentre. Muligheder og barrierer for udvikling af forebyggelses- og sundhedscentre i Danmark*. 2007. 78 s. ISBN: 978-87-7487-860-5. Netpublikation.
- 07:18 Fridberg, T. & Jæger, M.M.: *Frivillige i Hjemmeværnet*. 2007. 97 s. ISBN: 978- 87-7487-861-2. Kr. 90,00.
- 07:19 Høgelund, J. & Larsen, B.: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2005 og 2006*. 2007. 39 s. ISBN: 978-87-7487-864-3. Netpublikation.
- 07:20 Larsen, B., Miiller M.M. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse. Regionale forskelle*. 2007. 65 s. ISBN: 978-87-7487-865-0. Netpublikation.

- 07:21 Jørgensen, M.: *Danskernes pensionsopsparinger. En deskriptiv analyse.* 2007. 238 s. ISBN: 978- 87-7487-866-7. Kr. 198,00.
- 07:22 Benjaminsen, L. & Christensen, I.: *Hjemløshed i Danmark 2007. National kortlægning.* 2007. 159 s. ISBN 978- 87-7487-867-4. Kr. 148,00.
- 07:23 Nielsen, V.L. & Ploug, N.: *Når politik bliver til virkelighed. Festskrift til professor Søren Winter.* 2007. 241 s. ISBN: 978- 87-7487-868-1. Kr. 229,00.
- 07:24 Egelund, T. & Vitus, K.: *Sammenbrud i anbringelser af unge. Risikofaktorer hos unge, forældre, anbringelsessteder og i sagsbehandlingen.* 2007. 67 s. ISBN: 978- 87-7487-869-8. Kr. 75,00.
- 07:25 Ploug, N.: *Socialt udsatte børn. Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner.* 2007. 48 s. ISBN: 978- 87-7487-870-4. Kr. 50,00.
- 07:26 Olsen, H.: *Konstruktion og kvalitetssikring af multisurveydata.* 2007. 181 s. ISBN: 978-87-7487-871-1. Netpublikation.
- 07:27 Rostgaard, T. & Thorgaard, C.: *God kvalitet i ældreplejen. Sådan vægter ældre, plejepersonale og visitatorer.* 2007. 130 s. ISBN: 978- 87-7487-872-8. Kr. 130,00
- 07:28 Jensen, T.G. & Liversage, A.: *Fædre, sønner, agtemænd. Om maskulinitet og manderoller blandt etniske minoritetsmænd.* 2007. 80 s. ISBN: 978-87-7487-874-2. Netpublikation.
- 07:29 Olsen, B.M. (red.): *Evalueringen af den fleksible barselordn. Orlovreglerne set fra forældres, kommuners og arbejdspladsers perspektiv.* 2007. 222 s. ISBN: 978- 87-7487-875-9. Netpublikation.
- 07:30 Beer, F. & Damgaard, B.: *Kommuner og virksomheders samspil om socialt engagement.* 2007. 84 s. ISBN: 978-87-7487-854-2. Kr. 90,00.
- 07:31 Rosdahl, A.: *Kommunale aktiveringsprojekter med produktion 2007.* 2007. 70 s. ISBN: 978-87-7487-877-3. Kr. 75,00.
- 07:32 Christoffersen, M.N., Hammen, I., Andersen, K.R. & Jeldtoft, N.: *Adoption som indsats. En systematisk gennemgang af udenlandske erfaringer.* 184 s. ISBN: 978-87-7487-881-0. Kr. 190,00.
- 08:01 Amilon, Anna: *Danskernes forventninger til pension.* 151 s. ISBN: 978-87-7487-885-8. Kr. 150,00.
- 08:02 Jæger, Mads M.: *Mere attraktive almene boliger? Effektevaluering af Omprioriteringsloven 2000.* 97 s. ISBN: 978-87-7487-886-5. Kr. 100,00.

- 08:03 Rosenstock, M., Jensen, S., Boll, J., Holt, H. & Wiese, N.: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2007*. 202 s. ISBN: 978-87-7487-887-2. Kr. 198,00.
- 08:04 Thorgaard, Camilla H. & Hougaard, Iben B.: *Fokus på demens. Evaluering af en efteruddannelse i forebyggende hjemmebesøg*. 62 s. ISBN: 978-87-7487-888-9. Netpublikation.
- 08:05 Thorgaard, C.H. & Hougaard, I.B.: *Metoder til kvalitet i aldreplejen. Evaluering af et metodeudviklingsprojekt*. 76 s. ISBN: 978- 87-7487-889-6. Kr. 80,00.
- 08:06 Olsen, B.M. & Dahl, K.M.: *Fritidsliv i børnehøjde. Beretninger fra udsatte børn*. 124 s. ISBN: 978- 87-7487-890-2. Kr. 125,00.
- 08:07 Høgelund, J., Boll, J., Skou, M. & Jensen, S.: *Effekter af ændringer i sygedagpengeloven*. 178 s. ISBN: 978-87-7487-891-9. Kr. 175,00.
- 08:08 Bach, H. B.: *Livet efter en ulykke – arbejdsliv og forsørgelse efter en ulykke, som blev vurderet i arbejdsskadestyrelsen*. 114 s. ISBN: 978-87-7487-892-6. Kr. 100,00.
- 08:09 Christensen, G.: *Hvorfor lejere bliver sat ud af deres boliger. Og konsekvenserne af en udsættelse*. 268 s. ISBN 978-87-7487-894-0. Kr. 238,00.
- 08:10 Larsen, B., Schademan, H.K. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse i 2006. Vilkår og betingelser for handicappede på arbejdsmarkedet*. 182 s. ISBN: 978- 87-7487-894-0. Kr. 180,00.
- 08:11 Jørgensen, M.: *Danskernes indbetalinger til pension. Hvordan påvirker tilknytningen til arbejdsmarkedet de fremtidige pensioner?* 222s. ISBN: 978-87-7487-895-7. Kr. 218,00.

DANSKERNES INDBETALINGER TIL PENSION

HVORDAN PÅVIRKER TILKNYTNINGEN TIL ARBEJDSMARKEDET DE FREMTIDIGE PENSIONER?

SFI sætter i en serie undersøgelser lys på forandringerne i det danske pensionssystem. Fra primært at være dækket af et skattefinansieret pensionssystem vil en stigende andel danskere i fremtiden få suppleret folkepensionen med arbejdsmarkedspensioner og privattegnede ordninger.

Denne rapport, der er den 3. i serien, redegør for, hvordan forskellige hændelsesforløb på arbejdsmarkedet påvirker danskernes pensionsopsparinger. SFI har konkret undersøgt, hvordan perioder med eksempelvis arbejdsløshed, orlov, sygedagpenge, barsel, uddannelse og efterløn påvirker den enkeltes fremtidige indkomst som pensionist. Undersøgelsen beregner ligeledes, hvilken dækningsgrad forskellige socioøkonomiske og etniske grupper, samt mænd og kvinder kan forvente.

Undersøgelsen, der er bestilt af Velfærdsministeriet, dækker årene 1995 til 2005 og bygger på en repræsentativ stikprøve på 10 pct. af befolkningen i alderen 25 til og med 64 år. Hele stikprøven dækker 3.009.722 observationer, hvilket betyder, at undersøgelsen gennemsnitlig kigger på 273.611 personer pr. år.